

T.C.

**BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ / MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI**

99 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ (1-90)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Reşat ÇELİK

BİTLİS - 2015

T.C.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ / MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

99 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ (1-90)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Reşat ÇELİK

Danışman:

Yrd.Doç.Dr. Zülfiye KOÇAK

BİTLİS - 2015

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nin idarî, iktisadî, sosyal ve diğer yönlerini araştırmak ve tarihi gerçekleri ortaya çıkartmak için birinci elden kaynaklara ihtiyaç vardır. Son yıllarda Osmanlı dönemi Türk tarihi üzerindeki çalışmalarda büyük bir artış olduğu gözlenmektedir. Ancak yapılan çalışmalar, bu döneme ait belge ve dokümanların yekûnu ile karşılaştırıldığında daha yapılması gereken çok şey olduğu anlaşılmaktadır. Bu konuda en zengin koleksiyonu ihtiva eden Başbakanlık Osmanlı Arşiv'indeki mevcut defter ve belgelerin büyük bir kısmının tasnif edilebilmiş olması bile Osmanlı tarihinin bütünlüğü açısından bakıldığında daha alınması gereken çok mesafe olduğunu gösterir. Arşivlerden doğrudan istifade etmek araştırmacılar için her zaman için mümkünse de pratikte bu kolay olmamaktadır. Bu yüzden defter ve beşge neşirleri araştırmacılar için önemli bir gelişim teşkil etmektedir. Son zamanlarda bazı önemli ve umumi mahiyetteki defter serilerinin tıpkıbasımlarıyla beraber neşredilmesi faaliyetlerinde bir hızlanma görülmektedir. Osmanlı dönemine ait Mühimme Defteri, Tahrir Defteri ve Şer'iyye Sicili gibi önemli defterlerin yayınlanması bilhassa İstanbul ve Ankara gibi arşivlerin bulunduğu merkezlerden uzakta taşrada ikamet eden araştırmacılar için bulunmaz bir fırsat teşkil etmektedir. Çünkü ülkemizde araştırmacıların temel problemi bilgiye ulaşmaktır. Muayyen merkezlerdeki arşiv ve kütüphanelerden her zaman istifade imkânı bulmak hayli zordur. Bunlara arşiv ve kütüphanelerdeki çalışma mevzuatlarının olumsuzlukları da eklenirse defter yayınlamanın önemi daha iyi anlaşılır. Mühimme Defterleri, Osmanlı Arşivlerinin en mühim defter serilerinden birisini oluşturmaktadır. Bugünkü Bakanlar Kurulu niteliğinde olan Divân-ı Hümayûn toplantılarında görüşülen iç ve dış konular ve alınan kararlarla ilgili fermân , berat, emir, nişan gibi belgelerin sûretlerinin kaydedildiği, her biri ayrı bir döneme ışık tutan Divân-ı Hümayûn Sicilleri'nin, diğer adıyla Mühimme Defterlerinin günümüz Türkçesine çevrilerek yayınlanması ve dünya ilim âleminin hizmetine sunulması çalışmaları 1992 yılında başlamış ve bugüne kadar yüzlercesi yayınlanmıştır. Bugün Başbakanlık Osmanlı Arşivinde H. 961-1333 /M.1553-1915 tarihleri arasında tutulmuş 419 adet Mühimme Defteri mevcuttur. XVI. yüzyılın ortalarından XX. yüzyılın ilk yıllarına ulaşan bir dönem içinde, küçük zaman bölümleri hariç ortalama 350 yıllık zaman dilimi itibarıyla, hiçbir doğu ve batı devletinde bulunmayan kültür ve tarih zenginliğini ihtiva eden Mühimme Defterleri, Osmanlı Arşivi defter serileri içinde şüphesiz önemli yer tutar. Bu çalışmaya konu olan 99 numaralı Mühimme Defteri, II. Süleyman (1687-1691) döneminin yaklaşık bir yıllık (1100-1101/1688-1689) olaylarını kapsamaktadır. Bu defter, XVII. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu koşulları öğrenmek bakımından önemli bir kaynaktır. Bilhassa, eşkıyalık faaliyetleri hakkında önemli bilgilere ulaşmak mümkündür. Çalışma konumuz olan tezimiz 99 numaralı Mühimme Defterinin 1-90 sayfalarının transkripsiyonu ve değerlendirmesi yer almaktadır. Dört bölümden oluşan çalışmamızın birinci bölümünde Mühimme Defterlerinin genel özellikleri hakkında bilgilere yer verilmiştir. Çalışmamızın ikinci bölümünde, 99 numaralı defterin şekil ve diplomatik özelliklerinin yanı sıra defterin muhteva özellikleri, defterin muhatap makamları ve mevkileri, üçüncü bölümde defterin transkripsiyonu ve özeti, dördüncü bölümde defterin değerlendirilmesi, ekler bölümünde ise metnin tıpkıbasımı ve yayınlanmış, tez olarak hazırlanmış veya hazırlanmakta olan Mühimme Defterleri yer almaktadır. Ayrıca çalışmamızın dördüncü bölümünde yer alan defterin değerlendirilmesinde sonra kaynaklar ve metnin indeksi bulunmaktadır. Seminer çalışmamın her aşamasında yakın ilgi ve yardımlarını gördüğüm, akademik bilgi ve deneyimlerinden faydalandığım, beni bu çalışmaya teşvik eden, bunun yanında çok kıymetli zamanlarını ayırarak çalışmamızı baştan

sona kadar yönlendiren ve her konuda destek ve yardımlarını esirgemeyen değerli tez danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Zülfiye KOÇAK'a, eğitim hayatımın her aşamasında maddi ve manevi desteklerini gördüğüm aileme ve eşim Aynur ÇELİK'e sürekli desteğini gördüğüm ve tezimin çevirisinde bana yardımcı olan Ayşe KAVİLLİOĞLU'na teşekkür ederim.

Kasım 2015

Reşat ÇELİK

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
KISALTMALAR.....	V
ÖZET	VII
ABSTRACT.....	VIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GENEL OLARAK MÜHİMME DEFTERLERİ	2
1.1.Mühimme Defterlerinin Tanımı.....	2
1.2. Mühimme Defterlerinin Muhteva Özellikleri	4
1.3.Mühimme Defterlerinin Tasnifi	5
1.4.Mühimme Defterlerinin Bürokratik ve Diplomatik Fonksiyon	11

İKİNCİ BÖLÜM

2.99 NUMARALI DEFTERİN ÖZELLİKLERİ	17
2.1.Defterin Fiziki Durumu	17
2.2.Diplomatik ve Teknik Özellikler	20
2.3. Dil Özellikleri	23
2.4.Tarihler	24
2.5.Muhteva Özellikleri	25
2,6. Hükümlerin Muhatap Makamları	26
2.7. Hükümlerin Muhatap Mevki'leri	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU VE ÖZETİ	47
3.1. Metnin Transkripsiyonu	47
3.2. Hükümlerin Özeti	218

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.99 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	274
4.1. Sefer ve Askeriye İle İlgili Hükümler	274
4.2. Eşkıyalık Hareketlerine Dair Hükümler	280
4.3. Kilise Tamiri ve Yabancı Elçilere Dair Hükümler	284
4.4. Kalebendlik Cezası ile Alakalı Hükümler	285
4.5. Devlet Görevlileriyle Alakalı Hükümler	287
4.6. Güvenlik ve Sosyal Durum ile Alakalı Hükümler	290
4.7. Diğer Hüküm Çeşitleri	291
 SONUÇ	292
KAYNAKÇA	293
İNDEKX	295
METNİN TIPKIBASIMI(Metinde Kullanılan Osmanlıca Belgeler)	321
YAYINLANMIŞ, TEZ OLARAK HAZIRLANMIŞ VEYA HAZIRLANMAKTA OLAN MÜHİME DEFTERLERİ	412

KISALTMALAR

A. DVN: Bâb-1 Asâfi, Divan Kalemi Evrakı

A. DVN. D: Bâb-1 Asâfi, Divan Kalemi Defterleri

A. DVN. MHM :Bâb-1 Asâfi, Mühimme Kalemi Defterleri

a.g.e. : Adı Geçen Eser

B : Receb

Bkz : Bakınız

BOA : Başbakanlık Osmanlı Arşivi

C. : Cemaziye'l-âhir

c. : Cilt

Ca. : Cemaziye'l-evvel

çev. : Çeviren

DİA: Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

Ed. : Editör

H. : Hicri

haz. : Hazırlayan

h : Hüküm

İA. : İslam Ansiklopedisi

L. : Şevval

M. : Muharrem

MD: Mühimme Defteri

MHM : Mühimme

Nu. : Numara

N. : Ramazan

nşr: Neşreden

R. : Rebiü'l-âhir

Ra. : Rebiü'l-evvel

S. : Safer

s. : Sayfa

Ş. : Şa‘ban

trc: Tercüme eden

TTK : Türk Tarih Kurumu

Sa. : Sayı

vd. : ve diğerleri

vs: ve saire

yay. Yayımlayan

yy. Yüzyıl

Z. : Zi'l-hicce

Za. : Zi'l-ka‘de

ÖZET

Divan-i hümayun kayıtlarının tutulduğu defterlere Mühimme Defterleri denilmektedir. Divan-ı hümayun toplantılarının kaydedildiği defterlerden biri olan Mühimme defterleri siyasi, sosyal ve askeri tarih gibi birçok konuda temel kaynak olma vasfını taşırlar. Mühimme Defterleri; Dîvân-ı Hümâyûn'da görüşülüp alınan kararların önemli olanları için yazılan fermân ve nâmelerin kaydedilmeleriyle ortaya çıkmış bir defter serisidir. Bu defterler, dîvândan çıkan karaların bir sûretinin kaydedildiği defterler olmaları açısından tarih araştırmaları için çok önemli kaynaklardır. Çünkü devletin idârî ve askeri organlarının yapısı, siyâsî konumu, içtimâî ve iktisâdî yansımaları bu defterlerde görülebilmektedir. 99 No'lu Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (1-90) başlığını taşıyan yüksek lisans tezi, II. Süleyman'ın saltanatı (1687-1691) yılları içinde yer alan, 1688-1689 yıllarında tutulmuş olan Mühimme defterinin, transkripsiyonu, değerlendirilmesi ve tasnifini ihtiva etmektedir. Defter; 1688-1689 Osmanlı Tarihinin genel profiline uygun olarak, Belgrad, Vidin, Avlonya gibi Balkanlarda yüzyıl içinde Avusturya ile mücadeleye sebep olan beldelerin, savunulması, bu savunmalar için gerekli olan mühimmat ve askerin tedariki, bunlarla ilgili, Osmanlının kendi kuvvetlerine, ya da ona tâbi olan Erdel kralı, Eflak voyvodası, Boğdan voyvodası ve Kırım hanlarına gönderilen hükümleri içermektedir. Buna ek olarak bu dönemde oldukça yaygın olan eşkıyalık faaliyetleri devlet görevlilerinin müsbet ya da menfî çeşitli faaliyetleri, kilise tamirleri, halkın korunması, görev tevcihi, asker kaçakları ve halka yaptıkları zulümler vs. gibi birçok konu defterde bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Mühimme, Mühimme Defterleri, Divân-ı Hümâyûn, Eşkıyalık

ABSTRACT

The notebooks in which the registraions of *Divan-i Hümayun* are recorded are called Mühimme Notebooks. The Mühimme registers that list among the primary registers in which the rulings of the imperial council was recorded, serve as a basic source in political, social, and military matters of the Ottoman Empire. Muhimme registers are the register series which include fermân s and nâmes that are the records of some of the important decisions of the Dîvân-ı Hümâyûn and state letters written to other countries. Since they are one of the copies of the decisions of the Dîvân, they are very important sources for historical studies. Because the information about the administrative and military structure of the state and political, economic and social circumstances of the era can be found in muhimme registers. The master thesis entitled ‘Transcription and Evaluation of Mühimme RegisterNo.99 comprises of transcription, evaluation and classification of mühimme register whichhad been kept between the dates of 1688 and 1689 under the rule of Suleiman the Second(1687-1691). Inaccordance with the general profile of Otoman History between 1688 and 1689, the register contains provisions which had been sent to Ottomans own forces, or subjected authorities of sultanate such as King of Ardeal, Voivode of Wallachia, Voivode of Moldovei and Khans of Crimean for defending of critical regions of Balkans like Belgrade, Vidin and Vlore where always been struggle points between Ottomans and Austrians, and supplying of required soldiers and ammunitions. In addition to provisions, the register also contains so many information about banditry which prevail among in that period, officials affirmative or negative kinds of various acts, reparations of churches, public security, entrusted tasks, deserters and their harms to public, etc.

Keywords: Mühimme, Mühimme Registers, Counsil of State, Navy, Banditry.

GİRİŞ

Osmanlı Devletinin en önemli Arşiv serilerinden olan Mühimme Defterlerini anlamak için öncelikle Divân-ı Hümâyûn kurumunun işleyiş ve yapısı üzerinde durmakta fayda vardır. Divân-ı Hümâyûn, Osmanlı merkez teşkilatı içerisindeki en önemli kuruluştur. Siyasi, askeri, sosyal, dini, idari ve mali konuları görüşerek karara bağlayan, her türlü dava ve şikâyetlerle ilgilenen çok yönlü bu kuruluşun, Türk İslam tarihi içerisindeki birçok devlette gördüğümüz Divân sisteminin gelişmiş bir devamı olduğunu söylememiz mümkündür. Fatih Sultan Mehmed’le birlikte kaideleri ve teşrifat kuralları tespit edilerek müesseseseleşen Divân-ı Hümâyûn’un çalışma tarzı ve faaliyetlerini anlayabilmenin en önemli yollarından biri de Mühimme Defterlerinin gün ışığına çıkartılmasıdır. Mühimme Defterleri üzerinde çalışmanın önemi, içerisindeki hükümlerin dönemin siyasi, askeri, ekonomik ve sosyal hayatıyla doğrudan ilgili konuları ihtiva etmesi dolayısıyla Osmanlı Devletinin genel çerçevesiyle alakalı bilgilere ulaşma ve tahlil etme imkânı sağlamış olmasıdır. Mühimme Defterleri Divân-ı Hümâyûn’dan çıkan kararların bir suretlerinin kaydedildiği bir nevi zabıtlar/siciller hüviyetinde olduğundan muhtevaları itibarıyla da pek çok araştırma sahasını ilgilendiren özelliğe sahiptirler. Üzerinde en çok durulan, modern tarih çalışmalarında oldukça erken tarihlerde farkına varılan temel kaynaklar olarak dikkati çeken Mühimme Defterleri, Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nin en önemli defter serileri tasnifini oluştururlar. Söz konusu defterler üzerinde toplanan ilgi, bunlara dayalı araştırmalarla, belirli konudaki kayıtların bir araya getirilerek yayımlanmasıyla yahut bütün bir defterin neşri ile giderek artmış ve bu tasnif serisi araştırmacıların vazgeçemediği kaynak külliyatı haline gelmiştir. Muhteva itibarıyla Divânın işleyişine bağlı olarak hazırlanmış olan bu defterlerdeki kayıtlar, yüksek karar organı olan bir kurumun belgeleri niteliği de taşıdıklarından hukuk tarihi yönünden ayrı bir önem haizdirler. Defterlerin bu ehemmiyetine rağmen bunların ortaya çıkışları, tarihî gelişim süreçleri, Osmanlı bürokrasisindeki yerleri, bürokrasideki ihtisaslaşma sonucu geçirdikleri değişim ve çeşitlenme gibi konularda hâlâ tatminkâr bilgilere ulaşılamamaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GENEL OLARAK MÜHİMME DEFTERLERİ

1.1.Mühimme Defterlerinin Tanımı

Mühimme Defterleri hakkında genel bir bilgi vermeden önce Mühimme'nin kelime anlamı üzerinde durmakta fayda vardır. Mühimme, önemli olan mühim olan anlamına gelmektedir. Mühimme Defterleri ise Divân-ı Hümâyûn'un muntazaman yapıldığı zamanlarda her Divân toplantısında müzakere edilen siyasî, ictimai, malî, örfî, idarî kararların kaydını ihtiva eden¹ ve *daire-i saadât-i uzmâ'da iradât-ı seniyye ile mabeyn-ı hümayûna takdim kılınan maruzâta mahsus*² meselelerle ilgili kararları içeren defterlere deniliyordu. Divân-ı Hümâyûn'da görüşülen meseleler daha sonra temize çekildikten ve yayımlandıktan sonra bunların özet kayıtlarını tarih sırasına göre içeren defterler tutuluyordu.³ Divân-ı Hümâyûn Sicilleri adı verilen bu defterler, ihtiva ettikleri çeşitli meselelere göre tasnife tabi tutulmuşlardır.⁴ Değişik hükümlerin kaydedildiği Mühimme Defterleri, bu kayıtlar içerisinde başlıca defterler arasındadır. Dolayısıyla Mühimme Defterleri, gerek Padişahın Divâna başkanlık ettiği, gerekse Sadrazam başkanlığında toplanan Divândan çıkan mühim emirlerin kaydolandığı defterler olmaları hasebiyle önemli olan hususları, yani birinci ve ikinci derecede öneme sahip iç ve dış meseleleri içerirlerdi. Bu yüzden Mühimme Defterleri, yüksek karar organı olan Divândan çıkan hükümleri içermeleri sebebiyle hukuk tarihi açısından da ayrı bir öneme haizdirler. Mühimme Defterleri, Divân-ı Hümâyûn'da tutulan tek defter olmayıp bunun dışında Tahvil, Ru'ûs, Nâme vs. gibi konularına göre başka defterler de tutulmuştur.⁵ Mühimme Defterleri'nde Divân-ı Hümâyûn'da görüşülen ve karara bağlanan her konuya ait hükme rastlanmakta olup ancak bu hükümler defterin adından da anlaşılacağı gibi *ehemm-i umur*' dan konulardı. Konuların veya hükümlerin hangi kritere göre mühim sayılıp deftere kaydedilme gereği duyulduğu konusu netleşmiş değildir. Divân kalemlerinin şefi olan Reisülküttab'ın *ehemm-i umûr*'dan saydığı konuların yazımı ile Mühimme Defterleri

¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK Yayınları, Ankara 1988, s. 79.

² Şemsettin Sami, *Kamus-ı Türkî*, İstanbul, 1978, s. 1478.

³ Midhat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lugatı*, Enderun Kitapevi, İstanbul 1986, s. 88.

⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin Saray Teşkilatı*, TTK Yayınları, Ankara 1998, s. 280.

⁵ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi*, Haz. Yusuf İhsan Genç, Hacı Osman Yıldırım, Nazım Yılmaz vd., II. Baskı, Başbakanlık Basımevi, İstanbul 2000, s.37-100.

oluşturmuştur. Bugün bize hiç de önemli gelmeyen bazı konuların o günün şartları içerisinde önemli sayıldığını görmek mümkündür, fakat buradaki ehemmiyetin takdiri Divân-Hümayûn'a aittir. Defterlerde kayıtlı hükümler, Divân-ı Hümayûn kararı gereğince fermân şeklinde düzenlenerek ilgililere gönderilen emirlerin suretleri olup bu suretlerin diğer kayıtlarını veya asıllarını ilgili devlet, Beylerbeyilik ve Şer'î Sicil arşivlerinde bulmak mümkündür. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin önemli belgelerinden olan ve ne zamandan beri tutulmakta olduğu bilinmeyen ve Divân-ı Hümayûn'da tutulan zabıt suretlerinin toplandığı defterlerin en belli başlı serisi olan Mühimme Defterleri, Divân-ı Hümayûn'da kararlaştırılan hususlar üzerine Padişahın onayı alındıktan sonra düzenledikleri fermânların suretlerinin kaydedildiği defterler olup söz konusu adlandırmanın bu defterler için kullanılıp genelleşmesi XVII. yüzyılın sonlarından itibaren olmuştur. Fermânların asılları, gönderildikleri mahallerde kaybolduğu için bunların Mühimme Defterlerindeki sûretleri Osmanlı idarî yapısını ve hukukunu araştırmak için son derece büyük bir değer taşımaktadır. Daha önce Divân kayıtlarının yer aldığı defterlere mîrî ahkâm defterleri veya *ahkâm-ı mîrî* denmekteydi. Devlet işleriyle ilgili meselelerin re'sen görüşülmesi yani hükûmet fonksiyonunun icra edilmesinden başka Divân-ı Hümayûn, yüksek mahkeme olarak vazife görme salahiyeti de bulunuyordu. Bu nedenle ilk devir Mühimme Defterlerinde yer alan kayıtlarda her iki mahiyetteki hükümlere rastlamak mümkündür. Bu hükümler, Avrupa ortalarından İran'a, Kırım'dan Kuzey Afrika'ya ve Arabistan'a kadar uzanan geniş sınırlar içerisindeki Osmanlı Devletinin merkez ve taşra teşkilatının idari yapısı ve çalışma usulü, devlet ve teb'a arasındaki münasebetleri, imar, iskân, iktisat, iç ve dış siyaset, isyanlar ve bastırılma şekilleri, askeri tarih, strateji ve yabancı devletlerle olan münasebetler gibi oldukça geniş bir daire içerisinde yer alan çok çeşitli meseleleri içeriyorlardı.⁶

Osmanlı Devletinin karar alma aşamasında en yetkili organı olan Divân-ı Hümayûn, faaliyet alanını tesbit etmeye, o devirde meydana gelen ve mühim sayılarak Mühimme Defterlerine kaydedilen olayları anlamak amacıyla yapılan çalışmalara bakıldığında Osmanlı Padişahlarının ülkenin dört bir yanındaki Beylerbeyi, Sancakbeyi, Kadı, Dizdar vb. gibi mahallî idarecilere gönderdikleri

⁶ Mübahat S. Kütükoğlu, "Mühimme Defteri", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. XXXI, İstanbul, 2006, s. 520-521.

fermân, berat gibi yazışmaları ihtiva eden ve Osmanlı idarî teşkilât yapısını ortaya koyması bakımından büyük önem arz eden Mühimme Defterleri, aynı zamanda Osmanlı devlet yapısı ve müesseselerinin incelenmesi gerek İstanbul, gerekse eyâletlerdeki devlet dairelerinin kuruluşu ve işleyişi hakkındaki en ayrıntılı bilgileri de içermektedir. Ayrıca bu defterler sayesinde Türkçe birçok coğrafi, idarî, askerî terim ile İmparatorluğun muhtelif bölgelerinde kullanılan ayâr ve ölçülerin doğru anlamlarını tespit etmemiz de mümkündür.

1.2. Mühimme Defterlerinin Muhteva Özellikleri

Mühimme Defterleri'nin muhteva bakımından önem ve değerlerini aşağıdaki başlıklarda toplamak mümkündür:

1-Mühimme Defterleri, Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilatındaki idarî ve askeri organların yapısı, karşılıklı münasebetleri, çalışma tarzları, fonksiyonları hakkında önemli bir kaynaktır. Müesseselerin organizasyon ve işleyişi, hukukî prosedür hükümlerinin tetkikiyle anlaşılabilir.

2-Komşu ülkeler ile Avrupa, Kuzey Afrika, Orta Doğu, Arabistan Yarımadası, Kafkaslar ve Rusya tarihleri açısından önemli bilgiler ihtiva ederler.

3- Osmanlı Devleti'nin, gayr-i müslim tebaası ile olan münasebetleri, azınlıklar hukuku, halkın sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının temini hususlarındaki yönetim politikası, ibadet ve âyin serbestiyeti, mabetlerin inşası gibi konular Mühimme Defterleri'nde çokça görülür.

4-Hac organizesi, Surre alayları ve mukaddes beldelere götürülen hizmetler, konu olarak ayrı bir yer tutar.

5-Osmanlı kültür ve sanat faaliyetleri, imar ve iskân siyaseti, çevre ve belediye hizmetleri, sağlık ve eğitim işleri, geniş vakıf idarelerinin problemleri ve teftişleri bakımından da zengin malzeme ihtiva ederler.

6-Sayıları hayli fazla olan ve Ordu Divânınca tutulan Mühimme Defterleri, askeri tarih, harp tarihi ve lojistik hizmetler tarihi yönünden de birinci elden kaynaqlardır.⁷

Mühimme Defterleri, hükümlerin ortaya çıkmış olduğu Divânlara göre ve hükümlerin sâdir oldukları divânlar bakımından ayrı ayrı grupta değerlendirebilir.

1- Padişahın pâyitahtta bulunduğu sırada, Sadrâzam başkanlığındaki Divân toplantısından çıkan emirlerin kaydolunduğu Mühimme Defterleri,

2- Rikâb Mühimmesi: Sadrâzamın sefer veya başka bir sebeple payitahttan ayrılırken yerine vekil olarak bıraktığı Rikâb Kaymakamı veya Sadâret Kaymakamı denilen görevli başkanlığında toplanan Divânda alınan kararların yazıldığı defterler,

3- Ordu Mühimmesi: Ordu ile birlikte sefere çıkan Sadrâzamın sefer sırasında akdettiği Divân toplantılarında alınan kararların yazıldığı defterler,

4- Kaymakamlık Mühimmesi: Padişah ve Sadrâzam aynı anda Dersâdet'ten ayrıldığında, devlet işlerini tedvir etmek üzere tayin edilen Sadâret Kaymakamının müstakil olarak akdettiği Divânlarda alınan önemli kararların yazıldığı defterler,⁸

Ayrıca devlet yönetimi açısından çok gizliliği olan özel önemdeki hükümlerin kaydedildiği Mühimme-ı Mektûme'nin sayısı on'u geçmemektedir. Mısır'ın merkezden uzak olması ve bölgesinde önemli bir mevkide olma eğilimini kazanmasından dolayı Divân oluşumu kendiliğinden meydana gelirken burada görüşülen konularla Mühimme-i Mısır adlı defterler oluşmuştur.⁹

1.3. Mühimme Defterlerinin Tasnifi

Bugün Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Hicri 961-1333 Miladi 1553-1915 tarihleri arasında tutulmuş 419 adet Mühimme Defteri mevcuttur. Bilinen en eski tarihli Mühimme Defteri Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nde E. 12321 numarada Hicri 951-Miladi 1544 tarihli defterdir. Başbakanlık Osmanlı Arşivindeki defterlerin en eski tarihli olanı Hicri 961-Miladi 1553 en son tarihli olanı ise Hicri 1323-Miladi

⁷ BOA, s. 62.

⁸ BOA, s. 61.

⁹ Uzunçarşılı, *Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s.82.

1905 tarihlidir. Ancak 1ve 2 nolu Mühimme Defterleri, Ru'ûs Defterler'dir.¹⁰ Hal böyle olunca Başbakanlık Osmanlı Arşivindeki ilk Mühimme Defterinin 3 nolu ve Hicri 966-968, Miladi 1558-1560 tarihli defter olduğu anlaşılmıştır. Toplam 266 adet Mühimme Defteri kayıtlı olan bu serinin arada bazı atlamalar olmakla beraber kronolojik bir sıra takip ettiği söylenebilir.

Mühimme Defterleri, Osmanlı Arşivi'nde: "989 Numaralı Divân-ı Hümayûn Defterleri Kataloğu"nda Mühimme Defterleri başlığı altında Hicri 961-1323 Miladi (1553-1905) tarihleri arasında tutulmuş 266 adet Mühimme Defteri; Mühimme tasnifinden başka aslında mühimmeler arasında yer alması gerekirken sonradan bulunduğu için ayrı bir tasnif haline getirilen Mühimme Defterleri Zeyli başlığı altında Hicri 980-1195 Miladi 1572-1780 tarihleri arasında tutulmuş 17 adet Mühime Zeyli Defteri; Mühimme-i Asâkir Defterleri başlığı altında Hicri 1196-1328 Miladi 1781-1910 tarihleri arasında tutulmuş 68 adet Mühimme-i Asâkir Defteri; Mühimme-i Mektûme Defterleri başlığı altında Hicri 1203-1302 Miladi 1788-1885 tarihleri arasında tutulmuş 10 adet Mühimme-i Mektûme Defteri; Mühimme-i Mısır Defterleri başlığı altında Hicri 1119-1333 Miladi 1785-1915 tarihleri arasında tutulmuş 15 adet Mühimme-i Mısır Defteri ile "980 Numaralı Bâb-ı Âsafî Defterleri Kataloğu"nda Mühimme Defterleri başlığı altında Hicri 977-1252 Miladi 1570-1836 tarihleri arasında tutulmuş 43 adet Mühimme Defteri parçası; Mühimme-i Mektûme Defterleri başlığı altında Hicri 1223-1224 Miladi 1808-1809 tarihleri arasında tutulmuş 1 adet Mühimme-i Mektûme Defteri; Mühimme-i Mısır Defterleri başlığı altında Hicri 1122-1128 Miladi 1710-1716 tarihleri arasında tutulmuş 16 sayfalık 1 adet Mühimme-i Mısır Defteri parçası olmak üzere toplam 376 adet Mühimme Defteri ile fasiküllerden oluşan 44 adet Mühimme Defteri parçası mevcut bulunmaktadır.¹¹ Burada Mühimme-ı Mektûme, Mühimme-ı Asakir ve Mühimme-ı Mısır'dan bahsedecek olursak, Mühimme-ı Mektûme veya Mektûm Mühimmeler, Divân-ı Hümayûn'da karara bağlanan gizli hususların kayıtlarını havî defterlerdir. Mühimme-ı Asakir, askeri teşkilat, tevcîhâtlar, askeri sahadaki ıslahatlar ve askeriye

¹⁰ Ru'ûs Defterleri: Divan-ı Hümayûn'un en önemli kalemlerinden olup, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi, mevalî, timar ve zeâmet sahipleri dışındaki bütün hizmetliler ile hazine, evkâf ve gümrükten maaş alan her türlü devlet memurlarının tayin muamelelerinin yapıldığı ve bunlara dair kayıtların tutulduğu kalemidir. Bu çeşit devlet memurlarının tayin muamelesini gösteren kâğıda ruûs adı verilir ve bunlar bu kalemde tutulan Ruûs Defterleri'ne kaydolunurdu. BOA. s.77

¹¹ BOA, s. 10-23.

ile alâkalı mühim mevzularla ilgili kararların kayıtlı olduğu defterlerdir.¹² Mühimme-1 Mısır ise Mısır meselelerine ait önemli konuların kayıtlarını havî defterlerdir. Onbeşinci defter Mısır'a ait mahrem kayıtları ihtiva ettiğinden "*mektum*" olarak ifade edilir.¹³

Koleksiyon içinde olmakla beraber 266 ciltlik serinin tamamı da gerçek anlamda Mühimme değildir. Arada buyruldu ve tahvil hükmü defterleri de vardır. Ayrıca iki Mühimme Defteri Kâmil Kepeci tasnifine girmiştir. Bazı istisnalar dışında Mühimme Defterleri, kaleme alındıkları Sadrazam ve Reîsülküttâbın devrini belirten bir başlıkla başlar, o defterin ihtiva ettiği hükümlerin tarihleri içinde bu makamlarda değişiklik olmuşsa tekrar yeni bir başlık atılmıştır. Bugün Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Mühimme Defterleri adıyla kayıtlı defter serisi, buranın ilk tasnif edilen belgeleri olma özelliğine sahiptir. Bu başlık altında tasnife açık olan defter sayısı, son yıllarda bulunanlarla birlikte toplam 267 adettir (961-1323/1553-1905 yılları arası). Son tespit edilen 267 numaralı defter XVIII. yüzyıl ikinci yarısına aittir. Ayrıca XVII. yüzyıl başlarına ait bir defterin henüz restorasyon servisinde olduğu ve tasnife dâhil edilmediği bildirilmektedir. Yine restore edilecek belgeler arasında sonradan bulunan Mühimme Defteri parçaları da vardır. Mühimme tasnifindeki defterlerin tamamı, bilinen anlamda, klasik Mühimme Defteri değildir. Önceki sayfada dediğimiz gibi Mesela 1 ve 2 numaralı defterler Tahvil ve Ru'ûs ahkâmını içine alır. Bu tip defter sayısının 13 kadar olduğu tespit edilmiştir. 20 numaralı defter ise mevcut değildir. Tipik mühimme formundaki defter sayısı bu durumda 265 olarak gösterilirse de defterlerin bazılarının Maliye Ahkâmı ve Şikâyet Defteri oldukları da görülmektedir. Mesela 42 numaralı defter muhtemelen ciltlenme dolayısıyla Ru'ûs ve maliye kayıtlarını da ağırlıklı olarak ihtiva ederken 92 numaralı defterin başlığında bunun Şikâyet Ahkâmını kapsadığı belirtilir. Bu bakımdan defterlerin teker teker yeni baştan incelenerek daha sağlıklı bir tasnif bilgisine ihtiyaç bulunmaktadır.¹⁴ Mühimme tasnifine bakıldığında özellikle XVII. yüzyıl için önemli tarih boşlukları olduğu dikkati çekecektir.

¹² BOA, s. 71.

¹³ BOA, s. 73.

¹⁴ Arşiv Rehberinde defter sayısı 266 olarak gösterilmiş olub, ilk 73 defterin hüküm özetlerinden oluşan hülâsa kataloglarının varlığından söz edilir (20, 54, 66, 72 hariç). 1-19, 21-28, 260 ve 261 numaralı defterlerin Osmanlıca indeksleri vardır (BOA, s. 10-18 arasındadır).

Mühimme serisindeki tarih boşlukları bilhassa 82 numaralı defter (1026-1027/1617-1618) ile 83 numaralı defter (1036- 1037/1626-1627) arasında görülür. Tarih atlamaları 1004-1005/1595-1596 (74 nr.) ile 1011-1013/1602-1604 (75 nr.); 1040-1042/1630-1632 (85 nr.) ile 1046/1636 (86 nr.); 1056/1646 (91 nr.) ile 1067-1069/1656-1658 (92 nr.); 1075- 1076/1664-1665 (95 nr.) ile 1089-1090/1678-1679 (96 nr.); 1090-1092/1679- 1681 (97 nr.) ile 1095-1096/1685-1686 (180 nr.) ve 1100/1688 (98 nr.) arasında da mevcuttur. XVI. yüzyılın ilk yarısı ihmal edilirse ikinci yarısı için nispeten bazı istisnalar dışında kronolojik bir sıralama vardır. XVIII. asra ait olanlar da yine oldukça tam bir silsile izler, arada geniş zaman dilimi atlamaları bulunmaz. Ancak XVII. asra ait defterlerdeki tarih atlamalarının bir bölümü, Şikâyet Defteri tanımlamasıyla ayrı bir tasnifin ortaya çıkmasından kaynaklanmış olmalıdır. Yine diğer bir kısım tasniflerde de Mühimme cinsi defterlerin varlığı bilinmektedir. Ayrıca tasnifteki defterler her zaman tam bir kronolojik sıra izlemezler, *takdim-tehir*'e sıklıkla rastlanır. Öte yandan Mühimme Defterleri tasnifi yapıldıktan sonra bulunan defterler Mühimme Zeyli adı altında ayrı bir tasnifte toplanmıştır. Burada 980- 1195/1572-1780 yıllarını içine alan 17 defter vardır. Sonuncu yani 17 numaralı defter sonradan Nâme-i Hümayûn tasnifine aktarılmıştır. Ayrıca A.DVN. MHM. Kodu altında yeni oluşturulan tasnifte de Hicri 977-1252 Miladi (1570-1836) arasını ihtiva eden çoğu parça halindeki 43 defter mevcuttur. Ancak bu son iki tasnifteki defterlerin tamamının yine klasik Mühimme Defteri formunu taşıdığı söylenemez. Farklı ahkâm kayıtlarını muhtevi parçalara rastlamak mümkündür. Arşivin önemli bir defter tasnifi olan Kamil Kepeci (KK) tasnifinde de Ahkâm Defterleri¹⁵ adı altındaki bölümde 70 (1010-1011/1601-1602, 1013/1604) ve 71 numaralı defterlerin Mühimme oldukları anlaşılmaktadır.¹⁶ Bu tasnifteki 71 numaralı defter 1017-1018/1608-1609, 1022-1024/1613-1615, 1027-1028/1618- 1619 tarihli parça halindeki cüzlerin bir araya getirilmesiyle oluşmuş, bloknot tarzında ciltlenmiş, tipik bir Mühimme vasfı taşır ve son kısımları 82 numaralı Mühimme Defteriyle aynı tarihlidir. Ayrıca Hadariye Defterleri içinde

¹⁵ Ahkâm Defterleri, Divân-ı Hümayûndan çıkan hükümlerin kaydına mahsus olan defterlere genel olarak verilen addır. Bu hükümler, Padişah adına hazırlanmasından dolayı ferman adını da alırlardı. Hükümler konularına göre değişik defterlere yazılırdı. Başlıcaları Ahkâm-ı Mühimme, Ahkâm-ı Şikâyet, Ahkâm-ı Ru'ûs ve Tahvil olub, Divân-ı Hümayûn'da hazırlanan ve sâdir olan ferman ve beratların hülâsa kayıtlarını tarih sırası ile ihtiva eden defterler olan Divân Sicilleri'nin bir kısmını teşkil ederlerdi. Muhteva itibarıyla Şikâyet Defterleri'nin devamı olan bu defterler eyaletlere göre tutulmuşlardı. Tarih olarak Şikâyet Defterleri'nden 104 sene sonra (Mora Ahkâm Defteri hariç) hepsi H. 1155/M. 1742 tarihinden başlayıp, II. Meşrûtiyet dönemine kadar devam etmektedir. BOA, s.22

¹⁶ Atilla Çetin, *Başbakanlık Arşiv Kılavuzu*, s.49, İstanbul, 1979.

kayıtlı 5 numaralı 1149-1150/1736-1737 tarihli defterin de Mühimme olarak kaydedildiği dikkati çekmektedir.¹⁷ Yine arşivin çeşitli evrak ve defter serileri ile ilgili tasniflerde Mühimme parçalarının bulunma ihtimali büyüktür. Henüz tasnif edilmekte olan ve 5 milyon olduğu tahmin edilen merkez evrakında da bu kabil parçalar çıkabilir. Bütün bunlar göz önüne alındığında Arşivdeki Mühimme Defterlerinin tam bir listesinin yapılabilmesi için yeni bir çalışmanın başlatılması gerektiği anlaşılr. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nden başka yurtiçi ve yurtdışındaki bazı kütüphanelerde de Mühimme Defterlerinin mevcut olduğu bilinmektedir. İstanbul'da Köprülü Kütüphanesi'nde 1146-1147/1734-1735 yıllarına ait bir Sefer Mühimmesi vardır.¹⁸ Ayrıca yurtdışında L. Fekete'nin tanımladığı iki defterden biri, 1071-1076/1660-1665 yıllarını içine alan bir Ordu Mühimmesi, diğeri ise 1091/1680 tarihli bir Şikâyet Defteridir. Bunun dışında Milli Kütüphanede su nüfuzu sonucu okunâmaz hale gelmiş 23 Şevval 971-29 Zilhicce 971/15 Haziran 1563-8 Ağustos 1564 yıllarına ait hükümleri ihtiva eden 264 sayfadan ibaret bir Mühimme Defteri daha vardır.¹⁹

Mühimme Defterleri'nde hükümlerin üst ve yanlarında yer alan notlar sayesinde fermânların hazırlanış ve yazılışları hakkında bilgi edinilmektedir. Hükümlerin müsveddeleri konularına göre Nişancı *Nişancı hazretlerinin müsveddelerine göre yazılmıştır*.²⁰ *Reîsülküttâb; kendi müsveddesi iledir ve hükmünü dâhil kendisi yazmıştır; ba-hatt-ı reis efendi*²¹ veya kıdemli bir Divân kâtibi; *ba-müsvedde-i Dal Efendi*²², *ba-müsvedde-i Ferruh Bey*²³ tarafından kaleme alınır. Kâtiplerden birinin müsveddeyi yazması halinde mutlaka Reîsülküttâbın; *ba-tashih-i hazret-i efendi*²⁴ veya Nişancının; *ba-tashih-i nişancı Paşa*²⁵ kontrolünden geçerek düzeltilirdi. Bazen bir Şehzade veya yetkili bir idareci tarafından hazırlanmış

¹⁷ Hadariye Defterleri, Osmanlı Devletinde biri barış zamanında diğeri de savaş zamanında olmak üzere bütçe açığını kapatmak için İmdâd-ı Hadariye ve İmdâd-ı Seferiye adında iki türlü örfi vergi alınır. İmdâd-ı Hadariye taksitler hâlinde toplandığı halde, İmdâd-ı Seferiye tek bir seferde toplanır. Hadariye Defterlerinde aynı defter içerisinde hem Hadariye hem de Seferiyenin tahsili ile ilgili hükümler yer almaktadır. Bu yüzden de Hadariye Defterleri ile Seferiye Defterleri iç içe girmiştir. BOA, s. 48

¹⁸ Bu defter kütüphanede, II, O.364 numarada kayıtlıdır. Köprülüzade Abdullah Paşa'nın şark seferi serdarlığı zamanına aittir.

¹⁹ Söz konusu defterin Avusturya'ya intikali macerası ve tanıtımı için bkz.: Claudia Römer, "An Unknown 16th Century Mühimme Defteri at the Austrian National Library", CIEPO XIV. Sempozyumu Bildirileri, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2004, s. 639-653.

²⁰ Başbakanlık Arşivi Mühimme Defteri, nr.LXII,s.185.

²¹ BA,MD,nr.LXII,s.235/19.

²² BA,MD,nr.LXI,s.14.

²³ BA,MD,nr.LXI,s.61.

²⁴ BA,MD,nr.LXI,s.4,128.

²⁵ BA,MD,nr.LXII,s.149.

müsveddeye göre de ferman yazıldığı olurdu.²⁶ Bir kısım hükümlerin üstünde müsveddenin kimin tarafından yazıldığı belirtildiği gibi az olmakla beraber ilgili hükmün bulunduğu sayfaya bu müsveddenin eklendiği de görülmektedir.²⁷ Hüküm müsveddelerinin kontrolünden sonra temizinin yazıldığına sağ üst köşede işaret edilmiştir. Bazen bu konuda tafsîlât verilerek kimin tarafından nasıl bir kâğıda yazıldığı da kaydedilmiştir. Mesela, *bundan aşağıya beyaz kâğıda yazılıp Rüstem Paşa hazretleri nişanladılar* veya *bundan aşağıya nişancı bey nişaniyledir*²⁸, *Nişanlıya yazıldı*²⁹, *Yazıldı nişanlıya*³⁰ veya sadece *nişanlı kâğıda*³¹. Kâğıdın nişanlı olduğuna işaret edilmesi, tuğrasının fermânın yazılmasından sonra çekilmeyip önceden tuğra çekilmiş boş kâğıdın kullanıldığını göstermektedir. Fermânların önemlerine göre bazılarında Padişahın Hatt-ı Hümayunu bulunur. Bu hususa da yine hükmün üzerinde *bâ-hatt-ı hümayun* yazılarak işaret edilmiştir. Hükümün muhatabı olan şahsa gönderilmek üzere kime teslim edildiği de hükümlerin üst notlarında sıkça görülür.

Hüküm, fermânın yazılmasına sebep olan arzı getiren şahsa; *arzı getiren Mahmud'a verildi*³² veya gönderilecek şahsın kethûdâsına; *Sığla beyinin kethûdâsına verildi*³³ teslim edilebildiği gibi Divân çavuşlarından biriyle de gönderilebiliyordu. Nâdir olmakla beraber bir hükmün ilk teslim edilen çavuştan alınıp muhtemelen aynı istikamete başka bir hükmü götürecektir olan diğer bir çavuşa verildiği de olurdu. Bu gönderme şerhlerinin altında hükmün götürecektir olan şahsa teslim tarihi de bulunurdu. Çıkan fermânın tek bir yere değil birden fazla yere gönderilmesi durumunda hüküm tam olarak yazıldıktan sonra diğeri/diğerlerinin nereye/nerelere gönderilmiş olduğu her birinin üzerine daha önce de belirtildiği gibi *bir sûreti* başlığı atılarak teker teker belirtilmiştir. Her birinin sağ üst tarafında *yazıldı* klişesi, sol üst tarafında tarih bulunmakta ve kiminle gönderildiği belirtilmektedir.

Bugün Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde mevcut Mühimme serisindeki defterlerin müsveddelerin temize çekilmiş şekilleri olduğu en tipik örneği 14 numaralı defter olduğu bazı defterlerin gerek şekil gerekse bazı kayıtlarından

²⁶ BA,MD,nr.III,s.21/20.

²⁷ BA,MD,nr.LXII,s.21-22 arası belge 18 ve s. 217,218 nişancının müsveddeleri bulunan belgelerdir.

²⁸ TSMA,951 tarihli Mühime, nr,12321,vr.69,88.

²⁹ BA,MD,nr.XXVI,s. 43.

³⁰ BA,MD,nr.V,s. 662/25.

³¹ BA,MD,nr.V,s. 568/1569.

³² BA,MD,nr.III,s.404.

³³ BA,MD,nr.VI,s. 32.

anlaşılmaktadır. Diğerlerinde pek rastlanmayan bir özellik, hükmün sol üst tarafındaki kâtip rumuzlarının alta geçmesi ve hükümlerin nakledildiğini gösteren *nukilet* ibaresidir. Bu defterlerde bazı kelime ve cümleler çizilmiş, yerine yenileri yazılmıştır. Bunlardan meselâ 70-75. defterler cilt şekilleri itibariyle de diğerlerinden ayrılır. Tek yapraklar tepeden birleştirilerek bloknot şeklinde ciltlenmiştir. Bazı Mühimme defterleri'nde hükümlerin yanında görülen kâtip rumuzlarının kimlere ait olduğu, 61 ve 62 numaralı Mühimme defterleri'nin başındaki kayıtlardan anlaşılmaktadır. Bu kayıtlar haftanın hangi günlerinde hangi kâtiplerin nöbetçi olduğunu göstermek üzere yazılmıştır. Böylece hem mühimmelerdeki rumuzlar çözülmekte hem Divân kâtiplerinin isimleri öğrenilmekte hem de kâtiplerin nöbetleşe vazife gördükleri ortaya çıkmaktadır. İlk devir mühimmelerinde seyrek görülen, fakat daha sonrakilerde çokça rastlanan bir husus da hükümlerin yanına neye dair olduğunun yazılmasıdır. Bu husus, pratikte aranan hükmün kolayca bulunmasını sağlayacak bir uygulama olması bakımından önemlidir. Hükümler üzerindeki kayıtlar, gizliliği olan fermânların suretlerinin yazıldığı zamanı değil sonradan Mühimme Defterleri'ne geçirildiğini göstermektedir. Mesela eski Sadrazamlardan Mustafa Paşa'nın borçlarıyla ilgili hükümler böyledir.³⁴ XVIII. yüzyıldan sonra Mühimme Defterlerindeki hükümlerin sayısı azalmıştır. İlk defterlerin bazıları bir yıllık hüküm suretlerini ihtiva ederken 263 numaralı Mühimme Defterinde Hicri 1286-1323, Miladi 1869-1905 yılları arasındaki otuz yedi yıllık devre tek defterde toplanmıştır.

1.4. Mühimme Defterlerinin Bürokratik ve Diplomatik Fonksiyonu

Osmanlı Divân-ı Hümayûnu, arşiv diyebileceğimiz (hazîne-i evrak) defter hazinesi ile iç içe çalışmıştır. Bu yakınlaşmanın tabi bir sonucu olarak bürokratik işlem akışında hızlılığı görmek mümkündür. Yazışma kurallarına göre yetkililerin kanunlara uygun arzları ve beldelerin nizamına dair hükümler, Divân kalemi kâtiplerince mîrî işlerden sayılan cizye, avâriz, mukâtaa ile ilgili hükümler maliye kâtiplerince maliye defterlerine kaydoluna gelmiştir. Arşivlerimizdeki esas malzemeyi defterler oluşturmaktadır. Zira Osmanlı bürokrasisinde asıl olan defter sistemi idi. Defterlerde genellikle görüşülüp karara bağlanan hususlar ya özet halinde ya da aynen kaydedilirdi. Bu defterlere Divân-ı Hümayûn'da Padişah emri

³⁴ BA, MD, nr. CLIII, s.94; BA, MD, nr. CLIX, s. 132-135.

niteliğinde çıkarılan fermânların hepsi büyük ölçüde özet şeklinde kaydedilmiştir.³⁵ Böylece Mühimme Defterleri'ndeki hükümler Divân-ı Hümayûn'un hangi konuları inceleyip karara bağladığını ve yetki alanlarını tespit etmemizi sağlayan birincil kaynak düzeyindedir. Hükümlerin Mühimme Defterleri'ne aktarılış biçimlerinden kararın nasıl verildiğini, neye dayandırıldığını, karara esas teşkil etmesi gereken görüşme ya da inceleme aşamalarını anlamamız mümkün değildir. Hükümlerin arka planındaki bu karanlığa ise kararın verilmesine esas olan evrakın dağınık ve karışık olması ve Divân-ı Hümayûnda zabıt tutulmamasının sebep olduğu düşünülebilir.³⁶ Mühimme Defterleri'ndeki kayıtların, muhatap makama gönderilen ferman veya beratların kopyaları olduğu bilinmekle beraber, Mühimme Defterleri nâme, emir veya hüküm ile benzerlerinin tam metnini kapsamamakta, *elkab* ve öteki formalite kısımları terk edilerek ya da kısaltılarak asıl konuyu ihtiva etmektedir.³⁷ Fermân, berat, nişan gibi Osmanlı diplomatik belgelerinde muayyen bir yazışma formülü tatbik edilmiştir.

Buna göre bu belgeleri 10 kısımda incelemek mümkündür;

1-Davet

2-Tuğra(Padişah'ın Nişanı)

3-Ünvan ve Elkab

4-Muhatabın adı ve Elkabı

5-Dua

6-Nakil ve İbلاغ

7-Emir

8-Te'kid ve Tehdid

9-Tarih

³⁵ Ahmet Mumcu, *Divân-ı Hümayûn*, Ankara 1969, s.61.

³⁶ Uzunçarşılı, *Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s.79.

³⁷ M.Tayyib Gökbilgin, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmî*, İstanbul, 1979, s.105.

10-Yer

Belgelerin en üstünde *Davet* formülü bulunurdu. Bu besmelenin kısaltılmışı olan (*b*) olacağı gibi Allah lafzının kısaltılmışı olan *hüve* şeklinde de olabilirdi. Ya da *Hüve'l -muğni, Hüve'l- ganiyyü'l- mü'min* veya *Bismillahirrahmanirrahim* şeklinde uzun ibareler de olabilir.

Davetten sonra *Nişan-ı Hümayun, Tevki'* veya alamet olarak bilinen hükümdarın adının stilistik bir yazılışı olan *Tuğra* yer alır. Padişahın alameti olan *Tuğra*, *Tuğrakeş* veya *Nişancı* tarafından sanatkarâne bir şekilde çekilirdi. *Tuğra* yazmak bir sanat olup Selçuklular zamanında da kullanılmıştır. *Tuğra* yazan özel yetişmiş kâtiplere *Tuğrakeş* denilmiştir.

Davet ve *Tuğra* Mühimme Defterleri'nde yer almazdı. Çünkü Mühimme Defterleri'nde bulunan hükümler daha önce de belirtildiği gibi esas belgelerin suretleri ve müsveddesi konumundadır.

Ünvan ve *Elkab* bölümünde, Padişah başka bir hükümdara mektup gönderecekse önce kendi ünvan ve elkabına yer verir. Bu da daha çok Nâme-i Hümayunlarda görülür. *Ben ki Sultânü's-Selâtin, Burhânü'l-Hevâkin, Tâc-ı Bahş-ı Hüsrevân-ı Rûy-ı Zemîn, Zıllullâhi fi'l-'arzîn Akdenizin Karadenizin Rumili'nun Anadolunun...* şeklinde başlayan formülde Padişah hâkim olduğu ülkeleri bir bir saymakta, kendini tanıtmakta ve yüceltmektedir. Fakat Mühimme Defterleri'nde suretleri kaydedilen fermân ve nâme-i hümayûnlarda Padişah'ın ünvan ve elkabına yer verilmezdi. Sonraki formül ise muhatabın elkabı'dır. Padişah'ın ünvan ve elkabı sona erdikten sonra *Sen ki iftiharü'l- ümera'i'l- milleti'l- mesihiyye Vilâyet-i Leh Kralı Sigismund'sun* şeklinde hitab edilenin rütbe, mevki ve mensub olduğu sınıfa göre değişen uygun olan elkab kullanılırdı. Dâhildeki fermânlarda doğrudan doğruya bu formülle girilir. Yine hitab edilen kişinin rütbe ve mevkine göre Vezir, Beylerbeyi, Defterdar, Şeyhülislam, Sancakbeyi, Kadı gibi görevliler için ayrı ayrı formüller geliştirilmiştir.³⁸ Mühimme Defterlerinde muhatabın elkabına nadiren yer verilir, umumiyetle *Rumeli Beylerbeyine hüküm ki, Halep Beylerbeyisine hüküm ki* gibi hitab edilenin rütbe ve mevki veya ismiyle doğrudan konuya girilmiştir. Bazen

³⁸ Gökbilgin, a.g.e., s. 59 vd.

de *düstur-ı mükerrerem ila ahirihi... Vezir Osman Paşa* şeklinde kısaltma yoluna gidilmiştir.

Elkab'tan sonra *Dua* ve *Hayır* cümlesi gelmektedir. Burada da muhatabın mevkii ve sınıfına dikkat edilir. Bu da muhatabın rütbe, mevki ve sınıfına göre değişmektedir. Mesela Vezirler için *edamallahu te'ala iclalehû*, Defterdarlar için *damet me'aliyehû*, Şeyhülislam için *edamallahu te'ala fezailühû*, Beylerbeyi için *dame ikbalehû* Kadılar için *zîde fazlühû*, Şeyhler için *meddallahu zilalehû*, Ağa, Müteferrika, Çavuş gibi rütbedekiler için de *zîde mecdühû*, *dame mecdühû*, *zîde kadruhû* gibi formüller kullanılmıştır. Hristiyan hükümdarlar için ise en çok kullanılan formül *hutimet avakıbuhi bi'l-hayr*'dir.³⁹

Buraya kadar olan kısım belgenin giriş kısmıdır yani buraya kadar olan kısım belgenin giriş protokolüdür. Bundan sonra belgenin konteksine yani asıl mevzuya girilmektedir. Bu kısmın birinci bölümü *Nakil* ve *İblağ*'dır. Burada bir olay anlatılmakta, hükmün yazılmasına sebep olan konu açıklanmaktadır. Kullanılan umumi formül *tevkî refî hümayûn vasil olıcak malum ola ki* şeklindedir. Ancak bazı Mühime Defterleri'nde *mektub gönderub*, *adam gönderub* biçiminde doğrudan nakil kısmına geçilmektedir. Ya da *bundan akdem taht-ı kazanuzda sefer-i hümayûn içün nüzül ihraç idesin deyü maliye tarafından mufasallen emr-i hümayûn gönderilmiş idi hâlâ nüzul ihracında ihmal üzere olduğun istima' olunmağın mes'ul ve mu'ateb olmuşsuzdur*. denilerek hükmün yazılmasına sebep olan konu açıklanmakta ve akabinde *buyurdum ki* denilerek *emir* kısmına geçilmektedir. Bundan sonra *hükm-i şerifim ile dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Muhammed Çavuş zide kadrihu vardukda*⁴⁰ şeklinde fermânı getiren görevlinin ismi zikredilmektedir. Fakat Mühime Defterleri'nde buna seyrek rastlanmaktadır. Çok defa *buyurdum ki* den sonra bir iki kelimelik boşluk bırakılarak *hükm-i şerifim vardukda* ya da *vüsul buldukda* denilerek devam edilmektedir. Bunun sebebi müsvedde ve suret yazılırken fermânı götürecek kişinin henüz belli olmamış olmasıdır. Hüküm temize çekilip ferman haline getirildikten sonra hükmü götürecek kişi belirlenip fermânda isminin yazıldığı anlaşılmaktadır. Nitekim Mühime Defterleri'nde hükümlerin bazılarının üstüne *dergâh-i âli çavuşlarından Süleyman Paşa'ya virildi, kethûdâsına virildi, dergâh-i*

³⁹ Gökbilgin, a.g.e., s.68.

⁴⁰ 44 Numaralı Mühime Defteri, (Yayına Hazırlayan Mehmet Ali ÜNAL), İzmir 1995, s.5. h.26.

âli kapıcılarından Mahmud'a virildi gibi ibarelere rastlanmaktadır ki bunların fermân ı götüren kişiler olduğu görülmektedir.

Nakil ve İblağ formülünden sonra *Buyurdum ki* formülü ile başlayan kısım *Emir* kısmıdır. Burada ne yapılması, nasıl hareket edilmesi gerektiği muhataba emredilmektedir. Buna da umumiyetle *asla te'hir ve terahi itmeyüb* şeklinde girilmekte ve *kanun üzere cebe ve cevşen ve cebelülerinle ve sancağına tabi' olan umumen zu'ema ve erbab-ı tımarı dâhi kanun üzere cebe ve cevşen ve cebelüleriyle ve bi'l-cümle düşman* *İhraç eyleyüb bir an ve sa'at dâhi tevakkuf eylemeyub heman çıkub doğru Kefe'ye varub müşârün-ileyh Ca'fer dame ikbalühuya mülaki olub* ⁴¹ biçiminde hangi konuda ne yapılması gerektiği emr edilmektedir. Bundan sonra emir cümlesini takiben *şöyle bilesiz, 'alamet-i şerife itimat kılasız* gibi formüller ile *Te'kit* ve *Tehdit* rüknü işlenmiş olur. Burada fermânda belirtilen emir üzerine hareket edilmesinin gerekliliği ve zorunluluğu belirtilmek istenmektedir. Emrin yerine getirilmesi için muhatap uyarılmakta *bu hükm-i şerifimi sairler kıyas itmeyüb* ifadesiyle konunun önemi vurgulanmakta, şayet aynı konuyla ilgili daha önceden bir hüküm gitmişse *bundan akdem birkaç def'a evamir-i şerife varid olub* denilerek te'kid edilmektedir. Şayet emredilen hususlar yerine getirilmemişse konunun ehemmiyetine göre muhatap, *eşedd-i 'ikab ile mu'ateb olunacağı* veya daha ağır bir ifade ile *asla özrünüz makbul olmaz ya da hakkınızdan gelinür bilmiş olasız* şeklinde tehdit edilmektedir.

Mühimme Defterlerinde *te'kit* ve *tehdit* formülünden sonra son kısımda ise *tarih* ve hükmün yazıldığı *yer* belirtilmektedir. Tarihlerin başında genelde *tahrîren Fî*, bazen de *hurrire* ibaresi yer alır. Mühimme Defterleri'ndeki hüküm tarihlerinin yazılışı ilk dönemlerde başlık, tarih atılması sûretiyle olmuştur. Daha sonraki yıllarda bu usulden vazgeçilerek günler *evâil*, *evâhir* ve *evâsıt* tabirleri ile onarlı dilimler halinde ifade edilmeye başlanmıştır. Bu ayrım XVII. yüzyıl ortalarına yani Sultan İbrahim'in saltanat dönemine (1640-1648) rastlamaktadır. Bu döneme kadar tarihler ayın tarihi ile birlikte haftanın günü de gösterilmek sûretiyle, başlık şeklinde üste yazılmıştır. Nadir hallerde hükmün altında da tarih kaydına rastlanmaktadır. Daha sonra başlık olarak tarih yazılması usulünden vazgeçilmiştir.

⁴¹ Ünal, 44 nolu Mühimme Defteri, s.56, h.108.

Mühimme Defterleri'ndeki hükümlerin, Divânın yapılışını takip eden günlerde kaleme alındığı muhakkaktır. Burada karşımıza tarih yanlışlıkları çıkmaktadır. Kâtiplerin içinde bulundukları günün tarihini atarken hataya düşmelerine çok az rastlandığından çoğunlukla geçmiş günlere ait kayıtlar yaparken ay ve haftanın gününü karıştırmalarına rastlanır. İşte bu yanlışlıklara düşmemek için ay onarlı dilimlere bölünmüştür. Burada uygulanan tarih formülü *tahriren fi evahir-i Recebi'l- mürecceb sene semane ve seb'in ve tis'a mie* vb. şeklindedir. Yer olarak da *be makam-ı Kostantınıyye el-mahruse, be makam-ı Edirne el-mahruse* şeklinde hüküm nerede yazılmışsa oranın adı zikredilmektedir. Şayet hüküm bu iki yerden ayrı, mesela seferde iken yazılmışsa bu defa *ba sahra-yı Eski Budin ya da be yurd-ı Dimetoka*⁴² gibi bir formül uygulanmaktadır.

⁴² Gökbilgin, *a.g.e.*, s.77-78.

İKİNCİ BÖLÜM

2. 99 NUMARAL MÜHİMME DEFTERİN ÖZELLİKLERİ

2.1. Defterinin Fizikî Durumu

Başbakanlık Osmanlı Arşivi 989 Numaralı "Divân-ı Hümayûn Defterleri Kataloğu"ndaki Mühimme Defterleri A.DVN. MHM. D.099 şeklinde kayıtlı bulunan 99 numaralı Mühimme defterinin evsaf ve eşkâli şöyledir:

- 1- Çalışmamızda defterin 1-90 sayfaları arası incelenmiştir.
- 2-Defterin ölçüsü, 30.5 cm x 21 cm ebadındadır ve ebrû ciltlidir.
- 3-Defter 89 sahifeden mevcut olup varak adedi 45'dür.
- 4-Hüküm numaraları sonradan verilmiş defterde toplam 293 hüküm bulunmaktadır.
- 5-Defterin numaralama usulu, sayfa düzeni olup defterin ilk sayfası boş bırakılmış ve sayfa numarası verilmemiş, deftere sayfa numarası verilirken ikinci sayfadan başlanılmış ve sayfa 9'dan 11'e atlanmıştır, sayfa numarası verilen kısım 89 sayfadır.
- 6-Defterin kağıdı sarımtırak beyaz, mukavemetlice ve aharlanmıştır. Nev'i malum olmayıp filigranı yoktur.
- 7-Defterin kapsadığı zaman dilimi, II. Süleyman'ın (1687-1691) saltanatı yılları içinde yer alan Hicri (1100-1101) Miladi (1688-1689) yılları arasını kapsamaktadır.
- 8-Defterdeki toplam hüküm sayısı, 293 hüküm olup bu hükümlerin gönderildiği yerlerin kayıtlarını ihtiva eden suret kayıtları mevcuttur.
- 9-Genel itibariyle bir sayfada 20-22 arası satır bulunmaktadır. Bazı sayfalarda satır sıklığının yanı sıra sayfalarda boş yer bırakmamak için birbirine girdirilmiş hükümler de bulunmaktadır.
- 10-Yazı şekli olarak umumiyetle Divânî ve Ta'lik karışık bir kırmadır. Yazı stili defterin tamamında pek farklılık arz etmemektedir. Yazı okunabilir bir özellikte olmasına karşılık, bazı bölümler farklı kâtipler tarafından yazıldığından okunması

biraz güçleşmektedir. Özellikle yer ve şahıs isimlerinin okunuşunda bazı güçlüklerle karşılaşmıştır. Defterde adı geçen yer ve şahıs isimlerinin okunmasında kâtiplerin farklı imlâ ile yazmaları okumayı ciddi anlamda güçleştirmektedir. Özellikle Balkanlar'a bağlı sancak ve şahıs isimlerinin okunuşu konusunda tereddütler olmuştur. Öte yandan bu tür eserlerin yayınlanması konusunda oturmuş bir imla transkripsiyon metodunun olmaması ve farklı farklı uygulamalar da ayrı bir mesele teşkil etmektedir. Eski alfabedeki bütün harfleri tek tek ayırt etmeye yarayan transkripsiyon alfabesi kullanıldığı takdirde metin okunmaz hale gelmekte, bu yapılmadığı takdirde de kelimenin yazılışında (kef, kaf, tı, te, zel, zı) harflerinden hangisinin kullanıldığı anlaşılamamaktadır. Bunun çözümü eserin aslını aynen vermekle mümkündür. Metnin transkripsiyonunda, genel kabul gören mutedil bir usul gözetilmiş olup Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin yayınlamış olduğu defterlerdeki düzen örnek alınmıştır. Bu çerçevede, kelime ortasında ve sonlarında yer alan ayın harfi ('), hemze ise (') işareti ile gösterilmiştir. Okunamayan yer ve şahıs isimlerinin yerine (...) işareti koyulmuştur. Arap harfleriyle yazılan Türkçe'nin de kesin bir imlaya bağlanmamış olmasından dolayı kaynaklanan problemlerle de karşılaşmaktadır. Yazan kâtip aynı bile olsa “*kazanuzda*” ya da “*kazanızda*” şeklinde farklı yazılışlara rastlanabilmektedir. Ayrıca bazı hallerde sık olmamakla beraber cümle düşüklüklerine rastlanabilmektedir ki böyle durumlarda Mühimme Defterleri'nin orijinal metinlerine bakılması icap edecektir.⁴³

11- Metnin transkripsiyonundan sonra metinden istifadeyi kolaylaştırmak maksadıyla hüküm numaralarını esas alan indeks yer almıştır.

Çalışmamıza konu olan defterimizin ilk hükmü, herhangi bir sosyal, siyasi, dini ve ekonomik bir olay olmayıp adeta daha önce bir hüküm yazılmış ve bu hükmün birer suretleri değişik yerlere gönderilmiş gibi görünmekte ve bu suretlerin ilkinde hüküm numarası verilmiştir. Bu minvalde çalışmaya konu olan 99 numaralı mühimme defterimizin ilk hükmü, Fî evâhir-i Zi'l-Hicce sene 100(1100) tarihli bir sûreti Tatarpazarı kâdîsi, Filibe nazırı ve Kuru ağası, ve bir sûreti Filibe Monlası, Filibe nazırı ve Kuru ağasına, bir sûreti Karınabad, Yanbolu, İslimye ve Aydos kâdîlarına, bir sûreti Kızılağaç Yenicesi, Ahyolu, Misivri, Varna ve Hatunili

⁴³ 44 Numaralı Mühime Defteri, s. 'Giriş'.

kâdîlarına, bir sûreti Balçık, Tekfur köyü, Hacıoğlu Pazarı, Provadi ve Şumnu kâdîlarına, bir sûreti Minkalye, Herazgrad, Eskicuma, Dörtkilise, (...) kâdîlarına, bir sûreti Zağra-ı Atik ve Zağra-ı Cedid, Akçakızanlık, Çırpan, Tırnova kâdîlarına, bir sûreti Malkara, İpsala, Keşan, Ferecik kâdîlarına, bir sûreti Cısr-ı Ergene, Dimetoka, Dağardı ve Uzunköprü kâdîlarına bir sûreti Cumapazarı, Kesriye, Drama, Zihne ve Bereketli kâdîlarına, bir sûreti Nevrapop, Demirhisar, Menlek, Siroz ve Karadağ kâdîlarına ve buralardaki a'yan-ı vilâyet ve sair iş erlerine minval-ı meşrûh üzere yazılmış hükümlerden ibarettir. Çalışmamıza konu olan defterimizin son hükmü olan 293 numaralı hüküm ise Anadolu'da asker ihrâcına me'mur olan Ali Paşa ve Brusa kadısına hüküm ki diye başlamıştır. Çalışmamıza konu olan 99 nolu mühimme defterindeki hükümlerin çoğunluğu Balkan şehirleri (Tatarpazarı, Ahyolu, Kandiye, Şumnu, Misivri, Filibe, Gümülcine vb.), Anadolu Şehirleri(Aydın Amasya, Sivas, Van, Eskişehir, Diyarbakir, Ma'raş, Ayıntab, Brusa, Hamit sancağı, Niksar, Trabzon vb.), Rumeli-Trakya dediğimiz(Edirne, Keşan, Gelibolu vb), Anadolu'daki Kürt ve Türkmân Aşiretleri, Afrika ve Kuzey Afrika toprakları(Mısır, Halep, Musul, Bağdat, Şam-ı Şerif. Tunus, Trablusgarb, Cezayir vb.), Arap Yarımadasında bulunan Mekke-1 Mükerrreme ve Medine-1 Münevvere kadılıkları, Adalar denizi dediğimiz Limni, Midilli, Bozcaada, Girit, Rodos, Ağrıboz vb. ve bunların yanında İstanbul Kaymakamlığı, Mora gibi Osmanlı Devletinin egemenliği altında bulunan bu topraklarda görevli olan Beylerbeyileri, Sancakbeyleri, Voyvodalar ve bunlara mümasil değişik rütbe ve mevkideki mahalli idarecilere yazılmış hükümlerden oluşmaktadır. Hüküm kelime olarak kesin emir, tesir, nüfuz, karar alma anlamlarına gelmektedir. Osmanlı yazışma dilinde ise Padişahın emrini bildiren fermâna hüküm denmektedir. Hükümlere de konusuna göre menzil hükmü, izin hükmü, ulak hükmü, muafiyet hükmü vs. gibi adlar verilmektedir. Hükümlerdeki üslup son derece açık, kesin ve mütehakkimanedir.⁴⁴ Hükümlerin yazıldığı emre muhatap olan makam, tek olabildiği gibi, birden fazla da olabilmektedir. Birden fazla makamı ilgilendiren emirlerde, hükümlerin hemen altında yer alan "*bir sûreti*" kaydından, dağıtımın nerelere ve kimlere yapıldığını görmek mümkün olmaktadır. Defterin bir sayfasında birden fazla hüküm olduğu gibi bazen de uzun bir hükmün tek bir sayfaya ve hatta birden fazla sayfaya yazıldığı ya da tersine kısa 3-4 hükmün bir sayfaya kaydedildiği

⁴⁴ Ünal, a.g.e., Giriş.

de görülmektedir. Bazı yerlerde hükmün altında yer alan ve *bir sûreti* ibarelerine de hükmüm numarası verilmiştir. Bazı hükümler ise yarım bırakılarak tekrar müteakip sayfada yazılmıştır ve bunlara da hüküm numarası verilmiştir.

2.2. Diplomatik ve Teknik Özellikler

Mühimme Defterleri'ndeki hükümler dediğimiz kayıtlar, asıl fermânların suretleri niteliğindedir. Bu suretlerin diğer kayıtlarını veya asıllarını ilgili devlet, beylerbeyilik ve şer'î sicil arşivlerinde bulmak mümkündür. Defterdeki hükümlerde, hükmün asıllarında bulunan diplomatik özellikleri bütünüyle bulmak mümkün değildir. Padişaha ait belgeler içerisinde yer alan fermânlardaki rükün ve şartlar çerçevesinde belgelere baktığımızda hükümler genellikle hükmün yollandığı makamlara hitap ederek ve kime yollandığını bildiren hitap cümleleriyle başlamaktadır. "Limni kâdîsina ve kal'âsı dizdarlarına hüküm ki"⁴⁵, "Pravişte kâdîsina hüküm ki"⁴⁶ gibi. Defterde yer alan hükümlerde çoğunlukla bir *hitap* kısmı vardır. Hükümlerin baş kısmına baktığımızda genellikle *hüküm ki* ifadesi en çok tekrarlanan ifade olmasına karşılık hitap kısmı bazen farklı şekilde de olabilmekteydi. *Bir sûreti Karinabad ve Yanbolu ve İslimye ve Aydos kâdîlarına ve a'yan-ı vilâyet ve sair iş erlerine minval-ı meşrûh üzre yazılmışdır.*⁴⁷ Veya *Bir sûreti Kandiye muhafazasında Turnacıbaşı Mahmud'a vech-ı meşrûh üzre ağa mektubu mûcebince yazılmışdır*⁴⁸ ifadesi yer almaktadır. Hükümlerin hitap kısmında bazı durumlarda yer adları sayılmak yerine; *Edirne'den İstanbul'a varınca yol üzerinde kâdîlara hüküm ki*⁴⁹ veya *Dimetoka ve Gümülcine'den Selanik'e varınca ol havalide olan kâdîlara hüküm ki*⁵⁰ veya *Leh sınırından mahsûre-ı Edirne'ye gelince yol üzerinde vaki' olan kâdîlara ve Boğdan voyvodasına ve zikr olunan kazalarda vaki' kethûdâları ve yeniçeri serdarları ve zabitler ve a'yan-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki*⁵¹ şeklinde hükümlere de rastlanmaktadır. Vezirlere yazılan bazı hükümlerde yer ismi belirtilmeden sadece vezirlerin isimleri belirtilmiştir. *Asakir-ı islama ser-'asker olan Vezir Halil Paşa'ya hüküm ki*⁵². Ayrıca yine Vezirlere yazılan bazı hükümlerde de yer ismi belirtilerek vezirlerin isimleri ve görevli olduğu yer isimleri de

⁴⁵ Hüküm 25

⁴⁶ Hüküm 66

⁴⁷ Hüküm 1

⁴⁸ Hüküm 63

⁴⁹ Hüküm 79

⁵⁰ Hüküm 84

⁵¹ Hüküm 101

⁵² Hüküm 246

belirtilmiştir. *Bosna valisi Vezir Hüseyin Paşa'ya hüküm ki*⁵³ gibi. Bazı hükümler kime yazılmışsa bulunduğu yeri, görevi bazen eski görevi zikredilirdi. *Edirne Bostancıbaşı'na hüküm ki*⁵⁴ şeklinde bir görevliye yazılan hükümler olduğu gibi, birkaç görevliye ve bölgeye yazılan hitap kısmı da söz konusudur. *Zağra-ı Cedid ve Akçakızanlık ve Çırpan ve Dimetoka ve Cısr-ı Ergene ve Çirmen ve Malkara ve İpsala ve Keşan ve Ferecik ve Dağardı kâdılarına hüküm ki*⁵⁵ gibi. Bazı hükümlerde açıklandığı şekilde veya yazıldığı şekilde manasına gelen *Minval-ı meşrûh* ifadesine yer verilmiştir. *Bir sûreti dâhi Cumapazarı ve Kesriye ve Drama ve Zihne ve Bereketli kâdılarına ve a'yan-ı vilâyet ve sair iş erlerine minval-ı meşrûh üzere yazılmışdır*⁵⁶ gibi. Bazı hükümlere baktığımızda Osmanlı İmparatorluğu teşkilâtında devlet tarafından, muhtelif zamanlarda muhtelif tatbik şekillerine göre, belli başlı idare ve saray adamlarına ve bir kısım yüksek rütbeli ilmiye ricaline, vazifelerinde iken maaşlarına ilâveten, vazifelerinden ayrıldıktan sonra ise, tekaüt veya mâzûliyet maaşı kabilinden olarak verilen tahsisat mânasına gelen *Ber vech-ı arpalık* ibaresinin geçtiği hükümler de mevcuttur. *Ber vech-ı arpalık Hanya sancağına mutasarrıf olan Hanya kâdisına hüküm ki*⁵⁷ gibi. Osmanlılar'da deniz kuvvetlerinin başı ve idarecisi olan Kapûdan Paşa'ya hitaben yazılan hükümlerde ise *Kapûdan Paşa'ya hüküm ki*⁵⁸ ibaresinin kullanıldığını görmekteyiz.

Hükümlerin bazılarında üst kısımda *bu dâhi* veya *bu dâhi ba-hüccet* ibaresi yer almaktadır. Bu ifade söz konusu emrin bir üstekiyle ilişkisini hatıra getirir ve önceki hükmün teslim edildiği şahsa bunun da verildiği anlamına gelir. Genel olarak muhtevasının ortak ve Divan'dan çıkış tarihleri aynı olan hükümlerin ilkinin tarihi yazılmış, müteakip olanlara ise *bu dâhi,, bu dâhi bâ hüccet'*⁵⁹ ibaresi konulmuştur. Cezayir ve Tunus beylerbeyilerine gönderilen hükümlerin başlangıç kısmında Arapça dua ile başlayan *Suret-ı hatt-ı şerif*⁶⁰ ibaresinin yer aldığı hükümlere de rastlanılmaktadır. Çalışmamıza konu olan defterimizde bazı hükmünlerin yerine gönderilmediğini belirten *emri şakk olmuşdur*⁶¹ ibâresinden

⁵³ Hüküm 247

⁵⁴ Hüküm 3

⁵⁵ Hüküm 2

⁵⁶ Hüküm 1

⁵⁷ Hüküm 83

⁵⁸ Hüküm 58,115,131

⁵⁹ Hüküm 42,49

⁶⁰ Hüküm 148/1, 152/1

⁶¹ Hüküm 169, 186

fermânın gönderilmediği, bazı hükümlerin ise sonlandırılmadan üstü karalanarak iptal olduğu anlaşılmaktadır.⁶² Buna ek olarak isimleri bilinmeyen yöneticilere gönderilen hükümlerde de isim yerleri boş bırakılmıştır, *dâme ikbaluhûya hüküm ki, alaybeği vekili olan hüküm ki, Adana mütesellimi.....hüküm ki,zîde hıfzihûya hüküm ki,.....zîde mecduhûya hüküm ki,.....valiye,dayıya,zîde kadruhûya hüküm ki,*⁶³ gibi. Ayrıca isimleri bilinmeyen yerlere gönderilen hükümlerde de yer isimleri boş bırakılmıştır:*kâdîsına hüküm ki,kâdîlarına hüküm ki kal'âsına hüküm ki,kâdîsına hüküm ki,kâdîlarına hüküm ki,nâm karyeler,voyvodasına hüküm ki*⁶⁴ gibi. Çalışmakta olan defterin sayfaları genel itibariyle temiz olmakla birlikte, karalanmış kelimeler, mürekkep bulaşmış ve yazının okunmasını zorlaştıran silik okumaya neden olan hükümler⁶⁵ de bulunmaktadır. Özellikle sayfaların mürekkep bulaşması nedeniyle, birbiri üzerine çıkması, noktalama işaretlerinin belirlenmesini güçleştirmiştir. Bazı hükümlerin de hangi Reis'ül-küttâb zamanında kaleme alındığı ve gönderildiği *Der-zaman-ı Reis'ül-küttâb Ebû Bekr Efendi tale bekâ-hu fi şehri Rebi'i'l-ahir sene 1101*⁶⁶ ibaresiyle belirtilmiştir. Ayrıca Bazı hükümlerin de hangi Sadrazam zamanında kaleme alındığı gönderildiği *Der-zaman-ı Hazret-i a'zam Köprülüzâde Mustafa Paşa tale bekâhu fi 25 M sene 1101*⁶⁷ şeklinde yazılmıştır.

Hükümlerin hitap kısmından sonra hükmün yazılmasına sebep olan olayın anlatıldığı *nakil-iblağ* rüknü gelmektedir. Bu rükünde genellikle Dîvân-ı Hümâyûn'a sunulan 'arz, 'arz-ı hâl, mektup ile yapılan ve bizzat şahısların Divân'a gelerek yaptıkları şikâyetleri bulunmaktadır. Hükmün yazılmasına sebep olan olay özetlendikten sonra bu konuda verilen emrin anlatıldığı *emir-hüküm* rüknü gelmektedir. Bu rükün *buyurdum ki* ibaresiyle başlamaktadır. Burada ne yapılması, nasıl hareket edilmesi gerektiği muhataba emredilmektedir. Bunun ardından da verilen emrin yerine getirilmesi tenbih olunarak ve *te'kid-tehdid* bölümüne geçilerek, aksi halde cezalandırılacakları görevlilere bildirilmektedir. *celb-i mâl olunmağla hıdemât-ı dîn ve devlet-i 'Aliyyemin te'hîrine ba'is olası bir vechile cevâba kâdir olmayub bilâ ta'ahhur haklarınızdan gelinür ve bundan sonra mahsûs müttehid âdem*

⁶² Hüküm 121/2,186

⁶³ Hüküm 28,34,70,74,75,77,104,117,127,128,130,135,137,139,149/2,151/2,153,168,190,191,193,259,287

⁶⁴ Hüküm 26,100,134,185,273,287

⁶⁵ Hüküm 10,22,30,64,69,75,80,87,148/2,149/1,150,155,187,251,265

⁶⁶ Hüküm 157

⁶⁷ Hüküm 29

gönderilub evlerinde ve yerlerinde bulunanlar bilâ emân katl olunmak mukarrerdir âna göre herkes habîr ve âgâh ve dikkat ve ihtimâm eylesesiz⁶⁸ veya başka bir şekilde hizmet-i muhâfazaya varmayanların haklarında ne vecihle fermân sâdır olursa ona göre cezâları tertîb olına ve senin dâhi bir günâ tama‘ ve taksîrâtın sâdır olur ise eşedd-i ‘ukûbetle hakkınızdan gelmek mukarrerdir âna göre basîret üzre olasun⁶⁹ ya da mâ‘adâ sizin dâhi tama‘ etmeniz sebebi ile müsâmahanıza haml olunub ‘özü ve cevâbınız makbûl olmayub bilâ te’hîr hakkınızdan gelinmesi mukarrerdir⁷⁰ Nakil-iblağ bölümünde anlatılan olay genellikle burada tekrar edilmekte veya özet olarak verilmektedir.

2.3. Dil Özellikleri

Çalışmamıza konu olan defterimizin dil özellikleri ayrıca bir inceleme konusudur. Bu sebeple incelediğimiz defterin dil hususiyetleri hakkında kısaca bilgi vereceğiz. Defterin dili sanatsız ve sadedir. O gün için kullanılan bazı terim ve teknik isimler metinde bolca geçmektedir. Türkçe tamlamaların⁷¹ yanında Arapça ve Farsça⁷² olanları da sıkça kullanılmıştır. Bazı hükümlerde hadisler⁷³, mesela 172 numaralı hükümde *men senne fi’l-islâmi sünneten haseneten felehû ecruhâ ve ecru men ‘amele bihâ min ba’dihî min ğayri en yankasa min ‘ucûrihim şey’un ve men senne fi’l-islâmi sünneten seyyi’eten kâne ‘aleyhi vizrahû ve vizra men ‘amele bihâ min ğayri en yenkasa min ‘evzârihim şey’un ve dua⁷⁴* mesela 155 numaralı hükümde *yâ ‘eyyuhe’llezîne ‘âmenû hel ‘edullukum ‘alâ ticâratin tuncîkum min ‘azâbin ‘elîm tu’minûne billâhi ve rasûlihî ve tucâhidûne fî sebîlillâhi bi-’emvâlikum ve ‘enfusikum zâlikum hayrun lekum in kuntum ta’lemûn yağfir lekum zunûbekum ve yudhilukum cennâtin tecrî min tahtihe’l-’enhâru ve mesâkine tayyibeten fî cennâti ‘adnin zâlike’l-fevzu’l-’azîm diye Kur’an-ı Kerim’den dua bulunmaktadır.*

2.4. Tarihler

İncelediğimiz 99 numaralı Mühimme Defterindeki tarihlerin yazılış şekline baktığımızda tarihler hükümlerin sol alt köşesinde belirtilmiştir. Hükümlerin

⁶⁸ Hüküm 12

⁶⁹ Hüküm 109

⁷⁰ Hüküm 99

⁷¹ Hüküm 13,21,72,84, vd.

⁷² Hüküm 158

⁷³ Hüküm 172

⁷⁴ Hüküm 153,172

genelinde tarih atılırken ayın kısaltması yani ayların sembolleri kullanılmıştır. Mesela, *fi evasıt-ı R sene 1101, fi evahir-ı Ca sene 1101* gibi ⁷⁵Hükümlerin genelinde aylar, Arapça karşılıklarının kısaltılmışı yani sembolü olarak gösterilmiştir. Mesela, Cemaziye'l-ahir Ca, Ramazan R, Rebi'ül-ahir Ra, Zilhicce Z, gibi. Ay isimlerinden başka hükümlerin çoğunda hicri yıl isimleri de kısaltılarak verilmiştir. Mesela, 1100 yerine 100⁷⁶ ve 1101 yerine 101⁷⁷ olarak belirtilmiştir. Ancak her zaman bu kronolojik sıra takip edilmemiş; mesela ayın son 10 gününe ait hüküm, ayın ilk ya da ikinci 10 gününden önce yazılmış ya da daha sonra gelen bir aya ait hüküm, kendinden evvelki aydan önce kaydedilmiştir. Bazı hükümlerde de tarih *fi şehri Rebi'ül-ahir sene 101, fi evail-i şehri Cemaziye'l-evvel sene 1101, fi evasıt-ı şehri Ca sene 1101*⁷⁸ şeklinde atılmıştır. Bazı hükümlerin tarihi atılırken de *tahriren fi evasıt-ı R sene 1101*⁷⁹ ibaresi kullanılmıştır. Bazı hükümlerin kopyasının olduğu durumlarda da suretlerin altında, üst kısımdaki hükümle aynı tarihte olduğunu belirten veya aynı tarihi yazmak yerine daha önceki hükmün gönderme tarihi manasına gelen *fi't-tarih'il-mezbûr* ibaresi kullanılmıştır.⁸⁰ Fakat günün tarihinin sayı ile verildiği hükümler de yok değildir *fi 20 Safer sene 1101, fi 26 Safer 1101, fi 21 Ra sene 1101*⁸¹ gibi. Bazı hükümlerde ise, Arapça ayların son gününü ifade eden selh kullanılmıştır *fi selh-i M sene 101, fi selh-i Safer sene 1101*.⁸² Bazı hükümlerde ise yine Arapça ayların ilk gününü ifade eden gurre kullanılmıştır *fi gurre-i Safer sene 1101, fi gurre-i R sene 1101*⁸³ gibi.

2.5. Muhteva Özellikleri

İncelediğimiz defter II. Süleyman döneminin yaklaşık bir yılını kapsamaktadır. 99 Numaralı Mühimme Defteri, hicrî 1100 - 1101, milâdî 1688 – 1689 tarihlidir ki, bu tarih Sultan II. Süleymanın saltanatı devrine denk düşmektedir. Genel hatlarıyla söylemek gerekirse, çalışmaya konu olan 99 numaralı defterde, dönemin askerî, siyasi, sosyal ve dini meseleleri, özellikle ordunun sefere hazırlanması, bu seferler için devlet görevlilerine yapılan çağrılara, bazı önemli kale

⁷⁵ Hüküm 217,245 vd.

⁷⁶ Hüküm 1,7

⁷⁷ Hüküm 2,3,8

⁷⁸ Hüküm 193,242,267

⁷⁹ Hüküm 172

⁸⁰ Hüküm 1,34 36 vd.

⁸¹ Hüküm 76,91,138

⁸² Hüküm 94

⁸³ Hüküm 44,45,46 vb.

ve mekânların savunulması, asker tedariki, sefere çıkan askere yiyecek, mühimmat ve maaş temin edilmesi, bunların yoklanması, sevk edilmesi, halkın korunması, yabancı elçilerin durumu, bazı kaza sakinlerinin halka zulmetmeleri, bazı kimselerin eşkiyalarla işbirliği yapmaları, Yörüklerden ve Türkmân ve Kürt aşiretlerden asker toplanması ve yine bunların iskân ettirilmesi, kilise tamiri için devletin iznine başvuran çeşitli sıkıntıları olan zimmî reayanın durumu bazı devlet görevlilerinin kalebend olarak cezalandırılmaları ve cezalarını çektikten sonra serbest bırakılmaları, Anadolu'da ve Balkanlarda bazı beylerbeyi ve sancakbeylerinin mütesellim, voyvoda veya subaşılarının, kanun ve emirlere aykırı olarak para toplamak sûretiyle halkı soymaları ve çeşitli şekillerde zulüm, eziyet ve haksızlıkta bulunmaları, buna ilaveten yeniçeri, sipahi, çavuş gibi askerî taifesinden bir çok kimsenin de halka benzeri şekillerde zulmetmeleri; bir taraftan da zaten öteden beri var olan çeşitli eşkıya çetelerinin yaptıkları zulümler; buna karşı halkın çaresizlik içinde bunlara boyun eğmesi veya yerlerini terkedip bir kısmının eşkıyalığa başlaması gibi hususlarla ilgili hükümlerin yer aldığı görülmekte ve bunların devleti meşgul eden önemli konuların başında geldiği anlaşılmaktadır. Ayrıca Mekke, Medine, Şam, Cezayir, Tunus, Trablusgarb gibi devletin hüküm ve tasarrufunda olan yerlerle ilgili hükümlere de rastlamak mümkündür.

2.6. Hükümlerin Muhatap Makamları

Hükümlerin Muhatap Makamları	Hüküm no:
Vezir	20,21,28,30,35,38,39,40,45,51,52,53,54,55,57,59,60,69,71,73,80,81,82,89,92,93,95,96,103,107,110,136,141,142,144,146,147,148/2,155,159,162,166,169,175,178,179,184,185,187,194,195,202,203,204,212,225,231,232,233,239,241,243,245,246,247,248,249,250,252,253,255,258,261,262,265,266,269,272,273,276,278,280,282,286,
Kapûdan	47,146,147, 149/2,150,158,160,161,213,271,283,284,
Yeniçeri Ağası	28, 43,44,87,149/2,151/2,172,
Beylerbeyi	78,111,116,149/2,150,151/2,152/1,153,154,176,185,202,203,206,267,279,290,
Mütesellim	74,86,97,164,180,203,215,217,238,240,251,
Kol Ağası	164,
Bostancıbaşı	3,7,13,14,15,16,26,72
Kadî	1,2,6,12,19,20,23,24,25,26,36,39,40,61,62,65,66,69,72,76,79,83,84,86,88,94,97,98,101,102,109,111,114,119,120,121/1,123,129,134,138,145,157,164,165,167,171,173,174,178,180,183,185,192,193,196,197,198,199,203,215,218,220,221,224,234,235,236,238,242,251,254,257,273,281,285,287,288,290,
Çorbacı	112,118,126,127,172,228,
Yeniçeri Ağası	43,44,87,151/2,
Paşa	68,
Ocak Dayısı	153,
Ocak Zabiti	153,
Alay beği	77,90,111,113,122,124,216,
Ümera-yı derya	108,137,139,158,160,213,
Tersâne emini	133,135,

Sekbanbaşî	72,229,230,268
Nâib	4,9,10,11,22,35,123,217,226,240,
Sultan	106,
Gümrük Emîni	35,257,
Voyvoda	11,101,102,180,185,274,
Kapûdan Paşa	49,58,115,131,244,
Ser'asker	30,39,43,44,51,52,57,73,89,93,95,96,107,110,184,204,233,239,245,246,250,252,255,258,272,282,
Menzilci	165,
Seksoncu başı	140,172,182,
Serdar	119,
A'yân-ı vilâyet	101,102,111,114,120,121/1,192,223,238,251,288,
Dizdâr	6,25,46,76,100,123,144,163,189,190,191,210,214,
Yeniçeri Serdarı	36,76,101,109,138,145,183,193,224,235,
Saray Ağası	82
Haseki	50,219,256,
Muhafız (muhafaza me'muru)	80,81,85,91,99,103,104,105,130,132,142,148/2,202,203,205,209,248,249,259,260,261,262,263,264,266,269,278,286,287,
Kethûdâ	101,114,120,138,145, 149/2,172,174,185,236,
Boybeği	185,
Yeniçeri Zabiti	63,101,112,117,118,121/2,126,127,128,140, 219,
Ağa	5,63
Muhassıl(vergi tahsildarı)	10,42,67,125,185,201,225,
Kapûcibaşî	12,
Beğ	17,
Zağarcıbaşı	172,

Zabit	164,
Ocak zabiti	149/2,151/2,
Vali	20,21,65,151/2,162,169,175,185,187,194,195,203,232,241,247,253,264,265,273,275,280,289,
Odabaşı	172,211,284,
Sancakbeyi	151/2,188,273,
Monla	21,24,62,65,185,
Kaim-makam	27,35,37,54,55,56,69,72,82,129,141,146,159,167,170,178,210,222,244,277,
Mutasarrıf	29,32,38,42,53,70,71,83,99,125,155,168,177,181,185,200,205,209,231,237,251,272,276,
Turnacıbaşı	64,183
Şerif	197,198,
Kral	207,208,
Topçu	210,
Müfti	226,
Beğzade	238,251,
Ocakzade	238,251,
Defterdar	243,
Nazır	270
Bölükbaşı	284
Reis	284,
Çavuş	285,

2.7. Hükümlerin Muhatap Mevkiler

SANCAKLAR	A Adana, 31, 37, 104, 105, 107 Alaiye, 16 Amasya, 81 Avlonya, 117, 134, 143, 159 Aydın, 6, 15, 20, 29, 51, 83, 118, 122 Azak, 115, 116, 147 Aziz, 30 B Biga, 14 Brusa, 14 D Delvine, 134, 143, 146, 147 Dükakin, 135, 140 H Hamid, 20, 29, 51, 114, 133 Hanya, 28, 30, 35, 54 İ İçil, 76, 154 İlbasan, 134, 143 İskenderiye, 19, 60, 116, 140, 141, 144, 160 K Karahisar-ı Sâhib, 15
-----------	---

	Karaman, 24, 50, 154
	Karesi, 10
	Kastamonu, 15, 32
	Kırkkilisâ, 18, 118
	Kocaili, 15
	Köstendil, 32
	Kütahya, 15
	M
	Menteşe, 16
	N
	Niğbolu, 22, 24, 27, 31, 32, 33, 37, 39, 40, 44, 45, 47, 49, 51, 58, 117, 118, 127, 128, 146
	O
	Ohri, 19, 23, 134, 135, 140, 143
	P
	Paşa, 142
	R
	Rodos, 40, 47, 73, 74, 109, 110, 120, 121, 128
	S
	Saruhan, 15, 83, 135
	Selanik, 35, 37, 117, 146
	Selimiye, 89, 108
	Sıgla, 15
	Silistre, 33, 45, 47, 51, 81, 118, 119
	Sultanönü, 15

	T Tarsus, 37, 105 Teke, 13, 16 Tırhâlâ, 146 Ü Üsküp, 13, 29, 35, 37, 38, 43, 51, 56, 121, 124, 127, 128, 129, 130, 138, 141, 143, 145, 146, 147, 153, 159 V Vidin, 31, 51, 115, 125 Vulçitrın, 138 Y Yanya, 84, 134, 143, 146, 153 Yenişehir, 120
--	---

EY�LETLER	A A rz-ı Rum, 156, 162 B Bağdad, 162 Basra, 162 D Diyâr-ı Bekr, 70, 71 M Mısır, 162 Musul, 47 Ş Şâm, 75
-----------	---

KAZALAR	B Behi�te, 160 E Ermenak, 154 F Filibe, 5 G Gülnar, 154 H Harakiye, 159
---------	---

	K Kesriye, 160 Koçhisar, 147 M Mamuriye, 154 Mestanlı, 154 Mud, 154 Mut, 154 N Nevahi, 154 P Pravişte, 29 S Sarıkavak, 154 Selendi, 154 T Tatarpazarı, 9
--	---

NAHİYE	D Dedeli, 160 F Fatre, 140 İ İskender, 12
--------	---

	K Karadağ, 135, 140 M Meredir, 140 Y Yakacık, 28
--	--

KASABA	D Demirhisar, 124 İ İştib, 124 K Kaçanık, 124 Karahisar-ı Şarkî, 28 N Niksar, 50 P Petriçe, 124 Priştine, 124 S Siroz, 124 T Timurhisar, 124 Tokat, 50
--------	---

	Ü Üsküp, 124
--	-----------------

KARYELER	A Ayaklı, 11 Ç Çalica, 11 Çarıkçılı, 11 D Doğancı İlyas, 5 E Endires, 28 G Gortacar, 8, 9 Gökçek, 147 H Hatîb, 11 İ İstanimaka, 8 İstolce, 8 K Karamide, 8 Kaşan, 11 Katna, 159 Kınıklı, 11
----------	--

	Korucu, 11 M Maçka, 8, 9 Mığısı, 26 N Nikoliç, 160 O Otluk, 8, 9 P Poniçe, 8 Poyrem, 8, 9 T Taraklı, 5 Y Yalınköy, 26 Yutak, 8
--	--

KALELER	A Ağrıboz, 21, 26, 36, 58, 84, 116, 120, 123, 127, 128, 151, 161 Ahışa, 46, 48, 50, 52, 53, 128 Erzurum, 45 B Bağdad, 126, 128 Banaluka, 127
---------	---

	Bosna, 117
	E
	Erzurum, 48, 50, 52
	G
	Gönye, 53
	Güzelhisar, 122, 126
	H
	Hanya, 28, 30, 35, 54
	K
	Kamaniçe, 54
	Kandiye, 129
	Kavala, 127
	Kemah, 9
	Ken'an Paşa kalesi, 81
	Kütais, 50
	Kütatis, 46, 48, 52
	Kütâtis, 116
	Kütayis, 53
	L
	Limni, 4, 5, 11, 12, 15, 22, 55, 116, 122
	M
	Midillü, 109
	Movlova, 127, 147
	N
	Niğbolu, 22, 24, 27, 31, 32, 33, 37, 39, 40, 44, 45, 47, 49, 51, 58, 117, 118, 119, 127, 146

	Niksar, 50 O Ohri, 19, 23, 134, 135, 140, 143 R Resmo, 27, 129 Rodos, 40, 47, 73, 74, 109, 110, 120, 121, 128 S Sancakburnu, 146 Seddulbahr, 127 Sultanhisarı, 121 Sultâniye, 32, 127 Ü Üsküp, 127 V Van, 48, 51 Varna, 81 Vidin, 31, 51, 115, 125
--	---

CEZİRE – ADA	H Hanya, 54 M Midillü, 14 R
--------------	--

	Rodos, 40, 121
--	----------------

KÜRT AŞİRETLERİ	C Cemâ‘at-i Kılıçlu, 100 Cemâ‘at-i Okçı İzzeddinlü, 90 Cihânbeğli, 84 Ç Çorum, 106 E Aşaaîr-i Ekrâd, 88 K Kilis, 90, 92, 107 L Lekvanik, 107 M Mardin, 107 Musa beğlü, 92 R Rakka, 107, 108 Rişvan, 107, 109
-----------------	--

TÜRKMEN AŞİRETLERİ	
	A
	Abâlu, 96
	Adana, 107
	Afşar, 87,96
	Ağcakoyunlu, 87, 97
	Akıncı, 87
	Aşâ'ir-i Türkmân, 87
	B
	Barak, 87
	Bayındır, 98
	Begdilü, 87, 98, 156
	Beteklü, 104
	Bozbeğ, 87
	Bozdoğan Yörük, 105
	Bozulus, 88, 102, 107
	Bulanıklı, 104
	Burak, 97
	Ç
	Çanakçılı, 104
	Çepni, 87
	Çiçelu, 87
	Çiçlü, 97
	Çiğdemli, 87, 97
	D
	Danişmendli, 101, 107

	Devik, 104
	Dümdârlı, 105
	E
	Elci, 99
	Enderunlu, 104
	Eymir, 87, 96
	H
	Hacıahmedoğlu, 107
	Hâcılar, 104
	Haleb, 107, 109
	Heletelü, 104
	Hırkalı, 104
	K
	Kadıllu, 104
	Kars, 104, 105, 107
	Kıcıllu, 98
	Kılıçlı, 87
	Kızık, 87, 97
	Kozan oğlu, 105
	Küreci, 104
	M
	Mahlu, 87
	Mamalu, 107
	Mamalu Hacı Ahmedoğlu, 88
	Mar‘aş, 104, 107
	Musacalu, 87

	O Oturak Bahadırılı, 87,99 Oturak Çepni, 87,99 P Pehlûvânlu, 87,99 R Reyhanlu, 87,98 S Sis, 105 Ş Şambeyazı, 87,97 T Türkmân-ı Haleb, 86,96
İSKELE	H Haremeyn ,150 İ İskenderiye, 160 İzmir, 147 S Süveyş ,150 Y Yenbû' ,159

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU VE ÖZETİ

3.1. Metnin Transkripsiyonu

Sahife 1

Hüküm 1

Bir sûreti dahî

Tatarpazarı kâdîsına ve Filibe nâzırına ve Koru ağasına ve kazâ-i mezbûrde vâki‘ a‘yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine minvâl-i meşrûh üzre yazılmışdır Fî evâhir-i Zi’l-Hicce sene 100

Bir sûreti dâhi

Filipe monlâsına ve Filipe nâzırına ve Koru ağasına ve kazâ-i mezbûrda vâki‘ a‘yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine minvâl-i meşrûh üzre yazılmışdır Fî evâhir-i Zi’l-Hicce sene 100

Bir sûreti dâhi

Karinâbâd ve Yanbolu ve İslimye ve Aydos kâdîlarına ve a‘yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine minvâl-i meşrûh üzre yazılmışdır Fî t-târîhi’l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Kızılağaç Yenicesi ve Ahyolu ve Misivri ve Varna ve Hatunili kâdîlarına ve a‘yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine minvâl-i meşrûh üzre yazılmışdır Fî t-târîhi’l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Balçık ve Tekfur Köyü ve Hacıoğlu Pazarı ve Prevadi ve Şumnu kâdîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine minvâl-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûrs

Bir sûreti dâhi

Minkalye (Varna) ve Hezargrad ve Eskicuma ve Alakilise ve Hotaliç kâdîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine minvâl-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Zağra-i Atîk ve Zağra-i Cedîd ve Akçakızanlık ve Çırpan ve Tırnova kâdîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine minvâl-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Malkara ve İpsala ve Keşan ve Ferecik kâdîlarına ve kazâ-i mezbûrûnun a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine minvâl-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Cisr-i Ergene ve Dimetoka ve Dağardı ve Uzunköprü kâdîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine minvâl-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Cumapazarı ve Kesriye ve Drama ve Zihne ve Bereketli kâdîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine minvâl-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Nevrakop ve Demirhisar ve Menlek ve Siroz ve Karadağ kâdîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine minvâl-i meşrûh üzre yazılmışdır

Hüküm 2

Zağra-i Cedid ve Akçakızanlık ve Çırpan ve Dimetoka ve Cısr-i Ergene ve Çirmen ve Malkara ve İpsala ve Keşan ve Ferecik ve Dağardı kâdîlarına hüküm ki

Bundan akdem virilen fetva-i şerîf mûcibince hatt-ı hümayûn ile mu'anven (ünvanlı) sâdır olan evâmir-i 'Aliyye mûcibince darb ve harbe kâdir olanlar evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve Sofya sahrasında livâ-i Rasûlullâh'da dernek ve cem'iyet ve hidemât-ı dîn-i mübîninde gayret-i dîniyyeleri için mevcûd bulunub ve bir ferde himâye ve bu husus için re'âyâ fukarâsından bir akçe alınmaya deyu tenbîh olunub vech-i meşrûh üzre itâ'at-i emr-i hümayûn itdüklerin siz ki kadılsız mübâşirin yedine her birlerinin 'arzı virmişiken hâlâ zî-kûdret olanlar bi-nefsihî kendüler me'mûr iken gitmeyub ve 'aynı nefer fermân olunmuş iken hilâf-ı fermân-ı hümayûn re'âyâ fukarâsından fakîr-i 'âmm akçesi tevzî' ittikleri istimâ' olunmağla husus-ı mezbûr mahâllerinden gereği gibi tefahhus ve vâki'-i hâl mübâşir ma'rifetiyle 'arz ve zî-kûdret olanlardan gitmeyenleri huzura ihzâr olunmaları için şurûtuyla yazılmışdır

Fî evâ'il-i M sene 101

Hüküm 3

Edirne Bostancıbaşı'na hüküm ki

Gümülcine nâibi Seyyid Abdullatif mektûb gönderub kazâ-i mezbûrun a'yân-ı vilâyet ve 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâsı meclis-i şer'a varub kazâmız içinde haydut eşkıyası zuhûr idub kurrâlarımızda olan ümmet-i Muhammed'i basub emvâl ve erzâkların nehb ve ğâret ve kendülerin katl idub şehirlerine dâhi kasdları olduğu mukarrer olmağla cümle ittifâkı ile haydud eşkıyası teftîşi için bir usta ta'yîn olunmak ricâsına ilhâh eyledüklerin 'arz itdükde sen ki bostancıbaşı-i mûma ileyhşin bir dindâr usta ta'yîn idub velâyetlu ma'rifetiyle ta'arruz ve ahz ve ele getürilub bu bahâne ile re'âyâ fukarâsından bir akçe alınmakdan ziyâde ihtirâz oluna deyu yazılmışdır Fî evâ'il-i M sene 101

Sahife (2)

Hüküm 4

Tatarpazarı nâibine ve kazâ-i mezbûrda iştirâ cem'ine me'mûr olan Süleymân'a hüküm ki

Sen ki nâib-i mûma ileyhsin mektûb gönderub kazâ-i mezbûrda sâkin bi'l-cümle ahâlî yerlerinden hareket itmeyub hareket sadedinde olanları te'dîb ve firâr idenleri ahz ve habs olunmak üzre bundan akdem fermân sâdır olmağla her birlerine taraf-ı şer' den muhkem tenbîh ve kasaba subaşısına mürâsele virilmişiken âhar yerlerden gelub tavattun iden ba'zı kimesneler mütenebbih olmayub dâimâ firâr üzre olub subaşı-i mezkûr mezbûrları ahz ve habs için iktidârı olmamağla kadîmî mutavattın olanlara vatan-ı müstevlî olduğu ecilden sen ki mübâşir-i ileyhsin husus-ı mezbûre tâm her vecihle iktidârın olmağın ol makûle firâr edenlerin şer'le haklarından lâzım geleni icrâ eylemen bâbında hukm-i hümayûn virilmek ricâsın 'arz itmeğın ol makûle firâr idenleri ahz ve habs ve şer'le haklarında lâzım geleni icrâ itdirmen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-i Z sene 100

Hüküm 5

Pazarcık sâkinlerinden Süleyman Ağa'ya hüküm ki

Niş ve etrâfında ehl ve 'iyâlin kaldırub terk-i diyar iden re'âyâ ve sâir 'ibâdullâh her kim olur ise olsun Pazarcık etrâfında iskân ittirilub beri taraflara geçmekden men' ve def' idub ta'allul ve 'inâd idenlerin şer'le haklarında lâzım geleni icrâ olunmak için isim ve resimleriyle 'arz ve i'lâm olına deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı Za sene 100

Hüküm 6

Limni kâdîsına ve kal'âsı dizdârına hüküm ki

Kilis kâdîsı Ahmed ordu-yı hümayûnuma mektûb gönderub seyyidetu'l-muhaddarât vâlide sultânın hâsslarından Ağraz Hâssı sâkinlerinden Şeyh Abd ve

karındaşı Rüstem nâm kimesneler cem'iyette memnû' iken hevâlarına tâbî' ba'zı kimesneler ile cem'iyet idub fitne ve fesâda bâ'is ve hâss-ı mezbûr re'âyâların ehl-i 'örfe ta'zîm ittirub mezbûrların te'addîsinden fi'l-cümle perâkende ve perîşan olmaları mukarrer olmağın mezbûrların izâlesi lâzım geldiğün 'arz itmeğın mezbûrlar ehl-i 'inâd ve şakî olmalarıyla Limni kal'âsında kal'â-bend ve ıslâh-ı nefis idince habs olub mademki ıtlâk olunmaları içün emr-i şerîf sâdır olmadıkca ıtlâk olunmamak içün yazılmışdır Fi evâ'il-ı M sene 1101

Hüküm 7

Edirne bostancıbaşısına hüküm ki

Filiba kazâsına tâbî' Taraklı ve Doğancı İlyas nâm karyelerden ba'zı kimesneler vâhimeye tâbî' olub ehl ve 'iyâllerin kaldırub âhar kazâyâ nakl itmeleriyle sâirlerine rağbet ve hirâs istislâmına bâ'is olub habâset itmeleriyle her kande gitmişler ise tecessüs ve ahz ve zikr olunan karyelere götürüb haklarında lâzım geleni şer'le icrâ eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-i Z sene 100

Hüküm 8

Gelibolu muhâfazasında olan Mehmed Bahri dâme ikbâlehûya hüküm ki

Orduy-ı hümayûnuma mektûb gönderub bundan akdem kul Kethudası iken Mar'aş pâyesiyle Limni cezâresine me'mûr olan Receb Paşa'nın katline fermân sâdır olmağla katl olunub yanında cüz'î ve küllî her nesi var ise keşf ve tahrîr ve nükûd makûlesinden on altı bin gurusluk kadr-i şerîfi ve frengî altûnı çıkub mühürlenub bezzazistana emânet vaz' olundığın 'arz eylediğın ecilden maktûl-i merkûmun nükûd ve eşyâsın rikâb-ı hümayûnum tarafından ta'yîn olunan (boş) zide kadruhûya ma'rifet-i şer'le teslîm ve mûmzâ ve mahtûm defteriyle rikâb-ı hümayûnuma irsâl eylesin deyu yazılmışdır Fî evâ'il-ı M sene 101

Sahife (3)

Hüküm 9

Keşan nâibine ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki

Sen ki nâib-i mezbûrsun mektûb gönderub kazâ-i mezbûrun a'yan vesâir ahâlîsi meclis-i şer'a varub vilâyetleri leb-i deryâda vâki' olmağla her sene sefer-i hümayûnuma me'mûr olan askeri tâifesinden mâ'adâ küffâr-ı hâksâr sefineleri kurrâların rencîdeden hâlî olmamağın bundan akdem vârid olan fermân-ı 'âlîşân ile cümle ahâlî-i vilâyet yalılar muhâfazasında iken hâlâ Sofya sahrasında taht-ı kurrâ-i Rasûlullâhîde 'ale'l-acele bulunmak şartıyla teğayyür-i 'âmm olmak üzre vârid olan emr-i şerîfe itâ'aten yola revân olmalarıyla yalılar muhâfazasında kimesne kalmayub 'iyâzen billâhi Te'âlâ küffâr-ı hâksâr tarafından zarar isâbet ider ise niçûn ahvâllerin i'lâm itmedinüz deyu mu'âteb olmakdan havf ve haşyetlerine binâen ahvâlimizi i'lâm edivir deyu ilhâh eylediklerin 'arz eyledüğün ecilden ol havâlîye küffâr-ı dûzah-ı karâr kasd-ı mazarratdan hâlî olmayub muhâfazası ehemmiyâtından olmağla mukaddemâ me'mûr oldukları üzre sâdır olan fermân-ı celîlül-kadr mûcibince ke'l-evvel yalılar muhâfazasında olub âhar mahalle gitmeyub gereği gibi hıdmet-i muhâfazada olmaları bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâ'il-i M sene 101

Hüküm 10

Aydın muhassılı olan Ahmed dâme ikbâlehuya ve Birgi nâibine hüküm ki

Sen ki mevlânâ-i mezkûrsun mektûb gönderub kazâ-i mezbûrda Haremeynü'-Şerîfeyn evkâfı re'âyâsı meclis-i şer'a varub bin yüz senesinde beher üç hânedan tahsîli fermân olunan yüz gürüş beldâr bedeli mâliyetin mu'âf ve gayr-ı mu'âf dâhilliler olmak üzre evkâf-ı mezbûre karyelerinde vâki' kırk beş hânedan cümlesin edâ ve teslîm idub ve âhar karyelerin kerestesi için kazâ-i mezbûr ahâlîsi ve a'yân-ı vilâyet-ı Haremeyn evkâfı re'âyâsına on üç kîse akçe beldâr mâlî tevzi' ve tahsîl idün deyu cem'ine me'mûr olanları tahrîk ile bunları ahz ve habs eyledüklerinde men' ve def' olunmak için hatt-ı hümayûn ile mülevven emr-i şerîf virilmiş iken kanâ'at olunmayub hâlâ kazâ-i mezbûr ahâlîsinden müderrîsinden Yaylaoğlu Mustafa nâm müderris dâll ve mudill ve fâsid ve müfsid ve eşkiyâyâ mu'în ve hâlâ Birgi voyvodası Ahmed ile kazâ-i mezbûr ahâlîsin tahrîk idub tarafından mübâşir ta'yîn itdürub vakf-ı mezbûr mütevellîsi firâr itmeğle vakfın 'öşri ve haraç tahsîli mümkün

olmadığından gayrı (silik)'z-zikr on üç kîse akçe evkâf-ı mezbûr re'âyâsından alınmak üzere karâr ve ol vechile evkâf-ı mezbûr kurrâlarının perâkende ve perîşân olmalarına bâ'is-ı mezkûrân Yaylaoğlu Mustafa nâm müderris ile Birgi voyvodası Hacı Ahmed'dür vakfa küllî ihânetleri olduğu zâhir olmağla vâki'-i hâl i'lâm olunmak için ilhâh ve mezbûrân nefy olunmazlar ise perîşân olmamız mukarrerdür deyü izhâr-ı tekellüm eyledüklerin 'arz itmeğın sen ki mîr-ı mîrân-ı mûma ileyhsin mezbûrân iki neferi bir münâsib olan kal'âya kal'a-bend ve der-i devlet-medâra 'arz eylemen üzere yazılmışdır Fî evâil-i M sene 1101

Hüküm 11

Keşan voyvodasına ve nâibine ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kazâ-i mezbûr leb-i deryâda vâki' olup rû(y)ı deryâda soylu keferi sefîneleri dâimâ fasl-ı mazarratdan hâlî olmayub hıfz ve hirâset-i memleket ehemmi mühimât-ı dîn-i devletden olmağla sen ki Keşan voyvodası mûma ileyhsin ol havâlîde hıfz ve hirâseti lâzım gelen mahallerin hıfz ve hirâseti sana havâle olunmuşdur imdi bundan akdem kazâ-i mezbûr muhâfazası için vârid olan emr-i şerîf mûcibince mahûf ve muhâtara olan mahalleri vech-i münâsib gördüğün üzere kazâ-i mezbûr ahâlîsine gereği gibi gidub darb-ı a'dâdan hıfz ve hirâset itdürüb bir ferdi ta'allul ve tereddüd itdürmeyub itâ'at-ı emr-i şerîf itmeyenleri ahz ve habs ve ism ve resimleriyle rikâb-ı hümayûna 'arz ve i'lâm eylemen için yazılmışdır.

Fî evâil-i M sene 1101

Hüküm 12

Yörük ihrâcına me'mûr olan kapucıbaşıya ve tâife-i mezbûre sâkin oldukları yerlerde vâki' kâdîlara ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Zikr olunan kazâlarda vâki' yörükân tâifesinin Sofya sahrasında taht-ı livâ-i Rasûlullâhîde dernek ve cem'iyetde mevcûd bulunub gayret-i diniyyelerin icrâ itmek üzere bundan akdem fermân-ı 'âlîşânımla sen ki kapucıbaşı-i mûma ileyhsin ta'yîn olunmuş idin bu âna değin tâife-i mezbûreden bir ferd me'mûr

oldukları mahalde mevcûd bulunmadıkları sem‘-i hümayûnuma ilkâ olunmağla cümlelî mes‘ûl ve mu‘âteb olmuşsuzdur imdi mukaddemâ sâdır olan fermân-ı ‘âlî-şânım mûcibince cümlelî ma‘iyyet ve ittifâk ile tâife-i mezbûreyi evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve bir gün mukaddem mahall-i mezbûra irsâl ve hıdemât-ı dîn-i mübîninde mevcûd itdirub bu bâbda ihmâl ve tekâsül den ve bir ferd himâyeden ziyâde ihtirâz ve ictinâb eylesesiz şöyle ki bundan sonra bir ferd evlerinde ve yerlerinde bulunub veyahud celb-i mâl olunmağla hıdemât-ı dîn ve devlet-i ‘Aliyyemin te'hîrine ba‘is olası bir vechile cevâba kâdir olmayub bilâ ta'ahhur haklarınızdan gelinür ve bundan sonra mahsûs müttehid âdem gönderilub evlerinde ve yerlerinde bulunanlar bilâ emân katl olunmak mukarrerdür âna göre herkes habîr ve âgâh ve dikkat ve ihtimâm eylesesiz deyu yazılmışdır Fî evâil-i M sene 101

Sahife 4

Hüküm 13

Edirne Bostancıbaşına hüküm ki

Atlu ve piyâde kuttâ‘ı‘t-tarîk eşkıyâsından Balço ve İstramin nâm haydutlar rûfekâları ile gezub ebnâ-i sebîlin yollarına inub katl-i nüfus ve ğâret-i emvâl idub nice bunun emsâli fesâd ve şekâvetlerinin nihâyeti olmamağla sem‘-i hümayûnuma ilkâ olunmağla mezbûrlar ele götürölmek için bundan akdem hatt-ı hümayûnum vârid olmağın eşkıyâ-i mezbûrlar Filibe ve Pazarcık ve Samako(v) ve İzladî ve Ahîçelebi ve Uzuncaâbâd ve sâir kazâlara firâr itmekle mezbûrlar her kağı kazâda bulunurlar ise a‘yân-ı vilâyet ma‘rifetiyle ahz ve ğaybet iderler ise şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurub bay-ı vech-i kân ele götürüb ele girmezler ise küfelâsı kayd ve bend ile rikâb-ı hümayûna ihzâr olunmak için hüküm yazılmışdır

Fî evâhir-i Z sene 1100

Hüküm 14

Edirne Bostancıbaşına hüküm ki

Filibe kazâsında hâlen Sekbanbaşî olan İsrâîl nâm haydut rüfekâsıyla ta‘addî ve tecâvüzi ziyâde olmağın ahz ve ele götürülmek için bundan akdem hatt-ı hümayûn vârid olmağla mezbûrlar a‘yân-ı vilâyetde buldurması lâzım olanlara bay-ı vech-i kân buldurulub ahz ve ele götürülub ve ele girmezler ise küfelâsı kayd ve bend ile rikâb-ı hümayûna ihzâr olunmak için hüküm yazılmışdır Fî evâhir-i Z sene 1100

Hüküm 15

Edirne bostancıbaşısına hüküm ki

Pazarcık kazâsında bundan akdem ve halen Sekbanbaşî olan Balço nâm haydut rüfekâsıyla ge Zub katl-i nüfus ve ğâret-i emvâl idub nice bunun emsâli fesâd ve şekâvetlerinin nihâyeti olmamağla mezbûrlar ahz ve ele götürülmek için bundan akdem hatt-ı hümayûn vârid olmağın şakî-i mezbûrlara kazâ-i mezbûre tâbi‘ Otluk ve Maçka Poyrem ve Gortacar, Yani, Poniçe ve Yutak İstolce ve Karamide nâm karyelerin ke fâletleri ile a‘yân-ı vilâyet ma‘rifetiyle Sekbanbaşî nasb olunmağın eşkiyâ-i mezbûrlar ke fîl olan karye ahâlîsi ve a‘yân-ı vilâyetde bay-ı vech-i kân ahz ve ele götürülub ele girmezler ise küfelâsı kayd ve bend ile rikâb-ı hümayûna ihzâr olunmak için hüküm yazılmışdır Fî evâhir-i Z sene 1100

Hüküm 16

Edirne Bostancıbaşısına hüküm ki

Haydut eşkiyâsından İstramin nâm haydut Filibe kazâsına tâbi‘ İstanimaka nâm karyede tavattun idub ve karye-i mezbûr ahâlîsi ile dâima mu‘âşeret üzre olub ahz-ı murâd olundukda ahâlî-i karye ihtifâ ve tenbîh ittirmeleriyle haydud-ı mezbûr ahâlî-i mezbûr ahz ve ele götürüb mu‘în olanlar rikâb-ı hümayûna dîvân-ı Edirne’ye ihzâr olunmak için hüküm yazılmışdır

Fî evâhir-i Z sene 1100

Hüküm 17

Voynuk beyine ve Voynuk karyelerinin iş erlerine hüküm ki

Tatarpazarı kazâsında Sekbanbaşî olan Balço ve neferâtı ma'an gezub katl-i nüfûs ve ğâret-i emvâl idub bunun emsâli fesâd ve şekâvetlerinin nihâyeti olmayub ahz-ı murâd olundukda küfelâsı olan Voynuk karyelerinden Otluk ve Maçka ve Poyrem ve Gortacar nâm karyeler ahâlîsi ihtifâ ve mu'în olmalarıyla bi-'eyyi vechin kâneahz ve ele götürülmek için şurûtuyla hüküm yazılmışdır Fî evâhir-i Z sene 1100

Hüküm 18

Uzuncaâbâd-ı Hasköy ve Ahiçelebi ve Filibe kadîlarına hüküm ki ve etrafında vâki' Balkanlarda haydut eşkıyâsı zuhûr itmekle eşkıyâ-i mezbûrlar ele gelinceye değin zikr olunan kazâların sekbanlar ta'yîn olunan usta ile me'mur olmalarıyla takayyüd ve ihtimâmları için hüküm yazılmışdır Fî evâhir-i Z sene 1100

Hüküm 19

İzladi ve Samako(v) kâdîlarına hüküm ki

Tatarpazarı ve etrâfında vâki' Balkanlarda haydut eşkıyâsı zuhûr itmekle eşkıyâ-i mezbûrlar ele gelinceye değin zikr olunan kazâların sekbanları ta'yîn olunan usta ile ma'an me'mûr olmalarıyla takayyud ve ihtimâmları için hüküm yazılmışdır Fî evâhir-i Z sene 1100

Sahife 5

Hüküm 20

Erzurum vâlîsi vezir Mehmed Paşa'ya ve Erzincan kâdîsina hüküm ki

Kazâ-i mezbûrdan Hancıoğlu Mustafa ve Arabgirli oğlu Küçük Muhammed ve Kara Hüseyin ve Uzun 'Ali ve Güdüm oğlu Ahmed nâm kimesneleri bay-ı hâl ahz ve 'ibâdullâhdan hilâf-ı şer'-i şerîf aldıkları ne ise ba'de's-sübût şer'le ashâbına redd ve ıslâh-ı nefis idince Kemah kal'asında kal'a-bend olunub fermân sâdır olmadıkça itlâk idilmeyeler deyu hüküm yazılmışdır Fî evâ'il-i M sene 1101

Hüküm 21

Erzurum vâlîsi vezir Muhammed Paşa'ya ve monlâsına hüküm ki

Serdengeçti ağası Kuduz muhassılı ve Bıyıklıoğlu Bayraktar 'Osman ve Ekşioğlu Hamza ve Çilingiroğlu 'Ali ve Canbalın Oğlu Kanlı İsmâ'il ve Tellioglu 'Ali ve Fetvacı Çukadarı Çilesiz Mustafa vâcibu'l-katl ve lâzimu'l-'izâli olan eşkıyâdan olmalarıyla bi-eyyi hâl ahz ve bilâ te'hîr haklarında şer'le lâzım geleni icrâ eyleyub bir tarîkiyle firâr ve ihtifâlarına ruhsad virilmeye deyu mezkûr yedi neferin her birine başka başka hüküm yazılmışdır

Fî evâ'il-i M sene 1101

Hüküm 22

Dimetoka nâ'ibine ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki

Sen ki nâibsin mektup gönderub kazâ-i mezbûrun ehl-i İslâm'ı meclis-i şer'a varub bundan akdem Sofya Sahrâsında cenk ve harbe kâdir olanlar taht-ı livâ-i Rasûlullâh'da bulunmak üzre fermân sâdir olmağla mukaddemâ Megri ve havâlîsinde olan yalıları muhâfaza itmek için kazâ-i mezbûrde vâki' cenk ve harbe kâdir yüz elli nefer iş erleri fermân olındığı üzre ve hâlen cenk ve harbe kâdir yüz elli nefer ehl-i İslâm dâhi Sofya Sahrâsında bulunmak üzre irsâl olunub kazâ-i mezbûrun bâkî müslimîn ahâlîsi emr-i şerîfimle vâki' olan tekâlîf ve hidemât-ı 'Aliyyemin edâ ve tekmîliyle ve ehl ve 'iyâllerin muhâfaza itmek için gelen mübâşirlere rencide ittirilmemek üzre hukm-i hümayûnum virilmek ricâsına 'arz eyledükleri ecilden mezbûrlar hidemât-ı hümayûnumda bulunmaları lâzım olduğu i'lâm olunmağın kendi mallarıyla yarar ve tuvânâ bedellerin irsâl ve bu husûs için re'âyâ fukarâsından bir akçe ve bir habbe alınmayub bundan sonra ta'arruz ve müstakîl âdem gönderilub re'âyâ fukarâsından bir akçe alınur ise cümleniz eşedd-i 'ukûbetle mu'âkab olmanızı mukarrer bilub rencide olunmaya deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı M sene 101

Hüküm 23

Karesi sancağında vâki‘ olan kâdîlara ve dergâh-ı ‘âlî yeniçeri ocağında Deveci ‘Ali’ye hüküm ki

Ğurabâ-i yemîn-i sâbık Mustafa ‘arz-ı-hâl gönderub mezbûr bin yüz senesinde Karesi sancağının bedel-i beldâr cem‘ine me’mûr olub mukaddemâ Maliye tarafından yedine virilen emir ve defter mûcibince tahsîl-ı murâd eyledikde livâ-i mezbûrde vâki‘ İvrindi ve Kozak ve Ayazmend kazâlarına varub tahsîl-ı murâd eyledikde İvrindi kazâsından Hüseyin ve Serdar Hacı Hüseyin ve İvrindi kâdîsının oğlu (boş) ve İbrahim nâm yeniçeri ve kazâ-i mezbûre tâbi‘ Çalica nâm karyeden Hacı Mehmed oğlu Hasan nâm yeniçeri ve Korucu nâm karyeden Hacı ‘İvaz ve Çarıkçılı nâm karyeden ‘Ali nâm yeniçeri ve hatîb (boş) ve Keşan nâm karyeden Seyyid (boş) ve Ayaklı nâm karyeden ‘Osman ve Kınıklı nâm karyeden ‘Ali nâm yeniçeri ve Hacı ‘İvaz oğlu ‘Ali nâm yeniçeri ve Hacı Uz oğlu Hacı ‘İvaz ve Kara Hacı Mustafa ve Kozak kazâsında Hacı ‘Ali ve Hacı İbrahim ve Hacı Mustafa ve Yeniköy hatîbi (boş) nâm ve Çelebi nâm kimesneler mal-ı mîrînin tahsîline mâni‘ olub ta‘addî eylediklerin bildirub ol bâbda hukm-i hümayûn ricâ eyledüğü ecilden sen ki mezbûr Deveci ‘Ali’sin ‘arz olunduğu üzre mukaddemâ maliye tarafından virilen emir ve defter mûcibince bi-’eyyi vechin kânetahsîl ve muhâlefet üzre olub mumâna‘at idenler ahz ve habs ve kal‘â-bend olunub rikâb-ı hümayûnuma i‘lâm ve sonradan haklarında emr-i şeîfîm ne vecihle sâdır olur ise mûcibiyle ‘amel olunmak için yazılmışdır Fî evâsıt-ı M sene 1101

Sahife 6

Hüküm 24

Filibi monlâsına ve Tatarpazarı kâdîsına ve a‘yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki

Zikr olunan kazâlarda sekbanlık nâmıyla zuhûr iden haydut ve kuttâ‘ı’t-tarîk eşkıyâsının ahz olunması için Edirne bostancıbaşı (boş) dâme mecdûhû tarafından emr-i şerîfîmle ustalar ta‘yîn olunmuş iken bu ana değin te’hir olındığı sem‘-i hümayûnuma ilkâ olunmağla siz ki mûma ileyhimsiz eşkıyâ-i mezbûrûn bi-’eyyi

vechin kâne ahz ve ele getürüb rikâb-ı hümayûnuma ihzâr eyleyesüz deyu yazılmıştır
Fî evâsıt-ı M sene 1101

Hüküm 25

Limni kâdisına ve kal‘’ası dizdârlarına hüküm ki

Eflani kazâsı ahâlîsi gelub ber-vech-i te‘bîd kadıları olan Ahmed ve karındaşları Mehmed ve Fazlullah bundan akdem şakîlerden olan Emrullah kâdioğlu Mehmed ve Kulaksız ‘Ali nâm şakîler ile yekdil ve mezbûrun şakîlere şu kadar akçe virirseniz hoş virmezseniz sizin hânenizi ihrâk-ı bi‘n-nâr iderler deyu tahvîf ve cebren iki bin beş yüz gurusların aldıklarından mâ‘adâ haliya ehl-i ‘örf tâifesine mu‘in olmalarıyla perakende ve perişan olmalarına bâ‘is oldukların bildirub şerrlerin üzerlerinden men‘ ve def‘ olunmak bâbında hukm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden Limni kal‘âsında ıslâh-ı nefis idince kal‘a-bend olunalar deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı M sene 1101

Hüküm 26

Edirne bostancıbaşîsi Süleyman zîde mecduhûya ve (boş) ve (boş) kâdîlarına ve zıkr olunan kazâlarda a‘yân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki

Edirne nevâhîsinden İskender nâhiyesi kurrâlarından yirmi nefer atlu ve piyâde haydut eşkıyâsı zuhûr idub ve nahiye-i mezbûrda ba‘zı karyelerde re‘âyâ fukarâsının hanelerin basub emvâl ve erzâkların nehb ve ğâret eylediklerin mesmû‘-ı hümayûnum olmağla sen ki bostancıbaşı-i mûma ileyhsin o makûle zuhûr iden eşkıyâ her kande bulunurlar ise tarafından bir mu‘temed usta ta‘yîn idub cem‘iyet ve ittifâkıyla üzerlerine varılub bi-‘eyyi vechin kâneele getürmek içün şurutuyla müekked hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı M sene 1101

Hüküm 27

Der-zemân-ı Hazret-i ‘Ali Paşa tâle bekâhu

Fî 23 M sene 1101

Sâbıkan kâimekam olan Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Mükemmel ve müretteb kapun ili varub Rusçuk ve etrâfında olan muhâfazası lâzım ve mühimm mahâlleri mekr ve keyd-i a'dâdan gereği gibi hıfz ve hirâset eyleyesin deyu şurûtuyla hüküm yazılmışdır Fî evâhir-i M sene 1101

Hüküm 28

Bi'l-fi'il yeniçeri ağası olub haliya Engerüs tarafına ser-asker ta'yîn olunan Vezir Mahmud Paşa'ya hüküm ki

Haliya orduy-i hümayûnumda baş defter ve reîsü'l-küttâb ve defter emîni ve divân hocaları ve sipâh ve silahdar ocakları ağaları ve Kethudaları ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve cebecileri ve topçuları ve top arabacıları ağaları ve Kethudaları ve zâbitları ve gedüklü müteferrika ve çavuş ve kâtib ve şâkirdleri ve bi'l-cümle Sofya sahrâsında hareket-i hümayûn oldukda vezir-i a'zam yanında kalanlar cümlesi yanında kalub vezir-i a'zam (boş) Paşa ademallâhu iclâlehû inşâallâh orduy-i hümayûnuma varub mülhak ve mülâkî oluncaya dek re'y ve münâsib gördüğün hareket eyleyeler deyu şurûtuyla hüküm yazılmışdır

Fi evâhir-ı M sene 1101

Sahife 7

Hüküm 29

Der-zemân-ı hazret-i a'zam Köprülüzâde Mustafa Paşa tâle bekâhû

Fî 25 M sene 1101

Sakız muhâfazasında olub ber-vech-i arpalık Teke sancağında mutasarrıf olan Mehmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

Düstur-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Sakız muhâfazasında olan vezirim Hasan Paşa ademallâhu Te'âlâ iclâlehû bi-hasebi'l-iktizâ rikâb-ı

hümayûnuma gelmeğe me'mûr olmağla vezir-i müşârun ileyhın yerine anda olan tavaif-i askere ser-baş ve buğ olub bi-'inâyetillâh-i Te'âlâ mekr ve keyd-i a'dâdan gereği gibi hıfz ve hirâset eylemek bâbında fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-i M sene 1101

Hüküm 30

Mora tarafında 'asakir-i İslama ser-'asker olan vezir Halil Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârun ileyhın yanında olan mîr-i mîrân ve mîrlivâ ve eyâlet askerleriyle 'âcileten Üsküb muhâfazasına irişmek üzre bundan akdem ordu-yı hümayûnum tarafından emr-i şerîfim gönderilub tenbih olunmağla ol emr-i şerîfim 'alâ mâ-kâne mukarrer olub vech-i meşrûh üzre bir gün evvel Üsküb havâlîsine irişub begâyet bi-'inâyetillâh-i Te'âlâ mekr ve keyd-i a'dâdan gereği gibi hıfz ve hirâset itmeğin sa'y ve ihtimâm eylemen bâbında fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-i M sene 101

Hüküm 31

Midillü cezîresinde hizmet-i muhâfazada olan Hermuş Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhın Edirne'ye gelmen iktizâ itmekle emr-i şerîfim vüsûl buldığı gibi cezîre-i mezbûreden çıkub te'hîr ve tevakkuf itmeyub serî'an ve 'âcileten Edirne'ye gelesin deyu yazılmışdır Fî evâhir-i M sene 1101

Hüküm 32

Ber vech-i arpalık Burusa sancağına mutasarrıf olub Midillü ceziresinde muhâfazada olan Bekir Paşa'ya hüküm ki

Sen ki mûma ileyhın Edirne'ye gelmen iktizâ itmekle emr-i şerîfim vüsûl buldığı gibi te'hîr ve tevakkuf itmeyub serî'an ve 'âcileten Edirne'ye gelesün deyu yazılmışdır

Fî evâhir-i M sene 1101

Hüküm 33

Midillü cezâresinde hizmet-i muhâfazada olan Acem Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Sen ki mûma ileyhsin ber vech-i arpalık Burusa sancağına mutasarrıf olub cezire-i mezbûrede hizmet-i muhâfazada ve tavâif-i askere baş ve buğ olan Bekir Paşa Edirne'ye gelmek iktizâ itmekle sen ânın yirine tavâif-i mezbûreye baş ve buğ olub gereği gibi hizmetde muhâfız olasan deyu yazılmışdır Fî evâhir-i M sene 1101

Hüküm 34

Bozcaada muhâfazasında Biga sancağının mütevekkî zu'amâ ve erbâb-ı tımarı üzerine ve alay beği vekîli olan (boş) hüküm ki

Bozcaada muhâfazasında livâ-i mezbûrun hizmet-i muhâfazaya me'mûr olan müteveffâ zu'amâ ve erbâb-ı tımarı eyyâm-ı şitâ hulûl itmekle haklarına merhameten ol cezâreden sen ve neferâtın çıkub inşâllâhu Te'âlâ evvel-i baharda bi-haseb'il-iktizâ bir hizmete me'mûr olıncaya değin herkes evlerine gitmek için izn-i hümayûnum virilmek bâbında fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-i M sene 1101

Bir sûreti dâhi

Anadolu'nun Yenihisarı'nda muhâfazasına Kocaili sancağının mütevekkî zu'amâ ve erbâb-ı tımarın üzerine alay beği olan (boş) zîde kadruhû'ya yazılmışdır Fî't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Limni cezâresinde Kastamonu ve Sultanönü sancaklarının müteveffâ zu'amâ ve erbâb-ı tımarları üzerine alay beği vekîlleri olan (boş) ve (boş) zîde kadruhû'ya yazılmışdır

Fî't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Anadolu'un Yenihisarında muhâfazada olan Aydın sancağının müteveffâ zu'amâ ve erbâb-ı tımarları üzerine ve alay beği vekîli olan (boş) zîde kadruhû'ya yazılmışdır

Fi't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Rumili'nin Yenihisarı muhâfazasında Kütahya ve Karahisar-ı Sâhib sancaklarının müteveffâ zu'amâ ve erbâb-ı tımarlarının üzerilerine alay beği vekîlleri olan (boş) ve (boş) zîde kadruhu'maya yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Sahife 8

Bir sûreti dâhi

Sakız muhâfazasında Sığla ve Saruhan sancaklarının mütevekkî zu'amâ ve erbâb-ı tımarları üzerlerine alay beği vekîlleri olan (boş) ve (boş) zîde kadruhûmâya yazılmışdır

Fi't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

İstanköyü muhâfazasında Menteşe ve Teke ve Alaiye sancaklarının mütevekkî zu'amâ ve erbâb-ı tımarları üzerlerine alay beği vekîlleri olan (boş) ve (boş) ve (boş) zîde kadruhûmâ yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Hüküm 35

Filibe muhâfazasında olan vezir 'Ali Paşa'ya hüküm ki

Orduy-ı hümayûnumda mevcûd bulunmak üzre me'mûr olan sipah ve yeniçeri ve cebeci ve topçu ve gedüklü ve sâir zu'amâ ve erbâb-ı tımar ve bi'l-cümle ordu-yı hümayûna me'mûr olan tavâif-i askerden bilâ fermân cısr ve ma'berlerden murûr murâd idenleri men' ve giru ordu-yı hümayûnuma 'avdet ittirilub ta'allul ve

muhâlefet idenleri ahz ve habs ve isim ve resimleriyle ‘arz ve i‘lâm eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır

Fî evâhir-i M sene 1101

Bir sûreti dâhi

İstanbul kâimekamı vezir ‘Ömer Paşa’ya vech-i meşrûh üzre şurûtuyla müekked yazılmışdır

Fi’t-târîhi’l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Gelibolu muhâfazasında olan Mehmed Bahri dâme ikbâluhû’ya Rodosçuk nâibine ve Tekfurdağı gümrüğü emînine yazılmışdır Fi’t-târîhi’l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Cisr-i Mustafa Paşa nâibine vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi’t-târîhi’l-mezbûr

Hüküm 36

Filibe kâdîlarına ve kazâ-i mezbûrde vâki‘ yeniçeri serdarlarına hüküm ki

Nefs-i Filibe’de ve kurrâsında sâkin ve mütemekkin yeniçerilerin ba‘zıları odamız sefere me‘mûr değildir deyu ‘özü ve bahane ile sefer-i hümayûna varmayub yerlü yerlerinde kaldıklarından mâ‘adâ sefere me‘mûr olan odaların neferâtlarından dâhi ekserisi yerlü yerinde kalub Sofya muhâfazasında odaların bekleyub hizmet-i muhâfazada me‘mûr olmadıklarını ol cânibde olan kul Kethudası (boş) zîde mecduhû i‘lâm itmeğin sen ki serdar-ı mezbûrsun kasaba ve kurrâlarda mukîm ve misâfir yeniçeri tâifesin evlerinden ve yerlerinden çıkarub ve bayrağın açub önlerine düşüb Sofya muhâfazasında Kethuda-i mûma ileyhe teslim ve hizmet-i muhâfazada mevcûd ittirüb odaları sefer-i hümayûnumda olmayanları dâhi esâmîleri Sofya muhâfazasına yemek ve ‘ulufeleri muhâfaza-i mezbûrede ihrâc olunmak fermân olunmağın bir ferde ‘özü ve bahane ittirmeyub bir gün evvel ve bir sa‘at mukaddem

mahall-i mezbûre varub mevcûd olmak üzre (boş) ta'yîn ve irsâl olunmuşdur imdi tavâif-i mezbûreyi sâdır olan emr-i şerîf mûcibince evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve sen dâhi bayrağın açub önlerine düşub bir gün evvel ve bir sa'at mukaddem muhâfaza-i mezbûrede kul Kethudası mûma ileyhe teslîm ve hizmet-i muhâfazada mevcûd ittiresün şöyle ki tama'-ı hâma düşub bir ferde himâye ve müsâmaha itmekle vakt ve zamanıyla mahall-i mezbûre varmakdan ihmâl ve tekâsülün vâki' olur ise bir vecihle 'özür ve cevâbın makbûl olmayub eşedd-ı 'ukûbetle hakkında gelinmek mukarrerdir imdi bu zamanı sâire kıyâs eylemeyub ve hengâm-ı şitâdır dimeyub bir gün evvel ve bir sa'at mukaddem Sofya muhâfazasında mevcûd bulunasun ve sen ki ta'yîn olunan (boş) mezbûrsun me'mûr oldığın üzre kazâ-i mezbûrun kasaba ve kurrâsında mukîm ve misâfir yeniçeri tâfesinin serdarı bayrağı altına cem' eyledikten sonra neferât-ı mezbûru mahallesıyla ve kurrâsıyla 'ale'l-esâmî defter ve defteri kâdîya imzalatub ve kendülerin muhâfaza-i mezbûreye yollayub ve defterin dîvân-ı hümayûna getüresün ki Sofya'da tekrar yoklama oldıkda hizmet-i muhâfazaya varmayub men'-i itâ'at idenlerin haklarında ne vecihle fermân sâdır olur ise ana göre cezâları tertîb olına deyu yazılmışdır Fi evâhir-i M sene 1101

Sahife 9

Bir sûreti

Zağra-i Atîk ve Zağra-i Cedîd ve Çirmen ve Kızanlık ve Çirpan kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdarlarına vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti

Yanbolu ve İslimye ve Karinâbâd ve Aydos ve Kuru kâdîlarına ve zikr olunan kazâların yeniçeri serdarlarına vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti

Kırkkilisâ ve Midye ve Vize ve Pınarhisarı ve Hasköy kâdîlarına ve zikr olunan kazâların yeniçeri serdarlarına vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Tekfurdağı ve Silivri ve Hayrabolu ve Çorlu ve Ereğli kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdarlarına vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Malkara ve İzladı Köprüsü ve Ferecik ve Dimetoka ve İpsala kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdarlarına vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Hüküm 37

İstanbul kâimekamı 'Ömer Paşa'ya hüküm ki

Sâbıkan vezir-i a'zam olan Mustafa Paşa'nın ve Kethudası olan Mehmed Paşa'nın evlerinde ve sâir yerlerde olan nükûdların ahz ve kabz ve bâb-ı hümayûnuma vaz' idub ve sâir eşyâları defter olundukdan sonra bir emîn yerde hıfz olunub mûmzâ ve mahtûm defterlerin dîvân-ı Edirne'ye irsâl eyleyub lâkin tahrîr ve defter esnâsında bir şey zâyi' ve telef olmamak üzre kemâ yenbeğî takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-i M sene1101

Hüküm 38

Ber vech-i arpalık İskenderiye ve Ohri sancaklarına mutasarrıf olan Vezir Süleyman Paşa'ya hüküm ki

İskenderiye ve etrâfında bi-'inâyetillâh-i Te'âlâ mekr ve keyd-i a'dâdan hıfz ve hirâseti ve re'âyâ fukarâsının himâyetde ve siyânetde ve te'lîf-i kulûb ve tanzîmi'l-umûrlarıyla ehemmi mühimât-ı dîn ve devletimden olub ve senin 'akl ve tedbîr ve diyânetine i'timâd-ı hümayûnum olmağla ol taraftan umûrun kemâ fi-evvel senin gerden-i ihtimâmına ve re'y-i rezzînine havâle olunmuştur imdi ol havâliden muhâfazası lâzım ve mühim olan yerlerin bi-'inâyetillâh-i Te'âlâ keyd ve mekr-i a'dâdan gereği gibi hıfz ve hirâset ve re'âyâ fukarâsın himâyet ve siyâneti ve te'lîf-i

kulûb tanzîmi'l-umûrlarıyla takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-i M sene 1100

Hüküm 39

Mora tarafında 'asâkir-i islama ser-'asker olan Vezir Halil Paşa'ya varınca yol üzerinde vâki' kâdîlara ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki

Vezir-i muşârun ileyhe irsâl olunan hazine için kânun üzre yol hükmü yazılmışdır

Fî evâhir-i M sene 1101

Hüküm 40

İskenderiye muhâfazasında olan Vezir Süleyman Paşa'ya varınca yol üzerinde vâki' kâdîlara ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine dâhi vech-i meşrûh üzre irsâl olunan hazîne için yol hükmü yazılmışdır Fî evâhir-i M sene 1101

Sahife 11

Hüküm 41

Sâbıkan Eğri muhâfazasında olan Rüstem dâme ikbâluhûya hüküm ki

Eğridere Palangasının hüddâm ve neferâtı iktizâsı üzre tekmîl ve bi-'inâyetillâh-i Te'âlâ mekr-i düşmandan hıfz ve hirâset olunması ehemmiyât-ı dîn ve devletimden olmağla imdi palanga-i mezbûrenin neferâtı ve martolosbaşısı neferâtıyla ve sâir sükkânı her kande ise bi-eyyi hâl yine yirlerine getürüb ve sen dâhi bu kış anda kışlayub inşâllâhu Te'âlâ palanga-i mezbûrenin hıfz ve hirâseti ile takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-i M sene 1101

Hüküm 42

Aydın muhassılı olan Ahmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin dîvan-ı Edirne'ye gelmen iktizâ itmekle mükemmel ve müretteb kapun ve yarar ve güzin ve müsellah ve mütevakkî âdemlerinle emr-i şerîf sâdır olduğu gibi te'hîr ve tevakkuf itmeyub kalkub dîvân-ı Edirne'ye gelesin ve lâkin sem'-i hümayûnuma ilkâ olındığı üzre 'ibâdullâha sâir vakitte olduğu gibi cevri ve te'addî ve celb-i mâl olunmakda begâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyub bu bahane ile kimesneyi rencide ve eziyet eylemeyesün şöyle ki bundan sonra yokladılub konub geçdikleri mahâllerde zulüm ve te'addî ve celb-i mal olındığı mütehakkik olur ise bilâ-emân hakkınızda şer'le lazım gelen icrâ olunmak bâbında fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî selh-i M sene 101

Bu dâhi bâ-hüccet

Bir sûreti dâhi

Ber vech-i arpalık Hamid sancağına mutasarrıf olan 'Ali dâme ikbâluhûya vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fî't-târîhi'l-mezbûr

Hüküm 43

Engerüs tarafında ser-'asker olub bi'l-fi'il vezâretli dergâh-ı 'âlî yeniçerileri ağası olan Mahmud Paşa'ya hüküm ki

Sofya ve havâlîsi bi-'inâyetillâh-i Te'âlâ mekr-i düşmandan hıfz ve hirâset olunmak ehemmi-i mühimmât-ı dîn ve devlet olub ve Sofya ve Hendek ve Şaranpo ve Tabyalar ile tahsiline mevkûf vaz'ıyyeti olmağla imdi Cenk ve Harbe ve Hendek ve Şaranpo umûruna vâkıf mu'temedün 'aleyh kimesnelerin ma'kûl ve münâsib gördükleri üzre dâiran mâ-dâra hendek ve hafr ve Şaranpolar ve câ-be-câ münâsib tabyalar binâsıyla kemâl-i metânet ve istihkâm ve kifâyet mikdârı muhâfazacı yerleştirdikten sonra sıhhati üzre rikâb-ı kâm-yâbıma 'arz ve i'lâm eylemen bâbında fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî selh-i M sene 1101

Hüküm 44

Engerüs tarafında ser-‘asker olub bi’l-fi‘il vezâretli dergâh-ı ‘âlî yeniçerileri ağası olan Mahmud Paşa’ya hüküm ki

Orduy-ı hümayûnumda olan sipâh ve silahdârdan işlemiş ‘ulufeleri temâmen virilub ve işleyecek ‘ulufelerinden dâhi bir katı ber-vech peşin ve ta’yînleri virilub ve kadîmi ulufelerine üçer akçe terakkî-i zamm olunmak üzre in-şâ’allâhu Te‘âlâ altı aya dek Sofya muhâfazasında bulunmak şartıyla iki bin nefer yazub defter idub her zümreye birer munâsib kimesneyi ağa ta’yîn ve hidmet-i muhâfazada istihdâm ve defterin rikâb-ı hümayûnuma ‘arz eylemen bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî ğurre-i S sene 1101

Sahife 12

Hüküm 45

Ağrıboz’da sâbıkan askere baş ve buğ olan Vezir İbrahim Paşa’ya hüküm ki

Sen ki vezîr muşârun ileyhsin Ağrıboz kal‘asında olan vüzerâ-i ‘izâm ve mîr-i mîrân-ı zevi’l-ihtirâm ve ümerâ-i kirâm ve zu‘amâ ve erbâb-ı tımar ve sâir tavâif-i asker üzerlerine kemâ-fi evvel baş ve buğ ta’yîn olunmuşsundur imdi Kal‘â-i mezbûreyi bi-‘inâyetillâh-i Te‘âlâ mekr ve keyd-i a‘dâdan gereği gibi zabt ve hirâset eyleyub dîn ve devlet-i ‘Aliyyeme lâyük hidemât-ı hümayûnumda kemâ yenbeği bezl-i makdûr ve sa’y-i nâ-mahsûr eylemen bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî ğurre-i S sene 1101

Hüküm 46

Limni kal‘ası dizdârına hüküm ki

Derviş Süleymân nâm kimesne gelub meczûb olmağla dîvânedir deyu on sekiz aydan beru Limni cezîresine nefy olunmağla ıtlâk olunmak bâbında hukm-i hümayûnuma ricâ eylediği ecilden ıtlâk olunmak için fermân -ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî ğurre-i S sene (1) 101

Hüküm 47

Tuna kapudanı ‘Ali Paşa’ya hüküm ki

İnşâ’allâhu Te‘âlâ Niğbolu kal‘âsının ta‘mîr ve termîmi itmâm oluncaya dek donanma halkıyla ânda meks ve iktizâ iden mahallerde bi-‘inâyetillâh-i Te‘âlâ hıfz ve hirâseti ile tekayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır

Fî evâ’il-i S sene (1) 101

Hüküm 48

Niğbolu kal‘âsı ta‘mîrine me’mur olan Yusuf dâme ikbâluhûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin mukaddemâ me’mûr olduğın üzre Kal‘â-i mezbûre kemâl-i metânet ve istihkâm üzre ta‘mîr ve termîm ve hendekler hafr ve iktizâ iden mahallere tabyalar ihrâcına ziyâde âdemler ile üşüntü ve ke-mâ-yenbağî tekayyüd ve ihtimâm ve ihtiyât üzre hareket idub in-şâ’allâhu Te‘âlâ bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem ta‘mîr ve termîm ve itmâmına bezl-i makdûr ve sa’y-i nâ-mahsûr eyleyub bu bahane ile ‘ibâdullâha cevır ve ‘adâvetden ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî ğurre-i S sene (1)101

Hüküm 49

Kapûdan Paşa’ya hüküm ki

Hacı İbrahim oğlu Yunus Konye ‘arzihâl gönderub bundan akdem Edirne’de bir cürm ile ahz olunub Tersâne-i ‘Âmire zindanına vaz’ olunmağla ıtlâk olunmak bâbında hukm-i hümayûnum ricâ eyledüğü ecilden ancak mezbûr Yunus ıtlâk olunmak içün hüküm yazılmışdır

Fî 2 S sene 1101

Bu dâhi bâ-hüccet

Sahife 13

Hüküm 50

Babadağı muhâfazasında olan Haseki Mustafa zîde mecduhûya hüküm ki

Ol havâlîlerin muhâfazası ehemmi-i mühimmâtdan olmağla seninle muhâfaza-i mezbûrede olan dergâh-ı ‘âlî yeniçerilerinden gerek odalı ve gerek yamakandır ‘ale’l-esâmî sıhhati üzre yoklanub mevcûd olanları başka defter ve nâ-mevcûd olanları başka defter idub bir ferd himâye olunmamak üzre vârid olan fermân -ı ‘âlî-şânım mûcibince ta’yîn olunan çavuşan ma’rifetleriyle yoklanub mevcûd olanları başka defter ve nâ-mevcûd olanları başka defter idub çavuşan-ı merkûma teslim ve bir gün evvel dergâh-ı mu‘allâma irsâl eyleyub ve lâkin bu vakti sâir zamâna kıyâs ile celb-i mâl ile kaydına düşub mevcûd yazmakdan begâyet ihtirâz eylemen üzre bi’l-fi’il zağarcıbaşı olub dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağası vekîli olan Mehmed zîde mecduhû tarafından mühürlü mektub virmeği mûcibince ‘amel olunmak bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâ’il-i S sene 1100

Hüküm 51

Mora tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan Vezir Halil Paşa’ya hüküm ki

Ohri’de ve havâlîsinde sâkin ‘ulemâ ve sülehâ ve a’yân-ı vilâyet ve sâir ahâlîsi mahzâr gönderub küffâr-ı hâksârın hareket ve tuğyânlarından ba’zı ‘usât-ı melâ’îni civarlarında vâki‘ Prizrin ve İpek kazâların tahrîb ve kazâlarına karîb Debrî üzerine hücum idub ziyâde teğallublerinden ahâlî-i memleketin ekserisi firâr ve bâkîsi havf üzre olmağın Ohri kal’âsı derûnunda olan küffâr tâifesi ihrâc olunub yerlerine ehl-i İslâm iskân olunub ve kazâlarına karîb İstarova kazâsından Kal’â-i mezbûreye mütevakkî müstahfız ta’yîn ve tahrîr olunmak bâbında hukm-i hümayûnum virilmek ricâsına mahzâr eyledikleri ecilden mûcibince derûn-ı kal’ada olan ehl-i zimmîyi ihrâc ve yerlerine ehl-i İslâm iskân olunub ve civarında vâki‘ İstarova kazâsında dâhi lüzûmu mertebe mustahfız tahrîr ve berâtları virilmek üzre defterlerin rikâb-ı hümayûnuma ‘arz ve i’lâm eylemen bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâ’il-i S sene (1)101

Hüküm 52

Özi tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan Vezir Mustafa Paşa’ya hüküm ki

Mukaddemâ me’mur olduğın üzre mükemmel ve müretteb kapun ve yarar ve güzin ve müsellah ve mütevakkî âdemleri ile varub Niğbolu’da muhafazaya lâzım olan mahalleri mekr ve keyd-i a’dâdan bi-‘inâyetillâhi Te‘âlâ gereği gibi hıfz ve hirâset eylesün deyu şurûtuyla yazılmışdır Fî evâ’il-i S sene 101

Hüküm 53

Karaman eyâletine mutasarrıf Vezir Kemankeş Ahmed Paşa’ya hüküm ki

Sofya’da kalan ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olub muktezây-ı vakt üzre hareket ve ol havâlîyi mekr ve keyd-i a’dâdan bi-‘inâyetillâhi Te‘âlâ gereği gibi hıfz ve hirâset eylesün deyu yazılmışdır Fî evâ’il-i S sene 101

Hüküm 54

İstanbul kâimekâmı vezir ‘Ömer Paşa’ya hüküm ki

Sâbıkâ Tersâne-i ‘âmire rûznâmecisi olan Ebruli sâbıkan vezir-i a‘zam olan Mustafa Paşa’nın büyük tezkirecisi Ahmed Efendi’nin hazînedârın rikâb-ı hümayûnuma ihzâr eylesün deyu yazılmışdır Fî evâ’il-i S sene 101

Sahife 14

Hüküm 55

İstanbul kâimekâmı vezir ‘Ömer Paşa’ya hüküm ki

Sâbıkâ vezir-i a‘zam olan Mustafa Paşa’nın büyük tezkireciliği hizmetinde olan Ahmed Efendi ve vekîl harcı ve mîrahoru ve hazinedârı ve hazine kâtibi ve iç çukadarı ve kaftancısı ve divitdârı ve Tanbûrî Halil nâm dokuz nefer âdemlerinin İstanbul’da evlerinde ve sâir yerlerde olan nükûdların bâb-ı hümayûna vaz‘ ve sâir

eşyâları sıhhati üzre defter ve emîn mahallde memhûren hıfz olunub mûmzâ ve mahtûm defterlerin rikâb-ı hümayûnuma irsâl ve bu bahane ile bir şeyleri itlâf ve izâ'at olunmaya deyu şurûtuyla yazılmışdır Fî evâî'l-i S sene 101

Hüküm 56

İstanbul kâimekâmı 'Ömer Paşa'ya hüküm ki

Vezir-i sâbık Mustafa Paşa'nın büyük tezkireciliği hizmetinde olan Ahmed İstanbul'da nûkûd ve eşyâm evimdedir deyu haber virmekle kendin mezbûrun hânesine varub mahzeninde ve sâir yerlerinde olan nûkûd ve eşyâsı kabz ve bâb-ı hümayûnumda hıfz ittirub ve gayrı yerlerde dâhi nûkûd ve zimmetinde nesi var ise senevî lâzım gelenleri ahz ve gereği gibi teftîş ve tefahhus ve buğdayı ahz ve kabz ve bâb-ı hümayûnuma vaz' ittirub vukû'u üzre rikâb-ı hümayûnuma 'arz eyleyesün deyu yazılmışdır Fî evâî'l-i S sene 101

Hüküm 57

Özi tarafında ser-'asker olan Vezir Mustafa'ya hüküm ki

Bundan akdem ol etrâfta ihrâcî fermân olunan fakîr-i 'âmm halkını ihrâc ile tazyîk itmeyub herkes yerlü yerinde oturmak üzre izin viresün deyu yazılmışdır Fî evâî'l-i S sene 101

Hüküm 58

Kapûdan Paşa'ya hüküm ki

Emirü'l-'umerâî'l-kirâm sâbıkâ Midillu muhâfazasında olub bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan Ebubekir dâme ikbâluhûnun Midillü'de ba'zı eşyâsı olmağla Âsitâne-i Sa'âdetime nakl olunmak için karibinde olan çektirlerden birini ta'yîn ve eşyâ-i mezbûru âsitâneye nakl olunmak için hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı M sene 1101

Hüküm 59

Kandiye muhâfazasında olan vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Hâlâ Kandiye muhâfazasında olan Mısır askeri me'mur oldukları üzre edâ-i hizmet eyledikleri ecilden sen ki vezir-i muşârû'n ileyhsin muhâfaza-i mezbûrede olan Mısır askerinin vilâyetlerine revân olmak üzre izin virmen bâbında fermân -ı âlîşânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Hüküm 60

Ağrıboz'da olan 'asâkir-i İslâm'a başbuğ ta'yîn olunan vezir İbrahim Paşa'ya hüküm ki

Sofya'da olan 'asâkir-i İslâm'a başbuğ ta'yîn olunub Sofya ve havâlisinin hıfz ve hirâseti için ihtimâm eylesün deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı M sene 1101

Hüküm 61

Erzincan kâdisına hüküm ki

Kazâ-i mezbûre tâbi' Mığısı nâm karye zimmîleri gelub karye-i mezbûrede vâki' kadîmî kilisalarının bir mikdâr yeri zelzeleden harâbe müşrif ve ta'mîre muhtâc olmağla binâ-i mehdûmü ma'rifet-i şer'le keşf ve güzar taş ve toprağı ile vaz'-ı kadîmi üzre ta'mîr olunmak bâbında hüküm ricâ eyledikleri ecilden binâ-i kadîmi üzerine ziyâde şey ihdâs olunmamak üzre yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Sahife 15

Hüküm 62

Filibe monlâsına ve Zağra-i Atik ve Zağra-i Cedid ve Çirmen ve Kızanlık ve Çırpan kâdîlarına hüküm ki

Zikr olunan kazâlarda sâkin yeniçeri tâifesinin ba'zıları odamız seferî değil deyu ve seferî olanlar dâhi Sofya'da odalarından firâr idub evlerinde ve yerlerinde olmağla serdarlar bayrakların açub önlerine düşub Sofya'da kul Kethudasına teslîm ve odası seferde olmayanlar dâhi Sofya'ya yamak ve 'ulufeleri anda ihrâc olunmak

fermân olunmağla cümlesi Sofya’da mevcûd olub muhâlefet idenler isimleriyle mübâşir ta’yîn olunan (boş) zîde kadruhû ile ‘arz eylesün deyu yeniçeri ağası tarafından mektûb virilmeği mûcibince yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Bir sûreti dâhi

Malkara varub Uzunköprü ve İpsala ve Ferecik ve Dimetoka kâdîlarına muşârun ileyhın mektûbu mûcibince vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fî’t-târîhi’l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Tekfurdağı ve Erikli ve Silivri ve Çorlu ve Hayrabolu ve Kırkkilisa ve Midye ve Vize ve Pınarhisarı ve Hasköy kâdîlarına muşârun ileyhın mektûbu mûcibince vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fî’t-târîhi’l-mezbûr

Hüküm 63

Resmo kal’âsında yeniçeri zâbıtı olan (boş) hüküm ki

Muhâfaza-i mezbûrede olan dergâh-ı ‘âlî yeniçerilerinin gerek odalı ve gerek yamakandır ‘ale’l-esâmî yoklanub mevcudun başka defter ve nâ-mevcudun başka defter idub mübâşir ta’yîn olunan (boş) zîde kadruhû ile defterin dergâh-ı mu‘allâma irsâl eylesün deyu yeniçeri ağası mektûb virmeği mûcibince yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Bir sûreti dâhi

Kandiye muhâfazasında Turnacıbaşı Mahmud’a vech-i meşrûh üzre ağa mektûbu mûcibince yazılmışdır Fî’t-târîhi’l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Niğbolu ağa yerine olan Şa‘ban’a vech-i meşrûh üzre ağa mektûbı mûcibince yazılmışdır Fî’t-târîhi’l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Hanya kal‘ası muhâfazasında ağa vekîli olan ağa mektûbu mûcibince vech-i meşrûh
üzre yazılmışdır Fi’t-târîhi’l-mezbûr

Hüküm 64

Kandiye muhâfazasında olan yeniçerilerin ağa vekîli turnacıbaşı Mahmud’a hüküm
ki

Sen ki muhâfaza-i mezbûrede olan dergâh-ı ‘âlî yeniçerilerinin odalı ve
yamakanından ba‘zıları hizmet-i muhâfazayı terk idub cezîre-i mezbûrede vâki‘
kurrâ ve nevâhîde kendü hevâ ve heveslerinde olduklarına zâbitların rızâ
gösterdiklerin ve bu sebep ile tarafından dâhi ba‘zı nevâhîlere serdar ta‘yîn
olunmağla re‘âyâ fukarâsına envâ‘-ı te‘addî ve cevrdan hâlî olmadıkları sem‘-i
hümayûna ilkâ olunmağın men‘ ve def‘ olunmak için (boş) ta‘yîn ve irsâl
olunmuşdur imdi ba‘de’l-yevm vech-i meşrûh üzre olmaya deyu yeniçeri ağası
mektûb virmeği mûcibince yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Sahife 16

Hüküm 65

Erzurum vâlisine ve monlâsına ve Karahisar-ı Şarkî kâdîsına hüküm ki

Karahisar-ı Şarkî kasabası muzâfâtından Yakacık nahiyesine tâbi‘ Endires
nâm karye ahalisi gelub bunlar karye-i mezbûrenin defterde mukayyed zimmî
ra‘iyyet ve ra‘iyyeti oğullarından olub üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ispenç ve
a‘şâr-ı şer‘iyye ve sâir hukûk ve rûsûmları kânûn ve defter mûcibince virmeği redd
itmişler iken karyeleri za‘îmlerinin üvey babası ‘Ömer nâm kimesne muteğallibeden
olmağla on beş mikdârı atlu ile karyelerinde oturub müft ve meccânen yem ve yemek
ve sâir me’kûlâtların alub ve resm-i ispenç ve sâir hukûk ve rûsûmların kânûn ve
defter mûcibince almayub sefere gidildiği vakit birer ğuruş ve sâir eyyâmda
yarımşar ğuruş ve resîdiyye nâmına dâhi her birinden beşer akçelerin alub ve bina
yapmak için çift öküzleriyle üç dört günlük yerden kereste çektirub ve hilâf-ı şer‘ ehl

ve ‘iyâllerin dâhi hizmetlerine istihdâm ittirub suya ve taşraya çıktıklarında adamları cebren fî‘il-i şenî‘ kask eyleyub karyeleri memeri-nâs mahûf ve muhâtara derbend-i ‘azîm olub mezkûrun te‘addisinde perakende ve perişan olmağa yüz tutup te‘addî olunduğu bildirub mezkûr zalemeden olmağla karyelerinin a‘şâr-ı şer‘iyye ve sâir hukûk ve rûsûmları tahsiline karışmayub te‘addîsi men‘ ve def‘ olunub men‘ olunmaz ise karyelerinde ihrâc olunmak bâbında hüküm ricâ eyledikleri ecilden mezbûrun zulüm ve te‘addîsi men‘ ve def‘ olunub mütenebbih olmaz ise karyeden ihrâc olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır

Fî evâsıt-ı S sene 1101

Hüküm 66

Pravişte kâdîsına hüküm ki

Kaza-i mezbûrde nâibü’ş-şer‘ olan Mehmed Şeyhî mektûb gönderub kazâ-i mezbûr ahâlisi meclis-i şer‘a varub bundan akdem kazâ-i mezbûrde sâkin ehl-i İslâm’dan olanlar ve cümle bedergâh tâifesi tağayyür-i ‘âmm tarîkile Üsküb tarafına gitmek üzre Yakup Çavuş ve ‘Ali nâm kimesne yedleriyle evâmir-i şerifemiz vârid olub lâkin kazâ-i mezbûr leb-i deryada vâki‘ olmağla ihrâc olunan fermân lar kazâlarına dâhil olmazdan sekiz gün mukaddem küffâr firkatelerinden on pare firkate gelub dört pare karyelerin basub emvâl ve erzâkların nehb ve ğâret ve ehl ve ‘iyâllerin esir itmeleriyle leyl ve nehâr-ı kadîmde hıfz ve hirâseti lâzım olan mahallerin ancak kendüler hıfz ve hirâset itmeğe iktidârları olmamağla âhar mahalle gitmek teklîfi ile dahl ve rencide olunmamak bâbında emri-i şerîf ricâsın ‘arz itmeğin Mora cânibinde ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan vezir Halil Paşa tarafından tekrar fermân vârid olmadıkça yerlerinden hareket eylememek emrim olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Hüküm 67

Aydın mûhassılı Ahmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

Bundan akdem me'mûr olduğu üzre müretteb ve mükemmel kapusu ile bir gün evvel Edirne'ye gelmesi için isti'câl hükmü yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Hüküm 68

Hamid Paşası 'Ali dâme ikbâluhûya hüküm ki

Bundan akdem me'mûr olduğu üzre müretteb ve mükemmel kapusu ile bir gün evvel Edirne'ye gelmesi için isti'câl hükmü yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Hüküm 69

İstanbul kâimekâmı vezir-i mükerrer 'Ömer Paşa'ya ve İstanbul kâdisına hüküm ki

Hacı İbrahim nâm kimesne 'arz-ı-hâl idub bu sâbıkâ Şam vali Ahmed Paşa'nın sol kol Ağası olub kimesneye kefil olmuş değil iken Paşay-ı muşârun ileyhın Kethudası (silik) Paşay-ı mezbûrun yazdığı levendât perakende olmağla bahşiş virdiği sekiz yüz ğuruşu senden alırum beni kefil eyledi deyu bunu ahz ve beş yüz ğuruşu sulh ve kabz itmiş iken bunu zindana habs ittirub ta'addî itmekle şer'an hapsi mûcib hali yoğ ise ıtlâk olunmak için hüküm yazılmışdır

Fî evâsıt-ı S sene 1101

Sahife 17

Hüküm 70

Ber vech-i arpalık Aziz sancağına mutasarrıf olan Polat (boş) dâme ikbâluhûya hüküm ki

Yanında olan adamlarınla Edirne'ye gelmen iktizâ itmekle emr-i şerîfim vardığı gibi te'hîr ve tevakkuf itmeyub cenk ve harbe kâdir tâmü's-silâh 'etbâ'ınla bir gün mukaddem gelmen bâbında fermân ım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Hüküm 71

Ber vech-i arpalık Hanya sancağına mutasarrıf Vezir ‘Ali Paşa’ya hüküm ki

Boğazhisarı’na gelmen iktizâ itmekle emr-i şerîfim vurûdunda kalkub bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem Boğazhisarı’na gelesin deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Hüküm 72

İstanbul kâimekâmına ve İstanbul ve Hâslar ve Galata ve Üsküdar kâdîlarına ve Âsitâne-i Hâssa Bostancıbaşıya ve Sekbanbaşıya hüküm ki

Memâlik-i İslâmiyye-i Mahrûse’de ihdâs olunan hamr müsکiri ref’ olunub mahall-i icrâ-i ahkâm olan emsâr-ı müsliminde sâir hasâis-i küfrün i‘lân ve izhârı câ’iz olmadığı gibi hamrın dâhi ‘âmme-i ehl-i ‘ilmin ilcâ’ıyla emsâr-ı müslimîne celb ve mürûr ittirilmek ve şürbünde temkîn ve izhâr ve i‘lân olunmak câ’iz olmayub izhâr ve ifşâsına müsâmaha tehâvun-i bi-emrillâh olduğına binâen İstanbul ve Ebî Eyyûb Ensârî ve Galata ve Üsküdar’a ve bunların hamr ve sâir eşribe-i habâis-i muharremeyi celb ve mürûr ve izhâr ve i‘lân ittirilmeden nehy ve tehdîd ve teşdîd idub müstevcib’ul-hadd veya müstehakû’t-takrîr olanları ‘ukûbât-ı meşrû‘asın ve hudûd-ı ma‘lûmesin ikâmetle menâhîden zecr ve tenkîr eyleyub mevâtın-ı icrâ-i şe‘âir-i dîn olan mevâzi‘i habâsetten tathîr eyleyesüz deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Hüküm 73

Sofya tarafından ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan Vezir Mahmud Paşa’ya hüküm ki

Mısır askerine ve zâbıtlarına ve beğlerine Edirne’ye gelmeleri için izin viresün deyu şurûtuyla yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Hüküm 74

Adana mütesellimi (boş) hüküm ki

Adana beğler beğisi olan Hüseyin dâme ikbâluhûnun bin doksan dokuz ve yüz senelerinden mîrîye yirmi dört bin sekiz yüz yirmi iki buçuk ğuruş deyni olmağla

sâbık mütesellim olan Abdulhalim zimmetinde olan akçesinden tahsîl ve teslîm-i hazîne-i ‘âmire olunmaki için yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Hüküm 75

Niğbolu muhâfazasında olan Yusuf (boş) dâme ikbâluhûya hüküm ki

Vidin kal‘âsı neferâtı mahzar gönderub mezbûrlar bundan akdem Vidin kal‘âsı muhâfazasına me’mûrlar iken kal‘â-i mezbûrde ser-‘asker olan vezir Hüseyin Paşa edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehû bunları ba‘zı günlük zahîre ile çete nâmına otuz beş nefer mustahfizden mâ‘adâsın Vidin’den kaldırub Feth-i İslâm ve İrşova’da metrese koyub küffâr ile cenk ve harb ve kîtâl eylemeleriyle niceleri şehîd ve niceleri mecrûh ve niceleri küffâra esir olub dört ay hizmetlerin edâ eylediklerinden sonra Vidin’e dâhil olduklarında beş gün mürûrunda kal‘â-i mezbûra küffâr-ı dûzah-karîn müstevlî olub ‘ale’l-fi’l kılâ-i mezbûr ve ardını alub kılâ-i mezbûrde emân ile çıkub hâlâ gelub Niğbolu kal‘âsında iskân-ı murâd eylediklerinden ahâlisi mâni‘ olub zahîre eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olmalarıyla vâki‘ hali mahzâr eyledikleri ecilden sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin mezbûrlar yoklanub mevcûdları ne mikdâr ise hizmet-i muhâfazada olmak üzre Niğbolu kal‘âsına ta’yîn ve sıhhati üzre defter idub zahîreleri virilmek üzre defterin dergâh-ı mu‘allâma irsâl eylemen bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Sahife 18

Hüküm 76

Gerede kâdîsına ve yeniçeri serdarına ve Sultâniye kal‘âsı dizdârına hüküm ki

Kazâ-i mezbûrde sâkin yeniçerilik iddi‘asında olan İbrahim ve Halil ve diger İbrahim ve Hasan ve diger Hasan nâm kimesneler eşirrâdan olmağla kendi hâllerinde olmayub leyl ve nehâr şerr ve fesâd ve kiminin emvâl ve erzâkların yağma ve gâret idub bunun emsâli zulüm ve ta‘addîlerinin nihâyeti olmadıkların ‘arz ve mahzâr olunmağla mezbûrûn beş nefer şakîler ele getirülub ıslâh-ı nefis için Sultâniye Kal‘âsına habs ve bend olunmak üzre dergâh-ı ‘âlî yeniçerileri çavuşlarından otuz iki bölüğün Muharrem çavuş mübâşeretıyla mukaddemâ emr-i şerîf virilmekle

mezbûrların ahvâlleri ‘arz olunduğuna mütâbık ise mukaddemâ vârid olan emr-i şerif mûcibince mezbûrûn şakîler ele götürölub ıslâh-ı nefis idince kal‘a-bend olunmak için yazılmışdır Fî 20 S sene 1101

Hüküm 77

Köstendil sancağı alay beği (boş) zide kadruhûya hüküm ki

Liva-i mezbûrun zu‘amâ ve erbâb-ı tımarı Eğridere Palangasında olub ol havâliyi hıfz ve hirâset eylemen Kastamonu ve Köstendil sancaklarına mutasarrıf olan Rüstem Paşanın ma‘kûl ve münâsib gördüğü vech üzre hareket eylesün deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı S sene 1101

Hüküm 78

Silistre beğlerbeği Ahmed Paşa’ya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin mükemmel kapun ve tâmü’s-silah adamlarınla Niğbolu ve etrâfında muhâfazası mühim olan mahalleri muhâfaza eylesün deyu yazılmışdır

Fî evâsıt-ı S sene 1101

Hüküm 79

Edirne’den İstanbul’a varınca yol üzerinde kâdîlara hüküm ki

Merhûm vâlide sultânın na‘şlarıyla giden elli nefer adamın ve koçunun bârgîleri iktizâ iden mahallere yarar menzil bârgîleri virilub te’hîrinden ihtirâz oluna deyu yazılmışdır

Fî evâsıt-ı S sene 1101

Hüküm 80

Hâlâ Bağdad muhâfızı vezir Hasan Paşa’ya hüküm ki

Sâbıkâ Bağdad valisi olan vezir ‘Ömer Paşa bin seksen dokuz Muharremi ibtidâsından doksan iki senesi tâmmına değin dört seneden bir def‘a ve doksan beş senesi Eylöl’ünde doksan sekiz Eylöl’üne gelince üç senede bir def‘a Bağdad vali oldukda ceyb-i hümayûn akçesinden ve ta‘ahhud malından ve doksan sekiz senesinde Engerüs seferi imdâdiyesi için muşârun ileyh ve Bağdad ahâlîsinden tahsîl-ı fermân olunan imdâdiye akçesinden muşârun ileyh Diyârbekir vali iken doksan dokuz senesinde sefere gelmemek üzere sancak bedeliyesi için fermân olunan yetmiş beş bin ğuruşdan ma‘zûl oldukda kısta’l-yevm hesâbı üzere kendüden talep olunan akçesi ve Bağdad hazinesi izdiyâdı akçesinden kendü ağavâtı zimmetinde bâkî kalub kendüden talep olunan akçeden hesâbı göröldükde virilen muhâsebe defteri mûcibince enderûn-ı hümayûn ve taşra hazînesine teslîm olunandan mâ‘adâ zimmetinde iki yüz altmış yedi kîse ile yüz kırk sekiz buçuk ğuruş olub ve yine muşâru’n ileyhın selefi İbrahim Paşa ile mukaddemâ mabeyn hesâbların gördüklerinde doksan üç Eylöl’ünden doksan sekiz Eylöl’üne gelince beş senede Bağdad’ın izdiyâd hazîne ve tefâvut Eylöl’ünden fazla hazîne-i ‘âmireme îcâb iden yüz doksan yedi bin ğuruştan sebep-i tahrîr hükmün ile havale olunan yirmi dokuz bin altı yüz doksan iki buçuk ğuruştan mâ‘adâ yerlü yerinden tahsîli lâzım gelub matlûb olan üç yüz otuz dört kîse ile üç yüz yedi ğuruş bâkî olub ve yine muşârun ileyh bin doksan dokuz senesi Eylöl’ünden bin yüz senesi Eylöl’üne değin bir sene Bağdad vali olmağla ceyb-i hümayûn irsâliyesinden ve bedel-i hizmet ve ta‘ahhud malından sebep-i tahrîr hükmü ile hâvale olunandan mâ‘adâ bekâyâ defteri mûcibince zimmetinde yüz otuz dokuz kîse ile yetmiş yedi ğuruş bâkî olub ve yine muşârun ileyhın bin yüz senesinde vâki‘ sefer-i hümayûn için kendü malından imdâdiye olmak üzere yüz kîse ki her bir kîsesi beşer ğuruş olmak üzere sekiz yüz kırk bir kîse ile otuz üç ğuruş olduğı ‘arz ve telhîs olundukta imdi muşârun ileyhden ve Kethudasından ve mukâta‘âtı zabt iden ağavât ve sâir teveccuh idenlerden tahsîl idub kîselenub mühürlenub kendü mübâşirinin ve mu‘temedün ‘aleyh adamlarınla Âsitâne-i sa‘âdetime irsâl ve dâhil-i hazîne ittirmekde mûcid olub müsâmahadan ihtirâz eylesün deyu maliye tarafından hüküm virilmekle mûcibince yazılmışdır Fî evâhir-i S sene 110

Hüküm 81

İstanköyü muhâfazasına me'mûr olan Vezir İsmâ'il Paşa'ya hüküm ki

Edirne'ye gelmen iktizâ itmekle emr-i şerifim vurûdunda Edirne'ye gelesün deyu şurûtuyla hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı S sene 1101

Hüküm 82

İstanbul kaimekâmı vezir 'Ömer Paşa'ya ve saray-ı cedîd ağasına hüküm ki

Hâlâ Âsitâne-i sa'âdetde darbhâne-i 'âmirede mangır ve top için virilen iki bin kantar bakır şey kalîl olmağla iki bin kantar bakır virilmek bâbında kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân darbhâne-i 'âmirem nâzırı Mustafa ve sâhib-i ayar Hacı Yusuf zîde mecduhûmâ i'lâm itmeleriyle Âsitâne-i Sa'âdetimde saray-ı cedîd-i 'âmirede hâss oda önünde olan bakır mahzeninde bu def'a dâhi iki bin kantar bakır ihrâc ve teslîm olunmak üzere baş defterdâr vekîli olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân İsmâ'il zîde mecduhû 'arz ve telhîs itmekle vech-i meşrûh üzere ihrâc ve teslîm olunmak bâbında hatt-ı hümayûn-ı 'izzet-makrûnumla fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı S sene 1101

Hüküm 83

Ber vech-i arpalık Hanya sancağına mutasarrıf olan ve Hanya kâdîsına hüküm ki

Mahmiye-i İstanbul'da sâbıkâ Pazarbaşı olan 'Ali gelub mezkûr bundan akdem müteveffâ Musahib Paşa'nın emekdarlarından olub vezir-i sâbık Mustafa Paşa zamânında ashâb-ı ağrâz isnâdıyla Hanya'ya nefy olunub ziyâde ta'addî olunduğun bildirub itlâk olunmak ricâ itmeğin itlâkı için hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı S sene 1101

Hüküm 84

Dimetoka ve Gümülcine'den Selanik'e varınca ol havâlîde olan kâdîlara hüküm ki

Siz ki kâdîlarsız her birinizin taht-ı kazâsında serhadler ahâlîsinden ba‘zı tavâif ol taraflarda nüzûl idub ve kendi hâllerinde olmayub furâdâ ve müctemi‘în-i ebnâ’-i sebîl ve ‘ahâlî-i bilâdı ezâ ve rencide ve ba‘zı fesâddan hâlî olmadıkları istimâ‘ olmağın imdi her biriniz taht-ı kazâsında bulunub cenk ve harbe kâdir ol makûle serhadler halkı düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem Üsküb tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan vezirim Halil Paşa edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehûnun yanına me’mûr olmalarıyla emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfinde kâdîlar ile i‘lân ve işâ‘at ittirub bir ferd himâye olunmayub cümlesin bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem vezir-i muşârun ileyhın yanına yollanub, gitmeyüb ‘inâd ve muhâlefet ve ‘ibâdullâha izrâr üze ısrâr idenleri ‘ahz ve habs ve ahvâllerin vukû‘u üzre ‘arz ve i‘lâm eylesün deyu hüküm yazılmışdır Fî evâhir-i S sene 1101

Hüküm 85

Kavala muhâfazasında olan Halil dâme ikbâluhûya hüküm ki

Mahall-i mezbûrun muhâfazacıya ihtiyâcı olmağla emr-i şerîfim vardığı gibi tevakkuf ve te’hîr itmeyub çıkasun deyu hüküm yazılmışdır Fî evâhir-i S sene 1101

Hüküm 86

Haleb kâdîsına ve mütesellimine hüküm ki

Ser-‘asker-i sâbık müteveffâ Receb Paşa tarafından mütesellim olub hâlâ Haleb’de hesâbı görülmek için mahbûs olan Salih’e bundan akdem maktûl yeğen ‘Osman Paşa’nın bi’l cümle eşyâsı taraf-ı mîrîden kabz olunmak fermân olundukta mütesellim olan Seyyid Muhammed’in mezbûr Salih muhâsebesin görub hizmetinde zuhûr iden mâl-ı mîrîyi kabz idub bi’t-temâm ahz etmekle görülen muhâsebe ‘aynıyla ihrâc olunub Seyyid Muhammed’den ne mikdâr akçe tahsîl ve kabz eylemiştir bi’t-temâm kendüden tahsîl olundukdan sonra yine Receb Paşa tarafında yetmiş bin gırüş der‘uhde idub yedinde olan Receb Paşa’ya virdüğü ol temessüküne tahrîr olundukdan sonra mütesellim olduğı günden bin yüz bir senesi Muharrem-i guresine gelince mütesellimin malından ne mikdâr akçe ahz ve habs eylemiş ise yerlü yerinde sıhhati ve hakikati üzre siz ki kâdî ve mütesellimsiz tefahhus idub Özi Mehmed ve sâir

a'yân-ı vilâyet ma'rifetiyle müfredât üzre defter olunub yanında mevcûd olan nûkûdu defter ile ber vech-i ta'cîl Âsitâne-i Sa'âdete irsâl ve dâhil-i hazîne-i 'âmirem ittirmekte ihmâl eylemeyesüz deyu mâliyeden virilen fermân mûcibince 'amel olunmak içün hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı S sene 1101

Sahife 20

Hüküm 87

(silik) Ağrıboz kal'âsı muhâfazasında olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası vekîli Muharrem zîde mecduhûya hüküm ki

Kal'â-i mezbûrede mevcûd olub esâmîleri çıkmayan yüz altmış neferin cümlesi deftere kayd olunub ve hâlâ muhâfaza-i mezbûrede olan odaların neferâtı ve yamakan neferâtı esâmîleri 'ale'l-infirâd yoklanub mevcûd ve nâ-mevcûdları başka başka defter olub defterleri dîvân-ı Edirne'ye irsâl olunmak içün yeniçeri çavuşlarından (boş) ta'yîn ve irsâl olunmuşdur zikr olunan neferât vech-i meşrûh üzre çavuş-ı merkûm ma'rifetiyle 'ale'l-esâmî yoklanub sıhhati üzre defter idub nâ-mevcûddan bir esâmî ketm itmeyub defterlerin mu'accelen çavuş-ı merkûm ile irsâl eylesiz ki nâ-mevcûd esâmîlerin yerine müceddeden neferât irsâl oluna deyu bi'lfî'il yeniçeri ağası olan Ebûbekir dâme ikbâluhû tarafından mühürlü mektûb virilmeği mûcibince hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı S sene 1101

Hüküm 88

Dimetoka ve Gümülcine'den Selanik'e varınca ol havâlîde vâki' olan kâdîlara hüküm ki

Her birinizin taht-ı kazâsında serhadler ahâlisinden ba'zı tavâif ol taraflara nüzûl idub ve kendü hâllerinde olmayub furâdâ ve muctemi'în ebnâ-i sebîl ve ahâli-i bilâdı ezâ ve rencide ve buğz ve fesâddan hâlî olmayub ve her birinizin taht-ı kazâsında olan kasabât halkından ba'zı kimesneler emvâl ve erzâkların kaldırmak üzre âhar yere nakl içün hâzır ve âmâde oldukların istimâ' olunmağın her birinizin taht-ı kazâsında bulunub cenk ve harbe kâdir ol-makûle serhadler halkı Üsküb tarafında ser-'asker Halil Paşa yanına me'mûr olmalarıyla bu bâbda sâdır olan emr-i

şerîfimin mazmûnını münâdîler ile cümleye i‘lân ve işâ‘at ve bir gün evvel me‘mûr oldukları üzre vezir-i müşârû’n-ileyhin yanına yollayub istemeyub ‘inâd ve muhâlefet ve ‘ibâdullâha izrâr üzre ısrâr idenleri ahz ve habs ve ahvâllerin vukû‘u üzre ‘arz ve i‘lâm eyleyub ve kasabât ahâlisinden dâhi ol makûle âhar yerlere nakl-ı murâd idenleri yerlû yerinde alıkoyub istemeyub göçerler ise muhkem haklarında gelinmesi muhakkak idüğün ifâde ve nakl iden olur ise ‘ale’l-esâmî Dîvân-ı hümayûna ‘arz ve i‘lâm eyleyesüz deyu hüküm yazılmışdır

Fî evâhir-i S sene 1101

Hüküm 89

‘Asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olub Üsküb tarafında olan Vezir Halil Paşa’ya hüküm ki

Rumili muhassılı olan Hüseyin dâme ikbâluhû çend zamandır emvâl-i mîrî tahsîlinde olub fukarâya zulüm ve ta‘addîsi şâyi‘ olmağla sen ki vezir-i müşârûn ileyhsin mezkûru habs idub mâl-ı mîriden yedinde bulunan mevcûdu ve kendü tarafından mübâşir olanların tahsîli her ne ise senevî mümkün olan yerlerden istikrâz üzre tefahhus ve divân-ı Edirne’ye ‘arz ve i‘lâm eylemen üzre şurûtuyla hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı S sene 1101

Hüküm 90

Adana ve Tarsus sancağı alay beğleri (boş) ve (boş) zîde kadruhûmâyâ hüküm ki

Hâlâ Özi beğlerbeğisi olan emiru’l-‘ümerâi’l-kirâm Ahmed dâme ikbâluhû Niğbolu’ya dâhil olduktan sonra zikr olunan sancakların zu‘amâ ve erbâb-ı tımarı hizmet-i âharı ile me‘mûr oluncaya değin evlerine gitmek üzre ber-mûceb-i emr-i ‘âlî ilâ âhar hüküm yazılmışdır

Fî evâhir-ı S sene 1101

Hüküm 91

Midillü muhâfızı Mehmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

Köprü kazâsında Hüseyin ve ‘Osmân ve Mustafâ ve Ahmed ve Haydar nâm kimesneler ‘arz-ı hâl gönderub bundan akdem bunlar birkaç nefer kimesneler ile sefere giderler iken yoldaşlarıyla bunları bir tarîki ile küreği fermân olunub bu âna değin bend ve zencirde olmalarıyla itlâk olunmak bâbında hukm-i hümayûnum ricâ itmeğin sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin ümerâ-i deryâdan İbrahim Beg oğlu ‘Ali Beğin sefinesinden mezbûr beş neferi ve sâir hurrü’l-asl muharrem nâmıyla sefine-i merkûmede ne kadar âdem var ise gereği gibi tefahhus ve itlâk ittiresün deyu hüküm yazılmışdır Fi 26 S sene 1101

Sahife 21

Hüküm 92

Sofya’da baş ve buğ olan Vezir İbrahim Paşa’ya hüküm ki

Sa’âdetlu Selim Giray Han dâmet me‘âlîhi Niş üzerine varmağa me’mûr olmalarıyla siz dâhi yanınızda olan vuzerâ ve mîr-i mîrân ve ümerâ ve gayrı atlu ve yaya tavâif-i askerîden işe yarayanları intihâb ve mâ’adâsını Sofya muhâfazasında alıkoyub ve hân-ı muşârun ileyh ile haberleşub mahall-i me’mûre kurbüne vüsûllerinde yanlarında bulunub ittifâk ve ma’iyyet ve re’y-i savâbîleri üzre hareket eylesesüz deyu hüküm yazılmışdır

Fî evâhir-ı S sene 1101

Hüküm 93

Üsküb tarafında ser-‘asker Vezir Halil Paşa’ya hüküm ki

Sa’âdetlu Selim Giray Hân dâmet me‘âlîhi Niş üzerine varmağa me’mûr olmalarıyla muşârun ileyhin taraflarından size vârid olan habere imtisâl idub yanınızda müctemi‘ olan ‘asâkiriyle ‘umûmen gelmenizi ma’kûl görürler veyahud bir mikdârı ba’zı münâsib mahallerde muhâfazada alıkoyub bakiyyesiyle varmanızı istisvâb iderler her nice işâretleri olur ise ol vech üzre hareket eylesesüz deyu hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı S sene 1101

Hüküm 94

Edine'den Kırım Hânı Selim Giray Hân dâmet me'âllîhinin olduğu mahalle varınca yol üzerinde vâki' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâki' a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki

Hân-ı muşârun ileyhe nâme-i hümayûnum ile giden dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Yusuf dâme mecduhûya kânûn üzre yol hükmü yazılmışdır Fî selhi S sene 1101

Hüküm 95

Engerus seferinde 'asâkir-i İslâm'a ser-'asker Vezir Mahmud Paşa'ya hüküm ki

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Yusuf dâme mecduhû ile ordu-yı hümayûnumdan sabıka çavuş başı olan Muhammed ve rûz-nâmçe-i evvel olan Süleyman zâde Mustafa'nın ihzârları lâzım gelmekle bilâ te'hîr ikisin dâhi ahz ve ihzâr eylesesün deyu hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı S sene 1101

Hüküm 96

Engerus tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'asker olan Vezir Mahmud Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem hamr emîni olan Keferî Ahmed'in Dîvân-ı hümayûnuma ihzârı lâzım gelmekle emr-i şerifim vardıgı gibi mukaddem irsâl olunan dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Yusuf dâme mecduhû ile mezbûrûnu dâhi ihzâr eylesesün deyu hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı S sene 1101

Hüküm 97

Haleb kâdîsına ve mütesellimine hüküm ki

Sâbıkâ Haleb müftisi olan Kevâkibî zâde Mevlânâ Ahmed 'arz-ı hâl gönderub mezkûru Haleb kâdîsi hilâf-ı inhâ ile kal'a-bend ittirmekle ıtlâk olunmak bâbında

hukm-i hümayûnum ricâ itmeğin ıtlâki içün hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı S sene 1101

Hüküm 98

Niğbolu kâdisına hüküm ki

Niğbolu kazâsında Ğabrova hâssına vezir-i sâbık Mustafa Paşa edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehû tarafından emâneten voyvoda olan Kılıncı Zâde İsmâ‘il hâss-ı mezbûrdan ahz ve kabz elyedüğü mahsulât ve rûsûmât teftîş ve tefahhus olunmak içün hüküm yazılmışdır

Fî evâ‘il-ı Z sene 1101

Hüküm 99

Ber-vech-i arpalık Rodos sancağına mutasarrıf Abdulkadir ve cezire-i mezbûrede muhafazada olan ‘Ömer dâme ikbâluhûmâyâ hitâben hüküm ki

Kıdvetü’l-‘ümerâi’l-milleti’l-Mesîhiyye Françe elçisi olan Baron Şatonof hutimet ‘avâkıbuhû bi’l-hayr dergâh-ı mu‘allâma ‘arz-ı-hâl gönderub Cezayirlüler Rodos kal‘âsının topu altında erzâk-ı müslimîn ile memlû olan Glav Dö Koğanse ve Şarlo Koğanse nâm Françe kapudanlarının sefinelerin ahz eylediklerinden ğayr-ı deryada dâhi nice gemilerin alub Rodos limanına götürub ahidnâme-i hümayûnuma muğâyir ta‘addî eylediklerin bildirub Rodos limanında Cezayirlülerin ahz eyledikleri Glav Dö Koğanse nâm Françe kapudanının sefinesi ve sâir Şarlo Koğanse nâm kapudanın dâhi küçük kalyonu ile hâlâ Rodos limanında bulunan Françe gemileri giru redd ve teslîm olunmak bâbında hukm-i hümayûnum ricâ itmeğin siz ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhimâsız Françelülerden Cezayir ocak gemileri olduğu sefâyinden hâlâ Rodos limanında ne kadar mevcûd sefine var ise elçi tarafından kabzına varanlara teslîm eyleyesüz deyu hüküm yazılmışdır

Fî evâ‘il-ı Z sene 1101

Hüküm 100

(boş) kal'âsı dizdârına hüküm ki

Kıdvetü'n-nüvvâbu'l-müşerri'în Birgi nâibi Ahmed zîde 'ilmuhû mektûb gönderub Birgi sâkinlerinden Yaylazâde Mustafa Efendi dimekle ma'rûf kimesne ile sâbıkâ Birgi voyvodası olan Ahmed için re'âyâ 'umuruna karışur deyu bundan akdem mezbûrlar bir münâsib kal'âya kal'a-bend olunub ahvâllerin 'arz ve i'lâm olunmak üzre emr-i şerifim vârid olmağla hâlâ mezbûrların keyfiyyet-i ahvâllerin ağay-ı vilâyetten suâl olundukda mezbûrların re'âyâyâ ta'ahhudleri olmayub hakklarında olan kıl ve kâl iftirâ-i mahzdır deyu cevâb virdiklerin 'arz ve ahâlî-i vilâyet mahzâr itmeleriyle itlâk olunmak emrim olmuştur deyu hüküm yazılmışdır

Fî evâ'il-ı R sene 1101

Hüküm 101

Leh sınırından mahsûre-i Edirne'ye gelince yol üzerinde vâki' olan kâdîlara ve Boğdan voyvodasına ve zikr olunan kazâlarda vâki' Kethudaları ve yeniçeri sedârları ve zâbitler ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Âsitâne-i sa'âdetde mukîm Françe pâdişâhının elçisi olan Baron Şatonof dergâh-ı mu'allâma 'arz-ı-hâl gönderub dört nefer musta'men bâzîrgân birkaç nefer hizmetkârlarıyla Leh vilâyetinden mahrûse-i Edirne'ye gelmek murâd itmekle zikr olunan dört nefer bâzîrgân eşyâların gümrüğün edâ eyledikten sonra birkaç nefer hizmetkârlarıyla Edirne'ye mürûr ve 'ubûrlarda kimesne mâni' olmayub yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde esvâb ve davarlarına âharı dehl ve ta'arruz ittirilmemek bâbında hukm-i hümayûnum ricâ eylediği vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için hüküm yazılmışdır Fî evâ'il-ı Z sene 1101

Hüküm 102

Edirne'den Leh sınırına varınca yol üzerinde vâki' olan kâdîlara ve Boğdan voyvodasına ve zikr olunan kazâlarda vâki' a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdetde mukîm Françe Pâdişâhının elçisi olan Baron Şatonof 'arz-ı-hâl gönderub Yakob ve Zahara nâmân iki nefer musta'men iki hizmetkârlarıyla Leh

vilâyetine gitmek iktizâ itmekle zikr olunan dört neferin Leh vilâyetine varınca mürûr ve ‘ubûrlarına kimesne mâni’ olmayub yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde esbâb ve davarlarına kimesne dahl ve ta‘arruz eylememek bâbında hukm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak üzre yazılmışdır Fî evâ’il-ı Z sene 1101

Hüküm 103

Sâbıkâ Mısır muhâfızı Vezir Hasan Paşa’ya hüküm ki

Bin yüz senesinde imdâd-ı seferiyye olmak üzre senden yüz elli kîse akçe talep olunub kapucıbaşı Bayram mübâşereti ile tahsîl ve teslîm-i hazîne olunmak fermân ım olmuş idi lâkin kapu Kethudan Hüseyin yediyle ‘arz-ı-hâl gönderub sene-i mezbûrede mahrûse-i Mısır’dan asker ihrâcında masraf-ı ‘azîmin olub ve hâlâ mağdûr bulunduğun hasebiyle hesâb-ı masraf müte‘allık ve sâiriyle düyûnu kesîr olmağla fermân olunan imdâd-ı seferiyye edâsına iktidârın olmayub ‘afv ve in‘âm olunmak bâbında istid‘â-i ‘inâyet eyledüğün ecilden altmış kîsesi teslîm-i hazîne olundukda tarafına ruznâmçe-i hümayûn sûreti virilub bâkisi ‘afv olunmağla mutâlebe olunmaya deyu mâliye tarafından virilmezden emr-i şerîf mûcibince hüküm yazılmışdır

Fî evâ’il-ı Z sene 1101

Hüküm 104

Midillü muhâfazasında olan (boş) dâme ikbâluhûya ve kâdîsına hüküm ki

Kuzâtdan el-Hâc ‘Ali ve Abdurrahman ‘arz-ı-hâl sunub kendi hâllerinde iken ba‘zı kimesnelerin hilâf-ı inhâsıyla varub İstanbul’da meks ve ârâm eylemek üzre emr-i şerîfim virilub asla mezkûrların bir tarîki ile cürümleri olmamağla varub vilâyetleri olan Midillü’de sâkin olmak içün hüküm yazılmışdır Fî evâ’il-ı Z sene 1101

Sahife 23

Hüküm 105

Berkofça muhâfazasında olan İbrahim dâme ikbâluhûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mirân-ı mûma ileyhsin bundan akdem Belgrad muhârebesinde bi-emrillâhi Te‘âlâ esir olmağla karındaşın yerine rehin olmak üzre bahâ ile halâs olub hâlâ muhâfaza-i mezbûre ta‘yîn ve deynin tedârükü ‘asîr olmağla Edirne’ye gelmen bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu hüküm yazılmışdır

Fî evâ’il-ı Z sene 1101

Hüküm 106

Kağılgay sultâna hüküm ki

Memâlik-i mahrûseden Eflak memleketinde Nemçe askerinden bir mikdâr melâ’in müstevlî ve îsâl-i mazarrat kasdında oldukların sem‘-i hümayûnuma vâsıl olub a‘dâ-i dînin mahall-i mezbûreden bi-‘avnillâhi Te‘âlâ def‘ ve ref‘i ve re‘âyâ fukarâsının himâyet ve siyâneti ehemmi-umûrdan olmağla ve hâlâ asker-i Tatar ile sen ol havâlîye karîb mahallde olub bu bâbda senden her vecihle gayret ve hamîyyet ile hizmet-i me‘mûl-i hümayûnum olmağın inşâllâhu Te‘âlâ emr-i şerîfim size vardığı sâ‘at te’hîr ve tavakkuf eylemeyub yanında olan mirzayan-ı şecâ‘at-şî‘âr ve sâir asker-i Tatar ile kalkub ‘ale’l-isti‘câl Eflak memleketine varub ol deryada müstevlî olan a‘dâ-i li‘âmın bi-te’yîdillâhi Te‘âlâ def‘ ve ref‘ ve şerr ve fesâdlarından memleket ve re‘âyâyı tahlîse teşmîr-i sâk ve ihtimâm nihâd-ı şecâ‘at i‘tibârından merkûz olan vakûr-ı gayret ve hamîyyeti icrâyâ sa‘y ve ikdâm idub du‘â-i hayr-ı icâbet-i eser-i mülûkâneme mazhâr olmağla bezl-i himmet eylesün yazılmışdır Fî evâ’il-ı Z sene 1101

Hüküm 107

Engerüs seferinde ser-‘asker Vezir Mahmud Paşa’ya hüküm ki

Üsküb ve havâlisinde muhâfazası ehemmi-mühimmâtından olub şimdilik hizmet-i mezbûreye münâsib kimesne olmamağla sancağ-ı şerîfi vezir tevkî‘i Muhammed Paşa’ya teslîm ve bi’l-cümle aklâm-ı hâcelerin defterleriyle vezir-i muşârun ileyhle ma‘an bir gün mukaddem serî‘an Edirne’ye irsâl ve kendiniz

mükemmel kapunuz ile Üsküb'e varub yerinize bir ğayrı münâsibi tedârik ve ta'yîn olununcaya dek anda hizmet-i muhâfazada olasun deyu yazılmışdır

Fî evâ'il-ı Z sene 1101

Hüküm 108

Ümerâ-i deryâdan Memi Paşa Zâde Abdurrahman dâme 'izzuhûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mûma ileyhsin 'arz-ı hâl gönderub cümle ümerânın sefâyinleri kışlalarına varub ancak senin sefinen İstanbul'da olmağın sen dâhi sefinen kışlağına gitmeğe âhardan mûmâna'at olunmaya deyu şurûtuyla hüküm yazılmışdır

Fî evâ'il-ı R sene 1101

Hüküm 109

Lofça ve Şumnu ve Eskicuma ve Tırnova ve Hezargrad ve Plevne ve Zıştovi ve Servin kâdîlarına ve zikr olunan kazâların yeniçeri serdarlarına hüküm ki

Taht-ı kazânızda sâkin mukîm ve misâfir yeniçeri ve cebeci ve topçu tâifesin evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve sâkin oldukları mahalleleri kurâlarıyla defter idub bayrağınız açub Rusçuk muhâfazasında olan vezirim Mustafa Paşa'nın yanında mevcûd olmanız bâbında bundan akdem emr-i şerîfim vârid olmağın ocakları tarafından (boş) zîde kadruhû mübâşir ta'yîn ve irsâl ve siz ki serdarlarsız bir an tavakkuf eylemeyub her biriniz kazâlarınızda olan tavâif-i mezbûrûn evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve bayrağın açub önlerine düşub me'mûr olduğunuz üzre ber-vech-i ta'cîl vezir muşârun ileyhin yanına varub mükemmel ve müsella neferâtın ile mevcûd olasuz şöyle ki bir ferd me'mûr olduğu mahalle varmayub ğaybet ve ihtifâ idecek olursa bundan sonra kazâlarınızda müfettişler ta'yîn olunub yerlerinde bulunanların haklarından gelindikden mâ'adâ sizin dâhi tama' etmeniz sebebi ile müsâmahanıza haml olunub 'özü ve cevâbınız makbûl olmayub bilâ te'hîr hakkınızdan gelinmesi mukarrerdir ve sen ki mübâşir-i merkûmsun me'mûr olduğun üzre neferât-ı mezbûrûn serdarların bayrağı altına cem' ittirdikden sonra sâkin oldukları yerleri mahalleri ile 'ale'l-esâmî defter ve kâdîlarına imzâlatub serdarları

ile mahall-i mezbûre yollanub defterlerin bu cânibe getüresin ki mahallinde yoklandıkda hizmet-i muhâfazaya varmayanların haklarında ne vecihle fermân sâdır olursa ona göre cezâları tertîb olına ve senin dâhi bir günâ tama‘ ve taksîrâtın sâdır olur ise eşedd-i ‘ukûbetle hakkınızdan gelmek mukarrerdir âna göre basîret üzre olasun deyu yeniçeri ağası Ebûbekir Ağa tarafından virilen mu‘ahhar mektûb mûcibince ‘amel olına deyu hüküm yazılmışdır

Fî evâ’il-ı R sene 1101

Bir sûreti

Prevadi ve Varna ve Balçık ve Minkalye ve Hacıoğlupazarı ve Karasu ve Tulca ve Babadağı kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâki‘ yeniçeri serdarlarına yazılmışdır

Fî evâ’il-ı R sene 1101

Sahife 24

Hüküm 110

Niğbolu tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan Vezir Mustafa Paşa’ya hüküm ki

Nemçe keferesinden bir mikdâr melâ’in Eflak memleketine geldiği i‘lâm olunub ‘avn-i hakk’la memleket-i merkûmeden a‘dâ-i muhâribînin def‘ ve ref‘i ehemmi ‘umûrdan olmağla Kağılgay Sultanı asker-i Tatar ile üzerlerine varmağa me‘mûr olmağın sen dâhi mükemmel kapun ve yanında bulunan tavâif-i asker ile me‘mûr olmuşsuzdur inşâllâhu Te‘âlâ emr-i şerîfim vusûlünde kat‘â tevakkuf ve te’hîr itmeyub Rusçuk ve havâlîsinden Eflak tarafına ‘ubûru eshel olan mahallde mükemmel kapun ve yanında bulunan tavâif-i asker ile hâzır ve âmâde olub mûktezâ-i vakte göre ma‘kûl ve munâsib gördüğün üzre vâki‘ olan hidemât-ı ‘Aliyyemde bezl-i mechûd eyleyesün deyu hüküm yazılmışdır Fî evâ’il-ı R sene 1101

Hüküm 111

Özi beğler beğisi Ahmed ve Silistre ve Niğbolu sancaklarında vâki‘ olan kâdîlara ve zikr olunan sancakların alay beğleri ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Nemçe keferesinden bir mikdâr melâ‘în Eflak memleketine geldüğü istimâ‘ olunub muhâribînin memleket-i mezbûreden bi-‘inâyetillâh-i Te‘âlâ def‘ ve ref‘i ehemmi ‘umûrdan olmağla Kağılgay sultân ‘asâkir-i Tatar ile ve Niğbolu’ya ser-‘asker olan vezirim Mustafa Paşa’nın yanında olan tavâif-i asker ile bu hizmete me‘mûr olmağın sen dâhi mükemmel ve müretteb kapun ve Silistre ve Niğbolu sancaklarının zu‘amâ ve erbâb-ı tımarı ve zikr olunan sancaklarda Prevadi’ye gelince vâki‘ olan kazâların askeri tâifesinden gerek eşküncü ve gerek mutekâ‘idînin cenk ve harbe kâdirleri vezir-i muşârun ileyh ile ma‘an me‘mûr olmuşsuzdur imdi emr-i şerifim vardığı gibi kat‘an te’hîr ve tavakkuf itmeyub zikr olunan sancakların zu‘amâ ve erbâb-ı tımar ve alay beğleri ve Prevadi’ye gelince tavâif-i askerîden gerek Eşküncü ve gerek mutekâ‘id der-mu‘accelen evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve Rusçuk ve havâlisinde Eflak tarafına ‘ubûra eshel olan mahalle cem‘ idub mükemmel kapun ve tavâif-i mezkûre ile hâzır ve âmâde olub vâki‘ olan hidemât-ı ‘Aliyyemde vezir-i muşârun ileyh geldikde münâsib gördüğü üzere hareket idub bu bâbda bir türlü müsâmaha ve te’hîrden ve bir kimesneden akçe alınub ve himâye olunmakdan beğâyet ihtirâz eylesün deyu hüküm yazılmışdır

Fi evâ’il-ı R sene 1101

Hüküm 112

Erzurum kal‘âsı muhâfazasında yeniçeri zâbıtı olub yirmi beşinci cemâ‘atin çorbacısına hüküm ki

İş bu sene-i mübâreke sefer-i hümayûnum mukarrer ve muhakkak olmağla ‘asâkir-i İslâm’ın kesret ve kuvvet üzere bulunması ehemmi muhimmâtdan olmağla muhâfaza-i mezbûrede olan yamakan neferâtlarının esâmîleri ref‘ ve kendüleri sefer-i hümayûnumda bulunmaları için fermân -ı hümayûnum sâdır olmağın (boş) vardıkda ordu-yı hümayûnuma mu‘accelen mülhak ve mülâkî olmaları için tenbîh ve kal‘â-i mezbûrede üç günden ziyâde meks ittirmeyub ‘umûmen kal‘â-i mezbûreden ihrâc ve bu tarafa irsâl eylesün ki me‘mûr oldukları sefer-i hümayûnumda hidemât-

ı ‘Aliyyemde mevcûd bulunub bu bâbda kat‘an müsâmaha ve tama‘-ı hâm sevdâsıyla ihânet itmekle bir ferdin yerinde alıkonmaktan beğâyet ihtirâz ve ictinâb eylesün deyu bi’l-fi‘il dergâh-ı mu‘allâm yeniçeri ağası olan Ebûbekir Ağa tarafından mühürlü mektûb virmeği mûcibince ‘amel olunmak için hüküm yazılmışdır

Fî evâ’il-ı R sene 1101

Bir sûreti dâhi

Kütatis kal‘âsı muhâfazasında yeniçeri zâbıtı olan elli dört cemâ‘atinin çorbacısına vech-i meşrûh üzre hüküm yazılmışdır

Bir sûreti dâhi

Ahışa kal‘âsında dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerim zâbıtı olan yetmiş dokuz cemâ‘atinin çorbacısına vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi’t-târih’il-mezbûr

Hüküm 113

Sivas eyâletinde vâki‘ sancakların alay beğlerine hüküm ki

Eyâlet-i mezbûrenin zu‘amâ ve erbâb-ı tımarı dergâh-ı mu‘allâma ‘arz-ı hâl sunub mezbûrlar iş bu sene-i mübâreke de sefer-i hümayûnumda eda-i hizmet idub hâlâ vilâyetlerine gitmek murâd itmeleriyle mûmâna‘at olunmamak bâbında izn-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden eyâlet-i mezbûrede vâki‘ sancakların ‘umûmen zu‘amâ ve erbâb-ı tımarıyla vilâyetlerinize gidesüz deyu izin hükmü verilmişdir Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 114

Silistre ve Niğbolu sancaklarından Balkan’a gelince ol havâlide olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâki‘ Kethuda yerlerine ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kazâ-i mezbûrunda sâkin ve mütavattin olan sipâh ve silahdar zümrelerinden gerek Eşkücü ve gerek cenk ve harbe kâdir olan mütekâ‘id Niğbolu tarafında ser-

‘asker olan vezir Mustafa Paşa’nın yanına me’ mûr olmalarıyla emr-i şerifim vardığı gibi tevakkuf ve ârâm ittirmeyub ol makûle cenk ve harbe kâdir gerek Eşkûncü ve gerek mütekâ’id sipâh ve silahdar tâifesini evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve siz ki Kethuda yerlerüsüz önlerine düşub Rusçuk havâlîsinde vezir-i muşârun ileyhın yanına getirüb ve siz ki kadılsız her biriniz taht-ı kazâlarınızda ol makûlelerden ne mikdâr âdem var ise defter idub defterin vezir-i muşârun ileyhe gönderesüz deyu hüküm yazılmışdır Fî 7 R sene 1101

Sahife 25

Hüküm 115

Kapûdan Paşa’ya hüküm ki

Ümerâ-i deryadan Memi Paşa zâde Ahmed dâme ‘izzuhû ‘arz-ı hâl sunub mûma ileyhın kışlağı Rodos’da olmağla kışlağına gitmesi içün seffnesine mûmâna’at olunmamak bâbında hukm-i hümayûnum ricâ eyledüği ecilden kışlaya gitmeğe tâlib olan ümerâ sefinelerinin zehâbına mâni’ olunmaya deyu hüküm yazılmışdır Fi evâsıt-ı R sene 1101

Hüküm 116

Musul beğler beğisi ‘Ömer dâme ikbâluhûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin ‘uhdende olan Musul eyâleti mukatta’âtının bin doksan dokuz senesi malından on iki yük altmış beş bin üç yüz seksen dört akçe ve bin yüz senesi malında yirmi bir yük otuz beş bin iki yüz seksen sekiz akçe ve yine bin yüz senesi eyâlet-i merkûmenin zu’amâ ve erbâb-ı tımarı bedeli malından sekiz yük altmış bir bin beş yüz seksen sekiz akçe ki cem’an kırk iki yük altmış iki bin iki yüz altmış akçe zimmetine îcâb itmekle meblağ-ı mezbûru emr-i şerîfim vardığı gibi bi’t-temâm tedârik idub kîseleyub ve mühürleyub yarar ve mu’temedun ‘aleyh adamlarınla serî’an ve ‘âcilen Der-Sa’âdetime irsâl ve teslîm-i hazîne ittirmekde ziyâde dikkat ve ihtimâm eylesün deyu Maliye tarafından emr-i şerif virmeği mûcibince yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 117

Erzurum ve Ahışa ve Kütatis kal'aları muhâfazalarında yeniçeri zâbıtı olan (boş) zîde kadruhûma hüküm ki

Zikr olunan muhâfazalarda mutasarrıf olduğunuz odaların neferâtı ziyâde kalîl olduğu mesmû'-ı hümayûnum olmağın mevcûd olan neferâtlarınızın 'ale'l-esâmî yoklanması için çavuş (boş) zîde kadruhû ta'yîn ve irsâl olunmağın odalarınızın neferâtların 'ale'l-esâmî 'umûmen yoklanub ve defterin çavuş-ı merkûme teslim ve bu tarafa irsâl eyledikde odalarınıza mükemmel ve müsella mevcûd neferât irsâl olunub istihdâm eyleye deyu yeniçeri ağası Ebûbekir ağa tarafından virilen mühürlü mektûb mûcibince 'amel olunmak için hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 118

Van kal'âsı muhâfazasında olan yeniçeri zâbıtı (boş) cemâ'atinin çorbacısına hüküm ki

Hâlâ muhâfazada olan cemâ'atin neferât ve yamakan neferâtlarının ziyâde kalîl oldukları mesmû'-ı hümayûnum olmağla 'umûmen yoklanması için ocakların tarafından (boş) bölüğün (boş) çavuş ta'yîn ve irsâl olunmağın imdi eğer cemâ'at-i mezbûre ve yamakan neferâtlarıdır mevcûdları 'ale'l-esâmî sıhhati üzre çavuş-ı merkûm ma'rifetiyle yoklanub defter idub defterin mezbûr ile irsâl eylesün deyu yeniçeri ağası olan Ebûbekir Ağa tarafından virilen mühürlü mektûb mûcibince 'amel olunmak için hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ra sene 101

Hüküm 119

Lofça ve Şumnu ve Eskicuma ve Herazgrad ve Tırnova ve Plevne ve Zıştovi ve Selvi kâdîlarına ve serdarlarına hüküm ki

Taht-ı kazâlarınızda vâki' ve mukîm ve misâfir ve yeniçeri ve cebeci ve topçu tâ'ifesi 'ale'l-esâmî defter olunub yerlerinden ihrâc ve Rusçuk nâm mahallin muhâfazasına gitmek üzre ağaları tarafından virilen mektûb mûcibince yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra sene 101

Bir sûreti dâhi

Karinâbâd ve Aydos ve Prevadi ve Varna ve Balçık ve Minkalye ve Hacıoğlupazarı ve Karasu ve Tulca ve Babadağı kâdîlarına ve serdarlarına vech-i meşrûh üzre yazılmışdır

Fî târîh-i mezbûr

Sahife 26**Hüküm 120**

Prevadi ve Varna ve Balçık ve Minkalye ve Hacıoğlupazarı ve Karasu ve Tulca ve Babadağı kâdîlarına ve Kethuda yerleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Bundan akdem her birinizin taht-ı kazâsında bulunan gerek Eşküncü ve gerek cenk ve harbe kâdir mutekâ'id sipâh ve silahdar tâifesi Rusçuk havâlisinde vezir ser-asker Mustafa Paşa yanına me'mûr olmalarıyla tekrâren sâdır olan fermân mûcibince bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem me'mûr oldukları mahalle yetişmeleri içün isti'câl yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra sene 101

Bir sûreti dâhi

Lofça ve Şumnu ve Eskicuma ve Herazgrad ve Tırnova ve Plevne ve Zıştovi ve Selvi kâdîlarına ve Kethuda yerlerine ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine vech-i meşrûh üzre yazılmışdır

Fî târîh-i mezbûr

Hüküm 121/1

Aydos ve Karinâbâd kâdîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Zikr olunan kazâlarda vâki‘ sipâh ve silahdar tâifesi ve mutekâ‘idlerinin dâhi ata ve dona ve cenk ve harbe kâdir olanları Niğbolu tarafında ser-‘asker vezir Mustafa Paşa yanına varub ma‘kûl ve münâsib gördüğü üzre harekete me’mûr olmuştur imdi emr-i şerîf vardığı gibi te’hîr ve tevakkuf itmeyub evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve bir sâ‘at mukaddem vezir-i muşârun ileyhın yanına irsâl ve Kethuda yerleri bayrakların açub ma‘an varub hizmetde bulunub ve kadılar dâhi taht-ı kazâlarında sipâh ve silahdar tâifesi ve mütekâ‘idlerinden ata ve dona ve cenk ve harbe kâdir olanları isim ve resmiyle defter ve defterin vezir-i muşârun ileyhe irsâl eyleyeler deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ra sene 101

Hüküm 121/2

Erzurum ve Ahışa ve Kütâis kal‘aları muhâfazalarında yeniçeri zâbıtı olan (boş) zîde kadruhûya hüküm ki

Zikr olunan muhâfazalarda mutasarrıf olduğunuz odaların neferâtları ziyâde kalıl olduğü mesmû‘-ı hümayûnum olmağla mevcûd olan neferâtların ‘ale’l-esâmî yoklanmaları içün ocakları tarafından (boş) bölüğü çavuş ta‘yîn ve irsâl olunmağın imdi

Hüküm 122

Karaman sancakları alaybeğlerine hüküm ki

Eyâlet-i mezbûrenin zu‘amâ ve erbâb-ı tımarı gelub mezbûrlar iş bu sene-i mübâreke de sefer-i hümayûnda edâ-i hizmet idub hâliyâ vilâyetlerine gitmek murâd itmeleriyle izn-i hümayûnum virilmek bâbında hukm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden eyâlet-i mezbûrenin zu‘amâ ve erbâb-ı tımarı vilâyetlerine gitmeleri içün fermân -ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 123

Niksar kâdîsina ve ve Tokat kasabası nâibi Seyyid ‘Ali dâme ‘ilmuhûya ve Niksar kal‘âsı dizdârına hüküm ki

Sen ki kâdî ve nâib-i mezkûrsun mektûb gönderub Niksar’da ve medîne-i Tokat’da vâki‘ ‘ulemâ ve sülehâ ve meşâyih-i ‘izâm ve e’imme-i hutabâ ve fukarâ mecâlis-i şer‘-i şerîfe varub civarlarında vâki‘ kasaba-i Niksar sâkinlerinden Seyyid Derviş Mehmed nâm kimesnenin sâkinleri olmağın mezbûr kal‘a-bend olunub keyfiyyet-i hâli ‘arz ve i‘lâm olunmak için bundan akdem emr-i şerîfim vârid olub lâkin mezbûr Mehmed’in hilâf-i şer‘-i şerîf bir vaz‘iyeti olmayub erbâb-ı müştekinin kelâmları iftirâ-i mahz ve buhtân-ı sarîha olduğu sen ki nâib-i mezbûrsun ‘örf ve ahâlî-i vilâyet mahzâr itmeğın ıtlâkı için hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Sahife 27

Hüküm 124

Silistre ve Niğbolu sancakları alaybeğlerine hüküm ki

Mustafa ‘arz-ı-hâl sunub mezkûr Vidin sancağı erbâb-ı tımarından olub dört sene Kamaniçe muhâfazasında iken esîr ve hâlâ bahâ ile halâs olub ve tımarının zabtı mümkün olmamağla zıkr olunan sancaklarda evvel mahlûl olan tımarı mezkûr Mustafa için ‘arz eyleyesüz deyu hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 125

Ber-vech-i arpalık Hamid sancağına mutasarrıf olan ‘Ali dâme ikbâkuhûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin bundan akdem me’mûr olduğın üzre mükemmel ve müretteb kapun ve yarar ve güzîn ve tâmü’s-silah adamlarınla bir gün evvel kalkub dîvân-ı Edirne’ye gelesün deyu emr-i şerîfim vârid olmuş iken bu ana değin ne mahalle geldüğün ma‘lûm olmamağın emr-i şerîfim vurûdunda her ne mahallde bulunur isen bir an te’hîr ve tevakkuf eylemeyub serî‘an ve ‘âcilen gelesün deyu isti‘câl hükmün yazılmışdır

Fi evâsıt-ı Ra sene 1101

Bir sûreti dâhi

Aydın muhassılı Ahmed Paşa'ya vech-i meşrûh üzre serî'an ve 'âcilen gelesün deyu isti'câl hükmü yazılmışdır Fi't-târih'il-mezbûr

Hüküm 126

Van kal'âsı muhâfazasında yeniçeri zâbıtı olan Üsküb 'de dokuzuncu cemâ'atin çorbacısına hüküm ki

Hâlâ muhâfazada olan cemâ'at-i mezbûrenin neferât ve yamakan neferâtlarının ziyâde kalil olduğu mesmû'u hümayûnum olmağla 'ale'l-esâmi neferât-ı mezbûrûnun mevcûdları yoklanması için ocakları tarafından (boş) ta'yîn ve irsâl olunmağın eğer cemâ'at-i mezbûre ve yamakan neferâtlarıdır mevcûd olan neferâtın 'ale'l-esâmî çavuş-ı merkûm ma'rifetiyle yoklanub sıhhati üzre defter olunub defteri çavuş-ı merkûm ile bu tarafa irsâl eylesin ki ona göre mevcûd mukâbelesinde mükemmel ve müsellâh nefer irsâl olunub hizmet-i muhâfazada olanlar imdi husûs-ı mezbûre müsâmaha veyahud tama'-ı hâm sevdâsıyla nâ-mevcuddan bir esâmî ketm ve ihfâ eylemekten beğâyet ihtirâz eylesün deyu yeniçeri ağası 'Ali Ağa tarafından virilen mühürlü mektûb mûcibince hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Bir sûreti dâhi

Erzurum ve Ahîsha ve Kütatis kal'aları muhâfazalarında olan yeniçeri zâbıtlarına ağay-ı muşârun ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mûcibince vech-i meşrûh üzre yazılmışdır

Fi't-târih'il-mezbûr

Hüküm 127

Erzurum kal'âsı muhâfazasında yeniçeri zâbıtı olan yirmi beşinci cemâ'atin çorbacısı (boş) zîde kardruhûya hüküm ki

İş bu sene-i mübâreke de sefer-i hümayûnum muhakkak olub asker-i İslâm'ın kesret ve vefret üzre bulunmaları muhim olmağla muhâfaza-i mezbûrede olan

yamak neferâtının esâmîleri ref olunub kendüleri sefer-i hümayûnumda hizmette mevcûd bulunmaları için (boş) irsâl olunmağla muhâfaza-i mezbûrede olan yamak yeniçeri cümlesin âgâh idub ve mu'accelen gelub isbât-ı vücûd itmeyub me'mûr oldukları sefer-i hümayûnumda hizmette mevcûd bulunmayanların esâmîleri çalındığından ğayrı 'âdem-i itâ'atleri zâhir olmağla haklarından gelinmekle kanâ'at olunmayub senin dâhi müsâmahana haml olunub mu'ateb olursun deyu bi'l-fi'il yeniçeri ağası 'Ali Ağa tarafından virilen mühürlü mektûb mûcibince hüküm yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Sahife 28

Bir sûreti dâhi

Kütayis kal'âsı muhâfazasında yeniçeri zâbıtı olan elli dört cemâ'atin çorbacısı (boş) zîde kadruhûya yine ağay-ı muşârun ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mûcibince vech-i meşrûh üzre hüküm yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Ahışa kal'âsı muhâfazasında olan yetmiş dokuz cemâ'atinin çorbacısı zîde kadruhûya yine ağay-ı muşârun ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mûcibince vech-i meşrûh üzre hüküm yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Hüküm 128

Gönye kal'âsı muhâfazasında yeniçeri zâbıtı olan (boş) çavuş zîde kadruhûya hüküm ki

İş bu sene-i mübârekede sefer-i hümayûnum muhakkak olmağla asker-i İslâm'ın kesret bulunması ehemmi-i mühimmâttdan olmağla muhâfaza-i mezbûrede olan atik yamakândan seksen nefer yamak muhâfazada kalub sâir neferât-ı yamakların esâmîleri 'umûmen muhâfaza-i mezbûreden ref ve sefer-i hümayûnumda mevcûd bulunmaları için irsâl olunmağın zikr olunan atik yamaklardan seksen mevcûd yamak nefer hizmet-i muhâfazada kalub esâmîlerin

defter idub defterin çavuş-ı merkûm ile bu tarafa irsâl eylesün ve sâir yamakan neferâtının bi'l-cümle habîr ve âgâh idub ve mu'accelen gelub sefer-i hümayûnumda mevcûd bulunmaları için ziyâde tenbîh idub ve üç günden ziyâde eğlendirmeyub me'mûr oldukları sefer-i hümayûnumda mevcud olanlar şöyle ki gelub isbât-ı vucûd itmeyub me'mûr oldukları sefer-i hümayûnumdan mevcûd bulunmayanların esâmîleri çalındığından ğayrı 'âdem-i itâ'atleri zâhir olmağla haklarından gelinmekle kanâ'at olunmayub senin dâhi müsâmahana haml olunmağla mu'âteb olman mukarrerdir deyu yeniçeri ağası 'Ali Ağa mektûbu mûcibince hüküm yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 129

İstanbul kâimekâmına ve kâdîsına hüküm ki

Bostancı mutekâ'idlerinden Hüseyin 'arz-ı-hâl gönderub bundan akdem Anadolu'dan Üsküdar'a gelub İstanbul'a mürûr itmek üzre iken haklarından gelinmek üzre fermân olunan Türidi tâifesi firâr eylerken Asitâne-i Sa'âdet'imde hâlâ Bostancıbaşı olan (boş) dâme mecduhû mezbûrlara mu'în oldular deyu habs-i medîd ile habs ve dört aydan beru Bostancı rençberinde mahbûs olub ziyâde ğadr olunmağla sen ki vezir-i muşârun ileyhsin mezbûrun ahvâlin istiksâ üzre tefahhus idub şer'an habsini mûktezî hâli yoğ ise ıtlâk eylesün deyu hüküm yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 130

Kamaniçe muhâfazasında olan (boş) dâme ikbâluhûya hüküm ki

Sâbıkâ Kamaniçe kal'âsı muhâfazasında dergâh-ı mu'allam cebecibaşısı vekîli olan Mustafa dergâh-ı mu'allâma 'arz-ı-hâl gönderub bin doksan yedi senesinde Kal'â-i mezkûrede olan cebecilerin müstehak olduğu dört kıst mevâciblerinin üç kıstı virilub bir kıst 'ulufeleri taraf-ı mîrîde kalmış iken neferât-ı mezbûr mevâcibimiz senin zimmetindedir deyu bunu kal'a-bend idub külli ğadr olunmağla kal'â-i mezbûreden evlâd ve ensâbıyla ıtlâk olunmak bâbında hukm-i hümayûnum ricâ

itmeğin gelub zâbıtı ma‘rifetiyle mîri ile muhâsebesin görmek üzre ıtlâk olunmak içün yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 131

Kapûdan Paşa’ya hüküm ki

‘Ali nâm kimesne gelub bunun karındaşı Veli nâm kimesne Edirne kâimekâmı yanında Bostancılar odabaşısının yanında iken iki gömlek ve bir sarık sirkat eyledi deyu bilâ-hüccet fermân olunmağın hâlâ tersâne-i ‘âmirem zindanında olmağla ıtlâk olunmak bâbında hukm-i hümayûnum rica itmeğin ıtlâk olunmak emrim olmuşdur deyu hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Sahife 29

Hüküm 132

Hanya muhâfazasında olan Ahmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

Hâlâ Hanya ceziyesinde olan emiru’l-’ümerâi’l-kirâm Mustafa dâme ikbâluhû adam ve ‘arz-ı-hâl gönderub mûma ileyh bilâ sâhib cezîre-i mezbûrede olub ve ma‘îşeti tedârükünde dâhi küllî ‘asîrati olmağın cezire-i mezbûreden ihrâc olunmak bâbında ‘inâyet ricâ itmeğin cezîre-i mezbûreden ıtlâk olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 133

Tersâne emînine hüküm ki

Mefâhirü’r-rüesâ ve’l-murâbıtdan Akdeniz’de vâki‘ kalyon kapudanları gelub bundan akdem iğtinâm olunan Pavlo kalyonunun hîn-i fethinde beş nefer kâfir cebehânesine girub ihrâk-ı murâd eylediklerinde mu‘tâd-ı kadîm üzre esîr olunmayub âzâd olunmağa kavl ve ‘ahd olunmuş iken düstûr-ı mükerrem vezirim Ahmed Paşa

edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehû zikr olunan beş nefer kâfiri âzâd ve ıtlâk eylemedüğün bildirub mezbûrlar ıtlâk ve âzâd olunmak bâbında hukm-i hümayûnum ricâ itmeğün zikr olunan beş nefer mezbûrları ıtlâk ve âzâd eylemen emrim olmuşdur deyu hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 134

(boş) kâdîsina hüküm ki

Taraklıborlu kâdîsi Mevlânâ ‘Ali dergâh-ı mu‘allâma mektûb gönderub Eflanibolu kâdîsi Ahmed ve karındaşları Muhammed ve Fazlullah için Eflanibolu kazâsı ahâlîsinden ba‘zıları şikâyet idub bundan akdem eshâb-ı hukûkun hakları alıverildikten sonra Limni kal‘âsına nefy olunmak için emr-i şerîfim virilmekle on gün akd-i meclis olunub mezbûrların üzerlerine ancak yirmi dört gıruş subût bulub ahvâlleri şer‘le tefahhus olundukda ahvâl ve ef‘âllerinde herkes rızâ ve şükrân üzre olub mezbûrlar pir ve ihtiyâr ve marîz ve ‘alîl olmağla ‘afv ricâsın ‘arz ve ahâlisi mahzâr itmekle nefiylerinden ‘akd olunub müdâhale olunmaya deyu hüküm yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 135

İstanbul’da tersâne-i ‘âmire emîni (boş) zîde mecduhûya hüküm ki

Receb dergâh-ı mu‘allâma ‘arz-ı-hâl idub oğlu Şaban nâm kimesne bir ‘avret hususu için karıştıran ustası yediyle ahz ve hücceti mûcibince küreğe fermân olunub hâlâ dokuz aydan beru kürek çekmekle ıtlâk olunmak bâbında hukm-i hümayûnum ricâ itmeğün mûcibince ıtlâkı için hüküm yazılmışdır

Fi evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 136

Sancağ-ı Şerîfi getürmeğe me’mûr olan vezir tevkî‘i Mehmed Paşa’ya hüküm ki

Hâlâ Üsküb tarafında seninle ma‘an gelen cebeci ve topçu neferin mevcûdu ne kadar ise zâbıtları ma‘rifetiyle yoklattırub sıhhati üzre defter ve defterlerin der-i devlet-ı medârıma irsâl eylesun deyu hüküm yazılmışdır Fi evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 137

Ümerâ-i deryadan Ahmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

İnşâllâhu Te‘âlâ bi’l-fi‘il kapudanım olan (boş) dâme ikbâluhû gelinceye değin vekâleten tersâne-i ‘âmirem umûrunu göresün deyu hüküm yazılmışdır Fi evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 138

Edirne’den Prut’a varınca yol üzerinde vâki‘ olan kâdîlara ve yeniçeri serdarları ve Kethuda yerleri ve sâir iş erlerine hüküm ki

Dergâh-ı ‘âlî yeniçerilerinin mevâcibleri irsâlı içün kânûn üzre yol hükmü yazılmışdır

Fî 21 Ra sene 101

Sahife 30

Hüküm 139

Ümerâ-i deryadan Ahmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

Bi’l-fi‘il kapudan olan (boş) dâme ikbâluhû gelinceye değin vekâleten tersâne-i ‘âmirem umûrunu görmen bâbında emir yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra sene 101

Hüküm 140

Sofya muhâfazasında yeniçeri zâbıtı olan Seksoncu başıya hüküm ki

Sofya meşâtında mute‘allık olan odaların ahvâllerine nizâm vermek için bundan akdem Edirne’ye irsâlim fermân ım olan sekiz odanın def‘aten ihrâcı münâsib görülmekle hâlâ haseki ‘Ali zîde kadruhû odasıyla hâsıl olan odalardan üç odalu cümlesi dört oda olmak üzere Edirne’ye irsâl eylemen için yeniçeri ağası ‘Ali Ağa tarafından mektûb virmeği mûcibince yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 141

İstanbul kâimekâmı vezir ‘Ömer Paşa’ya hüküm ki

Mısır askerinden geçen sene sefer-i hümayûnuma me‘mûr olan neferâtın ekseri İstanbul tarafına revâne olub perakende olmağla bu tarafta yoklanmak müte‘assir olduğu zabıtları i‘lâm itmekle yedi ocaktan geçen sene sefer-i hümayûnuma me‘mûr olan neferâtın mevcûdların sen ki vezir-i müşârun ileyhsin ma‘rifetinle yoklanub ‘ale’l-esâmî defterile ‘arz ve i‘lâm eylemen için bi’l-fi‘il başdefterdârım olan El-Hac Yusuf dâme ‘uluvvuhû i‘lâm itmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel eylesun deyu hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 142

Mısır muhâfızı vezir Ahmed Paşa’ya hüküm ki

Mahruse-i Mısır’ın salyane beğlerinden Mustafa dâme ‘izzuhû dergâh-ı mu‘allâma ‘arz-ı-hâl sunub mûma ileyhin salyanesi olmamağla nısf-ı salyane vermek bâbında hukm-i hümayûnum ricâ itmeğın sen ki vezir-i müşârun ileyhsin ibtidâ düşen mahlûl salyaneyi mîr-i mûma ileyhe ‘arz eylesün deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 143

Anadolu’da vâki‘ sancakların ordu beğlerine hüküm ki

Eyâlet-ı mezbûrenin zu‘amâ ve erbâb-ı tımarı dergâh-ı mu‘allâma ‘arz-ı-hâl sunub mezbûrlar iş bu sene-i mübâreke sefer-i hümayûnumda edâ-i hizmet idub vilâyetlerine gitmek murâd itmeleriyle izn-i hümayûnum ricâ itmeğın eyâlet-i

mezbûrenin zu‘amâ ve erbâb-ı tımarı ile ma‘an vilâyetlerine gidesüz deyu hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı Ra sene 1101

Hüküm 144

Ağrıboz muhâfazasında olan vezir İbrahim Paşa ve dizdârına hüküm ki

‘Ali dergâh-ı mu‘allâma ‘arz-ı hâl sunub dergâh-ı mu‘allâm cebecileri ocağından dördüncü Kethuda olub bundan akdem hilâf-i inhâ ile nefy olunub ğadr olunmağla mezbâr itlâk olunub yine Ağrıboz kal‘âsında ocakları hidemâtında yerinde istihdâm olunmak için hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı Ra sene 1101

Hüküm 145

Prevadi ve Varna ve Balçık ve Minkalye ve Hacıoğlupazarı ve Karasu ve Tulca ve Babadağı ve Lofça ve Şumnu ve Eskicuma ve Herazgrad ve Tırnova ve Plevne ve Zıştovi ve Aydos ve Karinabad kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâki‘ Kethuda yerleri ve yeniçeri serdarlarına hüküm ki

Taht-ı kazânızda olan zu‘amâ ve erbâb-ı tımar ve sipâh ve silahdâr ve yeniçeri ve cenk ve harbe kâdir mütekâ‘idîn Niğbolu tarafında ser-‘asker vezirim Mustafa Paşa’nın yanına bundan akdem me’mûr olub lâkin bu ana değin me’mûr oldukları mahallere varmadıkları mesmû‘-ı hümayûnum olmağla imdi dergâh-ı mu‘allâm kapucibaşlarından ta’yîn olunan (boş) dâme mecduhû ve ocakları tarafından giden çavuşları ma‘rifetiyle ol makûleler yoklanub bilâ ‘özü-i şer‘a tehalluf idenlerin mahallerinden şer‘le cezâların tertîb ve haklarından gelesüz deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı Ra sene 1101

Sahife 31

Hüküm 146

İstanbul kaimekâmı Vezir ‘Ömer Paşa’ya ve bi’l-fi‘il kapudanım vekîli olan Ahmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

Sâbıkâ kapudanım olan vezirim Ahmed Paşa Bozcaadası muhâfazasına me'mûr olmağla ashâb-ı hukûkun şer'le hakları redd olunmağı içün taraflarından Kethudası vekîli olmak üzre Âsitâne-i Sa'âdetimde alıkoyub kendüsünü sâir etbâ'ıyla mahall-i me'mûra bir gün evvel nakl içün bir münâsib çektiri ta'yîn eylesesüz deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı Ra sene 1101

Hüküm 147

Sâbıkâ kapudanım olan Vezir Ahmed Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir muşârun ileyhsin Bozcaadası muhâfazasına me'mûr olmanla emr-i şerifim vardığı gibi tevakkuf eylemeyub ta'yîn olunan çektir ile bir gün evvel mahall-i merkûme varub hizmet-i muhâfazada tekayyüd ve ihtimâm eylesesün deyu yazılmışdır

Fi evâhir-ı Ra sene 1101

Hüküm 148/1

Sûret-i hatt-ı şerîf

Ve kâtilûhum hattâ lâ-tekûne fîtnetun nass-ı kerîminin mazmûnı şerîfi üzre havze-i İslâm'dan a'dâ-i dînin fitnesin def' içün me'mûr olduğunuz cihâda mübâderet eyleyub emr-i vâcibü'l-ımtisâlim mûcibince 'amel olına

Hüküm 148/ 2

Mısır muhâfızı Vezir Ahmed Paşa'ya hüküm ki

Memâlik-i İslâmiyyeye müstevlî olan a'dâ-i dînin muhâfaza ve müdâfa'ası içün geçen sene me'mûren sefer-i hümayûnuma gelub dîn-i mübîn sebîlinde bezl-i mechûd iden Mısır askeri ğayret-i İslâm mûktezâsınca me'mûr oldukları mevâtında sabr ve sebât eyledükleri ma'lûm-ı hümayûnum olmağla du'a-i hayr-ı mülûkâneme mazhâr olub meşâhid-i hurûbda ba'zı meşâkk ve metâ'ib çektikleri hasebiyle kendülerine teraffukan ve terahhumen erkânlarına 'avd ve insirâflarına izn-i hümayûnum erzânî kılınub inşâllâhu Te'âlâ bu sene-i mübârekinin evvel rebî'inde a'dâ-i dînin cihâd

içün ‘azm ve tasmîm olunan ğazve-i hümayûnuma ziyâde atâd ve ‘uddeye muhtâc olub küffâr-ı muhâribînin bilâd-i İslâm’da inkişâfına kâfi olacak mikdârı ‘asâkir-i ehl-i İslâm’ın istinfâr olunmaları ve evked-i ferâiz-i dîn ve esbet-i ahkâm-ı kitâb-ı mubînden olmağla sizden dâhi yedi ocakdan darb ve harbe kâdir tâmmü’l-‘atâd ve şâkiyyü’s-silâh iki bin nefer asker techîz ve i’dâd eyleyub ve her ocakdan deeb-i kadîm üzre zabıtlar ta’yîn ve umerâdan mücerreb ve umûr-ı ‘ammde olanların birini üzerlerine te’mîr ve masrûfât ve ma’ûnetleri sinîn-i ‘ûlâda olduğı üzre îfâ ve tekmîl ve inşâllâhu Te’âlâ evvel-i rebî’ül-‘ezmine-i nevrûz’da sahrâ-i Edirne mu’askerinde hâzır ve âmâde bulunmak üzre hâlâ İskenderiye neferine rûkûbleri içün teşmîr ve tesyîr olunan mîrî kalyonlar ile ba’s ve irsâl eyleyub sâri’û ilâ mağfîratın min rabbikûm ve cennetin ‘arzuhe’s-semâvâtî ve-’arzi infîrû hifâfen ve sikâlen ve ize’s-tenfertûm fenfirû evâmir-i şerifesiyle mü’ekked ve mü’eyyed olan bu emr-i celîlû’l-hatibde tesâkul ve tebâtu’ itmemeniz bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla fermân -ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır

Fî evâhir-ı Ra sene 1101

Hüküm 149 (1)

Sûret-i hatt

Ve kâtilûhum hattâ lâ-tekûne fitnetün nass-ı kerîminin mazmûn-ı şerîfî üzre havze-i İslâm’dan a’dâ-i dînin fitnesini def’ içün me’mûr olduğunuz cihâda mübâderet eyleyub emr-i vâcibü’l-ımtisâlim mûcibince ‘amel olına

Hüküm 149/2

Emîru’l-‘ümerâi’l-kirâm (boş) Cezayir beğlerbeğisi olub hâlâ kapudan olan El-Hâc Hüseyin dâme ilkbâluhû ve Cezayir ocağı yeniçeri ağası ve Kethudası ve ocak zabıtları ve sâir ihtiyarlarına hüküm ki sene-i sâbıkada gemileriniz ile ocağınız gâzileri ve mücâhidleri dîn-i mübîn hizmetinde bezl-i mechûd ve sarf-ı makdûr idub cibilliyetlerinden mermûz ve mûzmer ve merkûz ve muhammer olan ğayret-i dîn-i İslâm ve hamîyyet-i şerî’at-i mütahhera-i seyyidü’l-en’âm ‘aleyhi efdalu’s-salâtî ve’s-selâm muktezâsınca mekmûr oldukları üzre geldikleri ve uğûr-ı dîn ve devletimde zahmed ve meşakkat çektikleri muhât-ı ‘ilm-i hümayûnum olub her biriniz du’â-i

hayr-ı mülûkâneme mazhâr olmuşsuzdur berhûdâr olub cümlenizin yüzü ak ve kılıcınız hemîşe a‘dâ üzerine keskin ve berrak olsun lâkin gönül bereketiyle hüsn-i ittifâk ve gereği gibi îtilâf ve ittihâd bulunmamak sebebiyle matlûb ve muntazar olan sûret-i feth ve zafer sâha-i şuhûddan cilveger olmayub ‘abede-i asnâm ve ‘anede-i li‘âm vefk-i merâm üzre ahz-ı intikâm müyesser olmamağla ber-mûceb-i fahvâ-i beşaret-ihtivâ-i kerîme-i **kâtilûhum yu‘azzibhum’ullâhu bi-eydükum ve yuhzihim ve yensur-kum ‘aleyhim ve yeşfi sudûra kavmin mu’minîn ve kâtilu’llezîne lâ-yu’minûne billâhi ve lâ bi’l-yevmi’l-’âhiri ve lâ-yuharrimûne mâ harramallâhu ve rasûluhû ve lâ-yedînûne dîne’l-hakki min’el-lezîne ‘ûtu’l-kitâbe hattâ yu’tu’l-cizyete ‘an yedin ve hum sâğirûn** niyet-i hâlisa ile i‘lâ-i kelimetullâhi’l-müte‘âl ve ihtiyâc ve îtisâl-i rûsûm ve küfr ve dalâl için ğazâ ve cihâda ‘azîmet ve niyet ve def‘-i şürûr ve fücûr-ı a‘dâya sarf-ı kûdret ve himmet ve icâbet-i sünnet-i ğayret-i dîn ve hamîyyet-i şerî‘at-i hâteme’n-nebiyyîn olmağın inşâllâhu Te‘âlâ ve bi-‘avnihi ve bi-te’yîdihî ve hüsnü tevfihi ve tesdidihî bu sâl-i müteyemmine-fâl nusret-i hâlin evvel-i bahar kadîmü’l-i‘tidâlinde berren ve bahren ‘azm ve tasmîm olunan ğazve-i meymûn ve cihâd-ı hümayûnum me’lûf ve mu’tâddan ziyâde mevâdd-i ikâmet-i cihâd ve ‘atiyye ve atâdî mûktezî olub **Harrizi’l-mü’minine ‘ale’l-kitâli** fahvâsınca a‘dâ-i ehl-i islâm’ın ahz-ı intikâma kâfi ‘asâkir ve berren ve bahren ve sehlen ve va‘ren techîz-i ketâib ve tertîb-i mekânib ve tesyîr-i merâkibe vâfi olacak mikdârı ‘asâkir-i İslâm’ın tahrîs ve istinfârı evked-i ferâiz-i dîn ve esbet-i ahkâm-ı kitâb-ı mubînden olmağla siz dâhi ber-muktezâ-i hitâb-ı kerîme **İnfirû hifâfen ve sikâlen ve câhidû bi-emvâlikûm ve enfisikûm Fî sebîlillâhi ve inistensarûkûm fi’d-dîni fe-‘aleykümü’n-nasru** ocağınız gemilerini ‘âmm-ı mâzîde olduğundan etem ve ekmel ve e‘amm ve eşmel ve irhâb-ı ‘adv-i emrinde evka‘ ve edhal vech üzre esbâb ve edevât ve esliha ve âlât-ı demire ve zahîre ve mühimmât-ı kesîra ile meşhûn kılub esved-i ğâbe-i cenk ve harb olan cünûd-ı mansûratü’l-bunûd Cezâyir-ı ğarb’ın sirâ‘ ve kifâh erlerinden ve nizâl ve nitâh dilaverlerinden şâkiyyü’s-silâh ve tâmmü’l-‘atâd rumât ve kümât ve humâtı ile donatub **İnallâhe’ssterâ min’el mu’minîne enfusehüm ve emvâlehüm bi-enne lehum’ul-cenneh** mütebahhirînden kısta’l-‘evfâyâ nâ’il ve **faddala’llâhu’l-mücâhidîne ‘ale’l-kâ’idîne** kerâmetinden hazz-ı evfere vâsıl ve husn-i rızâ-i hümayûn ve du‘â-i hayr-i sa‘âdet-makrûnumu hâsıl idesüz ve bu esnada sâir umûr-ı mühimmeyi bi’l-cümle metrûk kılub **inne-me’l-mu’minûne ihvetün** musted‘âsınca ‘âmme-i mü’minîn ve kâffe-i muvahhidîn ile muvâhât ve mesâfât üzre

olub münâfesetten nâşî ba'zı 'ilel ve aġrâz i'tirâzıyla beyninizde şahnâ ve mu'âdât ve buġz ve münâdât vâki' olduġu dâhi var ise **lâ tec'al fî kulûbi-nâ ġillen lillezîne âmenû** tarîka-i marziyyesin meslûk idinub aralarınızda olan mücâdelet ve muhâlefeti mücâlemet ve muhâlesata tahvîl ve müfârakat ve müsâveleti mürâfakata ve müvâsalete tebdîl eyleyub ehemmm ve evceb Cenâb-ı Rabbi'l-'izzet katında erzâ ve ehabb ve zümre-i müslimîne elyak ve enseb olan te'âvenû 'ale'l-birri ve't-takvâ fahvâ-i şerîfini pîş-nihâd-ı hâtır kılub yek-dil ve yek-cihet kemâl-i muhabbet ve ülfet ile ke-'ennehum bünyânün mersûs teveddüd ve hülûs üzre olmanız lâ-buddür bu hitâb-ı cesîm ve emr-i 'azîmin hilâlinde birbiriniz ile muhâlefet ve müfârakat üzre olmak 'iyâzen billâhi Te'âlâ şakk-ı 'asâ-i müslimîn ve vehn ve halel-i nizâm mesâlih-i kâffe-i mü'minîn ve muhâlefet rızâ-i Rabbü'l-'âlemîne muntelhî ve müfzî ve teşyîd-i umûr-ı 'abede-i evsân ve tevkîd-i esbâb-ı nahvet ve istikbâr ve a'dâi'l ahir-rahmân ve tuġyân-ı evliyâ-i şeytânı mûcib ve mûktezî olduġu delîl ve burhândan müstaġnîdir imdi rızâ-i hümayûn ve du'â-i hayr-i icâbet-makrûnuma ki her hâlde merzât-i Hâlik-ı bî-çûna mevkûf ve merhûndur ricâ idersiniz etrâfınızda olan ihvân-ı dîn ile mürâ'ât-ı husn-i civârı deb ve âyîn idinub aralarınızda geçen esbâb-ı vahşet ve aġrâzdan bi'l-merre iġmâz ve münâferet ve imti'âzdan bi-küllîye i'râz ve ictimâ' ve ittihâd ve te'âsur ve ittifâk ile a'dâ-i pür-nifâk ve şekâvetin kahr ve izlâl ve kam' ve istîsâl ve kal' ve izmihlâlîne kemâl-ı mertebe teveccüh ve ikbâl eylesesüz ve bu emr-i celîl ve mühimm-i hatîrde dekâyik-ı rumûz ve esfâr ve ġazavât-ı bahriyeye vâkıf ve tesyîr ve teşmîr-i sefâin ve esâtîn-i harbiyyeye ârif emr-i ġazv ve cihâddan kemâl-i ruşd ve sedâd vüfûr-i kifâyet isti'dâdı olub mazaz-ı nizâl ve şiddet-i kîtâl ve mukâra'at-i abtâlden durbet ve hibret ile ma'rûf ve münâzelet-i akrân ve mübâşeret-i ti'ân ve münâveşet-i şuc'ân fenninde mûmâreset ve müvâzenet ile mevsûf ġâziyân-ı dîn ve dilîrân-i mücâhidînin mezâyik ve me'ârikde yoldaşlıklarında bulunmuş ve vekâyî'-i hurûb kendüye de'eb ve 'âdet olmuş bi'l-cümle ġâzîlerin salâh-ı hâl ve neşât-bâllerinden bâ-haber marziyyü's-seyr mahmûdü'l-'eser sebtü'l-cinân bir kapudan nasb ve ta'yîn olunmak mukteziyât-ı mühimmât-ı cihan-bânî ve levâzım-ı mukaddemât-i kîfî sitânîden olmaġla ve sizin dâhi uğur-ı dîn ve devletimden vücûda gelen hidemâtınıza binâen ocaġınızın şen ve ma'mûr halefen ba'de selef size sermaye-i fahr-i şeref olması içün bendegân-ı âsitân-ı devlet-i âşiyân beyninde âfitâb-ı cihan-tâb-ı iltifât-ı mülûkânem hakkınızda tâbân ve dırâhşan olub sizi ser-efrâz ve mümtâz eylemek bâbında murâd-ı hümayûnum ta'alluk itmeġin sen ki mîr-i mîrân-ı

mûma ileyhsin ocağında husn-i hâl ve kemâl-i i'tidâlin zâhir ve sahîfe-i ahvâlinde mehâib-i sadâkat ve âsâr-ı istikâmet bâhir olmağla hakkında mezîd-i 'inâyet-i mülûkânem zuhûra getürüb 'umûmen ocaklardan gelen sefâin-i asker-nusret-makrûn ve hâssaten donanma-i hümayûn zafer meşhûnuma kapudan nasb idüp ve bi'l-cümle donanma-i hümayûnuma müteferri' ve deryaya mute'allk olan umûr senin re'y ve kifâyetine havâle olunmuşdur münâsib ve mu'temedün 'aleyh bir kimesneyi ihtiyâr ve tarafından ta'yîn ve tevkîl ve hıfz ve hirâset-i memleket ve ra'yyet umûrunu tavsiye ve tenbîh idub gerek Cezayir ve Tunus ve Trablus ocakları ve gemileri ve ğâzîleri ile inşallâhu Te'âlâ vakt ve zamânıyla hareket ve Dârü's-Sınâ'a-i 'Âmiremden ihrâc olunacak kalyon ve çektiri ve firkatelere gelub mültehak olub donanma-i hümayûnumda kapudanlık umûruyla kıyâm ve bi-te'yîdillâhi'l-meliki'l-'allâm a'dâ-i İslâm'dan ahz-ı intikâma ihtimâm eylemen bâbında ecrâ ve enfa' ve enca' ve ebha' ve enseb ve evlâ ve asveb ve ahrâ ne ise mûcibince 'amel olunmak bâbında hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnumla fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hâssaten mîr-i 'alemim olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Ahmed dâme mecduhû hukm-i şerifimle vusûl buldukda bu bâbda hatt-ı hümayûn şevket-makrûnumla sâdır olan fermân -ı 'âlîşân-ı vâcibü'l-etbâ'ımın mazmûn-ı münîfi ile 'arz olunub minvâl-i muharrer üzre edâ-i farîza-i cihâda kıyâm ile tahsîl-i sa'âdet-i dâreyne sa'y ve ikdâm eyleyesüz deyu yazılmışdır Fî Ra sene 1101

Hüküm 150

(bu dâhi tebdîl olunmuştur)

Emîru'l-'umerâi'l-kirâm Cezayir beğlerbeğisi olub bi'l-fi'l kapudan olan El-Hâc Hüseyin dâme mecduhûya hüküm ki inşallâhu Te'âlâ bu sene-i müteyemminede fermân ım olduğu üzre edevât ve âlât-ı harb ve kîtâl ve abdal-ı ricâl ile memlû ve meşhûn gemileriniz ile uğur-ı dîn-i mübînde sizden hidemât-ı meşkûre ve meâsir-i meşhûre me'mûl-i hümayûnum olmağla hakkınızda 'avâtıf-ı 'Aliyye-i şâhânem leme'ân ve bahr-i bî-kerân-ı avârif-i seniyye-i pâdişâhânem feyezân idub sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin hâssa-i hıl'a-i fâhira-i mülûkânemde sana bir sevb ve Cezayir'in yeniçeri ağası olan kıdvetü'l-ğuzzâtî'i-mucâhidîn (boş) zîde kadruhûya sâir rüesâyâ ilbâs içün hıl'a-i fâhira-i sultânî ile ocağınızdan ta'yîn ve ihrâc olunacak ğuzzât dâhi 'atâyâ-i celfile-i hüsrevânemden otuz bin altun in'âm ve ihsânım olmağın

ol bâbda fermân -ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki hâssa-i mîr-i ‘alemim olan iftîhârü’l- emâcid ve’l-ekârim Ahmed dâme mecduhû hukm-i şerîfîmle vusûl buldukda sâdır olan fermân -ı celîlü’l-kadrim mûcibince ‘inâyet ve ihsânım olan hatavât-ı ta‘zîm ve ikrâm ile istikbâl ve iktisâ ve mûma ileyhime dâhi ilbâs ile imtiyâz-ı rûtbe ve iğtiyât-ı lâ-yuhsâ idub ve gönderilen ol mikdâr altunu ocağınız gemilerine râkib olacak ğuzzât-ı müslimîne tevzî‘ idub inşâllâhu Te‘âlâ ğayret ve hamîyyet-i dîniyye muktezâsınca me’mûr olduğunuz üzre vakt ve zamânıyla donanma-i hümayûnuma mülâkî olup sebîl-i dîn-i mübînde vefk-i rızâ-i hümayûnum üzre hizmetlerde bulunmağa sarf-ı sa’y-i cemîl eylesüz deyu yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Sahife 34

Hüküm 151/1

Sûret-i hatt

Kâtilûhum hattâ lâ-tekûne fitnetun nass-ı kerîminin mazmûn-ı şerîfî üzre bu emr-i müfterizü’t-tâ‘aya îtimâr eyleyub havze-i islâm’dan a‘dâ-i dînin fitnesin def‘ içün me’mûr olduğunuz cihâda müsâra‘at ve mübâderet eyleyub emr-i vâcib’ul-imtisâlim mûcibince amel eylesüz

Hüküm 151/2

Emîru’l-’umerâi’l-kirâm (boş) Tunus beğlerbeğisi (boş) dâme ikbâluhûya ve vatan beği Mehmed dâme ‘izzuhûya ve Tunus vâlîsi (boş) vâlîye ve yeniçeri ağası ve ocak zâbitları ve sâir ihtiyârlarına hüküm ki

Sene-i sâbıkada gemileriniz ile ocağınız ğâzîleri ve mücâhidleri dîn-i mübîn hizmetinde bezl-i mechûd ve sarf-ı makdûr eyleyub ğayret-i dîn-i İslâm ve hamîyyet-i şerî‘at-i mutahhara-i Seyyidü’l-’enâm ‘aleyhi’s-salâtu ve’s-selâm muktezâsınca

me'mûr oldukları üzre geldikleri ve uğur-ı dîn ve devletimde zahmed ve meşakkat çektikleri muhât-ı 'ilm-i hümayûnum olub her biriniz du'ây-ı hayr-ı mülûkâneme mazhar olmuşsuzdur berhûdâr olasuz lâkin gönül birliği ile cümlelerin beyninde husn-i ittifâk ve gereği gibi îtilâf ve ittihâd bulunmamak sebebi ile matlûb ve muntazar olan sûret-i feth ve zafer-i sâha-i şuhûdda cilveger olmayub 'abede-i esnâm ve 'anede-i li'âmdan vefk-i merâm üzre ahz-ı intikâma müyesser olmamağla ber-mûceb-i fahvâ-i beşâret-ihtivâ-i kerîme-i (**kâtîlûhum yu'azzibhüm'ullâhu bi-eydîküm ve yühzihim ve yensurkum 'aleyhim ve yeşfi sudûra kavmin mü'minîn**) niyet-i hâlisâ ile i'lâ-i kelimetillâhi'l-mute'âl ve ictiyâh ve istisâl-i rûsûm-ı küfr ve dalâl için ğazâ ve cihâd-ı 'azîmet ve def'-i şurûr-ı a'dâya sarf-ı kûdret ve himmet-i ve icâbet-i sünnet-i ğayret-i dîn ve hamiyet-i şerî'at-i Hâtemen-Nebîyyîn olmağın inşâllâhu Te'âlâ bi-'avni-hî ve bi-te'yidi-hî ve husn-i tevfikihî ve tesdîdihî bu sâl-i meymenet-fâl-i nusret-me'âlin evvel baharında berren ve bahren 'azm ve tasmîm olunan ğazve-i meymûn ve cihâd-ı hümayûnum me'lûf ve mu'tâdından ziyâde mevâdd-i ikâmet-i cihâd 'udde ve 'atâdı mûktezî olub a'dâ-i ehl-i İslâm'ın ahz-ı intikâma kâfi berren ve bahren techîz-i ketâ'ib ve tesdîd-i merâkibe vâfi olacak mikdarı 'asâkir-i İslâmın tahrîs ve istinfârı evked-i ferâ'iz-i dîn ve esbet-i ahkâm-ı kitâb-ı mübînden olmağla siz dâhi bermûktezâ-i hitâb-ı kitâb-ı kerîm **infirû hifâfen ve sikâlen ve câhidû bi-embâliküm ve enfûsiküm fî sebîlillâhi ve in'istensarûküm fî'd-dîni fe-'aley-kümü'n-nasru** ocağınızdan gemilerinizi ân-ı mâzide olduğundan etemm ve ekmel ve e'amm ve eşmel esbâb ve edevât ve esliha ve âlât-ı demire ve zahîre ve mühimmât-ı kesîre ile meşhûn kılub Tunus'un sirâ' ve kifâh erlerinden ve nizâl ve nitâh dilâverlerinden şâkiyyü's-silâh ve tâmmu'l-'atâd ğuzzât ve rumât ile donatub ve **fazzalallâhul-mücâhidîne 'alel-kâ'idîne** kerâmetinden hatt-ı evfere vâsıl ve husn-i rızâ-i hümayûn ve du'â-i hayr-ı sa'âdet-makrûnumu hâsıl idub bi'l-fi'il kapudanım olub Cezâyir beğlerbeğisi olan El-Hâc Hüseyin dâme ikbâluhû ile ma'an dârü's-sinâ'a-i 'âmiremden ihrâc olunacak donanma-i hümayûnuma mülhak ve mülâkî olmak üzre vakt ve zamânıyla irsâl idub umûr-ı ğazv ve cihâda kemâl-i müsâdakat ve ittihâd ve nihâyet-i muvâfakat ve i'tizâd ile ma'îyyet üzre te'yîd-ı dîn-i mübîne niyet-i hâlisâ ve 'azîmet-i sâdika ile kıyâm ve bi-'inâyetillâhi Te'âlâ a'dâ-i li'âmdan ahz-ı intikâma ihtimâm eylemeniz bâbında hatt-ı hümayûn şevket-makrûnumla fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed dâme mecduhû hukm-i şerîfimle vüsûl buldukda bu bâbda hat-ı

hümayûn sa‘âdet-makrûnumla sâdır olan fermân -ı celîlü’ş-şân-ı vâcibü’l-etbâ‘ın mazmûn-ı münîfi ile ‘amel olunub minvâl-i muharrer üzre edâ-i farîza-i cihâda kıyâm ile tahsîl-i sa‘âdet-i dünyâ ve ‘ukbâya sa’y ve ikdâm eylesesüz deyu yazılmışdır

Fî evâ’il-ı Ra sene 101

Hüküm 152/1

Tunus beğler beğisi Mustafa dâme ikbâluhûya hüküm ki

İnşâllâhu Te‘âlâ bu sene-i müteyemminede fermân olunduğu üzre edevât ve âlât-ı harb ve kıtâl ve abtâl ricâl ile memlû ve meşhûn gemileriniz ile uğûr-ı dîn-i mübîninde sizden hidemât-ı meşkûre ve meâsir-i meşhûre me’mûl-i hümayûnum olmağla hakkınızda âfitâb-ı ‘avâtıf-ı ‘Aliyye-i şâhânem leme‘ân ve bahr-ı bî-kerân-ı avârif-i seniyye-i pâdişâhânem feyezân idub sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin hâssa-i hıla‘-ı fâhira-i mülûkânemden sana bir sevb ve Vatan beği Muhammed dâme ‘izzuhûya ve Tunus ocağı vâlîsi ‘Ali Dayı ve yeniçeri ağası (boş) zîde kadruhumâya ve sâir rüesâyâ ilbâs için hıla‘-ı fâhira-i sultan ile ocağınızdan ta’yîn ve ihrâc olunacak guzzâta dâhi ‘atâyâ-i celîle-i hüsrevânemden yedi bin altun in‘âm ve ihsânım olmağın ol bâbda fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki dergâh-ı mu‘allâm kapucibaşlarından Muhammed dâme mecduhû hükm-i şerîfimle vüsûl buldukda sâdır olan fermân -ı celîlü’l-kadrim mûcibince ‘inâyet ve ihsânım olan hıla‘-ı fâhiramı hatavât-ı ta‘zîm ve ikrâm ile istikbâl ve iktisâ ve mûma ileyhime dâhi ilbâs ile ihtiyâr-ı rutbe ve iğtiyât-i lâ yuhsâ idub ve gönderilen ol mikdâr altunu ocağınız gemilerine râkib olacak guzzât-ı müslimîne tevzî‘ eyleyub inşâllâhu Te‘âlâ gayret ve hamiyet-i dîniyye mûktezâsınca me’mûr olduğunuz üzre vakt ve zamanıyla donanma-i hümayûna mülâkî olub sebîl-i dîn-i mübîninde vefk-i rızâ-i hümayûnum üzre hizmetlerde bulunmalarına sarf-ı sa’y-i cemîl eylesesüz deyu yazılmıştır

Fî evâsıt-ı Ra sene 1101

Hüküm 152/2

Sûret-i hatt-ı şerîf

Ve kâtilûhüm hattâ lâ-tekûne fitnetün nass-ı kerîminin mazmûn-ı şerîfi üzre bu emr-i müfteriu't-tâ'aya îtimâr eyleyub havze-i İslâm'dan a'dây-i dînin fitnesin def' için me'mûr olduğunuz cihâda müsâra'at ve mübâderet eyleyub emr-i vâcibü'l-ımtisâlim mûcibince 'amel eylesüz

Bu dâhi tebdîl olunmuştur

Hüküm 153

Emîru'l-'umerâi'l-kirâm (boş) Trablusgarb Beğlerbeği (boş) dâme lkbâluhû ve Trablusgarb ocağı dayısı (boş) dayıya ve zâbıtları ve ihtiyârlarına hüküm ki

Memâlik-i İslâmiyyeye istîlâ kasdında olan küffâr-ı dûzah-ı karârın nevâir-i şerr ve fesâdı gittikçe iltihâb ve işti'âl bulub eyyâm-ı muhârebe ve mukâtele mütemâdî olub itfâ-i nâire-i şerr ve mekîdetleri bâbında bu taraflarda bulunan 'asâkir-i müslimîn ve karîb olan mücâhidîn-i sebîl-i dîn-i mübîninde bezl-i makdûr eylemekden hâlî olmayub lâkin a'dâ-i muhâribînin birbirleriyle istinsâr ve istimdâdları sebebi ile bu âna değin mazarratların mündefi' olmadığından inkişâfları için bilâd-i ba'idede olan ehl-i İslâm dâhi 'azîmet-i tâm ile kıyâm idub ber-mûceb-i fahvâ-i beşâret-ihtivâ-i kerîme-i (**kâtilûhüm yu'azzibhumullâhu bi-eydîküm ve yühzihim ve yensurkum 'aleyhim ve yeşfi sudûra kavmin mu'minîn**) niyyet-i hâlisa ile i'lâ-i kelimetullâhil-mute'âl ve ictiyâh ve istîsâl-i rûsûm-ı küfr ve dalâl için ğazâ ve cihâda 'azîmet ve def'-i şürûr ve fücûr-ı a'dâya sarf-ı kûdret ve himmet ve icâbet-i sünnet-i ğayret-i dîn ve hamîyyet-i şerî'at-ı Hâtemen-Nebiyyînden olmağın inşâllâhu Te'âlâ bi-'avnihi ve te'yîdihî ve tesdîdihî bu sâl-i meymenet-fâl-nusret-me'âlin evvel baharında berren ve bahren 'azm ve tasmîm olunan ğazve-i meymûn ve cihâd-ı hümayûnum me'lûf ve mu'tâddan ziyâde mevâdd-i ikâmet-i cihâd ve 'udde atâdı mûktezî olub a'dâ-i ehl-i İslâm'dan ahz-ı intikâma kâfi berren ve bahren techîz-i ketâib ve tesyîr-i merâkibe vâfi olacak mikdarı asker-i İslâm'ın tahrîs ve istinfârı evked-i ferâ'zi-i dîn ve esbet-i ahkâm-ı kitâb-ı mübînden olmağla siz dâhi ber-muktezâ-i hitâb-ı **kerîme infirû hifâfen ve sikâlen ve câhidû bi-embvâliküm ve enfüsiküm fî sebîlillâhi ve in'istansarû-küm fi'd-dîni fe-'aleyküm'ün-nasru** ocağınızda gemilerinizi 'âmm-ı mâzîde olduğundan etemm ve ekmel ve e'amm ve eşmel esbâb ve edevât ve esliha ve âlât-ı demire ve zahîre ve mühimmât-ı kesîre ile meşhûn kılub Trablus'un sirâ' ve

kifâh erlerinden ve nizâl ve nitâh dilâverlerinden şâkiyyü's-silâh ve tâmmu'l-'atâd ğuzzât ve rumât ile donatub ve bu esnada kâffe-i ehl-i İslâm'ın birbirlei ile ittihâd ve i'tizâdı mühim ve lâ-budd olmağla civârınızda olan ocakların dâhi bu emr-i celîlü'l-hatibde birbirleriyle merâhât ve mesâfât üzre olmaları bâbında ıslâh-ı zâtî'l-beyne sa'y idub **ve faddalallâhul-mücâhidîne 'ale'l-kâ'idîne** kerâmetinden hatt-ı evfere vâsıl ve husn-i rızâ-i hümayûn ve du'â-i hayr-ı sa'âdet-makrûnumu hâsıl idub hâliyâ kapudanım olub Cezayir beğlerbeğisi olan El-Hâc Hüseyin dâme ikbâluhû ile ma'an dârü's-sinâ'iyye-i 'âmiremden ihrâc olunacak donanma-i hümayûna gelub mülhak ve mülâkî olmak üzre vakt ve zamanıyla irsâl idub umûr-ı ğazv ve cihâdda kemâl-i müsâdakât ve ittihâd ile ma'yyet üzre te'yîd-i dîn-i mübîne niyyet-i hâlisâ ve 'azîmet-i sâdika ile kıyâm ve bi-'inâyetillâhi'l-meliki'l-'allâm a'dâ-i İslâm'dan ahz-ı intikâma ihtimâm eylemeniz bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından Muhammed dâme mecduhû hukm-i şerifimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân -ı celîlü's-şân vâcibü'l-etbâ'ımın mazmûn-ı munîfi ile 'amel olunub minvâl-i muharrer üzre edâ-i fariza-i cihâda kıyâm ile tahsîl-i sa'âdet-i dünya ve 'ukbâya sa'y ve ikdâm eyleyesüz deyu yazılmışdır Fî evâ'il-ı Ra sene 1101

Hüküm 154

Emîru'l-'umerâi'l-kirâm Trablusgarb beğlerbeğisi İsmâ'il dâme ikbâlu-hûye hüküm ki

İnşallâhu Te'âlâ bu sene-i müteyemminede fermân olunduğu üzre edevât ve âlât-ı harb ve kıtâl ve abtâl ricâl ile memlû ve meşhûn gemileriniz ile uğûr-ı dîn-i mübînde sizden hidemât-ı meşkûre ve meâsir-i meşhûre me'mûl-i hümayûnum olmağla hakkınızda 'avâtıf-ı 'Aliyye-i şâhânem leme'ân ve bahr-i bî-kerân-ı 'avârif-i seniyye-i şâhânem feyezân idub sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin hâssa-i hıla'-ı fâhira-i mülûkânemden sana bir sevb ve Trablus ocağı dayısı Muhammed Dayı ve yeniçeri ağası olan (boş) zîde kadruhumâ'ya ve sâri rüesâya ilbâs için hıla'-i fâhira-i sultânî ile ocağınızdan ta'yîn ve ihrâc olunacak ğuzzâta dâhi 'atâyâ-i celîle-i hüsvânemden yedi bin altun in'âm ve ihsânım olmağın ol bâbda fermân -ı 'âlî-

şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşlarından Mehmed dâme mecduhû hukm-i şerifimle vusûl buldukda sâdır olan fermân -ı celîlü’l-kadrim mûcibince ‘inâyet ve ihsânım olan hıla‘-ı fâhıramı hatavât-ı ta‘zîm ve ikrâm ile istîsâl ve iktisâ ve mûma ileyhime dâhi ilbâs ile ihtiyâz-ı rütbe ve iğtiyât-ı lâ-yuhsâ idub ve gönderilen ol mikdâr altunu ocağınız gemilerine râkib olacak guzzât-ı müslimîne tevzî‘ eyleyub İnşallâhu Te‘âlâ gayret ve hamıyyet-i dîniyye muktezâsınca me’mûr olduğunuz üzre vakt ve zamanıyla donanma-i hümayûnuma mülâkî olub sebîl-i dîn-i mübîne vefk-i rızây-ı hümayûnum üzre hizmetlerde bulunmalarına sarf-ı sa’y-i cemîl eyleyesün deyu yazılmışdır Fî evâ’il-ı Ra sene 1101

Sahife 37

Hüküm 155

Diyârbekir eyâletine mutasarrıf olan Vezir Ahmed Paşa’ya hüküm ki

Memâlik-i İslâmiyyeye istîlâ kasdında olan küffâr-ı dûzah-ı karârın şerr ve fesâdı ve tuğyân ve ‘inâdı gittikçe iltihâb ve işti‘âl ve şerâr-ı azrâr ve ittırâb yevmen fe-yevmen iştidâd ve isti‘âr bulub eyyâm-ı muhârebe ve mukâtele ve zamân-ı müsâcele ve mücâdele mütemâdî olub itfâ-i nâire-i şerr ve mazarrat ve ihmâd-ı şerâir-i mekr ve mekîdetleri bâbında bu taraflarda bulunan ‘asâkir-i nusret-encâm ve karîb olan mücâhidîn-i mütavva‘a-i ehl-i İslâm ifrâğ ve sa’y ve bezl-i mechûd ve ihrâz-ı ecr-i mülk-i ma‘bûd eylemekden hâlî olmayub lâkin muhâribînin birbirlerinden istinsâr ve istimdâd ve isti‘ânet ve istihbârları sebebiyle bu ana değin mazarratları mündefî‘ ve zalâm-ı küfr ve nühûsetleri dâr-ı İslâm’dan mürtefi‘ ve mütefeşşi‘ olmayub indifâ‘ ve inkişâfları için bilâd-i şâsi‘a ve bikâ‘-ı nâzihada olan ehl-i İslâm’ın dâhi ber-mûceb-i (**harrizi’l-mu’mînîne ‘ale’l-kıtâl**) cihâd-ı a‘dâya tahrîz ve istinfâr olunmaları evked-i ferâiz-i dîn ve esbet-i ahkâm-ı kitâb-ı mübînden olub nass-ı kerîme-i (**yâ ‘eyyuhe’llezîne ‘âmenû hel ‘edullukum ‘alâ ticâratin tuncîkum min ‘azâbin ‘elîm tu’mînûne billâhi ve rasûlihî ve tucâhidûne fî sebîlillâhi bi-’emvâlikum ve ‘enfusikum zâlikum hayrun lekum in kuntum ta’lemûn yağfir lekum zunûbekum ve yudhilkum cennâtin tecrî min tahtihe’l-’enhâru ve mesâkine tayyibeten fî cennâti ‘adnin zâlike’l-fevzu’l-‘azîm**) mütebahhir içinde hâiz-i feth-i evfâ ve fâiz-i kıdh-ı mu‘allâ olmak ricâsıyla İnşallâhu

Te‘âlâ bu sene-i mübârekenin evvel-i rebî‘inde a‘dâ-i dînin cihâdı için hâlisen li-vechî‘llâh ve i‘lâ-i kelimetu‘l-‘ulyâ ‘azm ve tasmîm olunan ğazve-i hümayûnum ziyâde ‘udde ve ‘atâd ve kesret-i ihtîşâd-ı ecnâdı mûktezî olmağla siz ki vezir-i muşârun ileyhsiz sen dâhi Diyârbekir eyâletinde vâki‘ hükûmet beğleri ve sancaklara mutasarrıf olan umerâ ve bi‘l-cümle zu‘amâ ve erbâb-ı tımar ve ashâb-ı cenk ve peykâr ile me‘mûr olmuşsundur imdi emr-i vâcibu‘l-ımtisâlim vardığı gibi (**ve ‘e‘iddû lehum me’steda‘tum min kuvvetin ve min ribâtî‘l-hayli turhibûne bihî ‘aduvvallâhi ve ‘aduvvekum**) vefkiyle esbâb-ı kâr-zâr ve âlât-ı cenk ve peykârı şimdiden müheyyâ ve âmâde idub ve fermân -ı ‘azîmü’s-şân-ı (**infirû hifâfen ve skâlen ve ini’stensarûkum fi’d-dîni fe-‘aleykumu’n-nasru**) mûcibince mükemmel ve müretteb kapun ve yarar ve güzîn ve cenk azmûde şâkiyyu’s-silâh ve tâmmü‘l-edevât adamlarınla ve ber-vech-i hükûmet ve ocaklık sancaklara mutasarrıf olanların dâhi (**faddala’llâhul-mucâhidîne ‘ale‘l-kâ‘idîne**) nass-ı kerîmini pîş-i nihâd-i hâtır idub kapuları hil‘atinden mâ‘adâ taht-ı hükûmetlerinde vâki‘ kabâil ve ‘aşâir ve sâir cenk ve harbe kâdir şîrân-ı meydân-ı veğâ ve dilîrân hevme-i heyyibi olan Kürdistan bahadırları ve mesâir-i harb olan dilâverleri ve sâir umerâ‘-i mansûr‘ul-velî mükemmel ve müretteb kapuları ve sirâ‘ ve kifâh yarar tâmmu’s-silah adamlarıyla müheyyâ idub ve vakt ve zamânında cumû‘-ı dâhiye-i ‘azîm ile kalkub inşâllâu Te‘âlâ evvel-i rebî‘-i ezmine olan nevrûzda sahrâ-i Edirne mu‘askerinde mevcûd bulunmak üzere (**ve sâri‘û ilâ mağfiratin min rabbikum ve cennetin ‘arzuhe’s-semâvâtî ve‘l-‘arzi**) (silik) cihâdda edâ-i farîza itmeğе musâra‘at ve gereğı gibi cedd ve ihtimâm eyleyub (**ve ize’stağfertum fe’nfirû**) emr-i şerîfi ile müekked ve müeyyed olan bu emr-i celîlü‘l-hatibde bir ferde tesâkul ve tebâtu’ itdürmemen bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla fermân -ı ‘âlî-şânım sâdir olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda hatt-ı hümayûn-ı sa‘âdet-makrûnumla sâdir olan fermân -ı celîli‘l-kadrim mûcibince ‘amel idub dâhi sen ki vezir-i muşârun ileyhsin emr-i şerîf-i vâcib‘ül-ımtisâlim vardığı gibi esbâb-ı kâr-zâr ve âlât-ı cenk ve peykârı şimdiden müheyyâ ve âmâde idub mükemmel ve müretteb kapun ve yarar ve güzîn ve cenk azmûde şâkiyyu’s-silâh ve tâmmü‘l-edevât adamlarınla ve ber-vech-i hükûmet ocaklık sancaklara mutasarrıf olanları kapuları halkından mâ‘adâ taht-ı hükûmetlerinde vâki‘ kabâil ve ‘aşâir ve sâir cenk ve harbe kâdir şîrân-ı meydân-ı veğâ ve dilîrân-ı hevme-i heyyibi olan Kürdistan bahadırları ve mesâir-i harb olan dilâverleri ve sâir umerâ‘-i mansûr‘ul-velî mükemmel ve müretteb kapuların ve sirâ‘

ve kifâh yarar tâmmu's-silâh adamları ile müheyyâ idub ve vakt ve zamanında cumû'-ı dâhiye-i 'azîm ile kalkub İnşallâhu Te'âlâ evvel rebî'-i ezmine olan nevrûzda sahra-i Edirne mu'askerinde mevcûd bulunmak üzre gereği gibi musâra'at ve ikdâm ve cedd ve ihtimâm eyleyub vârid olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile 'amel eyleyesüz deyu yazılmışdır

Fî evâ'il-ı Ra sene 1101

Sahife 38

Hüküm 156

Cenâb-ı imâret-meâb (boş) Eğil hâkimi olan (boş) dâmet me'âlîhi'ye hüküm ki

Memâlik-i İslâmiyyeye istîlâ kastında olan küffâr-ı dûzah-ı karârın nevâir-i şerr ve fesâdı gittikçe iltihâb ve işti'âl bulub eyyâm-ı muhârebe ve mukâtele mütemâdi olub itfâ-i nâire-i şerr ve mekîdetleri bâbında bu taraflarda 'asâkir-i muvahhidîn ve karîb olan mücâhidîn sebîl-i dîn-i mübînde bezl-i mechûd eylemekden hâlî olmayub lâkin muhâribînin birbirleriyle istinsâr ve istimdâdları sebebi ile bu âna değin mazarratları mündefi' olmayub inkişâfları için bilâd-i ba'idede olan ehl-i İslâm'ın dâhi ber-mûceb-i (**harrizi'l-mu'minîne 'ale'l-kıtâl**) cihâd-ı a'dâya tahrîz ve istinfâr olunmaları evked-i ferâiz-i dîn ve esbet-i ahkâm-ı kitâb-ı mübînden olub İnşallâhu Te'âlâ bu sene-i mübârekenin evvel rebî'inde a'dâ-i dînin cihâdı için hâlisen li-vechillâhi'l -a'lâ ve i'lâ-i kelimetî'l-'ulyâ 'azm ve tasmîm olunan ğazve-i hümayûnum ziyâde 'udde ve 'atâd ve kesret-i ihtîşâd-ı ecnâdı mûktezî olub Diyârbekir eyâletine mutasarrıf olan vezirim (boş) Paşa edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehû mükemmel ve müretteb kapısı ve eyâlet-i mezbûrenin zu'amâ ve erbâb-ı tımar ve alay beğleriyle me'mur olmağla sen dâhi ma'an me'mûr olmuşsundur imdi emr-i vâcibü'l-imtisâlim vardığı gibi esbâb-ı kâr-zikâr ve âlât-ı cenk ve peykârı şimdiden müheyyâ ve âmâde idub fermân -ı 'azîmu's-şân-ı (**infirû hifâfen ve skâlen ve ini'stensarûkum fi'd-dîni fe-'aleykumu'n-nasru ve kâtilûhum hattâ lâ-tekûne fitnetun**) mûcibince mükemmel ve müretteb kapun ve yarar ve güzîn ve cenk azmûde şâkiyyü's-silâh adamlarınla taht-ı hükûmetinde vâki' kabâil ve 'aşâir ve sâir cenk ve harbe kâdir şîrân-ı meydân-ı veğâ Kürdistan bahadırların dâhi yanına cem'

idub vezir-i muşârun ileyh ile ma'an İnşallâhu Te'âlâ evvel-i rebî'ul-ezmine olan nevrızda sahrâ-i Edirne mu'askerinde mevcûd bulunmak üzre kalkub sebîl-i cihâdda edâ-i farz itmeğe musâra'at ve ikdâm ve cedd ve ihtimâm eyleyub (**ve ini'stenfertum fe'nfirû**) emr-i şerîf ile mü'ekked ve mü'eyyed olan bu emr-i celîlü'l-hatibde kat'â tesâkül ve tebâtu' eylememen bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fi evâ'il-ı Ra sene 101

Bir sûreti dâhi

Diyârbekir eyâletinde vâki' beş 'aded hükûmetlere vech-i meşrûh üzre başka başka hüküm yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Sahife 39

Der-zamân-ı reîsü'l-küttâb Ebûbekirr Efendi tâle bekâhu Fî 27 şehr-i rebî'i'l-'âhir sene 1101

Hüküm 157

Amed kâdîsina hüküm ki

Kazâ-i mezbûrde vâki' deyrü-l Zağferân ve deyrü-l Kuryakos ve deyrü-l Abayi nâm kilisâlarının râhibleri dergâh-ı mu'allâma 'arz-ı hâl sunub zikr olunan kilisâlarının ba'zı yerleri münhedim olub ta'mîr ve termîme eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olmağın kendi taş ve topraklarıyla vaz'-ı kadîmleri üzre ta'mîr olunub termîmine kimesne mâni' olmamak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden zikr olunan üç kenîsa kadîmden ise binâ-i aslından ziyâde bir şey ihdâs eylememek şartıyla iktizâsı vâki' ise termîmine mâni' olunmaya deyu şurûtuyla hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı Ra sene 1101

Hüküm 158

Ümerâ-i deryadan tersâne-i 'âmiremde Kapudan vekili Ahmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

Sâime nâm hatun ‘arzihâl sunub oğlu Rüstem nâm kimesnenin üzerine şuhûd-ı ‘udûl ile şer‘an bir cürm sâbit olmuş değil iken ashâb-ı ağrâzın ğayr-ı vâki‘ ba‘zı mevâdd isnâdıyla bir seneden beri tersâne-i ‘âmirem zindanında mahbûs olduğun bildirub ıtlâk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ıtlâkı içün hüküm yazılmışdır

Fî ğurre R sene 1101

Hüküm 159

Âsitâne-i Sa‘âdetimde sadâret-i ‘uzmâ ve vekâlet-i kübrâ kâimekâmı olan vezir ‘Ömer Paşa ve İstanbul kâdîsina hüküm ki

Müteveffâ Şahin Mustafa Paşa’nın eytâm-ı siğârının vasîsi olan Hüseyin nâm kimesne dergâh-ı mu‘allâma ‘arz-ı hâl idub müteveffâ-i mezbûr hâl-i hayâtında imam damadı Hasan Efendi dimekle ma‘rûf kimesne ile beynlerinde olan hesâbların görub birbirlerinin zimmetlerin ibrâ-i birle kat‘-ı ‘alaka temessükleri virilmişiken ol temessükât bunun yedinde mevcûd bulunmamağla mezkûr Hasan şirrete sülûk idub ibrâsın inkâr ve beni müteveffâ-i mezbûr zimmetinde alacağım bâkîdir deyu da‘vâ ve bin yüz senesinde Mahmud Paşa mahkemesinde Hüseyin nâm nâibinin huzurunda bunun üzerine bulunan şâhidlerin ikâmetiyle bi-ğayr-i hakk yirmi dört kîse akçe isbât itmekle müteveffâ-i mezbûrun eytâmının cümle emlâk ve eşyâların fûruht ittirub dokuz yük altmış altı bin akçesi olduğundan mâ‘adâ bâkîsini taleble eytâmı ve bunu ta‘addîden hâlî olmadığın bildirub müteveffâ-i mezbûr ile hayâtında ibrâ oldukları temessükât hâlâ mevcûd olmağla da‘vâların tekrâren hak ve ‘adl üzre görülub edâ-i hak olunmak bâbında hukm-i hümayûn ricâ itmeğin sen ki vezir-i muşârun ileyhsin ve mevlânây-ı mûma ileysin mezbûrların da‘vâsın hak ve ‘adl üzre istinâfen istimâ‘ eyleyub zimmetinde şer‘an nesne sâbit olur ise eytâma redd itdiresün deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı Ra sene 101

Hüküm 160

Ümerâ-i deryadan kapudan vekîli Ahmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

Belkıs nâm hatun dergâh-ı mu‘allâma ‘arz-ı-hâl idub bundan akdem Edirne’de Yusuf nâm kimesnenin oğlu Hasan nâm kimesneye fî‘il-i şenî‘ kasdıyla te‘addî itmeğin mezkûr Hasan dâhi kendünü halâs için katl eyledi bunun oğlu mezkûr Hasan tersâne-i ‘âmirem zindanında habs olunmağla ıtlâk olunmak bâbında hukm-i hümayûnum ricâ itmeğin ıtlâkı için yazılmışdır

Fî evâ’il-ı R sene 101

Sahife 40

Hüküm 161

Tersâne-i ‘âmiremde hâlâ kapudan vekîli olan Ahmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mirân-ı mûma ileyhsin tersâne-i ‘âmirem tarafından tevcîh oluna gelen kılâ‘ müstahfizânında vâki‘ olan mahlûlâtı müstehakkına tevcîh idub mîr-i mîrâna berât viresün deyu yazılmışdır Fî evâ’il-ı R sene 101

Hüküm 162

Mısır vâlîsi vezir Ahmed Paşa’ya hüküm ki

Bundan akdem harem-i muhteremim ağalarından izn-i hümayûnum ile mahrûse-i Mısır’a varub sâkin olan ağavâtın her birine hazîne-i Mısır’ın vâki‘ olan mahlûlâtından virilmek üzere ihsânım olan vezâ’if ilâ hâze’l-ân temâmen virilmediği mesmû‘-ı hümayûnum olmağla zikr olunan ağavâtın ellerinde olan evâmîr-i ‘Aliyyemden tasrîh olunan vazîfelerin cümlesi hesâb olunub ne mikdâr olur ise tazmini sâbıkan Mısır vali olan düstûr-ı mûkerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem vezirim Hasan Paşa edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehû zamânında düşen mahlûlden virmesi fermân ım olmağın sen ki vezir-i müşârun ileyhsin ehakk ücretin dâhi zamanında düşen mahlûlden sen tevcîh idub viresün deyu yazılmışdır Fî evâ’il-ı R sene 101

Bir sûreti dâhi

Sâbıkâ Mısır vâlîsi olan Hasan Paşa’ya vech-i meşrûh üzere yazılmışdır

Fi't-târîhi'l-mezbûr

Hüküm 163

Rodos kal'âsı dizdârına hüküm ki

Dergâh-ı mu'allâm cebecileri odabaşlarından Mustafa'nın şekâvet ve fesâdı zâhir olmağın Rodos kal'âsında habs ve kal'a-bend idub fermân -ı şerîfim sâdır olmadıkça ıtlâk olunmamak için hüküm yazılmışdır Fî evâ'il-ı R sene 101

Mazmûn-ı merkumun isti'câli için tekrâr hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı Z sene 101

Hüküm 164

Şâm-ı şerîf kâdîsina ve Şâm mütesellimine ve Şâm kol ağası ve zâbitları ve sâir iş erlerine hüküm ki

Memâlik-i İslâmiyyeye su'-i kasd iden a'dâ-i dînin def'-i mazarratları için geçen sene sefer-i hümayûnuma me'mûr olan Şâm askeri hidemât-ı hümayûnumda bulunmaları hasebiyle terahhumen vatanlarına 'avdet ve insirâfları bâbında izn-i hümayûnum erzâni kılınub İnşallâhu Te'âlâ bu sene-i mübârekenin evvel-i rebî'inde i'lâ-i kelime-i dîn ve tenkîs-i râyât-ı şevket-i müşrikîn için tasmîm olunan ğazve-i hümayûnum dâhi ziyâde 'atâd ve 'uddeye muhtâc olub küffâr-ı muhâribînin bilâd-i İslâmiyyeden inkişâfına kâfi olacak mîkdârı 'asâkir-i İslâmın istinsâr olunmaları evked-i ferâiz-i dîn ve esbet-i ahkâm-ı kitâb-ı mübînden olmağla İnşallâhu Te'âlâ evvel-i baharda Edirne mu'askerinde hâzır ve âmâde bulunmak üzere Şâm-ı şerîf kollarında beş yüz nefer sefer-i hümayûnuma me'mûr olmuşlardır imdi siz ki mûma ileyhimsiz her biri kendü nevbeti ile olub müceddeden taşradan yazılmayub ve me'mûr olan birine bedel virmeyub ve sefer-i hümayûnuma liyâkati olub ihtiyar olmayanları Haseki nâmıyla alıkonmamak üzere Şâm kullarından ağaları ve zâbitlarıyla cenk ve harbe kâdir güzide ve tuvânâ beş yüz nefer asker techîz ve i'dâd ve harrizi'l-mu'minîne 'ale'l-kitâl fahvâ-i sa'âdet ihtivâsı üzere cihâda tahrîz (**ve faddalaallâhu'l-mücâhidîne 'alel-kâ'idîne ecran 'azîmâ**) müfâd-i kerimü's-şânından her birin âgâh olub bir gün ve bir sâ'at mukaddem ikdâm ve irsâl ve vakt ve

zamanyla Edirne sahrâsında ordu-yı hümayûna iltihâkları husûsunda her biriniz bezl-i mechûd eyleye deyu yazılmışdır Fî evâ'il-ı Z sene 101

Hüküm 165

Mahrûse-i Mısır-ı Kâhire'den Âsitâne-i Sa'âdetime gelince yol üzerinde vâki' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâki' menzilcilere hüküm ki

Mahrûse-i Mısır-ı Kâhire'ye müte'allık der-i devlet-i 'Aliyyeme 'âcileten 'arz ve i'lâm olunması iktizâ iden umûr-ı mühimmede düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem Mısır vali olan vezir Ahmed Paşa edâmallâhu Te'âlâ iclâlehû tarafından ancak bir ve iki nefere varınca buyuruldu ki taht-ı kazânızda vârid olan ulaklara mu'tâd üzre menzil bargirleri virilub 'avk ve te'hîr ile ta'tîl-i umûrdan ve iki neferden ziyâdeye müsâ'ade olunmakdan ziyâde ihtirâz eylesün deyu yazılmışdır Fî evâ'il-ı Z sene 101

Sahife 41

Hüküm 166

Sofya'da 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Vezir İbrahim Paşa'ya hüküm ki

Hâlâ Sofya muhâfazasında olan Şâm eyâletinin bi'l-cümle zu'amâ ve erbâb-ı tımarı dergâh-ı mu'allâma 'arz-ı hâl ve adam gönderub sene-i âtiyede eyâlet-i merkûmenin zu'amâ ve erbâb-ı tımarına bedel fermân ım olmağla vatanlarına 'avded ve insirâfları için hukm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden sen ki vezir-i müşârun ileysin Şâm eyâletinin zu'amâ ve erbâb-ı tımarın dâhi vilâyetlerine gitmek üzre izin virub irsâl deyu yazılmışdır

Fî evâ'il-ı R sene 101

Hüküm 167

İstanbul kâimekâmına ve kâdîsına hüküm ki

Vâki‘ olan cerâim ve cinayet ahkâmı muktezâsı şer‘-i kadîm üzre icrâ olunmayub hilâf-ı şer‘-i şerif mücrim ve canî olanlar tersâne-i ‘âmirem gemilerine ve ümerâ-i derya sefinelerine küreğe vaz‘ olunmağla hudûd-ı şer‘iyye ibtâl ve nice (...) ve mâtem ashâbı dâhi müstehak olmadığı ‘ukûbet ile mu‘âkab olduğu mesmû‘-ı hümayûnum olmağla devlet-i ‘Aliyyemde ‘iyâzen billâhi Te‘âlâ ahkâm-ı ilâhîye muhâlif umûrun sudûruna rızâ-i şerîfim yoktur min ba‘d cürm ve cinayet ashâbının ahvâlî muktezây-ı şer‘-i mütahher üzre icrâ ve cinayeti hasebiyle hadden ve kısıâsen katl mi olunmaludur yoğsa kat‘ mı olunmaludur veyahud habs ve nefy gibi vücûh-ı ta‘zîrden bâ‘is-i inzicâr olur bir vecihle mi muâhaze olunmaludur ‘ukûbât-ı meşrû‘a ile mu‘âkab ve ahkâm ve hudud-ı şer‘iyye ikâmet olunub evâmîr-i hakk’a muhâlif ol makûle bid‘atlerin istimrâr ve istikrârına müsâmahe ve iğmâzdan bi’l-küllîyye ı‘râz olunmak bâbında hatt-ı hümayûn-ı sa‘âdet-makrûnum sâdır olub tenkîd-i ahkâm-ı şerî‘at-i mütahhara aksâ-i murâd-ı hümayûnum olmağın imdi sen ki vezir-i muşârun ileyh ve mevlânâ-yı mûma ileyh sin vech-i meşrûh üzre tersâne-i ‘âmirem gemilerine ve ümerâ’-i deryâ sefinelerine kürek çekmek üzre vaz‘ olunan o makûle ashâb-ı cinâyâtı emîru’l-‘umerâi’l-kirâm kapudan vekîli olan Ahmed dâme ikbâluhû ma‘rifetiyle ihzâr idub her birinin cürmü ne idüğü teftîş ve tefahhus eyleyub sâbit olan cinâyetlerin hesâbıyla hadden ve kısıâsan katl olunmağı iktizâ ider yoğsa kat‘ mı icâb ider yoğsa habs ve nefy gibi bâ‘is-i inzicâr olur vücûh-ı tarîrden biriyle muâhaze olunmağı iktizâ ider mûcib-i şer‘îsi ne ise hukm-i şer‘î olundukdan sonra icrâ idesün ‘ukûbât-ı meşrû‘adan vücûh-ı mezkûrenin birisiyle şer‘an muâhaz ve mu‘âkab olunmak iktizâ itmeyenlerin sebilini tahliye eyleyub mûcib-i şer‘îsinden ğayrı vecihle muâhaze ve şerî‘at-i mütahharaya muhâlif bir ferde tertîb-i cezâdan beğâyet ihtirâz ve ictinâb eylesün deyu yazılmışdır Fî evâ’il-ı R sene 101

Hüküm 168

Ber vech-i arpalık İçil sancağına mutasarrıf olan (boş) dâme ikbâluhûya hüküm ki

İnşallâhu Te‘âlâ evvel-i rebî‘de ibkâ-i dîn ve ihyâ-i sünnet-i seniyye-i fahrû’l-mürselîn için tasmîm olunan ğazve-i hümayûnum için ziyâde asker tedârukü ehemm ve elzem olmağın sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyh sin sefer-i hümayûnuma me’mûr olmuşsundur imdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi âlât-ı harb ve edevât-ı cengi şimdiden hâzır ve âmâde idub mükemmel kapun ve mütevakkî adamlarınla İnşallâhu

Te‘âlâ evvel baharda Edirne sahrasında ordu-yı hümayûnumda mevcûd bulunasun
deyu yazılmışdır Fî evâ’il-ı R sene 101

Hüküm 169

Emri şakk olunmuşdur

Anadolu vali vezir-i mükerrerem Hamza Paşa’ya hüküm ki

İnşallâhu Te‘âlâ evvel-i rebî‘de ibkâ-i dîn ve ihyâ-i sünnet-i seniyye-i fahrû’l-mürselîn için tasmîm olunan ğazve-i hümayûnum için ziyâde asker tedârükü ehemm ve elzem olmağın sen ki vezir-i muşârun ileyhsin eyâletin askeriyle sefer-i hümayûnuma me’mûr olmuşsundur imdi emr-i şerîfîm vardığı levâzım-ı seferiyyeni şimdiden hâzır ve âmâde idub mükemmel kapun ve mütevakkî adamların ve eyâletin askeriyle İnşallâhu Te‘âlâ evvel baharda Edirne sahrasında ordu-yı hümayûnumda mevcûd bulunman bâbında deyu hüküm yazılmışdır

Fî evâ’il-ı R sene 101

Hüküm 170

İstanbul kâimekâmına hüküm ki

Mahmiye-i İstanbul’da vâki‘ Şiruğancı tâifesi dergâh-ı mu‘allâma ‘arz-ı-hâl idub kadîmü’l-eyyâmdan beru umûrların görmek için beynlerinde Kethuda nasb eylediklerinden ma‘rifet-i şer‘le yedine hüccet-i şer‘iyye ve temessük virilub ruûs ile üzerlerine Kethuda nasb ve ta’yîn olunduğı yoğ iken bin doksan üç senesinden beru Âsitâne-i sa‘âdetimden sadâret-i ‘uzmâ kâimekâmları mîrî taraflarından ruûs ile Kethuda ihdâs olunub ta‘addî olunduğın bildirub ol bâbda hukm-i hümayûnum ricâ itmeğın kadîme muğâyir mezbûrlara ruûs ile Kethuda nasb olunmamak için yazılmışdır Fî evâ’il-ı R sene 101

Hüküm 171

İstanbul kâdîsina hüküm ki

Paçacı tâifesinden ‘Ömer ve Hasan gelub Galata kazâsı müzâfâtından Kasımpaşa’da kadîmi Paçacı dükkânı hissesi mukâbelesine merhûm ceddî Ahmed Han tâbe serâhu câmi‘-i şerîfî kurbünde ihdâs olunan salhâneden cümlelerin ma‘rifeti üzere hüccet-i şer‘iyye ile hisse virilmiş iken selhâne-i mezbûr mahall-i âhara nakl olunmağla hissesin virmekte ta‘allul eylediklerin bildirub hüccet-i şer‘iyye mûcibince hissesi şer‘le alıvirilub icrâ-i hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın şer‘le görölmek için yazılmışdır Fî evâ’il-ı R sene 1101

Sahife 42

Hüküm 172

Bi’l-fi’il yeniçeri ağası ‘Ali Ağâ dâme ‘uluvvuhûya kul Kethudasına ve Zağracıbaşîya ve seksoncubaşîya bölük ve cemâ‘at çorbacılarına ve odabaşîlarına ve bi’l-cümle ocak ihtiyarlarına hüküm ki

Dergâh-ı ‘âlî yeniçerileri bu âna dek vâki‘ olan hidemât-ı dîn ve devlette kemâl-i sadâkat ve istikâmet ile hizmet ve bezl-i mühimme ve sarf ve sa‘y ve kûdret idub ğazâ ve cihâdlarda kadem-i sıdk ve hulûs-ı niyyet ile cedd ve ictihâdları sebebiyle nice husûn-ı menî‘a ve kılâ‘-ı rafî‘a ve memâlik-i vesî‘anın feth ve teshîri ve a‘dâ-i dînin kahr ve tedmîri müyesser ve nice vekâyî‘ ve hurûb-ı mütlife ve melâhim-i müctemi‘ada sebât-ı ikdâm ve sebât ve ikdâm ile dilâverlikler ve bahadırlıkları müşâhed ve mu‘âyyen olmağla ğâzîn Padişahların du‘â-i hayrlarına mâzhar olagelmişler idi aralarına merâsim ve âdâb-ı hizmet ve levâzim-i edâ-i şükr-i ni‘metden bî-haber ecnebîler karışub çorbacılıklar ve çavuşluklar ve serdarlıklar ocaktan yoluyla gelub merâkî ve medârice hizmette terakkî iderek tahsîl-i istihkâk ve istihâl idub emekdâr olanlara virilmeyub ba‘zı zâbitların ihmâl ve tesâmüh ve itmâ‘ ve aĝrâzları sebebiyle nâ-müstehakklara virilub ve mûcib-i ‘azl olur hâlleri yoğ iken zamân-ı yesîrde ‘azl olunmağla ber-hilâf-ı kânûn dirliğe isti‘dâdı olmayan ecnebîleri çerâğ nâmıyla yeniçeri zümresine ilhâk ittiklerinden ğayrı uğur-ı dîn-i mübînde zahmed ve meşakkat çekenlere iltifât ve rağbet olunmayub terakkî ve tekâ‘ud nâ-müstehakklara virilub ve yeniçeri meydanından ocakların emekdâr ve sefer ve

serhadlerde hizmetiyle imtiyâz ve i'tibâr bulanlar için 'avârif ve âlâ-i cemîle ve fevâzil ve na'mâ-i cezîle-i Padişahiden ihsân olunan lahm-ı meydan ve sekban furununda tabh olunan fodula dâhi müstehakkına virilmeyub ğayr-ı müstehak ve ocaktan hâric kimesnelere virilub ve 'özü ve illeti olmayub sefer seferlemeğe kûdret ve mikneti olanların 'amel-mande ve tâlib-i 'ilm ve mecrûh ve bunun emsâli bahaneler ile esâmeleri âsitâne-mande olub ve tavâif-i mezbûreden müteveffâ olanların vâris-i ma'rûfu var iken metrûkâtın Beytü'l-Mâl emîni zabt idub vârisi zuhûra gelub taleb ittükde yeniçeri ağasına virdüm deyu 'illet ve mâl-ı eytâmı izâ'at ve vârislerine 'özü ve hıyânet itmekle bu zikr olunan esbâbdan nâşî-i ğayret ve hamîyyetlerine futûr ve üslûb-ı sâbık üzre me'mûr oldukları hidemâttan murtezâ-i dîn ve devlet olacak sâ'î-i sâliha-i meşkûre ve âsâr-ı vâziha-i meşhûrelerin zuhûra gelmemekle kendülerinden dâhi mu'tâd-ı kadîm üzre alınub ve raġbet olunmayub sâir askerinin olmayanlardan imtiyâzları kalmayub kavânîn ve usûl-ı mustakirre ve kavâ'id ve rûsûm-ı müstemirrenin muhâlefeti ve tevhi'n-i urba ve za'f-ı kuvâların müeddî olub misâk ve milâk emirleri i'tidâlden terâtüb ve i'tilâle mâil ve tetâvül ve tekâlüb-i a'dâ ve tehâzül ve te'âzûd-i evliyâ ve huluvv-i hazâin ve nefâd-i zehâir ve zehâb-ı emvâl ve helâk-i a'mâl ve ziyâ-ı hukûk ve ihtilâl-ı umûra muntehî olub ve bi'l-cümle nizâm ve hâllerine teşvîş ve ihtilâl tatarruk itmeġin imdi (**men senne fî'l-islâmî sünneten haseneten felehû ecruhâ ve ecru men 'amele bihâ min ba'dihî min ğayri en yankasa min 'ucûrihim şey'un ve men senne fî'l-islâmî sünneten seyyi'eten kâne 'aleyhi vizrahû ve vizra men 'amele bihâ min ğayri en yankasa min 'evzârihim şey'un**) mûktezâsınca fî-mâ-ba'd sünnet-i hasene ve kânûn-ı marziyye-i müstahseneye ri'âyet (**ve men vellâ minküm raculen ve fî ra'iyetihî men huve evlâ minhu fekad hânallâha ve rasûlehû ve cemâ'ate'l-müslimîn**) mazmûnuna dühûlden ictinâb olunub çorbacılıklar ve çavuşluklar ve serdarlıklar ve sâir gedikler nâ-ehle virilmeyub (**innallâhe ye'muruküm en tu'eddu'l-emânâti ilâ ehlihâ**) hükmü cemî'i mesâlihi şâmil olmaġla ocaktan hidemât-ı dîn ve devletimde bulunmuş ve sefer seferlemiş ve cenk ve harb görmüş ehil ve müstehak olanlara virile ve hâlâ aralarında zâbit nâmına olanlardan nâ-ehl ve nâ-müstehakklara var ise (**'unzulu'n-nâse menâzilehüm**) fahvâsınca yerlerin raşîd ve sedîd emekdâr ve kâr-ı güzâr olanlara virilub (**men ista'malnâhu 'alâ 'amelin ferazaknâhu rizkan femâ 'ehaze ba'de zâlike fehuve ġulûlun**) müeddâsı üzre istibdâllerin 'arz ve bedel ve ġaraz ve 'illet ile meşûb ve ma'lûl olmaktan ittikâ olunub mukâbelesinde bir şeyleri alınmaya

ve hidemât-ı ‘Aliyyede taksîrleri ve mûcib-i ‘azl olur hâlleri olmadıkça bilâ ‘illet mevcibe-i maslahatdan hâric ağrâz için azl olunmayalar ve tasmîm ve bedergâh olmadıkça hilâf-ı kânûn چراغ nâmıyla bir ferdin yeniçeri itmeyub ve tasmîm ve bedergâh iktizâ ittükde dâhi ğazâ ve cihâda kemâl-i isti‘dâdı ve yeniçeriliğe liyâkatı olmayan ahlât-ı nâsdan el-‘ırku nezzâ‘ hubs-i tînet ile mevsûm ve cubn ve cevri ile mevsûm kadîmden memnû‘ olan tavâifden ocağa idhâl olunmaya ve müstehakk olmayanlara terakkî ve tekâ‘ud virilmeye ve tekâ‘ude müstehakk olanların dâhi hizmetlerin ve cihet-i istihkâkların vukû‘u üzre yeniçeri ağası memhûr ve i‘lâm idub mûcibince fermân sâdır olmadıkça bir ferde tekâ‘ud virilmeye ve yeniçeri meydanından ocağın ehl-i istihkâkına ihsân olunan lahm meydan ve sekban furununda tabh olunan fodula emekdâr olub sefer ve serhadlerde can ve baş ile hizmeti sebkât iden kimselere virilub (**ez-zulmu ve men‘u‘ş-şey‘u fî ğâyri mahallihî**) istihkâkı olmayanlara virilmeğe ve bir tarîk ile nâ-müstehakk ve ecnebîye virildüğü vâridir (**mâ-ra‘âhu‘l-mu‘minîne hasenen fehuve ‘indallâhi hasenun**) ocak zâbitlarının re‘y ve ittifâklarıyla girüye alınub müstehakk ve emekdâr olanlara virile ve pir ve ‘amel-mande olduğı mütebeyyin ve müstehakk olmadıkça esâmesi amel-mande kayd olunmaya (**inne‘l-lezîne ye‘kulûne emvâle‘l-yetâmâ zulmen innemâ ye‘kulûne fî butûnihim nâran**) mâ-sadakında ictinâbı vâcib bilub mûifât-ı say‘den olan ekl-i mâl-ı yetîmden ki ‘iyâzen billâh ve katl-i nefsi muharrame ile ber nizâmda musevvikdir beğâyet ihtirâz idub tavâif-i mezkûreden vefât idenlerin vâris-i ma‘rûfu var iken metrûkâtlarına yeniçeri ağası dahi itmeyub ocaklara emîn-i Beytül-mâl olanlara emânet ile mevsûf ve diyânet ile ma‘rûf bir kâtib ma‘rifetiyle zabt ve defteri hıfz idub vârisi zuhûr ittükde (**men terake mâlen fe-li-verasetihî**) bir nesnesin ketm eylemeyub min ğayr-i noksân vârislerine vireler ve seferlerde ve serhadlerde hidemât-ı ‘Aliyyede mevcûd olanların ellerinde re‘âyâ toprağı vardır deyu tekâlîf-i şâkka bir nesne metâlibesiyle rencide olunmayalar lâkin me‘mûr oldukları sefer ve serhadlerde makâm-ı hizmette mevcûd olmayub kendü evlerinde ve yerlerinde kalanların biz yeniçeriyiz deyu iddi‘âları isgâ olunmayub serdarlar dâhi ol makûlelere yoldaşdır deyu sâhib çıkmayalar ve bi‘l-cümle tevkiye-i ahkâm-ı sîret-‘âdile ve sünnet-i fâdile ahsen-i tarîk ve ekmel-i tensîk üzre cârî ve ocağınızda hukûk-ı ef‘âl-i sâlîfe-i mahmûde ve hidemât-i sâbika-i mahfûzasın ğayr-ı isrâf ve ihcâf iktisâd ve i‘tidâl üzre ri‘âyet olunub erzâk çend ve i‘tiyât-ı nafakât-ı ğazânın mahall-i ihtilâs-i nehizet ve iftitâhı fırsattır deyu her mazarrata tu‘me olunmaktan ihtirâz ve

zabt-ı sivâm ve hıfz-ı nizâm yapanlara ihtimâm-ı tâmm ve bi'l-cümle şer'-i mütesâdim olmayub zımnında mesâlih-i hayr olan kavâ'id-i marziyye-i hasene ve kavânîn-i müstahsinenin i'mâl ve nefâzine sa'y ve ikdâm idub ve emr-i şerifim sûretin Âsitâne-i sa'âdetimde ve suğûr ve serhadlerde vâki' kılâ' ve bikâ'ın muhâfazasında olan yeniçeri zâbitlarına irsâl ve işâ'at ve i'lân idub her birin mazmûn-ı şerifinden habîr ve âgâh ittükden sonra iş bu hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumu ocak ağaların ve zâbitların ve ihtiyârlarının re'y ve ma'rifetleriyle bir mahfûz mahalle vaz' ve hıfz idub senede bir def'a ocak zâbitları ve ihtiyârları kapuya da'vet ve ağaları huzurunda akd-i meclis ve cümlelerin müvâcehesinde kırâ'at olunub sakâmetleri istikâmete mübeddil ve i'tilâllerin i'tidâle muhavvel olunmak için düsturu'l-'amel ittihâz eylemek bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur Tahrîran Fî evâsıt-ı R sene 1101

Sahife 43

Hüküm 173

Varna kâdisına hüküm ki

Bundan akdem Varna'nın 'azebler ağası İdris'in 'azl olunmasını îcâb idecek mertebe sû'-i hâlini müş'ir Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderdikleri mahzârda mühürleri olanlardan Varna kal'âsının dizdârı 'Osman ve yine Varna'da Ken'an Paşa kal'âsının dizdârı İbrahim ve 'Osmân neferâtından Mustafa tekrâr mezbûr İdris'in husn-i hâline müte'allık olan mahzârda dâhi mühürleri olub tarafeyne virilen mahzârda mühürleri bulunub şehâdet itdüklerin cevâb vermek için ihzârları lâzım gelmeğle ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle ihzâr eylemen bâbında deyu hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı R sene 1101

Hüküm 174

Rumili'nin sağ kolunda vâki' Karinâbâd ve İslimye ve Aydos ve Varna ve Balçık ve Hacıoğlu bâzârı ve Minkalye ve Karasu ve Babadağı ve Hırsova ve Çardak ve Silistre ve Yenibâzâr ve Umûrfakîh ve Şumnu ve Eskicum'a ve Hezargrad ve 'Osmânâbâzârı ve Tırnova ve Lofça ve Servi ve Plevne ve Maçın kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâki' Kethuda yerlerine hüküm ki

Memâlik-i İslâmiyyeye istîlâ kasdında olan küffâr-ı hâksârda ol havâlinin bi-avni'llâhi Te'âlâ hıfz ve hırâseti ehemmiyât-ı mûhimmât-ı dîn-i mübîneden olub ve bu vakitte gazâ-ı cem'-i müslimîn üzerlerine farz-ı 'ayn olmağın taht-ı kazânızda vâki' sipâh ve silahdârân neferâtı dâhi Kethuda yerleriyle ma'an Özi tarafında 'asâkir-i islâmiyyeye ser-'askerim olan vezîrim Mustafa Paşa ile ma'an gayret-i dîn-i mübîn için hıdmet-i muhâfazada mevcûd bulunmaları fermânım olmağın imdi siz ki Kethuda yerlerisiz sipâh ve silahdârân ocaklarından ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boş) çavuş ve (boş) çavuş zîde kadruhû ma'a emr-i şerîfimle her kangınızın taht-ı kazâsına varub dâhil olur ise bir ân ve bir sâ'at te'hîr ve tevakkuf itmeyub cümle neferâtınızı kaldırub bir gün mukaddem varub vezîr-i müşârün ileyhin yanında hıdmet-i dîn-i mübînede mevcûd bulunasız şöyle ki fîmâ ba'd sipâh ve silahdârândan bir ferd evlerinde bulunurlar ise esâmîleri çalınmağla iktifâ olunmayub eşedd-i 'ukûbetle haklarından gelinür deyu bi'l-fî'il ağaları tarafından mühürlü mektûb virilmeğle mûcibince 'amel olunmak için hüküm yazılmışdır

Fî evâsıt-ı R sene 1101

Hüküm 175

Amasya sancağı ilhâkıyla Sivas vâlisi olan Vezîr Süleymân Paşa'ya hüküm ki

İnşâllâhu Te'âlâ evvel-i rebi'de musammem olan gazve-i hümayûnum ziyâde 'udde ve 'atâdı mûktezî olub senden dâhi bi-'avnihi Te'âlâ sebîl-i dîn-i mübînede mükemmel kapun ile küllî hizmet me'mûl-i hümayûnum olmağın sen ki vezîr müşârün ileyhsin emr-i şerîfim sana vardığı gibi eyâletin askerini techîz idüb İnşâllâhu Te'âlâ mükemmel ve müretteb kapun ve cenk ve harbe kâdir musallah ve mütevakkî adamlarında evvel-i baharda Edirne'de orduy-ı hümayûnumda bulunmak şartıyla kalkub bir gün mukaddem menâsıbına varub levâzım-i seferiyyeni tertîb ve tekmîl eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdir olmuşdur deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı R sene 1101

Hüküm 176

Mar'aş beğlerbeğisi Süleymân dâme ikbâluhûya hüküm ki

İnşâallâhu Te‘âlâ evvel-i bahârda musammem olan gazve-i hümayûnum için ziyâde asker tedâruki ehemmi-i mühimmât-ı dîn ve devlet-i ‘Aliyyemden olmağın sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin sefer-i hümayûnuma me’mûr olmuşsundur imdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi levâzım-ı seferiyene şimdiden hâzır ve âmâde idûb mükemmel ve müzeyyen kabûl ve müsellim ve müstevfî ve güzîde adamlarınla vakt ve zamânıyla kalkub inşâllâhu Te‘âlâ evvel-i bahârda gelüb Edirne’de ordûy-ı hümayûnda bulunub sebîl-i dîn-i mübînde bezl-i mechûd eylesin deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı R sene 1101

Hüküm 177

Sâbıkan Rûmili kâdî’askeri olup ber vech-i arpalık Galata kazâsına mutasarrıf olup Feyzullâh edâmallâhu Te‘âlâ fezâiluhûya hüküm ki

Mahrûse-i Galata mahallâtından Sultân Bâyezîd-i Velî mahallesi ahâlîsi Dergâh-ı Mu‘allâm’a ‘arz-ı hâl ve âdem gönderub Kalos ve Panayot ve Nikola nâm zimmîler mahalle-i mezbûrda ehl-i İslâm hânelerine muttasıl ve mescid-i şerîfe karîb mahallere meyhâneler ihdâs ve hamr ve arak bey‘ ve furûht itmeğle râyiha-i kerîhesinden mute‘ezzî olduklarından gayrı vakt-i mağrib ve işâda ümmet-i Muhammed eşkiyâ havfindan mescid-i şerîfe varamayub mutazarrır oldukların bildürub men‘ ve def‘ olunmak bâbında hukm-i hümayûnum ricâ eyledükleri ecilden sen ki mevlânây-ı mûma ileyhsin cevâmi‘ ve mesâcid-i ehl-i İslâm ile müşerref olan buldân ve kasabâtda hamrın bey‘ ve şîrâsı ve **şûrb ve tenâvülû** mukaddemâ dâhi men‘ olunub tenbîh olunmuşken memnû‘ olmayub bu fesâda cesâret idenler mu‘âkab olmak lâzım gelür imdi ba‘de’l-yevm mesmû‘ olmamak üzre muhkem tenbîh ve nesâyih idûb müsâmaha sebebi ile mu‘âteb olmakdan ziyâde hazer eylesin deyu yazılmışdır.

Fî evâhir-i R sene 101

Sahife 44

Hüküm 178

İstanbul'da sadâret-i 'uzmâ kâimekâmı Vezîr 'Ömer Paşa'ya ve İstanbul kâdîsına hüküm ki

Mahmiyye-i İstanbul'da sâkin ermenî tâifesi Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arz-ı-hâl idüb mahmiyye-i mezbûre mahallâtından Hâcî Îsâ mahallesinde feth-i hâkânîden bâ âna gelinceye değin tâife-i merkûmeye mahsûs olan kenîsânın tarîk-i 'âmm tarafında olan bâğçe dîvârının taşra yüzü mürûr-ı eyyâm ile münhedim ve yine tarîk-ı hâssı tarafında olan odası dîvârının dâhi taşra yüzü sâkıt olub meremmâta muhtâc olmağla ma'rifet-i şer'le keşf ve tahrîr ve hüccet-i şer'iyye verildiğın bildürub ol bâbda hukm-i hümayûnum ricâ itmeğın münhedim olan mahallerin termîmine mâni'-i şer'îsi yoğise vaz'-ı kadîmî üzre termîmine mûmâna'at olunmamak emrim olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel idüb dâhi kadîmî ermenî kenîsâlarının münhedim olan mahallerin termîmine mâni'-i şer'îsi yoğise ol bâbda muktezây-ı şer'-i kadîm ve mazmûnı muvâfık-ı şer' olub sâbit ve zâhir olan hüccet-i şer'iyyesi mûcibince 'amel idüb dâhi hâricden eşcâr ve ahcâr vaz' olunmamak şartıyla kendü ta'arruzu ile vaz'-ı kadîmî üzre mesâ'-ı şer'î olduğu meremmiye ta'mîrine kimesneyi dahl ve ta'arruz itdürmeysin ammâ mukayyed olasın ki bu bahâne ile vaz'-ı kadîminden ziyâde binâ ihdâs olunmak ihtimâli olmaya min-ba'd şer'-i şerîf ve hüccet-i şer'iyye ve emr-i hümayûnuma muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin deyu yazılmışdır Fî evâ'il-i R sene 101

Hüküm 179

Sofya tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve bûğ olan Vezîr İbrahim Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsin emîru'l-'umerâi'l-kirâm Aydın ve Saruhan muhassılı Ahmed dâme ikbâluhûnun delibaşılığı hıdmetinde olan İbrahim ve gönüllüyân ağası Mahmûd ve sağ kol ağası Halîl ve sol kol ağası Abdullâh ellişer nefer ile inşâllâhu Te'âlâ rûz-ı hıdırâ varınca yanında meks ve edâ-i hıdmet idüb ba'dehu diledikleri kimesne yanına gitmek üzre müddet-i merkûmede îcâb iden 'ulûfe ve nafakaları cem'an yedi bin altı yüz ğuruş olub mûma ileyhden bi't-temâm ahz ve kabz eyledüklerin ikrâr ve iki kıt'a huccet virilub tarafına irsâl olunmağın imdi inşâllâhu Te'âlâ mezbûrlar varduklarında hüccet-i şer'iyye mûcibince müddetleri temâmına değin sebîl-i dîn-i mübînde iktizâ iden hıdemât-ı 'Aliyyemde a'mâl ve

istihdâm eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu hüküm yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R sene 1101

Hüküm 180

Haleb ve Kilis kâdîlarına ve Haleb mütesellimi ve Kilis voyvodasına hüküm ki

İngiltere elçisi olan (...) Dergâh-ı Mu‘allâm’a ‘arz-ı-hâl sunub İngiltere tüccârından Erzurum’da ticâret üzre olan (...) nâm bâzergân Haleb’de ticâret üzre olan (...) nâm İngilterelüye Erzurum’da Vanlı Mûsâ nâm kimesne ile Haleb batmanı bir yük harîr irsâl idüb ‘arz-ı rûm kârbânı ile Haleb’e gelürler iken Cihânbeğli Ekrâdından Koyunoğlu dimeğle ma‘rûf İbrahim nâm kimesne on sekiz müsella nefer ile Malatya kurbunda Kızılhân nâm mahallinde üzerlerine çıkub zikr olunan harîri ellerinden alub ziyâde gadr ve hâlâ Murâd Paşa köprüsü havâlisinde olub yedlerinde hüccet-i şer‘iyyeleri olduğunu bildürub ol bâbda hukm-i hümayûnum ricâ itmeğın Cihânbeğli Ekrâdından Koyunoğlu dedikleri şakî hevâsına tâbi‘ eşkiyâ ile Murâd Paşa köprüsünde ve ol havâlîde ise ma‘iyyet ve ittifâk ile mezbûrları ele getürüb İngiltere bâzergânından gasb idüb aldıkları harîri siz ki mevlânây-ı mûma ileyhimâsız mûktezây-ı şer‘-i şerîf üzre gereği gibi teftîş ve tefahhus idüb bu fesâdı itdükleri şer‘le üzerlerine sübût bulur ise gasb eyledükleri harîri tahsîl ve kendülerin Haleb’de kal‘a-bend ve ahvâllerin ‘arz idüb bu bahâne ile meccânen yem ve yemek alub tahaddüs eylediğınız mesmû‘-ı hümayûnum olur ise hakkınızdan gelinür âna göre ihtimâm eyleyesiz deyu şürûtuyla hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı R sene 1101

Hüküm 181

Ber vech-i arpalık Yanya sancağına mutasarrıf olan ‘Ali dâme ikbâluhûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin bi-avni’llâhi Te‘âlâ basîret ve intibâh üzre senden küllî hîdmet me’mûl-i hümayûnum olmağla ol tarafda olan ‘asâkir-i İslâm’a sen baş ve bûğ ta’yîn olunmuşsundur imdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi düşman-ı

dîn tarafına göz ve kulak olub ‘iyâzen ‘ibâdullâhi Te‘âlâ taraf-ı düşmandan herkes veyahud memâlik-i İslâmiyyeden bir mahalle sû-i kasdları olduğu muhakkak oldukda Ağrıboz muhâfazasında olan vezîrim İbrahim Paşa ile haberleşub müşârun ileyhün re’y-i savâb-dîdi üzre yanında olan tavâif-i asker ve iktizâ ider ise ol tarafda olan ahâlî-i vilâyetin kılıca kâdir olanlarını dâhi yanına cem‘ idüb bi-avnullâhi Te‘âlâ def‘-i mekîdet-i a‘dâya ziyâde ihtimâm ve bezl-i makdûr eylesin deyu hüküm yazılmışdır Fî evâhir-i R sene 1101

sahife 45

Hüküm 182

Saksoncubaşı olub Sofya’da olan Şa‘bân zîde mecduhûya hüküm ki

İnşâallâhu Te‘âlâ ortalarına nizâm virilub evvel-i bahârda sefer-i hümayûna hâzır ve âmâde bulunmaları için Haseki ‘Ali odasıyla ve mute‘allık odalardan altıncı ve otuz birinci ve doksan beşinci cemâ‘atleri çorbacıları ve odabaşları vezâyifleriyle Sofya’dan kaldırub Edirne’ye gönderesin deyu ağa mektûbu mûcibince yazılmışdır Fî evâsıt-ı R sene 101

Hüküm 183

Anadolu’nun sağ kolunda olan mevâlî-i ‘izâm ve vâki‘ olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâki‘ yeniçeri serdarlarına hüküm ki

İnşallâhu Te‘âlâ iş bu sene-i mübârekede müsammem olan sefer-i hümayûnum için ziyâde asker tedârükü ehemmi mühimmat-ı dîn ve devletimden olmağla taht-ı kazânızda vâki‘ nevâhî ve kurrâda sâkin mukîm ve misâfir sahîhü’l-esâmî dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ve cebeci ve topçu tâifesi evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve sâkin-i kasabât ve kurâ ve mahallât ve ism ve resmleriyle defter ve serdarlarıyla Nevruz-ı sultânîde Edirne sahrasında mevcûd bulunmaları fermânım olub evkâf zâbitlarından kıdvetü’l-emâcid ve’l-a’yân Turnacıbaşı Fazlı dâme mecduhû ta’yîn ve ırsâl olunmağın imdi her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise mecma‘-ı nâs olan mahallerde münâdîler nidâ ve mûhkem tenbîh itdürub tavâif-i mezbûreyi evlerinden ihrâc ve serdarları bayraklar açub neferâtını bayrakları altına cem‘ ve vakt-i mezbûrde

Edirne sahrâsında gelub mevcûd bulunmaları için ziyâde tekayyüd ve ihtimâm eylesun ve sen ki serdarların me'mûr olduğunuz üzre tavâif-i mezbûrûnı sâkin oldukları kasabât ve kurrâ ve ism ve resimleriyle 'ale'l-esâmî defter idüb ve kâdîlârinıza imzâ idüb cümlesin mükemmel ve müsellaḥ ve avcu neferâtlarıyla bayraklarınız altına cem' idub vakt-i mezbûrda ale'l-umûm bu tarafa getiresun ve korucu ve oturak olanları kânûn-ı kadîm üzre Âsitâne-i Sa'âdetüm muḥâfazasında mevcûd itdiyesün ve bu tenbîhi sâir evkât olan tenbîhe kıyâs eylemeyüb tavâif-i mezbûreden bir ferdi alıkomayasun şöyle ki bir ferd vilâyetinde kalmak ve serdarları bayrağı altında me'mûr oldukları mahalinden bulunmamak ihtimâli olur

ise hâlâ ocağın tashîhi husûsundan sâdir olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mûcibince ol makûlelere sâhib çıkmayub re'âyâ defterine kayd eylesun bundan sonra dîrlik iddi'âsında olurlar ise ve ol makûlelere sâhib çıkıldığı istimâ olunur ise bilâ-emân katl olunursun imdi cümleiniz habîr ve âgâḥ olub fermân-ı hümayûnuma muğâyir vaz' ve hareketden begâyet ihrâz eylesun ve sen ki sürücülük hıdmetine me'mûr olan mûma ileyhsin me'mûr olduğun üzre neferât-ı mezbûreyi kasabât ve kurrâ ve mahâlleleriyle ale'l-esâmî defter ve kâdîlara imzâ itdürüb ve serdarları bayrakları altına cem' itdürüb mürûr ve ubûr idenleri mahallerde re'âyâ fukarâsına te'addî eylememeleri için mûhkem tenbîh ve te'kîd idüb defterlerin dâhi bu cânibe ırsâl eylesun ki mahallinde yoklandıkda serdarları bayrağıyla Edirne sahrâsında mevcûd bulunmayanların itâ'at-ı emr-i şerîfim eylemeleri için haklarında lâzım gelen cezâları tertîb oluna ve sen ki mûma ileyhimsin bir gûne müsâmaḥa ve himâye eylemen ile taksîr eylemen zâhir olur ise bir vechile cevâba kâdir olamayub 'ikâba müstehak olmanız mukarrer bilub âna göre basiret ve intibâḥ üzre hareket eylesun deyu bi'l-fi'il dergâḥ-ı mu'allâm yeniçerilerim ağası olan iftihârû'l-'umerâ ve'l-ekâbir 'Ali Ağa dâme 'uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb virilmeğle mûcibince 'amel olunmak için hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı Z sene 101

Bir sûreti dâhi

Anadolu'nun sol kolunda vâki' olan mevâlî-i 'izâm ve kuzzât ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdarlarına mübâşiri Sâbikan Bağdad ağası Haseki 'Ali Ağa dâme mecduhûdur

Bir sûreti dâhi

Anadolu'nun orta kolunda vâki' mevâlî-i 'izâm ve kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdarlarına mübâşiri ocak zâbıtlarından Turnacıbaşı Mehmed zîde mecdûhudur

Hüküm 184

Özi tarafında ser-'asker olan Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem Kağılgay sultân mürâfakatiyle me'mûr olduğunuz üzre bir gün evvel karşı şu'beye geçub bi-avnullâhi Te'âlâ mezîd-i havf ve hırâs ile kalkub dârü'l-acûzlerine doğru yıkılıb gitmek melhûz olan a'dây-ı dîni ta'arruz ile fırsat ele virdükde ahz-ı intikâm-ı a'daya bezl-i mesâ'î-i cemî' itmeniz lâzım iken ilâ hâze'l-ân hareketden teennî ve tehâvün idüb şimdiye dek karşıya geçmediğinizden mes'ûl ve mu'âteb olmanız iktizâ itmişdir imdi düşman askerinin meks eylediği mahall ki sağîrû'l-müzevver mühtel bir yer olup üzerlerine varılmakda piyade askere ve top ve tûfenge muhtâc imiş iktizâsı mertebe top götürub lüzûmu olan mühimmâtını kusûr olmamak üzre ta'cîl-i ale't-ta'cîl sultân-ı muşârun ileyh ile mu'tad üzre varub bi-lütfullâhi Te'âlâ düşman-ı dîni memleket hudûdundan geçirmeğe ve mümkün mertebe ahz-ı intikâma sa'y ve dikkat eylesesin bundan sonra tekâsülünüz mûcib-i nizâ'dır öyle bilesin deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı Z sene 1101

sahife 46

Hüküm 185

Erzurum vâlîsi olup Anadolu'da asker ihrâcına me'mûr olan Vezîr 'Ali Paşa ve Mar'aş Beğlerbeği Süleymân ve Yeniil ve Türkmân-ı Haleb muhassılı olan 'Osmân dâme ikbâluhûmâyâ ve Yeniil ve Türkmân-ı Haleb kâdîlarına ve Yeniil ve Türkmân-ı Haleb mukâta'asına tâbi' olan 'aşâ'ir-i Türkmânın boy beğleri ve Kethudaları ve iş erlerine hüküm ki

Memâlik-i İslâmiyeye istîlâ kasdında olan küffâr-ı düzah-karârın nevâ'ir-i şerr ve fesâdı gitdikce işti'âl bulub ve eyyâm-ı meşâhire ve fezâile müteheddî olup itkâ-i

sâire mazarratları bâbında bu taraflarda bulunan ‘asâkir-i muvahhidîn sebîl-i dîn-i mübînde bezl-i mechûd eylemekden hâlî olmayub lâkin muhâribînin gayret-i idmân-ı bâtılaları ve istinsâr ve istinfârları sebebi ile bu âna değin mazarratımızı mündefi‘ olmayub inkişâfları içün sâir bilâdda olan cihâda kâdir ehl-i İslâm dâhi ber mûcib-i kâtîlû el-müşrikîn kâffeten kemâ yûnkâtîlûneküm kâffeten kîtâl-i a‘dâya istinfârları evked-i ferâiz-i dîn ve esbet-i ahkâm-ı kitâb-ı mübînden olub inşâllâhu Te‘âlâ evvel-i vakt-i rebî‘de ikâmet-i dîn ve edâ-i sünnet-i seniyye-i fahrû’l-mürselîn içün sefer-i hümayûnum mukarrer olub ‘aşâir-i Türkmân gayret ve hamîyyet ve şecâ‘at ve şehâmet ile ma‘rûf ve mavsûf olmalarıyla bi-‘avnillâhi Te‘âlâ uğur-ı dîn ve devlet-i ‘Aliyyemde baş ve canıyla küllî hıdmet me’mûl-i hümayûnum olmağın meûnet-i seferiyyelerin görölmek içün beher neferine ellîşer ğuruş virilmek üzre Yeniil ve Türkmân-ı Haleb mukâta‘asına tâbi‘ Afşar cemâ‘atinden iki yüz nefer ve Eymir cemâ‘atinden yüz nefer ve Abalu cemâ‘atinden altmış nefer ve Şambeyazı cemâ‘atinden otuz nefer ve Kızık cemâ‘atinden otuz nefer ve Ağcakoyunlu cemâ‘atinden yüz elli nefer ve Çiçelu cemâ‘atinden on nefer ve Barak cemâ‘atinden elli nefer ve Çiğdemlü cemâ‘atinden yüz nefer ve (...) cemâ‘atinden yirmi nefer ve Reyhanlu cemâ‘atinden on beş nefer ve Beğdilü cemâ‘atinden yüz elli nefer ve Mahlu cemâ‘atinden on beş nefer ve Bozbeğ cemâ‘atinden yirmi nefer ve Oturak Bahadırlı cemâ‘atinden yirmi nefer ve Oturak Çepni cemâ‘atinden yirmi nefer ve Akıncı cemâ‘atinden on beş nefer ve Musacalu cemâ‘atinden yiğirmi nefer ve Pehlûvânlu cemâ‘atinden üç yüz nefer ve Kılıçlu cemâ‘atinden on beş nefer olmak üzre güzîde ve bahadır ve esliha i‘mâline kâdir cem‘an bin üç yüz kırk nefer süvâri Türkmân dilâverleri boy beğleri ve Kethudaları ve iş erleri ile ma‘an gayret-i dîn-i mübîn içün inşâllâhu Te‘âlâ evvel-i bahârda sâir ümmet-i Muhammed ile ma‘an gelüb Edirne sahrasında sancağ-ı Rasûlullâhînin tahtında mevcûd bulunmak üzre me’mûr ve sen ki vezîr-i müşârûn ileyhsin ihrâc ve irsâline ta’yîn olunmuşsundur imdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi bir ân taahhür ve tevakkuf eylemeyüb ve bu vakt sâir evkâta kıyâs olunmayub bi-hasebi’ş-şer‘-i garrâ cümlelerin üzerine mûktezîler deyu dîniyyenin a‘zamından olub tamâm-ı gayret ve hamîyyet vakti olmağla sâdir olan fermân-ı celîlû’ş-şânımın mazmûn-ı münîfinden zikr olunan cemâ‘atlerin ahâlîsi âğâh eyleyub irsâl olunan mûmzâ defterde mastûrû’l-esâmî olan boy beğleri ve Kethudaları ve iş erleri kendüleri bâ nefsihim gelüb kendüleriyle ma‘an bin üç yüz kırk nefer olmak üzre (boş) mukâta‘asından havâle olunan akçelerin ta’yîn olunan mübâşir ma‘rifetiyle

her cemâ'atın muhtârı kim ise cümle ittifâkıyla tevzî' olunmak üzre yedlerine teslim ve vakt u zamânıyla gelüb Edirne'de mevcûd bulunmak üzre birbirlerine virub huccet itdirub husûs-ı merkûm senin 'uhdene havâle olunduğın mülâhaza sâdır olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı münîfî icrâsına bezl-i kûdret eylesin deyu yazılmışdır.

Yalnız bin üç yüz kırk nefer için

Fî evâ'il-i R sene 1101

Bir sûreti dâhi

Müşârun ileyh Vezîr 'Ali Paşa'ya ve Mar'aş mollâsına ve Kilis voyvodasına ve Kilis mukâta'asına tâbi' Ekrâd cemâ'atlerinin boy beğlerine ve Kethuda ve iş erlerine

neferen 'aded 400

Yalnız dört yüz nefer süvârî-i Ekrâd için

Bir sûreti dâhi

Müşârun ileyh Vezîr 'Ali Paşa'ya ve Rakka beğlerbeğisine ve Ekrâd aşiretlerinin boy beğleri ve Kethudaları ve iş erlerine 'aşâir-i merkûmdan cem'an neferen 410

Yalnız dört yüz on nefer süvârî-i Ekrâd için

Bir sûreti dâhi

Müşârun ileyh Vezîr 'Ali Paşa'ya ve Edirne beğlerbeğisi Hürmüs Muhammed ve Mar'aş beğlerbeğisi Süleymân dâme ikbâluhûmâyâ ve (boş) ve (boş) ve (boş) kâdîlarına ve Lekvanik voyvodası ve boy beğleri ve Kethudaları ve iş erlerine Leke ve Emek cemâ'atinden yekûn neferen 150

Yalnız yüz elli süvârî-i Ekrâd için

Bir sûreti dâhi

Müşârun ileyh Vezîr ‘Ali Paşa’ya ve (boş) ve (boş) ve (boş) kâdîlarına ve Boz ulus mukâta‘asına tâbi‘ olan Türkmân tâifesinin boy beğleri ve Kethudaları ve iş erlerine Boz ulus mukâta‘asına tâbi‘ olan Türmân tâifesinden yekûn neferen 200

Yalnız iki yüz nefer süvârî-i Türkmân içün

sahife 47

Bir sûreti dâhi

Müşârun ileyh Vezîr ‘Ali Paşa’ya ve (boş) kâdîsına ve (boş) voyvodasına ve Mamalu Hacı Ahmed oğlu Türkmânı cemâ‘atinin boy beğleri ve Kethudaları ve iş erlerine cemâ‘at-i mezbûrelerden cem‘an neferen 200

Yalnız iki yüz nefer süvârî-i Türkmân içün

Bir sûreti dâhi

Müşârun ileyh Vezîr Kethudaları ‘Ali Paşa’ya ve Danişmendlü kâdîsına ve Danişmendlü voyvodasına ve boy beğleri ve Kethudaları ve iş erlerine cemâ‘at-i mezbûreden cem‘an neferen 300

Yalnız üç yüz nefer süvârî-i Türkmân içün

Bir sûreti dâhi

Müşârun ileyh Vezîr müşârun ‘Ali Paşa’ya ve Edirne beğlerbeğisi Hürmüs Muhammed dâme ikbâluhûya ve Deyre Rahbe ma‘a Selimiye sancakbeği Hüseyin İlyas’a ve (boş) kâdîsına ve ifrâz-ı Zülkadriye mukâta‘asına tâbi‘ boy beğleri ve Kethudaları ve iş erlerine yekûn neferen 200

Yalnız iki yüz nefer süvârî Türkmân içün

Bir sûreti dâhi

Müşârun ileyh Vezîr ‘Ali Paşa’ya ve Deyre Rahbe ma‘a Selimiye sancakbeği Hüseyin İlyâs’a ve Rişvân kâdîsına ve Rişvân mukâta‘asına tâbi‘ cemâ‘atlerin boy

beğleri ve Kethudaları ve iş erlerine Rişvân Ekrâdından yekûn neferen 300 Yalnız üç yüz nefer süvârî Ekrâd için

Bir sûreti dâhi

Müşârun ileyh Vezîr ‘Ali Paşa’ya ve Edirne beğlerbeğisi Hürmüs Muhammed dâme ikbâluhûya ve Payas ve Ayaslu kâdîlarına ve Payas mütesellimine ve vilâyet-i Yenioğlu ve Ayaslu ve Kösesulu cemâ’atlerinin boy beğleri ve Kethudaları ve iş erlerine cemâ’at-i mezbûrelerden yekûn neferen 200 Yalnız iki yüz nefer süvârî için

Bir sûreti dâhi

Diyarbakir eyâletine mutasarrıf Vezîr Kemankeş Ahmed Paşa’ya ve Amed monlâsına ve Mardin kâdîsına ve Mardin voyvodasına ve Mardin voyvodalığına tâbi‘ olan ‘aşâir-i Ekrâdın boy beğleri ve Kethudaları ve iş erlerine yekûn neferen 300

Yalnız üç yüz nefer süvârî Ekrâd için yazılmışdır

Bir sûreti dâhi

Müşârun ileyh Vezîr ‘Ali Paşa’ya ve Edirne ve Mar‘aş beğlerbeğilerine ve Mar‘aş kâdîsına ve (boş) ve (boş) ve (boş) kâdîlarına ve Kars ve Zü’l-kadriyye sâkinlerinden olan Türkmân tâifesinin boy beğleri ve Kethuda ve iş erlerine cemâ’at-i mezbûreden yekûn neferen 300

Yalnız üç yüz nefer süvârî Türkmân için

Bir sûreti dâhi

Müşârun ileyh Vezîr ‘Ali Paşa’ya ve Mar‘aş beğlerbeğisine ve Mar‘aş eyâletinde vâki‘ olan kâdîlara ve eyâlet-i merkûmede olan Türkmân tâifesinin boy beğleri ve Kethudaları ve iş erlerine tavâ’if-i mezbûreden yekûn neferen 400

Yalnız dört yüz nefer süvârî-i Türkmân için

Bir sûreti dâhi

Müşârun ileyh Vezîr ‘Ali Paşa’ya ve Badıllı cemâ‘atinin boy beğleri ve Kethudaları ve iş erlerine Badıllı cemâ‘atinden yekûn neferen 200

Yalnız iki yüz süvâri Ekrâd içün yazılmışdır

Baş ve buğları olan Şah Hüseyin oğlu mahallinde bulunmayup bâhar yere gitmeğle mezbûrun ammîsi ‘Alihan ve Yadiğâr oğlu ‘Osmân Kethuda me’ mûr olan iki yüz neferin her biri yüzer neferine baş ve buğ olmak üzre müceddeden hüküm yazılmışdır Fi’t-târîhi’l-mezbûr

Sahife 48

Hüküm 186

İş bu sene-i mübâreke de ma‘ûnet ve levâzım-ı seferiyyelerin görmek üzre ellişer ğuruş ile Türkmân ve Ekrâd aşâ‘irinden sefer-i hümayûna me’ mûr olan süvâri asker ile bi-enfüsihim gelmeleri fermân olunan boy beğleri ve Kethudaları ve iş erlerinin ‘ale’l-esâmî defteridir

Fî sene 1101

Kilis mukâta‘asına tâbi ‘aşâ‘ir-i Ekrâd cemâ‘atleridir ki zikr olunur

Cemâ‘at-i Okçı İzzeddinlü tâbi‘-i Kilis

Sabıka Kilis voyvodası Çil oğlu Beği Hüseyin Ağa

Sâbıkan Ağraz voyvodası Kâsım Ağa

Bakır oğlu Muhammed Beğ

Belsiko Bölükbaşı

Hasan Kös oğlu İbrahim Beğ

Hasan Kös oğlu İbrahim Beğ

Düvel oğlu Habîb Kethuda

Tabanıbüyük Seydi Kethuda

Murâd oğlu Mûsâ Beğ

Kado oğlu Süleymân Kethuda

Şeyh Hamza oğlu Hasan Kethuda

Deli Hûrî oğlu Hasan Kethuda

Hâcî İbrahim oğlu Hüseyin Kethuda

Hindî Kethuda

‘Ali Küçük oğlu Mûsâ Kethuda

Uzun Kâlo Kethuda

Şeyh Hüseyin Kethuda

Sâbikan Belo Mehmed Kethuda karındaşı Hüseyin Kethuda

Hızır Banlu Öksüz Mûsâoğlu

Kel Minnet oğlu Dede

Gürşâh Veli oğlu ‘Ali

İnce Dâvud oğlu Zeyno

Çırpanlu Çayır

Piçoğlu Halîl

Monlâ Mûsâ oğlu Seydî Beğ

Fener oğlu ‘Ali

Şeyh Boy oğlu ‘Ali

Şemo oğlu Süleyman

Yuf oğlu Uço

Alî Haydar oğlu Nâsır Kethuda

Kanber oğlu ‘Ali

Abbas

Derviş oğlu Hasan Kethuda

İbrahim Hor oğlu İsmâ‘il

Öksüzlerde Mirza Kethuda

Karabaş oğlu İbrahim

Na‘tlı Nâsır oğlu Hamza

İbrahim Kör oğlu Habîb

Memihan oğlu Abbâs

Kekeç Hızır oğlu Kanber

İbruş oğlu Kasım

Yekûn neferen 70

Cemâ‘at-i Musa beğlü tâbî‘-i Ekrâd-ı Kilis

Çavuş oğlu Karabekir Beğ

Çavuş oğlu Deli İbrahim Beğ

Deller oğlu İsmâ‘il Kethuda

Attar oğlu İbrahim Beğ

Kırcu Mustafa Beğ

Haledez oğlu Nebi Beğ

İmam oğlu Hasan Kethuda

Devşar oğlu Seydi Kethuda

Kötan oğlu Halil Kethuda

Sarı oğlu Kethuda

Kör Musa

Hacı Hasan oğlu Tuto Kethuda

‘Ali Kethuda oğlu Murad Kethuda

Hacı Paşa oğlu

Nur oğlu Mustafa Kethuda

Kara Muhammed

Attar oğlu Bekir Koto

Kızılbaş oğlu Hüseyin

Sahife 49

Cemâ‘at-i Mûsâbeğlü tâbi‘-i Ekrâd-ı Kilis

Çavuş oğlu Karabekir Beğ

Çavuş oğlu Deli İbrahim Beğ

Deller oğlu İsmâ‘îl Kethuda

Haceb oğlu İlyâs Beğ

Hâcî Nebî Kethuda

Serdar oğlu Mustafa Kethuda

‘Aliyân Kethuda

Celseli Mûsâ

Köse Şemo

Hâcî ‘Ali oğlu ‘Ömer

Şeyh Hüseyin

Sıdkaoğlu Kalo

Minnet oğlu Hasan

Kel ‘Ali oğlu Yoyo

Haydar oğlu Yoyo

Zâtî oğlu Hasan Kethuda

Abaza Kethuda karındaşı Hasan

Manda oğlu Mustafa

Durmuş oğlu Seydî

Yekûn neferen 90

Cemâ‘at-i Âmiki tâbi‘-i Ekrâd-ı Kilis

Kara İbrâhîm oğlu Hasan Beğ

Bâyezîd Beğ karındaşı Hüseyin Göbek

Attar oğlu İbrahim Beğ

Kırcu Mustafa Beğ

Haledez oğlu Nebî Beğ

İmam oğlu Hüseyin Kethuda

Devşâr oğlu Seydi Kethuda

Gönan oğlu Halîl Kethuda

Sarı ‘Ali Kethuda

Kör Mûsâ Kethuda

Hâcî Hasan oğlu Koto Kethuda

‘Ali Kethuda oğlu Murâd Kethuda

Maho Paşa oğlu

Nûr oğlu Mustafa Kethuda

Kara Mehmed

Attar oğlu Bekir Koto

Kızılbaş oğlu Hüseyin

Kısacık Seydî

Avan Musa oğlu Mehmed

Çoban oğlu Mirza

Solak Receb

Kör ‘Ömer

Dönmez Mustafa

Som oğlu Mirza

Gönan oğlu Mûsâ

Medlec

Kel Selîm oğlu

Uzun Mehmed

Karabaş oğlu Dedo

Yekûn neferen 120

Cemâ‘at-i Şeyhlü tâbi‘-i Ekrâd-ı Kilis

Hâcî Mûsâ oğlu Sino Bölükbaşı

Hâcî Musa oğlu Seydi Beğ

Havo oğlu Süvar Kethuda

Şeyh Kâs oğlu

Avcı oğlu Kıllu Bekir Kethuda

Anedlü Kethuda

Büyük Karaçalık Kethudası

Diğer Karaçalık Kethudası

Muhammed Çelebi oğlu Hüseyin Beğ

Cevher oğlu

Sarı ‘Ali oğlu

Kara Kâsım oğlu Hasan Otro

sahife 50

Dügüncü Şemo oğlu ‘Ali

Hâcî Şemo oğlu Sino

Sarı İbrahim oğlu Selim

Kanlı Selîm

İbrahim Pîro

Meydanlıda Sefer oğlu

Kâsım oğlu Selîm

Tilki Mehmed oğlu Sino Kethuda

Gözübüyük oğlu Hasan Kethuda

Maksûd Kethuda oğlu İbrahim

Kelov Kethuda

Babagila

Tavşancıoğlu Hüseyin

Köse Seydi Kethuda

Yekûn neferen 70

Cemâ‘at-i Com ma‘a Matah tâbi‘-i Ekrâd-ı Kilis

Heştivanlı Yûsuf Beğ

‘Ali Beğ oğlu Kâsım Beğ

Cum‘a Beğ oğlu Hüseyin Kethuda

Şeref oğlu Mehmed Beğ

Süveydan oğlu Hâcî Yûsuf Kethuda

Mustafa Kethuda

Nebî Beğ oğlu Mehmed Beğ

Haso oğlu Ahmed Beğ

Celâl oğlu Mustafa Kethuda

Sakö oğlu Hamza Kethuda

Dönillo Şeker Kethuda

Halidlu Kethudası

Kılıçlu Üveys oğlu

Kılıçlu Kel Yûsuf oğlu

Köse Berekât karındaşı ‘Ali Kethuda

Sito Bölükbaşı

Hâcî Şeref Bölükbaşı

Küçük Çavıklı Kethudası Kara ‘Ali

Gülîstan Kethuda

Dâvud Kethuda

Çiço

Hüseyin Kethuda

Yekûn neferen 50 Cem‘an 400

Yeniil ve Türkmân-ı Haleb mukâta‘asına tâbi‘ Türkmân aşâ'irleridir ki zikr olunur

Cemâ‘at-i Afşâr Türkmânı tâbi‘-i mezbûr

Receb oğlu Halîl Beğ

Çerkez oğlu Hâcî Mustafa Beğ

Deli Seyf oğlu Mire Mu‘ammer Beğ

Çerkez oğlu ‘Ömer Beğ

Karagündüz oğlu Murâd Beğ

Hâcî ‘İvaz oğlu Tokur İbrahim Beğ

Bahri oğlu Himmet Beğ

Karagündüz oğlu Selîm Beğ

Karagündüz oğlu Kara Halîl Kethuda

Receb oğlu Tana Murâd Beğ

Hâcî ‘İvaz oğlu Ayan Beğ

Kör ‘Ali oğlu Gündüz Kethuda

Yekûn neferen 200

sahife 51

Cemâ‘at-i Eymir Türkmânı

El-Hâcc Kadir Beğ

Çarık oğlu Doğan Beğ

Yekûn neferen 100

Cemâ‘at-i Abâlu Türkmânı

Meş‘al Beğ oğlu Müşerref Beğ

Yâd oğlu Hâcî ‘Ali Kethuda

Asâf Kethuda

Göçersülük Kethudası

Yekûn neferen 60

Cemâ‘at-i Şâm Beyazı tâbi‘-i Üsküdar

Kör Haydar Beğ

Gâzî oğlu Mahmûd Beğ

Karataş oğlu Mehmed Kethuda

Koyuncu Kara Bilâl Kethuda

Yekûn neferen 30

Cemâ‘at-i Kızık Türkmânı tâbi‘-i mezbûr

Hâcî Zekerîyya oğlu Asâf Beğ

Oturak Kızık Kara Kethuda oğlu Bekir Beğ

Kızık Mehmed oğlu Terbos

Yekûn neferen 30

Cemâ‘at-i Türkmânân-ı Ağcakoyunlu

Behrâm oğlu İsmâ‘îl Beğ

Keçeli oğlu Musli Beğ

‘arzman oğlu Hâcî Murâd Kethuda

Yenioba Kethudası Ahmed Kethuda

Yekûn nefer 150

Cemâ‘at-i Çiçlü Türkmânı

Hasan Kethuda

‘Ali Kûçük oğlu

Yekûn nefer 10

Cemâ‘at-i Burak Türkmânı

Muharrem Beğ

Arab Osmânoğlu

Musa Kethuda

Yekûn neferen 50

Cemâ‘at-i Çiğdemlü Türkmânı

Çiğdem oğlu Osmân Beğ

Çiğdem oğlu Köse Yûsuf Kethuda

Çiğdem oğlu Balabân Beğ

Yekûn neferen 100

Cemâ‘at-i Türkmân-ı Bayındır tâbi‘-i mezbûr

Rüstem Kethuda oğlu Hâlid

Kara Ramazân Kethuda

Yekûn neferen 20

Cemâ‘at-i Reyhânlu tâbi‘-i mezbûr

Hâcî Elcâs oğlu Hâcî Mehmed Kethuda

Yekûn neferen 15

Sahife 52

Cemâ‘at-i Türkmânân-ı Beğdilü tâbi‘-i mezbûr

Fîrûz

Şahin Beğ

Seyfhân Beğ

Şedîdoğlu Topal Asâf Beğ

Ebu Seyf oğlu Mîrzâ ‘Ali Beğ

Beğmişlü Ganem Beğ

Kara Şeyhlü Kızıl İdris oğlu Mûsâ Beğ

Kör Nâsır Beğ

Şeyh Mûsâ Kethuda

Yüz Hâtem Ağa oğlu Hasan Beğ

Şâh İsmâ‘il oğlu Mehmed Beğ

Bozkoyunlu Ahmed Kethuda

Bozkoyunlu Murtazâ Beğ

Kara Şeyhlü El'îs oğulları Ken'ân ve Kesâl Beğ

Kırgıl Yahyâ oğlu

Dügerli Bedî Beğ

Neferen 150

Cemâ'at-i Kıcıllu Türkmânı tâbi'-i mezbûr

Kefe oğlu 'Ömer Beğ

Kara Hasan oğlu

'Ali Kethuda

Neferen 15

Cemâ'at-i Yürmek Türkmânı tâbi'-i mezbûr

Ca'fer Beğ

Neferen 20

Cemâ'at-i Oturak Bahâdırılı Türkmânı

Kör Hâcî Muhammed Kethuda

Hâcî Mahmûd Kethuda

Râuf Kethuda

Neferen 20

Cemâ'at-i Oturak Çepni Türkmânı

Gözübüyük oğlu

'Ali Paşa oğlu

Sâmî Kethuda

Değer oğlu

Neferen 20

Cemâ‘at-i Elci

Elçi zemanoglu Tatar Kethuda

Neferen 15

Cemâ‘at-i Türkmânân-ı Musacalu

Çavuşoğulları

Neferen 20

Cemâ‘at-i Pehlûvanlu

Pehlûvân oğlu İsmâ‘il Beğ

Pehlûvân oğlu Hâcî Mûsâ Beğ

Pehlûvan oğlu Battâl Beğ

Hasan Beğ oğlu Mehmed Beğ

‘Ali Beğ oğlu Mîrzâ Beğ

Pehlûvân oğlu Hâcî Abbâs Beğ oğlu

Kuzugüdenlû Kethuda

Sakalbeyazı Kethudası

Piroğlu Asâf Beğ

Tatar İlyaslı Kethudası Pelas Kethuda

Neferen 300

Cemâ'at-i Kılıçlu Kürdü

Kızıl Şa'bân oğlu Ken'ân Beğ

Bektâş Kethuda oğlu

Neferen 15

Yekûn neferât-ı Yeniil ve Türkmân-ı Haleb 1340

Sahife 53

Riştân mukâta'asına tâbi' Ekrâd tâifesinin boybeğleri ve Kethudaları ve iş erleridir

Yakub Beğ oğlu Halîl Beğ

İbrahim Beğ oğlu Hâlid Beğ

Abdurrahman Beğ

Ferhâd Paşa oğlu Yûsuf Beğ

Dervîş Muhammed Kethuda

Hasan Ağa oğlu

Monla Hasan Kethuda

Tâcir Mûsâ oğlu

Neferen 300

İfrâz-ı Zü'l-kadriyye mukâta'asına tâbi' Türkmânın boybeğleri ve Kethudaları ve iş erleridir

Emîrzâ oğlu Mîrzâ Beğ

Emîrzâ oğlu Hâcî Mahmûd Beğ

Bekir Kethuda

Hâcî Hızır oğlu Hâcî Abdurrahman Kethuda

Dağlı İsmâîl Kethuda

Ademcil Kair

Seyf Ademhind oğlu

Aydınlı Monlâ ‘Ahmed Kethuda

Pîr Sultân oğlu Hüseyn Kethuda

Okcılı bölükbaşı oğlu

Bedîl oğlu Hasan Beğ

Çolak ‘Osmân Kethuda

Hâcî Muhammed Kethuda

Doruk Çalabverdi Kethuda

Kılıççı ‘Ali Kethuda

Botur Kethuda oğlu

Mûsâ Kethuda oğlu Muhammed Kethuda

Mûsâ Kairlû ‘Ali Kethuda

Keke Hâcî Himmet Kethuda

Hindî Kethuda oğlu

‘Abdallu Koca Beğ

Kör Yûsuf Kethuda oğlu Ya‘kûb Kethuda

Küçük ‘Abdallu Kâdî oğlu

Ovacıklı Ağa Beğ oğlu

Tâcirli Koca Kethuda

Çakal Demürcili Kethudası Yûnus Kethuda

Bostancı cemâ‘ati Kethuda

Turşer Kethudası

Neferen 200

Danışmendlü Türkmânının boybeğleri ve Kethudaları ve iş erleridir

Altıparmak oğlu Hüseyin Ağa

Genişoğlu İbrahim Beğ

Kodal ‘Ömer Kethuda

‘İvaz Kethuda

Yûsuf Kethuda Haydar

Hızır Kethuda

Ca‘fer Kethuda

İbrahim Kethuda

Pîrî oğlu

Neferen 300

Mamalu Türkmânı ve Hâcî Ahmed oğlu Türkmânı zikr olunur

Hâcî ‘Ahmed oğlu Bektâş Beğ

Ca‘fer Beğ

Mamaluçok Hâcî ‘Ali Beğ

Mamalu Solak

Hâcî Nasûh

Muhammed

Neferen 200

Sahife 54

**Lekvanik mukâta‘asına tâbi‘ Ekrâd tâifesinin boybeğleri ve Kethuda ve iş
erleridir**

Muradân ‘Ali Beğ karındaşı ve oğulları

Rıdvân oğlu Malkoç Beğ

Halîl Kethuda oğlu

Hâcılar Murtazâ Kethuda oğlu

Hâcî Pîrî Kethuda oğlu

Deniz oğlu

Yadigâr oğlu

Kızılkoyunlu Halîl Kethuda

Kızılkoyunlu ‘Ali Kethuda

Neferen 150

Boz ulus mukâta‘asına tâbi‘ Türkmânın boybeğleri ve Kethuda ve iş erleridir

Minnet Beğ oğlu Ca‘fer Beğ

Vehhâb oğlu ‘Ali Beğ

Hüsâm oğlu Muhammed Beğ

Hamza Hâcî oğlu Mehmed Beğ

Şedîd oğlu

Topal Ahmed karındaşı ‘Ömer Beğ

Cerîdlü Karamân Beğ

Küçüklü ve Salbumî ‘Abbâs Beğ

Şeyhlü ‘Abdurrahman Beğ

Çepni Kantemir Beğ

Ciyân Mataroğlu ‘Abdullâh Beğ

Güzeşteoğlu Süleymân Beğ

Deli Beğ oğlu Halîl Beğ

Armudlı Nazar Beğ

Harbendlü Abdâl oğlu

Hâcî ‘Ali oğlu Mehmed Beğ

Hâcıkulu oğlu Koca Beğ

Yahyâ oğlu ‘Ömer Beğ

Hâcî ‘Îsâ oğlu Halîl Beğ

Neferen 300

Ruha eyâletinde vâki‘ Ekrâd aşâ'irlerinin boybeğleri ve Kethuda ve iş erleridir

Cemâ‘at-i Barâzi der Suruç tâbi‘-i fırka-i şarkî ve garbî

Şefkat oğlu Hüseyin Beğ

Şefkat oğlu Hasan Beğ

Naho Kethuda oğlu

‘Ali Hart Kethuda oğlu

Bekir Kethuda

‘Ali Kethuda

Neferen 80

Cemâ‘at-i Deyayi der Suruç-ı şarkî ve garbî

Çolak Mahmûd karındaşı Ve Kethudaları

Neferen 80

Cemâ‘at-i Bazikî-i Ruha

Şaşoğlu Mehmed Beğ

Çayıroğlu İbrahim Beğ

Neferen 50

Cemâ‘at-i Güveynik ve Düğerlü ve tevâbi‘ihâ tâbi‘-i Ruha boybeğleri ve Kethudaları ve iş erleri

Neferen 200

Eyâlet-i Ruha

Neferen 410

sahife 55

**Mar‘aş eyâletinde vâki‘ Türkmân tâifesinin boybeğleri ve Kethudaları ve iş
erleri**

İlbeği oğlu Mûsâ Beğ

İlbeği oğlu Deli Behrâm Beğ

İlbeği oğlu ‘Ali Kâdî

İlbeği oğlu Muhammed Ağa’nın oğlu

Eyker oğlu Hasan Kâdî

Heltelü Mîrzâ ‘Ali oğlu

Kadıllı Sârim oğlu

Kara Ya‘kûb oğlu

Cemâ‘at-i Kadıllu

Cemâ‘at-i Hâcılar

Cemâ‘at-i Küreci

Cemâ‘at-i Hırkalı

Cemâ‘at-i Devik

Cemâ‘at-i Çanakçılı

Cemâ‘at-i Beteklü

Cemâ‘at-i Bulanıklı

Ve Enderunlu

Cemâ‘at-i Heletelü

Bâyezîd oğlu Kalender Ağa

Neferen 400

**Adana eyâletinin ve Kars ve Zü‘l-kadriye sâkinlerinden olan Türkmân tâifesinin
boybeğleri ve Kethuda ve iş erleridir**

Karslı Yûsuf Ağa oğlu İsmâ‘il Ağa

Abdülkerîm Ağa karındaşı oğlu ‘Ahmed Ağa

Derviş Paşa oğlu beğ

Fazlı Efendi oğulları sâkin-i Adana

Kozan oğlu

Kara Hasan Ağa oğlu tâbi‘-i Yûsuf Ağa

Kel Hasan Ağa oğlu tâbi‘-i Yûsuf Ağa

Topal Demirci oğlu

Misisli Hâcî ‘Ali oğlu Hâcî Hüseyin Beğ

Misisli Hâcî Mürîd Beğ

Adanalı Deniz oğlu

Tarsuslu Dilaver Beğ

Cemâ‘at-i Kars ve Sis

Cemâ‘at-i Kozan oğlu

Cemâ‘at-i Varsak

Cemâ‘at-i Bozdoğan Yörük

Cemâ‘at-i Dümdârlı

Tarsus’da sâkin tüfenk-endâz

Adana dağlarında sâkin tüfenk-endâz

Neferen 300

Payas ve Belin etrâfında tüfenk-endâz neferâta baş ve bûğ olacak kimesneler cemâ‘atleriyle zikr olunur

Belanlı Yûsuf Ağa oğlu ‘Abdûlfettâh Ağa

Hâcî Turak oğlu ‘Ali

Melaldi oğlu Mustafa Bölükbaşı

Yeşilbaş Bölükbaşı

Cemâ‘at-i Alaybeği oğlu tâbi‘-i Yûsuf Ağa oğlu ‘Abdûlfettâh Ağa

Cemâ‘at-i Abacılı tâbi‘-i Payas

Cemâ‘at-i Kösecilü tâbi‘-i Payas

Neferen 200

Mardin voyvodalığına tâbi‘ aşâ‘ir ve Ekrâd tâifesinin boybeğleri ve Kethuda ve iş erleri

Millü İsmâ‘il Beğ ma‘a cemâ‘at

Torahlu kabîlesi beğleri ve Kethudaları ve iş erleri

Kiki kabîlesi beğleri ve Kethuda ve iş erleri

(...) kabîlesi beğleri ve Kethuda ve iş erleri

sahife 56

Şekâkî ‘aşîreti beğleri ve Kethuda ve iş erleri

Zağferanlı kabîlesi beğleri ve Kethuda ve iş erleri

‘Abdülhayy oğulları Merdisi kabîlesinden Mehmed Beğ

Vesâir ‘urbân kabîlelerinin beğleri ve Kethuda ve iş erleri

Zernakî kabilesi beğleri ve Kethuda ve iş erleri

Yekun neferen 300

Cem‘an neferen 4800

Yalnız dört bin yedi yüz nefer süvâri Ekrâd ve Türkmândır

Baş ve buğları olan Şah Hüseyin oğlu mahallinde bulunmayub âhar yere gitmekle mezbûrun ‘ammisi ‘Alihan ve Yedigâr oğlu ‘Osman Kethuda me’mur olan iki yüz neferin her birisi yüz bir nefere baş ve buğ olmak üzere tebdîl ve müceddeden hüküm yazılmışdır

Fi evâhir-ı Ca sene 1101

Cemâ‘at-i Badilî boybeğleri ve Kethuda ve iş erleridir

Şah Hüseyin oğlu Hacıbekir ‘Osman

Yedigâr oğlu ‘Osman Kethuda

Hamavî Arab ‘Ali Kethuda

Hacı Bekir oğlu

Ve sâir Rum'da olan Ekrâd taifeleri ve Çorum kürdü ihtiyarları

Yekûn neferen 200

Hüküm 187

Erzurum vali olub Anadolu'da asker ihrâcına me'mur olan vezir 'Ali Paşa'ya hüküm ki

Memâlik-i İslâmiyye'ye istîlâ kasdında olan 'abede-i asnâmin nevâ'ir-i şerr ve fesâdı iltihâb ve işti'âl bulub eyyâm-ı muhârebe ve mukâtele ve zamân-ı müsâcele ve mücâdele mütemâdî ve itfâ-i nâire-i şerr ve mekîdetleri içün bu tarafda bulunan asker-i nusret-encâm bezl-i mechuddan hâlî olmayub lâkin muhâribînin birbirlerinden istinfâr ve istinsârları sebebi ile bu âna değin zalâm-ı nühûsetleri dâru'l-'islâm'dan mündefi' olmayub indifâ' ve inkişâfları içün sâir bilâdda olan cihâda kâdir ahâlînin dâhi ber-mûceb-i "Kâtîlû'l-müşrikîne kâffeh ke-mâ yükâtilûneküm kâffeten" kîtâl-ı a'dâyâ istinfârları evked-i ferâiz-i dîn ve esbet-i ahkâm-ı kitâb-ı mübînden olub bi-'avnihi Te'âlâ evvel-i rebî'de müsammem olan gazve-i hümayûnum ziyâde 'udde ve 'atâdı mûktezî olmağla İn-şa'allâhu Te'âlâ evvel-i bahârda Edirne sahrâsında orduy-ı hümayûnumda bulunmak şartıyla ma'ûnet ve levâzim-i seferiyyelerin görmek içün beher neferine ellişer gurus virilmek üzre Kilis Ekrâdı 'aşâirinden dört yüz nefer beği ile ve Türkmân-ı Haleb mukâta'asına tâbi' olan 'aşâirden bin üç yüz kırk nefer Rişvan Ekrâdından üç yüz nefer ifrâz-i Zü'l-kadriyye mukâta'asına tâbi' olan Türkmândan iki yüz nefer Danişmendlü Türkmânından üç yüz nefer Mamalu ve Hacıahmedoğlu Türkmânından iki yüz nefer Lekvanik Ekrâdından yüz elli nefer Boz ulus Türkmânından üç yüz nefer Rakka eyâletinde vâki' olan Ekrâd-ı 'aşâirden dört yüz on nefer Mar'aş eyâletinde vâki' olan Türkmân tâ'ifesinden dört yüz nefer Adana ve Kars Zü'l-kadriye sâkinlerinden olan Türkmân tâifesinden üç yüz nefer Payas ve Belin etrâfında olan Alaybeği oğlu ve Abacılı ve Kösecilü cemâ'atinden iki yüz nefer Mardin Dayılığına tâbi' olan Ekrâd-ı 'aşâirden üç yüz nefer ve Beğdilü cemâ'atinden iki yüz nefer süvâri olub cümlesi şâkiyyü's-silâh ve cenk ve harbe kâdir güzide ve tuvânâ olmak üzre mecmû'an beş bin nefer asker techîzi fermân ve her birine başka başka evâmir-i 'Aliyyem gönderilub tenbîh-i hümayûnum olub İnşallâhu Te'âlâ ol mikdâr Ekrâd ve Türkmân askerinin vakt u zamânıyla Edirne mu'askerinde

bulunmaları aksây-ı murâd-ı hümayûnum olub sen vüzerây-ı ‘izâmımın müdebbir ve kâr-ı güzârı olub sadâkat ve istikâmet ile sebîl-i dîn-i mübînde küllî hizmet me’mûl-i hümayûnum olmağın zikr olunan Ekrâd ve Türkmân askerinin techîzi vakt ve zamanıyla ihrâc ve irsâl husûsu senin ‘uhde-i himmetine tefvîz ve boybeğlerinden ve Kethudalarından iş erlerinden matlûb olan askerin üzerinde baş ve buğ olmak üzere bi-enfüsihim gelmeleri fermânım olmağla dîvân-ı hümayûnumda mahfûz olan ahkâm kaydlarında esâmîleri sebt ve zikr olunan kimesnelerin memhûr ve mûmzâ bir kıt‘a sûret-i defteri tarafına irsâl olunmağın imdi sen ki vezîr muşârun ileyhsin emr-i şerifim sana vardığı gibi zikr olunan askerin techiz ve tertibine şimdiden mübâşeret ve me‘ûnetleri için fermânım olan emvâl dâhi mâliye tarafından virilen evâmir-i şerîfem mûcibince mübâşirleri yediyle bir gün ve bir sâ‘at mukaddem tahsîl ve tevzi‘ ve taksîm eylemek üzere her cemâ‘atin muhtârı kim ise ânın yedine teslim ve matlûb olan askerin tedârûkü ve vaktinde mahall-i me’mûrda bulunmak üzere ta‘ahhüdlerin huccet ittirüb bulunduğu semte karîb olanlar bi’t-tamâm ve ihtimâm ve ba‘îd olanlara mukaddem ve mu‘temed âdemler gönderub irsâl olunan defterde mastûrû’l-esâmî olan Boybeğleri ve Kethuda ve iş erleri bi-enfüsihim gelmek üzere (...) torunlardan kendüleri ma‘kûl ve münâsib gördükleri vech üzere tekmîl idüb ihrâc ve irsâl eylesün şöyle ki içlerinden birisi ‘inâd ve muhâlefet eylemek ihtimâli olur ise “Harrizi’l-mü‘minîne ‘ale’l-kıtâl” fahvâ-i kerîmü’ş-şânı üzere cihâda tahrîz ve terğîb ve kıdvetu’l-’umerâi’l-kirâm Deyre Rahbe ma‘a Selîmiye sancağı beği olan Hüseyin İlyas dâme ‘izzuhû ile haberleşüb husn-i vifâk ile evâmir-i ‘Aliyyemin mütezammîn-i münîfesin icrâya ikdâm eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fi evâsıt-ı R sene 1101

Sahife 57

Hüküm 188

Deyre Rahbe ma‘a Selimiye sancakbeği Hüseyin dâme ikbâluhûya hüküm ki

Memâlik-i islamiyyeye istîlâ kasdından olan ‘abede-i asnâmin nevâir-i şerr ve fesadı gitdikçe iltihâb ve iltibâs bulub eyyâm-ı muhârebe ve mukâtele ve zamân-ı müsâcele ve mücadele mütemadi ve itfâ-i nâire-i şerre ve mekidetleri için bu taraflarda bulunan asker-i nusret-encâm bezl-i mechuddan hâli olmayub lâkin

muhâribînin birbirlerinden istinfâr ve istinsârları sebebi ile bu âna değin zalâm-ı nuhûsetleri mündefî‘ olmayub dârü’l-islâm’dan indifâ‘ ve inkişâfları içün sair bilâdda olan cihâda kâdir ehl-i İslâm’ın dâhi ber-mûceb-i **“Kâtilü’l-müşrikîne kâffeten ke-mâ yükâtilûneküm kâffeten”** ‘ale’l kîtâl-i a‘dâya istinfârları evked-i ferâ’iz-i dîn ve esbet-i ahkâm-ı kitâb-ı mübînden olub İnşallâhu Te‘âlâ evvel-i rebî‘de müsammem olan ğazve-i hümayûnum ziyâde ‘udde ve ‘atâdı mûktezî olub Rakka eyâletinde vâki‘ olan Ekrâd ‘aşâirinden evvel-i rebî‘de Edirne’de bulunmak şartıyla ma‘ûnet ve levâzım-ı seferiyelerin görmek içün beher neferine elişer ğuruş virmek üzre dört yüz on nefer süvâri asker fermân ım olub kıdvetü’l emâsil ve’l-’akrân (boş) zîde kadruhû mübaşir ta‘yin olunmağın imdi sen ki mîr-i muma ileyhsin ‘aşâir-i merkûmeden bi-enfûsihim gelmeleri fermân ım olan boybeğleri ve Kethudaları ve iş erleri kendülerden matlûb olan ol mikdar süvâri askerin tertib ve techîz idüb me’mur oldukları vech üzre sefer-i hümayûnumda müteveccih olurlar ise febihâ ve illâ içlerinden biri ‘inad ve muhalefet eyledüğün mübaşir-i merkûm tarafına i‘lâm eyledükde **“Harrizi’l-mü‘minîne ‘ale’l-kîtâl”** medlûl-i kerîmü’ş-şânı üzre her birini ısrar ucûr-ı cihâda tahriz ve emr-i şerifimin mazmûn-ı münfîni tenfîz ve icrâya bezl-i mechûd eyleyesün deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı R sene 1101

Bir sûreti dâhi

Rakka ve Mardin ve Türkmân-ı Haleb ve Yeniil ve Kilis içün yazılmışdır

Fi’t-târihi’l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Ekrâd-ı Rişvan ‘aşâirinden üç yüz nefer içün vech-i meşrûh üzre yazılmışdır

Fi’t-târihi’l-mezbûr

Hüküm 189

Midillü kal‘âsı dizdârına hüküm ki

Rumili beğlerbeğliği pâyesiyle dergâh-ı mu‘allâm cebecilerim başı olan Mustafa Paşa dâmet me‘âlihi Dergâh-ı Mu‘allâm’a mektûb gönderub dergâh-ı mu‘allâm cebecilerim ocağında sâbika baş Kethuda olub yevmî yüz akçeye mutasarrıf olan Ahmed Hasan Doyuran kendi hâlinde olmayub ehl-i fesâd ve dâimâ ocak içinde fitne ve şekâvetden hâlî olmayub bî-hadd şekâveti zuhûr ve hâlâ firâr eyledüğün bildirub esâmîsi mahallinden çalınub ele girdikde ıslâh-ı nefis için nefy olunmak bâbında hukm-i hümayûnum ricâsına ‘arz itmeğün mûcibince esâmîsi defterden çalınub ele girdikde ıslâh-ı nefis idince Midillü kal‘âsında kal‘a-bend olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı R sene 101

Sahife 58

Hüküm 190

Rodos cezâresi kal‘âsı dizdârı (boş) zîde hıfzuhûya hüküm ki

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fî‘il sipâhilerim ağası olan Mehmed dâme mecduhû Dergâh-ı Mu‘allâm’a ‘arz gönderub yüz yirmi dördüncü bölükde yevmî on üç akçe ‘ulûfeye mutasarrıf olan Hüseyin Velî Sivasî nâm sipâhi eşkiyâdan sâhib-i fesâd olmağla dördde üç kıst virilmek kânûn-ı kadîm iken halkı izlâl idüb hilâf-ı kânûn biz ‘ulûfelerimizi dörder kıst isteriz deyu nice fesâd ve ihtilâle bâ‘is olduğın i‘lâm idüb mezbûr eşkiyâdan sâhib-i fesâd olmağla mahallinden esâmîsi çalınmağın ıslâh-ı nefis idince Rodos cezâresinde kal‘a-bend olunmak için yazılmışdır Fî evâhir-i R sene 100

Hüküm 191

Rodos cezâresi kal‘âsı dizdârı (boş) zîde hıfzuhûya hüküm ki

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fî‘il silahdâr ağası olan Mehmed dâme mecduhû Dergâh-ı Mu‘allâm’a ‘arz gönderub yüz otuz iki bölükde yevmî yirmi beş akçe ‘ulûfeye mutasarrıf olan Mehmed Halîl İlğûn ve yüz altmış dört bölükde yevmî on beş akçe ‘ulûfeye mutasarrıf olan Mustafa İlyâs Sandıklı eşkiyâdan olmağla düzenden üç kıst virilmek kânûn-ı kadîm iken sâyiri ihtilâl idüb hilâf-ı kânûn biz ‘ulûfelerimizi dörder kıst isteriz deyu nice fesâd ve ihtilâle bâ‘is oldukların

bildirmeğle mezbûrlar eşkiyâdan sâhib-i cürm ve sâhib-i fesâd olmağla esâmîleri mahallinden çalınmağın ıslâh-ı nefis idince Rodos cezîresi kal'asında kal'a-bend olunmaları için yazılmışdır Fî evâhir-i R sene 101

Hüküm 192

Alacahân civârında vâki' olan kâdîlara ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Bundan akdem kuttai'-t tarîk ve katl-i nüfûs âdet-i müstemirreleri olan eşkiyânın ekser evkâtta ebnâ-i sebîli îsâl-i mazarrat için müterakkib olub meks itmeğe mekân ittihâz itdikleri mahall ki etrâf ve eknâfı insândan hâlî ve şenlikden ba'id Alacahân dimeğle şöhret-şî'ârdır ol mevzi'den mürûr ve 'ubûr idenler emîn ve sâlim olmağı için vüzerây-ı 'izâmımdan Ca'fer Paşa i'lâmıyla sayf ve şitâda leyl u nehâr zikr olunan mahalli bekleyub vakt-i iktizâda gelmek ve müsella bulunmak üzre 'ulûfeleriyle yüz nefer süvârî yazub ol mahallin hıfz ve hirâseti hıdmetine ta'yîn ve sene-i kâmilede ağaları ve zâbitları mecmû'ı yüz nefer süvârînin müstehak oldukları mevâciblerine bedel olmak üzre Sivas beğlerbeğisi ve Divriği'nin mîrlivâsı hâslarından birkaç pare karye ve mezra'a ifrâz ve mahalleri nişancı kalemiyle tashîh olunmuş idi el-hâleti hazihi defterhâne-i 'âmiremden ihrâc olunan sûret mûcibince zikr olunan neferât mevâciblerine bedel olmak üzre ifrâz olunan kurrâ ve mezârî'i zabt iden kimlerdir ve neferât-ı mezkûre me'mûr oldukları üzre Alacahân kurbunda tavattun idüb cümlesi mevcûdlar mıdır ve neferâtdan mâ'adâ hânın etrâfına tavattun itmiş re'âyâdan kimesne var mıdır siz ki mûma ileyhimsiz ma'ıyyet ile ol mahalle varub keşf idüb neferât-ı mezbûrenin mevcûd ve nâ-mevcûdu ve vakt-i iktizâda 'uhdelerine lâzım gelen hıdmetde tekayyüd ve âdem-i tekayyüdleri ve zikr olunan kurrâ ve mezârî' hâlâ kimin zabt ve tasarrufunda olduğu ve husûs-ı mezbûra müte'allık cüz'î ve küllî der-devlet-meâbıma 'arz ve i'lâmı mühimm olan mevâddı müstakîm ve mu'temedün-aleyh kimesnelerden kemâl-i ihtimâm ile tefahhus ve suâl olunub keyfiyet-i hâlden teveccüh üzre haber virirler ise vukû'u ve sıhhati üzre yazub 'arz ve i'lâm eylesiz deyu hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı R sene 1101

Hüküm 193

Karahisâr-ı Şarkî kâdîsına ve Karahisâr-ı Şarkî kazâsında yeniçeri serdarı olan (boş) zîde kadruhûya hüküm ki

Kazâ-i mezbûr re'âyâsı dergâh-ı mu'allâm âdem ve 'arz-ı hâl gönderub sâbıkan kazâ-i mezbûrda serdar olan Yılandıoğlu dimeğle ma'rûf Mehmed nâm yeniçeri mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf akçelerin alub ziyâde ğadr ve dâimâ mezbûrları darb-ı şedîd ile rencîde eylediğın tezallüm itmeleriyle serdar-ı sâbık merkûmı bi-'eyyi hâl ele getirüb re'âyây-ı merkûmûn ile murâfa'a-i şer' idüb sübût olan hakları bi-hasebi's-şer'-i şerîf alıvirub re'âyâ fukarâsını bir vechile rencîde itdirmeyub te'addîsin men' ve def' eylesesın şöyle ki memnû' olmaz ise mezbûrı kal'a-bend ve keyfiyet-i ahvâlin vukû'u üzre bu tarafa i'lâm eylemen bâbında bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan iftihârul-'umerâ ve'l-ekâbir 'Ali Ağa dâme 'uluvvuhu tarafından mühürlü mektûb virilmeğle mûcibince amel eylemen bâbında hüküm yazılmışdır

Fî şehri-i Ra sene 101

Sahife 59

Hüküm 194

Mısır vali vezir Ahmed Paşa'ya hüküm ki

Mahrûse-i Mısır dîvânında mahfûz olan defâtir-i hâkâniye mûcibince ahâlî-i Haremeyni's-Şerîfeyn ve Mısır-ı Kâhire muhâfızları olan 'asâkir-i İslâm içün mu'ayyen olan 'ulûfe ve cerâyê ğılâlî lâzım gelen ücretleriyle anbar-ı 'âmire-i Mısır'a nakil hususu kadîmu'l-eyyâmdan Nil-i mübârek üzerinde olan 'umûmen sefîncilerin vazifesi iken birkaç seneden beru ba'zı kimesneler (...) mîrî ğılâl nakline mûmâna'at itmeleriyle Haremeyn-i Muhteremeyn ahâlîsi ve muhâfızîn-i Mısır'ın 'ulûfe ve cerâyelerine kesir ve noksan müretteb olduğundan mâ'adâ sefâin-i merkûmeye himâye sebîli vech-i meşrûh üzre Mısır kânûnu üzre bin doksan dokuz tarihinde (...) Haremeyni's-Şerîfeyn ahâlîsinin Mısır anbarından müstehak oldukları kırk bin erdeb ve kûsûr hinta cerâyelerinden envâ'-ı meşakkat ile ancak yirmi bin erdeb mikdârı hinta cerâyê götürölub bu vech ile hâsıl olan vezâyî'den Paşa-i sâbık Mısır vali olan düstûr-ı mûkerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem vezirim Silahdâr Hasan Paşa edâmallâhu Te'âlâ iclâlehû tahvîl-i târîhi i'tibâriyle bâkî kalan

yirmi bin erdeb cerâyelerinin beher erdeb hintası ellişer pare hesâbında ber vech-i nakd-i akçe (...) ezyâl-i surâdikât-ı Beytullâh ve mücâverat-i ravza-i mutahhara-i hazret-i risâlet-penâh olan ahâlî-i Haremeyni'ş-Şerîfeyn'in terfih-i ahvâllerine ihtimâm ehemmiyât-ı mühimmâttan olmağın imdi sen ki vezîr muşârun ileyhsin Nil-i mübârek üzerinde olan sefineler mîrî ğılâlî lâzım gelen ücretleri ile kadîmden ne vech üzre nakl ide gelmişler ise yine ol-vechle nakl ittirub kânûn-ı kadîme muhâlif 'inâd ve muhâlefet ve kimesneye mûmâna'at ittürmeyub ahâlî-i Haremeyni'ş-Şerîfeyn ve muhâfızîn-i Mısır'ın zarûret ve mezâyikalarına bâ'is olmakdan ve ashâb-ı sefâinin lâzım gelen ücretlerin ketmi ile bir ferde ta'addîden beğâyet ihtirâz eylesün deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı R sene 101

Hüküm 195

Mısır vali vezir Ahmed Paşa'ya hüküm ki

Mahruse-i Mısır-ı Kâhire'nin yeniçeri ve 'azebân ocaklarının vâki' olan mahlûlâtı kânûn-ı kadîm üzre defterde mastûr olan yevmiyeleriyle bi-'aynihi dîvân-ı Mısır'a 'arz olunub bir vecihle ketm ve ihfâ olagelmiş değil iken hâliyâ zikr olunan ocaklarda kırkar ve ellişer yevmiyeli vâki' olan mahlûlât ihfâ ve yerine iki üç akçe yevmiyeli mahlûl 'arz olunmağla hidemât-ı 'Aliyyemde bulunan Mısır kullarının mu'ayyen olan terakkîlerine vefâ eylemediğinden senede Mısır v'Alileri üzerlerine on iki biner akçeden mütecâviz terakkî îcâb eylediği mesmû'-ı hümayûnum olmağın imdi sen ki vezir-i muşârun ileyhsin zikr olunan ocaklarda düşen mahlûlât dîvân-ı Mısır'a defterde mastûr olan yevmiyeleriyle bi-'aynihim 'arz olunub ol vecihle ketm ve ihfâ ittürölmevub husus-ı mezbûre nizâm ve intizâm virilmek içün yazılmışdır

Fî evâhir-ı R sene 101

Hüküm 196

Medîne-i Münevvere kâdisına hüküm ki

Dârü's-Sa'âde ağası olub evkâf-ı Haremeyni'ş-Şerîfeyn nâzırı olan El-Hâc Mustafa Ağa dâme 'uluvvuhû Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arz gönderub Medîne-i Münevvere nevverahallâhu Te'âlâ ilâ yevmi'l-âhirede ba'zı medâris ve cihâtın ashâbı

hizmetlerinde kâim olub ‘azl îcâb ider hâlleri yoğ iken ba‘zı nâ-ehil ve ğayr-i müstehak kimesneler Medîne-i Münevvere kâdîsinın ğarazı yoğ iken bir tarîkle zikr olunan cihâtı berât ittürub edây-i hizmet idenlere küllî ğadr eylemekden hâlî olmadıkları ecilden bu makûle cihât teveccühünde Medîne-i Münevvere kâdîsinın ‘arzı olmadan bir tarîk ile Âsitâne-i Sa‘âdet’imde berât ve evâmir ibrâz iden nâ-ehil ve ğayr-ı müstehak olanların aldıkları medâris ve cihât zabt ittürülmeyub ellerinden berâtları alınub derdest olunub Âsitâne-i Sa‘âdet’ime gönderilub hizmetlerinde kâim ve müstehak olan eski sâhibinde ibkâ ve mukarrer olunmak bâbında bundan akdem Hüdâvendigâr-ı sâbık zamanında emr-i şerîf virilmeği mûcibince ‘amel olunmak meyânında mücedded emr-i şerîfim virilmek ricâsın ‘arz eyledikde vech-i meşrûh üzre amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır Fi evâhir-ı R sene 101

Sahife 60

Hüküm 197

Medîne-i Münevvere kâdîsına ve Şeyh-i Ekreme hüküm ki

Bi’l-fi‘il Dârü’s-Sa‘âdetim ağası olub nâzır-ı evkâf-ı Haremeyni’ş-Şerifeyn olan El-Hâc Mustafa Ağa dâme ‘uluvvuhû ‘arz gönderub Medîne-i Münevvere neverrahallâhu Te‘âlâ ilâ yevmi’l-âhirede ravza-i mutahhara ve hücre-i mu‘attara-i Rasûl-i Muhterem sallallâhu Te‘âlâ ‘aleyhi ve sellem’in ‘alâ tarîki’l-emân vaz‘ olunan düşâhîden ve buğday ve kirası ve nükûd ve sâir eşyâ her ne ise şürefâdan ve ğayrıdan istikrâz murâd idenlere virilmeyub muhkem hıfz ve hirâset olunmak üzre bundan akdem emr-i şerîf sâdır olmağla tecdîd olunub yine vech-i meşrûh üzre şürefâdan ve âhardan bir ferde virilmeyub muhkem hıfz ve hirâset olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına i‘lâm itmeğin vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı R sene 101

Hüküm 198

Mekke-i Mükerreme Şerifine ve Mekke kâdîsına hüküm ki

Bi’l-fi‘il Şeyhü’l-Harem olan Dâvud Ağa dâme ‘uluvvuhû mektûb gönderub Medîne-i Münevvere şerrafehallâhu Te‘âlâ ilâ yevmi’l-kıyâm ahâlîsi fukarâmızdan

olan hütebâ ve e'imme ve sülehâ ve mücâvirîn ve sâirlerinin mukaddemâ emîr-i küllî olan cenâb-ı imâret-meâb Şerif Sa'îd bin Berakât zimmetinde mûcibince bâkî üç yüz altun ve merhûm Şerif Ahmed'in zîr-i zimmetinde hüccet-i şer'îyyesi ve terakât mûcibince bin yedi yüz seksen altun ve beş yüz erdeb deşîşe buğdayın bâkî hakları kalub edâ olunmamağla fukarâya ğadr ve zîk olunduğun bildirub meblağ-i mezkûr muşârun ileyh Sa'îd bin Berakât ve merhûm Şerif Ahmed bin Zeyd'in muhalledâtın karz iden vârislerinden hüccet-i şer'îyye ve terekât mûcibince şer'le fukarâya aliverilub icrây-i hak olunmak bâbında hukm-i hümayûnum ricâ itmeğın şer'le sâbit olan hakları aliverilmek emrim olmuştur deyu yazılmışdır Fi evâhir-ı R sene 101

Hüküm 199

Şâm-ı Şerîf kâdisına hüküm ki

İftihârü'l-havâss ve'l-mukarrabîn bi'l-fi'il Dârü's-Sa'âde ağası olan Nâzır-ı Evkâf-ı Haremeyni's-Şerifeyn olan El-Hâc Mustafa dâme 'uluvvuhû dergâh-ı mu'allâma 'arz gönderub Mekke-i Mûkerreme ve Medîne-i Münevvere'den Şâmı Şerîfe gelen mücâvirlerin kudûmiyyeleri için bundan akdem der-i devlet-medârımdan emr-i şerîf ile mahrûse-i mezbûrede vâki' Haremeyni's-Şerifeyn evkâfı mahsûlünden beş yüz ğuruş ta'yîn olunmağın lâkin fukarâ-i mücâvirîne ğadr olmamak üzre başka bir mu'temed âdem yediyle tevzî' olunmak lâzım olduğunda sen ki mevlânây-ı mûma ileyhsin 'arz itmen ile her sene Haremeyn surresin kabz iden Surre emînleri yediyle tevzî' ve taksîm olunmak bâbında emr-i şerifim ricâsına i'lâm eyledüğü ecilden vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için emr-i şerif yazılmışdır

Fî evâhir-ı R sene 101

Sahife 61

Hüküm 200

Ber vech-i arpalık Hamid sancağına mutasarrıf olan 'Ali dâme ikbâluhûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin ifrât-ı ta'addî ve zulmün sebebi ile Edirne'ye dökülüb gelen (...) zimmetinde sâbit olan hukûk-ı 'ibâdın ashâbına redd

içün tarafından bir mu‘ayyen âdemini ‘âmme-i da‘âviye tevkîl ve kendün bulunduğun mahallden geldüğün üslûb üzre bir adamın nâkıs olmamak şartıyla Sofya muhâfazasında olan düstûr-ı mükerrer müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem vezirim İbrahim Paşa edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehûnun yanına me’mûr olmuşundur ğazab-ı (...) hüsrevânemden (...) bâ‘is olur ise mükemmel kapunla mahall-i me’mûra hidemât-ı dîniyyede (...) olur imdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi vech-i meşrûh üzre bir mu‘ayyen âdeminle tarafından tevkîl ve Edirne’ye irsâl ve kendün bir an tavakkuf itmeyub mahall-i me’mûra yetişub vezîr-i muşârun ileyhin re’y-i savâb-dîdi üzre hidemât-ı ‘Aliyyemde bezl-i kûdret eyleyub ol tarafa mahsus âdem gönderilub kapun halkı yoklandırulub şöyle ki istimâ‘ olunduğundan nâkıs olur ise tertîb-i cezâ olunmağın muhakkak bilub ana göre hareket eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır Fi evâhir-ı R sene 101

Hüküm 201

Sâbıkan Bostancıbaşı olub hâlâ Rusçuk tarafında muhassıl-ı emvâl olan Vezir Hüseyin Paşa’ya hüküm ki

Sen ki vezîr muşârun ileyhsin Vidin’de olan melâ‘înden çete tarîkiyle ol taraflara ba‘zı eşkıyâ gelmek ihtimâli olur ise ‘avn-i hak ile müdâfa‘aları içün teyakkuz ve intibâh üzre bulunub ve Plevne ve (boş) ve ol havâlîde karîb olan ahâlî-i vilâyeti dâhi mukaddem habîr ve âgâh idüb sebîl-i dîn-i mübînde müdürâne ve ‘âkılâne hareket eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı R sene 101

Hüküm 202

Sofya’da ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olan Vezir İbrahim Paşa’ya hüküm ki

Sen ki vezîr muşârun ileyhsin dergâh-ı mu‘allâm cebecilerinden Sofya muhâfazasına me’mûr olan yüz yetmiş bir nefer zâbıtları ma‘rifetiyle yoklanub mevcûd ve nâ-mevcudunu vukû‘u ve sıhhati üzre ‘ale’l-esâmî ‘arz eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır Fi evâhir-ı R sene 101

Bir sûreti dâhi

Trabzon beğlerbeğisi olub Azak muhâfazasında olan (boş) dâme ikbâluhûya yazılmışdır nefer 301

Bir sûreti dâhi

Kamaniçe muhâfazasında olan (boş) dâme ikbâluhûya yazılmışdır

nefer 370

Hüküm 203

Sofya'da 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Vezir İbrahim Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezîr muşârun ileyhsin dergâh-ı mu'allâm topçularından Sofya muhâfazasına me'mûr olan yüz on nefer zâbıtları ma'rifetiyle yoklanub mevcûd ve nâ-mevcudunu 'ale'l-esâmî vukû'u ve sıhhati üzre 'arz eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı R sene 1101

Bir sûreti

Sakız muhâfazasında olan (boş) dâme ikbâluhûya yazılmışdır

Nefer 29

Bir sûreti

Ağrıboz muhâfazasında olan Mehmed dâme ikbâluhûya yazılmışdır

Neferan 356

Bir sûreti

Limni muhâfazasında olan (boş) dâme ikbâluhûya yazılmışdır

Nefer 39

Sahife 62

Bir sûreti

İskenderiye muhâfızı Vezir Süleyman Paşa'ya yazılmışdır

Nefer 36

Bir sûreti

Çıldır beğlerbeği (boş) dâme ikbâluhûya yazılmışdır

Kütâtis kal'asında

Nefer 22

Bir sûreti

Trabzon beğlerbeği olub Azak muhâfazasında olan (boş) dâme ikbâluhûya yazılmışdır

Nefer 183

Bir sûreti

Kamaniçe muhâfazasında olan Kahraman dâme ikbâluhûya yazılmışdır

Nefer 233

Bir sûreti

Hlivne muhâfazasında olan (boş) dâme ikbâluhûya yazılmışdır

Nefer 30

Bir sûreti

Avlonya kâdısına ve mütesellimine ve dizdâr ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine yazılmışdır

Nefer 21

Bir sûreti

Selanik muhâfazasında olan Vezir İsmâ'il Paşa'ya yazılmışdır

Nefer 38

Bir sûreti

Bosna valine ve Bosna kal'asında

Nefer 32

Hüküm 204

Özi tarafında 'asâkir-i islama ser-'asker olan Vezir Mustafa Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezîr muşârun ileyhsin bundan akdem yanında olan 'asâkir-i İslâm ile Eflak yakasına mürûr ve 'ubûr eylemen hususu bi'd-defa'ât tenbîh ve sipariş olunmuş iken ilâ hâze'l-ân imtisâl-i fermân idüb karşı yakaya geçtiğün ma'lûm-ı hümayûnum olmuşdur hâla Nemçe ve Macar melâ'ininden bir mikdâr düşman-ı dîn Niğbolu'ya sekiz dokuz sâ'at mesâfe olan Eflak voyvodası çiftliği (...) nâm mahalle gelüb ânda birleşmek üzre olmağla bi-'avnillâhi Te'âlâ ol mahâlden düşman-ı dîni izâle ve istisâl için emîru'l-'umerâi'l-kirâm Özi beğlerbeğisi Ahmed dâme ikbâluhû me'mûr olmuşdur imdi eğer şimdiye dek karşı yakaya geçmeyüb beri tarafta isen yanında olan süvâri askeri mîr-i mîrân-ı mûma ileyhin yanına gönderub hizmet-i mühimmede mevcûd eylesün zinhar be-zinhar müsâmaha ve ihmâl eylemeyüb yanında her ne kadar süvâri asker var ise birin alıkoymayub mir-i mîrân-ı mûma ileyhin yanına gönderesün deyu hüküm yazılmışdır Fi evâhir-ı R sene 1101

Hüküm 205

Ber vech-i arpalık Aydın ve Kırkkilisâ sancaklarına mutasarrıf olan Ebubekir dâme ikbâluhûya hüküm ki

Hâlâ Nemçe ve Macar melâ'ininden bir mikdâr düşman-ı dîn Niğbolu'ya sekiz dokuz sâ'at mesâfe olan Eflak voyvodası çiftliği (...) nâm mahâle gelüb ânda

birleşmek üzere olmağın bi-‘avnillâhi Te‘âlâ melâ‘în-i hâsirîni ol mahallden külliyyet ile izâle ve istisâl için Silistre beğlerbeğisi emîru’l-‘umerâi’l-kirâm Ahmed dâme ikbâluhû baş ve buğ ta’yîn olunub sen dâhi mûma ileyh ile me’mûr olmuşsundur imdi emr-i şerîfim vardığı gibi kat‘an te’hîr ve tavakkuf eylemeyüb mükemmel kapun ile mîr-i mîrân-ı mûma ileyhın yanına varub re’y ve münâsib gördüğü vech üzere hidemât-ı ‘Aliyyemde bulunub inşâ ve emrû’r-rahmân serî‘an ve ‘âcilen ol mahallden düşman-ı dîni istisâl itmeğe bezl-i makdûr eylesün şöyle ki şiddet-i şitâ bahânesi veyahud ğadr-ı âhar ile mahall-i me’mûra varub mülhak ve mülâkî olmakta ihmâl ve müsâhele bir vecihle cezâ idersen sonra bir vecihle cezâyâ kâdir olmayub mazhâr-ı ‘itâb olman mukarrerdir âna göre basîret ve intibâh üzere hareket eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır Fi evâhir-ı R sene 1101

Bir sûreti

Rusçuk muhâfazasında olan Salih dâme ikbâluhûya yazılmışdır

Fi’t-târihi’l-mezbûr

Sahife 63

Hüküm 206

Silistre beğlerbeğisi olan Ahmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

Nemçe ve Macar melâ‘îninden bir mikdâr düşman-ı dîn Niğbolu’ya sekiz dokuz sâ‘at mesâfe olan Eflak voyvodası çiftliğine (...) nâm mahalle gelüb ânda birleşmek üzere olduğı ihbâr olunmağın imdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhın mükemmel kapun ve eyâlet-i Silistre’nin zu‘amâ ve erbâb-ı tımar ve mu’tâd üzere süvâri cebelü neferâtı ve Niğbolu sancağına mutasarrıf olan emîru’l-‘umerâi’l-kirâm Salih dâme ikbâluhû ve Rusçuk muhâfazasına me’mûr olan Ebubekir dâme ikbâluhûyu dâhi mükemmel kapusuyla ve düstûr-ı mükerrerrem müşir-i mufahham nizâmü’l-‘âlem Özi tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan vezirim Mustafa Paşa edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehû şimdiye dek me’mûr olunduğı üzere karşı yakaya geçmedüyse yanında olan

süvâri askeri ve orta Macar kralı Tökeli İmre hutimet ‘avâkıbuhû bi’l-hayr tarafından mukademâ gelüb iktizâ itmez deyu vezîr-i muşârun ileyh girü Tökeli tarafına gönderdüğü süvâri askerini dâhi kral-ı mûma ileyhden taleb ve yanına getürdub ve lüzûm ve iktizâsı var ise levâzım ve mühimmâtıyla birkaç kıt’a top dâhi Niğbolu kal’âsından ihrâc idüb ve bile götürub ve sen yüz ger olunan ‘asâkire baş ve buğ olub mütevekkilen ‘Alallâhi Te‘âlâ Niğbolu’dan karşı geçüp ‘avn-i hakk ile a‘dây-i dîni ol mahallden külliyyet ile izâle ve istisâle bezl-i makdûr ve sa‘y-i nâ-mahsûr eylesesün husus-ı mezbûr levâzım-ı mühimmeden olmağla şiddet-i şitâ bahanesiyle ve sâir a‘zâr ile ta‘allül eylemeyüb ihmâl ve müsâheleden beğâyet ihtirâz eylesesün deyu yazılmışdır Fi evâhir-ı R sene 1101

Hüküm 207

İftihâru’l-’umerâi’l-’izâmi’l-’İseviyyemuhtârü’l-kuberâi’l-fihâmi’l-milleti’l Mesîhiyye müslih-u mesâlih-i cemâhîri’t-tâifete’n-Nasrâniyye el-batale’l-humâm ve’s-şucâü’l- mikdâm orta Macar kralı Tökeli İmre hutimet ‘avâkıbuhû bi’l-hayr ve irşâde hüküm ki

Sen ki kral-ı muşârun ileyhsin hâliyâ bulunduğun mahallere düşman karîb olub yanında mütevakki asker bulunmak lâzım ve mühim olmağla ma‘ûnet ve zâd ve zevâdelerin mîrîden görölmek üzre yanına gelüb kılıca kâdir ve yarar olanları alıkoyup hidemât-ı ‘Aliyyemden istihdâm eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır

Fî evâhir-ı R sene 1101

Hüküm 208

Kral-ı muşârun ileyhe hüküm ki

Sen ki kral-ı muşârun ileyhsin bundan akdem gönderdiğün asker-i süvâri emîru’l-’umerâi’l-kirâm Silistre beğlerbeğisi Ahmed dâme ikbâluhûnun yanında meks eylemen lâzım iken ve tarafında dâhi ol minvâl üzre neferât-ı süvâriye tenbîh itmeğin bilâ-müceb kendüsünün yanına göndermişler imdi Silistre beğlerbeğisi mûma ileyh Ahmed dâme ikbâluhû me’mûr olduğu hizmet-i mühimmede ma‘an mevcûd

bulunmaları lâzım gelmeğin ‘ale’t-ta‘cîl harb ve darba kâdir mükemmel ve müsella mukaddemâ gönderdiğün kadar süvâri neferâtı ta‘yîn idüb bir sâ‘at evvel mîr-i mîrân-ı mûma ileyhın yanında mevcut idüb ihmâl eylememen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı R sene 1101

Hüküm 209

Ber vech-i arpalık Yenişehir sancağına mutasarrıf olub Ağrıboz muhâfazasında olan Mehmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem Ağrıboz kal‘âsı muhâfazasında olan vezirim İbrahim Paşa edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehûya kapudanlık ‘inâyet ve ihsânım olub Kal‘â-i merkûme nüfuz-ı islâmiyye’den olmağla bi-‘avnillâhi Te‘âlâ hıfz ve hirâseti ehemmi-i mühimmât-ı diniyyeden olub senden sebîl-i dîn-i mübîninde inşâllâhü’r-rahmân basîret ve intibâh üzre merdâne ve dilîrâne küllî hizmet me’mûl-i hümayûnum olmağın sen kal‘â-i merkûme muhâfazasında olan ‘asâkir-i mansûreye baş ve buğ ta‘yîn olunmuşsundur imdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhın emr-i şerîfim sana vardığı gibi vech-i meşrûh üzre ‘asâkir-i mansûrenin zabt ve rabtında ve bi-hıfzıhî Te‘âlâ kal‘â-i merkûmenin hıfz ve hirâsetinde kemâl-i tayakkuz ve intibâh üzre hareket ve sebîl-i dîn-i mübîninde hidemât-i cemîle vücûda getürmeğe bezl-i himmet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır

Fî evâhir-ı R sene 1101

Sahife 64

Hüküm 210

İstanbul kâimekâmına hüküm ki

Dergâh-ı mu‘allâm cebecilerinin âsitâne-mânde ve mütekâ‘idlerinin müstehak oldukları mevâciblerin icmâlleri virilmek için mevcûd ve nâ-mevcûdlarının yoklanması lâzım gelmekde imdi sen ki vezîr müşârûn ileyhın bir ferdin hâtırına bakılmayub ve kimesne himâye olunmamak üzre cemâ‘at-i merkûmenin âsitâne-mânde ve mütekâ‘idlerinin mevcûd ve nâ-mevcûdun zâbitları ma‘rifetiyle

yoklandırub piyade mukâbelesi defterlerine kayd olunmak için sıhhati üzre defterin irsâl eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur deyu hüküm yazılmışdır
Fi Gurre-i Ca sene 1101

Bir sûreti

Dergâh-ı ‘âlî topçuları âsitâne-mânde ve mütekâ‘idlerî için vech-i meşrû üzre yazılmışdır

Bir sûreti dâhi

Top arabacılarının âsitâne-mânde ve mütekâ‘idlerî için vech-i meşrûh üzre yazılmışdır

Hüküm 211

Rodos kal‘âsı dizdârına hüküm ki

Cebeci odabaşîlarından Mustafa’nın şekâvet ve fesâdı zâhir olmağın Cezire-i Rodos kal‘âsında habs ve kal‘a-bend idüb fermân ım sâdır olmadıkça itlâk olunmaya deyu yazılmışdır

Fi evâhir-ı R sene 1101

Hüküm 212

Mukaddemâ Üsküb muhâfazasına me’mûr olan Vezir Mahmud Paşa’ya hüküm ki

Sen ki vezîr muşârun ileyhsin tekâ‘ud ihsânım olmağla âsitâneye varub oturasun deyu izin hükmü yazılmışdır Fi evâsıt-ı R sene 1101

Hüküm 213

Ümerâ-i deryadan olub kapudan vekili olan Ahmed dâme ikbâluhuya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin kapudan Paşa tarafından tevcîh oluna gelen kılâ‘ müstahfizânında vâki‘ olan mahlûlâtı müstehakkına tevcîh ve berât viresün deyu hüküm yazılmışdır Fî evâi’l-ı R sene 1101

Hüküm 214

Sultanhisarı kal‘âsı dizdârına hüküm ki

Şekâvetleri zâhir olmağla gönderilen sekiz nefer cebecinin Sultanhisarı kal‘âsında habs ve kal‘a-bend olunmaları için hüküm yazılmışdır Fî evâi’l-ıR sene 1101

Mezkur sekiz neferin ıtlâkları için hüküm yazılmışdır Fî evâi’l-ıR sene 1101

Hüküm 215

Şâm-ı Şerîf kâdisına ve mütesellimine hüküm ki

İnşâllâhu Te‘âlâ evvel-i bahârda Edirne mu‘asker inde hâzır ve âmâde bulunmak üzere Şâm kullarından beş yüz nefer her biri kendi nöbeti ile olub müceddeden taşradan yazılmayub ve me’mûr olanlar yerlerine bedel virmeyub ve sefere liyâkati olub ihtiyâr olmayanları haseki nâmıyla alıkonmamak üzere sefer-i hümayûnuma ihrâc eylesesüz deyu yazılmışdır

Fi evâ’il-ı R sene 1101

Hüküm 216

Şâm Alaybeğine hüküm ki

Şâm’ın zu‘amâ ve erbâb-ı tımarı Dergâh-ı Mu‘allâm’a ‘arz-ı-hâl sunub iş bu sene-i mübâreke de sefer-i hümayûnumda edây-i hizmet idüb hâlâ vilâyetlerine gitmek murâd itmeleriyle vilâyetlerine gitmek için izin hükmü yazılmışdır Fî evâ’il-ı R sene 1101

Sahife 65

Hüküm 217

Güzelhisar nâibine ve Aydın sancağı mütesellimine hüküm ki

Güzelhisar kazâsı ahâlîsi Dergâh-ı Mu‘allâm’a gelüb sâbıkan Güzelhisar kal‘âsı dizdârı olan Mihr Süleyman nâm kimesne kendü hâlinde olmayub fukarâyâ zulüm ve ta‘addîsi olmağla bundan akdem ashâb-ı hukûkun hakkları aliverilub kal‘a-bend olunmak için emr-i şerifimle mübâşir ta‘yîn olunmuş iken (...) firâr eyledüğün bildirüb hukm-i hümayûnum ricâ itmeğın sen ki mütesellim-i mezkûrsun mezbûr Mihr Süleyman’ın kanğı kazâda olduğı haber alınur ise zahir idüb erbâb-ı hukûk ile murâfa‘-ı şer‘i için Güzelhisar’a ihzâr ve ânda kal‘a-bend olunub der-i devlet-medârıma ‘arz ve i‘lâm eylemeniz emrim olmuştur deyu yazılmışdır

Fî evâhır-ı R sene 1101

Hüküm 218

Limni kâdîsına hüküm ki

Kıdvetü’l-kuzzât ve’l-hükkâm Kilis kâdîsi Mevlânâ Ahmed zîde fazluhû Dergâh-ı Mu‘allâm’a mektub gönderub Ağraz sâkinlerinden Şeyh Abd ve karındaşı Rüstem nâm kimesneler sâhib-i cem‘iyyet ve ra‘âyâyı ehl-i ‘örfe ğamz ve takrî‘ ittürdükleri i‘lâm olunmağla bundan akdem mezbûrlar ıslâh-ı nefis idince Limni kal‘âsında fermân olmağla kal‘a-bend olub hâliyâ cürümleri ‘afv olunub vilâyetlerinde iskânlarına izn-i hümayûnum virilmek ricâsına ‘arz olunmağın mezbûrlar vilâyetlerine varub mesâlih-i nâsa karışmamak üzre izn-i hümayûnum erzânî kılınmağın ıtlâk olunmağı için emr-i şerif yazılmışdır

Fî evâi’l-ı Ca sene 1101

Hüküm 219

Yenişehir Fener muhâfazasında yeniçeri zâbiti olan Haseki ‘Osman’a hüküm ki

İzmid kazâsı ve kurrâları leb-i deryada ve Ağrıboz Boğazında vâki‘ olmağla küffâr-ı hâksâr kalyon ve firkatelerinde emin olmayub eşedd-i ihtiyâc ile muhâfazaya

muhtâc olmağla yeniçeri serdarı olan Salih zîde kadruhû kazâ-i mezbûreyi ve kurrâsını sene-i sâbıkalarda muhâfaza eyledüğü minvâl üzre bu sene-i mübâreke de dâhi merkûm serdar Salih askerden ğayrı kazâ-i mezbûr ahâlisi ile hizmet-i muhâfazada kalub tavâif-i askerden olan dergâh-ı mu‘allâm yeniçeri ve cebeci ve topçu neferâtların kazâ-i mezbûrden ihrâc ve seninle ma‘an sefer-i hümayûnda mevcûd ittirub neferât-ı mezbûrûndan ve vilâyetlerinde asla bir ferd alıkomayasun deyu bi’l-fi‘il dergâh-ı mu‘allâm yeniçeri ağası olan ‘Ali dâme ‘uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb virilmeği mûcibince hüküm yazılmışdır Fî evâi’l-ı R sene 1101

Hüküm 220

Filiba ve Tatarpazarı ve civarlarında olan kâdîlara hüküm ki

Zıkr olunan kazâlarda bundan akdem şa‘îrin beher kîle yirmişer ve yirmi beşer liraya bey‘ olunub ğalâ-i sa‘rını mûcib-i emr-i zarurî yoğ iken makarr-ı i‘tidâlden tecâvüz üzre bey‘ itmeleri ebnâ-i sebîlin ta‘ablarına sebep olduğı mesmû‘-ı hümayûnum olmağla imdi gerek mîrî için muvâfık ve gerek mürûr ve ‘ubûr iden tavâif-i asker ve ebnâ-i sebîl için şa‘îrin beher keyl-i İstanbulinin sa‘r-ı mu‘tedili otuz beş akçe olub ziyâde olmamak üzre her biriniz taht-ı kazânız ahâlîsine vech-i meşrûh üzre tenbîh-i ekid eyleyub bundan sonra (...) evâmir-i şerîfime muğâyir ziyâde bey‘ ider bulunur ise mahalî ta‘zîr ve tertib-i cezâ eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır Fî evâ’il-ı Ca sene 1101

Sahife 66

Hüküm 221

Edirne kâdîsına hüküm ki

İftihâru’l-havâs ve’l-mukarrabîn bi’l-fi‘l Dâru’s-Sa‘âdetim ağası olub evkâf-ı selâtîn nâzırını olan El-Hâc Mustafa Ağa dâme ‘uluvvuhûnun taht-ı nezâretinde olan evkâfdan Edirne’de vâki‘ merhûm ve mağfûr leh ceddîm Sultân Bayezid Hân tâbe serâhunun câmi‘-i şerîf ve ‘imâret-i ‘âmirileri evkâfından Edirne evkâfında vâki‘ vakf-ı toprakdan bağ ve bağçe ve binâ ashâbı olanlar bî-ğaraz müslimînin takdir eyledüğü ücretlerin virmekden ta‘allul itmeleriyle imdi fî-mâ-ba’d mûktezây-ı şer‘-i

şerif üzre arasaların vakıf ve ebniye ve gars ve kürûm ve eşcâra mülkiyet üzre mutasarrıfın olub taraf-ı vakfa virdikleri ücret arâzî ücretlerinden dûn ise ta‘riz-i müslimînin takdir eyledükleri üzre ecr-i misline teblîğ ve ücretlerin cânib-i vakfa edâ ve teslîm itdürmeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur Fi evâ’il-ı Ca sene 1101

Hüküm 222

İstanbul kâimekâmına ve yoklamaya me’mûr ‘Osman Paşa zâdeye hüküm ki

Hâlâ İstanbul gümrüğünde tekâ‘ud ve du‘â-gûy vezâifine me’mur olan kimesneler berâtlarıyla İstanbul’da yoklanmak fermân ım olunmuş iken ve niceleri öte yakaya henüz gelmemiş iken derfterler bu tarafa gönderilmekle fakîrû’l-hâl ve pîr ve ihtiyar kimesneler Edirne’de yoklanmağa havale olunmağla ve niceleri dâhi henüz yoldan Edirne’ye gelmek üzre olduğu ihbâr olunmağla hâllerine merhameten yoklama defterlerin girü ol cânibe gönderilub ve yoklanmağa irişmeyenleri yine İstanbul’a havâle olunmuştur imdi bu yoklama hususunda mukaddemâ mufassal ve meşrûh vârid olan fermân-ı hümayûnum muktezâsınca ‘amel idub ve fî-mâ-ba’d üç dört aya dek defterler ol tarafda kalub müstehakk ve müstehakk-ı gümrük-i mezbûru vazifeye mutasarrıf olanları yoklanub fermân-ı sâbık mûcibince deftere kayd idub erbâb-ı vezâifden bir kimesneyi Edirne’ye havale eylesüz deyu yazılmışdır

Fî evâ’il-ı R sene 1101

Hüküm 223

Edirne’den Priştine’ye varıncaya vâki‘ olan kâdîlara ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Bundan akdem ğaflet ve ihmâl sebebi ile a‘dâ-yı dîn müstevlî olduğu Priştine ve Üsküb ve Kaçanık ve İştib kasabalarının ahâlîsi Petriçe ve Demirhisar ve Siroz ve Edirne’ye gelince yol üzerinde ve yolun yemîn ve yesârında vâki‘ olan kasabât ve kurrâda tavattun idüb kadîmî sâkin oldukları kasabalarda ve karyelerde vâki‘ olan evleri ve çiftlikleri ve bi’l-cümle emlâk ve ‘akârları âhar kimesnelerin tasarruflarına girmeden varub cihât-ı vezâifî dâhi tâlib olanlara tevcîh olunmadan bir gün mukadem

kalkub herkes yerlü yerine varub sâkin olmaları içün mecma‘-ı nâs olan yerleri ve muhkem tenbîh olunub iş bu fermân-ı hümayûnumun mazmûn-ı münîfini cümleye i‘lândan sonra imtisâl-i fermân itmeyenleri isim ve resimleriyle yazub her biriniz defter idüb ‘arz eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur

Fî evâ’il-ı Ca sene 1101

Sahife 67

Hüküm 224

Eskişehir kâdîsına ve yeniçeri serdarına hüküm ki

Kazâ-i mezbûrda sâkin yeniçeri ve cebeci ve topçu tâ’ifeleri me’mur oldukları sefer-i hümayûnuma ve serhaddlerine gitmediklerinden ğayrı kendü hâllerinde olmayub dâimâ fesâd ve şekâvet ve bi-ğayr-i hak ricâl ve nisâdan nicelerin katl ve ba‘zıların dâhi darb ve mecrûh eylediklerün ahâlîsi talebiyle tarafından ‘arz eyledüğün ecilden yeniçeri çavuşlarından elli birinci bölüğe Mehmed Çavuş ta’yîn ve irsâl olunmağın imdi çavuş-ı merkûm ma‘rifetiyle ol cânibde teftîş ve tefahhus ve eyledükleri fesâd ve şekâvetlerin müvâcehelerinde sicil ve huccet olunub muktezây-ı şer‘ ile lâzım gelen cezâların tertîb olundukdan sonra tavâif-i mezbûrundan bir ferdin vilâyetlerinde karâr ve meks itdirilmeyub me’mur oldukları sefer-i hümayûnuma ve serhaddlere yollayasuz şöyle ki bundan sonra me’mur oldukları mahallere gitmeyub evlerinde ve yerlerinde kalanların vârid olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mûcibince dirlikde alakaları kalmayub re‘âyâ defterine kayd ve dirliği boz deyu sözlerine i‘timâd ve i‘tibâr eylemeyub mezbûrlara bir vecihle sâhib çıkub ve dirlik iddi‘âsı ittürmeysesün deyu bi’l-fi‘il dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağası olan ‘Ali dâme ‘uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb virilmeği mûcibince hüküm yazılmışdır

Fi evâ’il-ı Ca sene 1101

Hüküm 225

Sâbıkan Bostancıbaşı olup Rusçuk tarafında muhassıl-ı emvâl olan Vezir Hüseyin Paşa’ya hüküm ki

Vidin’de olan melâ’în-i hâsirînden çete tarîkiyle ol taraflara ba’zı eşkıyâ gelmek ihtimâli olur ise ‘avn-i hak ile müdâfa’ası için teyakkuz ve intibâh üzre olunub Plevne ve İvrace ve ol havâlîde karîb olan ahâlî-i vilâyeti dâhi mukaddemce habîr ve âgâh idüb sebîl-i dîn-i mübînde müdîrâne ve ‘âkılâne hareket eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır

Fi evâ’il-ı Ca sene 1101

Hüküm 226

Güzelhisar müftisine ve nâibine hüküm ki

Sen ki nâibsin Dergâh-ı Mu‘allâm’a mektûb gönderub ve kazâ-i mezbûrun ‘ulemâ ve sülehâ ve sâir ahâlîsi mahzâr gönderub Güzehisar kal’âsı dizdârı olan Mihr Süleyman nâm kimesne kendü hâlinde olmayub eşkıyâ ile müttefik ve müttehid olduğundan mâ‘adâ zalemeye mukârin ve mekr ve fesâda sâ’î ve me’vây-i lüsûs ve katl-i nüfûs ve nice bî-günâhın hedem-i ‘ırzına bâ’is ve ahz-ı mâllarına sebîl-i (...) olub ve nice kimesnelerin fuzûlî emvâl ve emlâk ve arâzîlerin bi-ğayr-i hakk zabt ve tasarruf itmekle ahâlî-i bilâd şerr ve cevrenden müşteki ve zulüm ve (...) nice kurrâ harâbe-müşrif olduğun bildirub ol bâbda hukm-i hümayûnum ricâsına elhâsılıyla ‘arz itmeğin mezbûr Mihr Süleyman’ın keyfiyet-i hâli bi’l-müvâcehe ma‘rifet-i şer‘le teftîş ve tefahhus olunub ve da‘vây-ı hukûk idenler ile dâhi murâfa‘-i şer‘ itdürölub sübût bulan ashâb-ı hukûkun hakları ta’yîn olunan mübâşir ma‘rifetiyle mezbûrdan tahsîl ve seviye-i hâline müte‘allık bî-ğaraz müslümanlar ne vecihle müvâcehesinde haber virub şöhret iderler ise mâdde be-mâdde kaleme alınub huccet olundukdan sonra kendüsün kal’a-bend idüb vâki‘-i hâli der-i devlet-medârıma hakîkati üzre ‘arz ve i‘lâm eylesün deyu hüküm yazılmışdır

Fi evâ’il-ı Ca sene 1101

Sahife 68

‘An cemâ‘at-i cebeciyân-ı dergâh-ı ‘âlî der-muhâfaza-i kılâ‘-ı mezkûrîn

Der-muhâfaza-i kal’â-i Bağdad neferen 341

Sefer-i hümayûna me'mur ve Edine'ye gelmek üzredir

Der-muhâfaza-i kılâ'-ı mezkûrîn neferan 231

Kal'â-i Bender

Der-cânib-i Babadağı

347

5781

Niğbolu'ya me'murdurlar

Der-muhâfaza-i mezkûre

Bosna Neferan 101

Üsküb

67

1681

Sofya'ya me'murlardır

Bi'l-cümle Ağrıboz kal'âsına me'mur olmağla hizmet-i muhâfazada mevcûd olmak
üzrelerdir

Sofya ve Ağrıboz neferan 1230

Cemâ'at-i Topciyan Dergâh-ı 'âlî

Sofya'ya me'mur olmuşlardır

Der-muhâfaza-i mezkûre

Neferan

Kal‘â-i Sultâniye 39

Kal‘â-i Seddulbahr 98

Kal‘â-i Movlova 34

Kal‘â-i Kavala 11

Kal‘â-i Banaluka 52

Kal‘â-i Üsküb 45

279

Der-muhâfaza-i mezkûre

Sefere me’mur olub Edirne’ye gelmek üzredirler

Neferan

Kal‘â-i Bağdad 242

Kal‘â-i Ahışa 69

311

Der-muhâfaza-i mezkûre

Ağrıboz kal‘âsı muhâfazasına me’mur olmuşlardır

Neferan

Kal‘â-i Rodos 53

Mora 142

195

Der-muhâfaza-i bi-cânib-i Babadağı

Niğbolu'ya me'mur olmuşlardır

Neferan 249

***Mezbûrlar vech-i meşrûh üzre me'mur oldukları mahallere bir gün evvel gelüb
irişmeleri için başka başka ahkâm yazılmışdır***

Fî evâhir-ı R sene 1101

Sahife 69

Hüküm 228

Üsküb muhâfazasında olan sekseninci cemâ'atinin çorbacısı ve Mustafa zîde kadruhûya hüküm ki

Muhâfaza-i mezbûrede senin ile olan üç oda ve muhâfaza-i merkûmede Kaçanık Palangasına irsâl olunan elli beşinci cemâ'atinin çorbacısı ve odabaşîları ve bi'l-cümle neferâtları ile ref' ve cümlesi kalkub Edirne'ye gelüb dahl eylesün deyu bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim ağası olan 'Ali dâme 'uluvvuhû tarafından mühürlü mektub virilmeği mûcibince yazılmışdır Fî evâ'il-ı Ca sene 1101

Hüküm 229

Âsitâne-i Sa'âdetimde bi'l-fi'l Sekbanbaşî olan (boş) zîde kadruhûya hüküm ki

Cezîre-i Girit'de Kandiye kal'âsı muhâfazasında olan dördüncü cemâ'atinin ve otuz yedi cemâ'atinin ve ve yirminci bölüğün ve kırk üçüncü bölüğün ve elli üç bölüğün neferâtları kalîl olub odalarının Âsitâne-i Sa'âdetimde olan çavuşlarından elli

dördüncü cemâ'atinin odasına ve sâir dört odanın her birine kırkar nefer ki cem'an iki yüz on nefer kendü odaların çavuşlarından olmak üzere tasmîm ve muhâfaza-i mezbûre-i odalarına vakt ve zamânıyla hâlâ Kandiye muhâfazasına ağa ta'yîn olan Haseki Receb zîde kadruhû ile ma'an irsâl eylesün deyu bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim ağası olan 'Ali dâme 'uluvvuhû tarafından mühürlü mektub virilmeği mûcibince yazılmışdır Fi evâhir-ı Ca sene 1101

Hüküm 230

Âsitâne-i Sa'âdetde Sekbanbaşîya (boş) hüküm ki

Kandiye kal'âsı muhâfazasında olan altmış sekiz ve seksen bir ve doksan iki cemâ'at odaları ve çorbacıları ve Resmo kal'âsı muhâfazasında sekizinci cemâ'atin yalnız odabaşısı cümle neferâtıyla ref olunub yerine on dört cemâ'at ve altıncı cemâ'at ve otuz yedi cemâ'at Kandiye kal'âsı muhâfazasına ve üçüncü cemâ'atin odası Resmo kal'âsında ref olunan sekizinci cemâ'at yerine ta'yîn olunub mevcûd neferleri kalîl olub ziyâdesinin gönderilmek üzere on dört cemâ'atinin odasına Üsküb 'de bulunan mevcûdlarıyla yüz elli nefere varınca ve sâir üç odanın dâhi her birine yüzer nefer Âsitânede ve odaların çavuşlarından tasmîm ve tekmîl ve me'mur oldukları muhâfazalara vakt ve zamânıyla irsâl eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı Ca sene 1101

Hüküm 231

Erzurum eyâletine mutasarrıf olan asker ihrâcına me'mur vezir 'Ali Paşa'ya hüküm ki

İş bu sene-i mübârekeke Haleb eyâletinin zu'amâ ve erbâb-ı tımarı fermân ım olan bedellerin cem'ine me'mur olana eda eylemek üzere ol mevâlîye istîlâsı olan Kürd ve Türkmân ve 'urbân eşkıyâsının def-i mazarratları için me'mur olmalarıyla imdi sen ki vezîr muşârun ileyhsin Haleb eyâletinin zu'amâ ve erbâb-ı tımarına ancak iş bu sene-i mübârekeke tarafından ve taraf-ı âhardan bir ferde sefer teklîfi ile rencide ve remîde itdirmemek bâbında fermân ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı Ca sene 1101

Sahife 70

Hüküm 232

Sivas vali olan Vezir Süleyman Paşa'ya hüküm ki

Eyâlet-i i mezbûrede ve etrâf ve civârında Türkmân ve Ekrâd ve ğayrı tavâif eşkıyâsından ba'zıları kat'-ı tarîk idüb ebnâ-i sebîlden nicelerin katl ve emvâl ve erzâkların nehb ve ğâret eyledikleri mesmû'-ı hümayûnum olmağla sen ki vezîr muşârun ileyhsin ol makûle kat'-ı tarîk idüb ve ğayrı vech ile fesâd üzre olanları bulundukları yerlerde bi-'eyyi hâl ele getürüb bi-hasebi's-şer' katli lâzım geleni katl ve kat'ı iktizâ ideni kat' ve te'dîb ve ta'zîr ve habs gibi siyâset-i şer'iyyeden cürümlerine göre müstehak oldukları cezâların tertîb idüb husûs-ı mezbûre ziyâde ihtimâm ve emn-i tarîk ahvâlinde ke-mâ yenbağî takayyud-ı tâmm eyleyesün deyu hüküm yazılmışdır Fî evâ'il-ı Ca sene 1101

Hüküm 233

Üsküb tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'askerim olan Vezirim Halil Paşa'ya hüküm ki

Hâliyâ yanında olan defterdar vekili Mustafa'nın muhâsebesi görölmek için der-i devlet-i medârıma ihzârı lâzım gelmekle temessükât-ı ma'mûlun bihâ ve hazîneye müte'allık îrâd ve mesârif defterlerin yanına alub virilen mübâşir ile der-i devlet-i medârıma ihzâr olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâ'il-ı Ca sene 1101

Hüküm 234

Kandiye kâdîsına hüküm ki

Kıdvetü'l-akrân ve'l-ekâbir Girit Cezîresi defterdarı olub hâlâ muharrir ta'yin olunan İbrahim zîde 'uluvvuhû deergâh-ı mu'allâm'a 'arz-ı hâl idüb Girit Cezîresinde vâki' mukâta'ât-ı mîrî fûruht olundukda ba'zı kimesneler defterdârlara mürâca'at eyleyub v'Aliler tarafından cerâyeleri ile zabt eylemekle zimmetlerinde olan mâl-ı mîrî vakt ve zamanıyla teslîm-i hazîne olunmayub kul tâifesinin mevâcibleri ve sair mesârif-i mîrî için 'işret ve mezâyıkaya bâ'is oldukların bildirüb fi-mâ-ba'd Kandiye v'Alilerinin mu'ayyen olan kalemiyeleri defterdar tarafından virildikten sonra

mukâta‘âtı fûruht ve deruhde olunmasında ve sâir mâl-ı mîrînin hususunda defterdarın mürâca‘at eylediği mevâddan ğayrı v’Ali olanlar min ba’d müdâhale eylemeyüb vech-i meşrûh üzre amel olunmayub senden dîvân-ı hümayûnum tarafından emr-i şerif virilmek ricasına iftihâru’l-umerâ ve’l-ekâbir bi’l-fi‘il başdefterdarım olan Yusuf dâme ‘uluvvuhû i‘lâm itmekle vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak için yazılmışdır

Fî evâ’il-ı Ca sene 1101

Hüküm 235

‘Ayıntab kâdisına ve yeniçeri serdarına hüküm ki

Kazâ-i mezbûrda serdar olan Mustafa Çavuş ve yeniçerilik iddi‘âsı iden Ebubekir bin Yusuf ve Mehmed bin Hâce Halil ve Poyraz İbrahim ve Köril oğlu ve Arap ve Hödük ve Muhammed ve Nazır Halil oğlu Mustafa ve Dilberin ‘Ömer ve Mandalı Hasan ve Öksüz Mehmed ve Taşcı Cuma oğlu Muhammed ve Gedikli İbrahim ve Hallac Süleyman oğlu Yusuf ve Çan ve Haceli Mustafa ve Kaçeli Mustafa ve Musa ve Harişoğlu Ahmed ve Abdal ve Sirac Hüseyin ve Sadrat Yusuf ve Kara İbrahim ve sâir yeniçerilik iddi‘âsı idenler ahâlî-i vilâyete müstevlî olub ehl-i sûk’un bi-ğayr-i hak eşyâların ahz ve ğasb ve şetm ve darb ve cerh ile eziyetlerinden mâ‘adâ nice Müslümanın emred ‘iyâlini kapadub hetk-i ‘ırz ve bunun emsâli şekâvetlerinden ğayrı etrâftan bey‘ ve şirâ için şehre gelen zahâir ve sâir metâ‘ları biz alur sataruz deyu noksan bahâ ile alub ve ziyâde akçe ile fukarâya bey‘ ve tarh eylediklerinden mâ‘adâ medîne-i mezbûrede iftâyâ me’zûn olan Mevlânâ El-Hâc Muhammed’i dershânesinde ta‘lîm-i ‘ilm ile meşğûl iken mezbûrlar şûrb-i hamr ile tecemmu‘-ı vâhiyeleri ile odasun basub kütüb-i tefâsir ve fıkhiyyelerin pâre pâre ve haremine dühûl kasd ve kabâhat-i ‘adiyyelerinden nice kimesneler ehl ve ‘iyâllerin havfindan terk-i iskân ve nicelerin dâhi hânelerin kapatub ihtifâ idüb ve mezbûrûn şakîler sefere me’mur olduk deyu diyâr-ı âhâra gidub ve kimi dâhi sefer-i hümayûndan firar (...) ‘âdet-i müstemirreleri üzre şekâvet-i kadîmelerine şurû‘ ve içlerinden Baş Yusuf nâm yeniçeri sekrânen âlet-i harb ile çarşı ve pazara gidub sâdât-ı kirâmdan Seyyid Abdullah ve Seyyid Mehmed nâm kimesnelerin dükkânların basub (...) tecdîd-i îmân ve nikâh mûcib-i ikâz-ı kabîh ile şetm ve başlarından ‘alâme-i şer‘ieyyeyi alub

ba‘de’l-yevm şürefâya ihanetimiz vardır deyu envâ‘-ı hakaret eyledikleri ‘arz olunmağın ocak tarafından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân otuz dört bölüğün Veli çavuş zîde kadruhû ta‘yîn ve irsâl olunmağın sen ki serdarsın bu fesâdı iden şakîleri bi-’eyyi hâl çavuş-ı merkûm ma‘rifetiyle ele götürüb fesâd ve şekâvetlerin tekrar bî-ğaraz Müslümanlardan ke-mâ hûve hakkuhû teftîş ve tefahhus idüb fesâd ve şekâvetlerin şer‘an müvâcehelerinde subût buldukda şer‘le lâzım geleni bilâ te’hîr mübâşir-i merkûm ma‘rifetiyle icrâ idüb ‘ibâdullâh üzerinde şerr ve mazarratların def‘ ve ref‘ idüb husus-ı mezbûre hemm-i ‘umûrdan olmağla bundan ziyâde takayyüd ve ihtimâm olunub müsâmahadan beğâyet ihtirâz eylesün deyu bi’l-fi‘il dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerim ağası olan iftihârü’l-emâcid ve’l-’ekâbir ‘Ali Ağa dâme ‘uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb virilmeği mûcibince ‘amel olunmak içün yazılmışdır Fi evâ’il-ı Ca sene 1101

Sahife 71

Hüküm 236

Anadolu’nun sağ kol nihâyeti Haleb’e varınca yol üzerinde vâki‘ olan kâdîlara ve Kethuda yerlerin ve Altıbölük yoldaşlarına hüküm ki

Memâlik-i islâmiyyeye istîlâ kasdında olan küffâr-ı hâksârın def‘-i mazarratları içün iş bu sene-i mübârekede sefer-i hümayûn-ı nusret-makrûnum mukarrer ve muhakkak olub sipâh ve silahdâr ve bölük-i erba‘a yoldaşlarının İnşallâhu Te‘âlâ rûz-ı Hızır’da Edirne sahrâsında orduy-ı hümayûnumda bayrakları altında hidemât-ı ‘Aliyyemde mevcûd bulunmaları bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmağla sipâh ve silahdâr ocakları çavuşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân (boş) çavuş ve (boş) çavuş zîde kadruhûmâ ta‘yîn olunub gönderilmekle imdi siz ki Kethuda yerlerüsüz her kanğınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise kazâlarınızda sâkin olan altı bölük yoldaşlarının cümlesine mûhkem tenbîh eylesün kendülerine mahsûs ve mu‘ayyen olan mızrak ve bayraklarıyla mükemmel ve müsellaş şimdiden hâzır ve âmâde olub İnşallâhu Te‘âlâ vech-i meşrûh üzre vakt-i mezbûrda sahrây-ı Edirne’de orduy-ı hümayûnumda bayrakları altında ve yoklama mahallinde mevcûd ittürmeğe ziyâde takayyüd-i tâmm ve sa‘y ve ihtimâm eylesünüz ve siz ki zikr olunan kazâlarda olan Altıbölük yoldaşlarısuz bu zamanda el-ekrabu fe’l-ekrab gâzâ ve cihâda cümle

ümmet-i Muhammed üzerlerine farz olub sizler hod düşman-ı dînden ahz-ı intikâm ile emr-i cihâd içün ta'yîn ve tahsîs olunan kapum kullarındansuz gerektir ki sizler dâhi uğûr-ı dîn-i mübînden niyyet-i hâlis ile dilîrâne ve merdâne hareket idüb Kethuda yerleriniz ile mükemmel ve müsellah vakt-i mezbûrda gelüb sahrây-ı Edirne'de hidemât-ı 'Aliyyemde ve 'ale'l-husûs yoklama mahâlinde mevcûd bulunmağa ziyâde ikdâ eylesesüz şöyle ki ordu-yı hümayûn taşra çıkub ve sizler vakt ve zamanıyla gelüb irişub ve fermân olan yoklamada mevcud bulunmayub bu vakt-i sâire kıyâs ile ihmâl ve müsâmaha eylesesüz 'özü ve cevâbınız mesmû'-ı hümayûnum olmayub dirlikleriniz kat' olunmağla iktifâ olunmayub cümleiniz mu'âteb olmanızın mukarrer bilesüz ve siz ki Kethuda yerlerüsüz neferât-ı mezbûrûnun önlerine düşub İnşallâhu Te'âlâ rûz-ı Hızır'da Edirne sahrâsına irişub hidemât-ı 'Aliyyemde bulunmağa ikdâm ve ihtimâm idüb bu zamanı sâir evkâta kıyas ile 'avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden beğâyet ihtirâz üzre olasuz deyu ağaları tarafından mühürlü mektûb virilmeği mücibince 'amel eylemeniz içün yazılmışdır Fi evâ'il-ı Ca sene 1101

Bir sûreti dâhi

Anadolu'nun sol kol nihâyeti Erzurum'a varınca yol üzerinde vâki' olan kâdîlara ve Kethuda yerleri ve Altıbölük'ün yoldaşlarına vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Anadolu'nun orta kol nihayeti Diyârbekir'e varınca yol üzerinde vâki' olan kâdîlara ve Kethuda yerlerine ve Altıbölük'ün yoldaşlarına vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fi't-târîhi'l-mezbûr

Hüküm 237

Ber-vech-i arpalık Hamid sancağına mutasarrıf olan 'Ali Paşa'ya hüküm ki

Hâlâ Divân-ı Edirne'ye gelen şâkîlerin vekîl ile murâfa'aya râzî oldukları cihetden bi-nefsihî gelüb ile hüsamân ile murâfa' olmak iktizâ itmekle fermân-ı şerîf ve vüsûlünde 'umûmen kapunuz halkını Kethudanız ile mahall-i me'mûra irsâl ve kendün irzâ-i husamâ içün serî'an Edirne'ye gelesün deyu yazılmışdır

Fi evâ'il-ı Ca sene 1101

Sahife 72

Hüküm 238

İlbasan sancağında vâki' olan kâdîlara ve İlbasan sancağı mütesellimine ve zikr olunan kazâlarda vâki' begzâde ve ocakzâde ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki

'İyâzen billâh-i Te'âlâ a'dây-ı li'âm Bosna'nın tarîkini sedd ve Arnavudluk'a külliyyet ile tasallut kaskında olmağla def'-i mazarrat-ı a'dâda bulunmak şartıyla livâ-i merkûme ahâlîsine bundan akdem tekâlîfinden mu'âfiyyet ihsân olunmuş iken ba'zı derbendler ve şehbenderler biz mukaddem mu'fâ ve müsellemler idik ol şarta dâhil değiliz deyu beyinlerinde husn-i ittifâk olduğu mesmû'-ı hümayûnum olub bu vakit sâir vakte kıyâs olunmayub mukaddem ve mu'ahhar mu'fâ ve müsellemler olan livâ-i merkûm ahâlîsinin cümlesinden def'-i mazarrat-ı a'dâda ittifâk ve ittihâd ve gönül birliği ile küllî hizmet me'mûl ve muntazır olmağın imdi siz ki mûma ileyhimsiz düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem 'asâkir-i İslâm'a ser-'askerim olan vezirim Halil Paşa edâmallâhu Te'âlâ iclâlehû tarafından haber vardıkda livâ-i merkûmun mukaddem ve mu'ahhar mu'fâ ve müsellemler olan kasabât ve kurrâ ve derbendler her ne kadar var ise tahammüllerine göre her birinden cenk ve harbe kâdir güzîde ve tuvânâ asker ihrâcî ve bir yere mütecemmi' olub husn-i ittifâk ile kalkub vezîr-i müşârun ileyhine yanına gelüb re'y-i savâb-dîdi üzre def'-i mazarrat-ı a'dâda merdâne ve dilîrâne hareket eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdir olmuştur deyu hüküm yazılmışdır Fi evâsıt-ı Ca sene 1101

Bir sûreti dâhi

Delvine ve Yanya sancaklarına yazılmışdır

Mora cânibine me'murlardır

Bir sûreti dâhi

Ohri sancağına vech-i meşrûh üzre yazılmışdır

Fi't-târihi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Prizrin sancağına vech-i meşrûh üzre yazılmışdır

Fi't-târihi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Avlonya sancağına vech-i meşrûh üzre yazılmışdır

Fi't-târihi'l-mezbûr

Hüküm 239

‘Asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan Vezir Halil Paşa’ya hüküm ki

Dükakin sancağında vâki‘ Ğaş ve Rasne ve Voyvodine kabileleri ve Karadağ nâhiyesi ve (...) ve (...) ve (...) ve Ari kabileleri ve (...) nâhiyelerinin ve Ohri sancağında vâki‘ ve (...) ve Yor kabileleri ‘âsîlerin Nemçe keferesi tahrîk ve izlâl itmekle ânlar ile me’lûf ve müttehid oldukları mesmû‘-ı hümayûnum olub mezbûrlardan urulması lâzım gelenler urulub rehinleri alınmak iktizâ idenlerin rehinleri alınub bir mahfuz mahâle teslîm ve bi-‘avnillâhi Te‘âlâ def‘-i ğâileleri içün iktizâsına göre şimdiden tekayyüd ve ihtimâm eyleyub ve a‘dâ-i li‘âmı Kosova taraflarına gelecek ihtimâli olur ise yanında olan Paşalar ve beğ ve beğzâde ve sâir Arnavudluk askerinden kâdir olduğu mertebe asker tertîb ve techiz ve üzerlerine Paşalardan birini veyahud Kethudasını baş ve buğ nasb idüb ümerâ denize göndermek üzre Bosna vali olan vezirim Hüseyin Paşa edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehûye emr-i şerîfim gönderilub tenbîh-i hümayûnum olmağın imdi sen ki vezîr muşârun ileyhsin sen dâhi ol tarafları cesîm ve gûş tutub ve dâimâ haberleşub gerek zikr olunan ‘âsîler hususunda ve gerek a‘dâ-yı dîn ol cânibe istilâ sadedinde olub tarafından imdâd iktizâ

idüb vezîr muşârun ileyh tarafından haber geldikde sen dâhi yanında olan Paşalardan ve beğlerden ve sâir tavâif-i askeriyyeden ğayret idüb kâdir olduğu mertebe asker tertîb ve techiz ve üzerlerine birini baş ve buğ nasb ve irsâl ve İnşallâhu Te‘âlâ husn-i vifâk ve kemâl-i ittihâd ile dîn ve devlet-i ‘Aliyyeme nâfi‘ meâsir-i cemîle vucuda getürmeğe bezl-i mechûd eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdir olmuştur deyu yazılmışdır Fi evâsıt-ı Ca sene 1101

Sahife 73

Hüküm 240

Foça nâibine ve Saruhan sancağı mütesellimine hüküm ki

Sen ki mevlânây-ı mezbûrsun Dergâh-ı Mu‘allâm’a mektûb gönderub eşkıyâ tâifesinden olub kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Ramazan nâm şakî refîkleri ile bin yüz senesinde yine kazâ-i mezbûr sâkinlerinden El-Hâc Ahmed nâm kimesnenin menzillerin basub ve kapularun kırub haremine girub emvâl ve erzâkın nehb ve ğâret eyledikten mâ‘adâ bîkr kızını zulmen ve cebren kendü hânesine getürüb üç gün ve üç gece alıkoyub zulüm ve ta‘addî itmekle taraf-ı şer‘den mürâsele ile da‘vet-i şer‘ olunarak itâ‘at-i şer‘ eylemeyüb firâr itmekle mezbûr refîkleri ile ele getürölub icrâ-i hak olunmak bâbında hukm-i hümayûnum virmek ricâsına ‘arz eyledüğü ecilden sen ki mütesellim-i mezbûrsun şakî-i mezbûru ihzâr idüb müvâcehesinde bî-ğaraz Müslümanlar şakâvetine müte‘allık ne vecihle şekâvet iderler ise huccet olunub ve fesâdda refîki olanlar dâhi ele getürölub keyfiyet-i hâllerin ma‘rifet-i şer‘le teftîş ve üzerlerine sübût bulan mevâddı der-i devlet-i medârıma ‘arz ve gönderilmekle fermân ım vârid olunca kal‘aya vaz‘ ve habs olunmak için hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Husus-ı mezbûrun isti‘câlı için tekrâr hüküm yazılmışdır

Fi evâsıt-ı Ca sene 1101

Hüküm 241

Erzurum vali olub Anadolu'da asker ihrâcına me'mur olan vezir 'Ali Paşa'ya hüküm ki

Havâşî-i suğûr-ı İslâmiyyeye istîlâ kasdında olan mu'ânidân-ı dîn ve küffâr-ı düzah-karînin bi-tevfîk-ıllâhi Te'âlâ ve husn-i ma'ûnet def'-i mazarrat ve istikbârları için bu sene-i mübâreke de müsammem olan ğazve-i hümayûn-ı nusret-makrûnum ziyâde 'udde ve 'atâda ve istinsâr ve ihtîşâd-ı 'asâkire muhtâc olmağla Anadolu'da olan dergâh-ı mu'allâm müteferrikaları ve çavuşları ve dîvân-ı hümayûnum ve defter-i hâkânî kâtibleri ve şâkirdleri ve Altıbölük halkı ve zu'amâ ve erbâb-ı tımar ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve cebecileri ve topçuları ve top arabacıları ve birden bine ve binden yüz bine varınca dirliğe tasarruf idenlerin cümlesi sefer-i hümayûnuma me'mur ve sen vüzerây-i 'izâmımın yarar ve kâr-ı güzâr ve vükelây-i fihâmımın 'âkîbet-endîş ve pür-hünerkârı ve 'akıl ve firâsetine ve husn-i tedbir ve kiyâsetine i'kâd-ı hümayûn ve itikâd-ı sedâd-makrûnum olub senden bu hususta dîn ve devlet-i 'Aliyyeme nâfi' hidemât-i cemîle me'mûl-i hümayûnum olmağla Anadolu'dan asker ihrâcına me'mur olmuş idin hâliyâ boğaz hisârlarına hulûlün mesâmi'-i 'Aliyyeme vusûl bulmağın imdi sen ki vezîr müşârun ileyhsin emr-i şerif sana vardığı gibi (boş) mahallinden çıkub orta koldan müteveccih olub uğurunda yemîn ve yesârında bulunan tavâif-i merkûmeye şimdiden tenbîh ve te'kîd ve harrizi'l-mü'minîne 'ale'l-kıtâl fahvây-i sa'âdet ihtivâsı üzre terġîb ve tahrîz ve bi'n-nefs kendün varmak mümkün olmayan mahallerden me'mûn ve mu'temed ve kâr-ı güzâr âdemler gönderub cümlesin ğazâ ve cihâda teheyyü' ve i'dâd üzre olub ve hâzır ve âmâde olmak için tenbîh ve te'kîd iderek varub Ekrâd ve Türkmândan fermân ım olan askerin me'mur olduğu üzre boybeğleri ve Kethudaları ve iş erleriyle ma'an cümlesi şâkiyyü's-silâh ve tâmmü'l-edevât olmak üzre ba's ve tesyîr idüb gerek mezbûrların ve gerek vech-i meşrûh üzre sefer-ı hümayûnuma me'mur olan sâir tavâif-i askeriyeyi vakt ve zamanıyla sürüb İnşallâhu Te'âlâ evvel-i rebî'de Edirne sahrâsında mu'asker -i hümayûnuma îsâl ve sebîl-i dîn-i mübînde hidemât-ı ğazâ ve cihâda mevcûd eylemeğe ihtimâm eylesün keff-i kifâyet ve uhde-i himmetine tefvîz ve sipariş olunan hususu ğayretine mühim ve mûktezî olduğun mülâhaza idüb İnşallâhu Te'âlâ ber-vefk-i merâm itmâm-ı hizmet idince terk-i hâb veistirâhat idüb ihrâz-ı rızây-ı-yümn iktizây-ı mülûkâneme himmet ve ve hılâfindan beğâyet ihtirâz ve

ictinâb eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fi evâsıt-ı Ca sene 1101

Hüküm 242

Sâbıkan Edirne kâdîsi olan Mevlânâ Mehmed zîde fezâiluhûya hüküm ki

Havâss-ı hümayûnumdan Kanlıcak mukâta‘asına tâbi‘ olan kurrâ ve mezâri‘in hudud ve sınuru müceddeden keşf ve tahrîr olunmağa muhtâc olmağın sen ki mevlânây-ı mûma ileyhsin husus-ı mezbûra mevlâ ta‘yîn olunmuşsundur imdi toprak kâdîsi ile ma‘an zıkr olunan kurrâ ve mezâri‘in üzerine varub şer‘le keşf ve kadîmden hudud ve sınırına minvâl üzre olduğı ol havâlînin musin ve ihtiyarları şahâdetleriyle müceddeden tahrîr ve tecdîd ve vaz‘ ve ‘alâim eyleyub hüccetin virmek emrim olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâ‘il-ı şehr-ı C sene 1101

Sahife 74

Hüküm 243

Kandiye muhâfazasında olan Vezir Mehmed Paşa‘ya ve Kandiye kâdîsina ve hazîne-i ‘âmiremin Girid cânibi defterdârı İbrahim zîde mecduhûya hüküm ki

Sen ki defterdârsın hâlâ cezîre-i i mezbûrede vâki‘ olan evkâftan mâ‘adâ mukâta‘ât ve cizye ve ze‘âmet ve tımar ve arâzî-i sâire murûr-ı eyyâmla mühtel ve müşevveş olub müceddeden tahrîr ve defter olunmağa muhtâc olub sen ki mâl-ı mîrî tahsîlinde ve tahrîr-i ‘umûrunda vukûf ve şu‘ûrun olduğı sem‘-i hümayûnuma ilkâ olunmağla husûs-ı mezbûr sana sipariş olunmuştur imdi cezîre-i mezbûrede olan evkâftan mâ‘adâ mîrî mukâta‘ât ve cizye ve ze‘âmet ve tımar ve bi‘l-cümle arâzî-i sâireyi hazîne-i ‘âmiremde virilen mühürlü urgan ile messâm ve kemâl-i ihtimâm ve müft ve ‘adl üzre başka tahrîr ve sebt-i defter idüb kat‘â bir nesne hâric-ez-defter kodurmayub cümlesin müfredâtıyla defter idüb defterin imzâlatub ve mühürletub dergâh-ı mu‘âllâma getirüb manzûr-ı hümayûnum oldukda düsturü‘l-‘amel olmak içün hazîne-i ‘âmiremde hıfz olunub ve‘l-hâsıl tahrir husûsunda kemâl-i dikkat ve ihtimâm idüb bu bahâne ile bir akçe ve ve bir habbe ahz ve celb fukarâya zulüm ve ta‘addîde ve mâl-ı mîrî kesr ve noksân tertîbinden begâyet ihtirâz idüb cadde-i (...)

‘udûl ve inhirâf göstermeyesün deyu mâliye tarafından emr-i şerif virilmeği mûcibince ‘amel olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır Tahriran Fî evâ’il-ı şehr-ı Ca sene 1101

Hüküm 244

İstanbul kâimekâmına ve kapudan Paşa vekîline hüküm ki

Hâlâ dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerinden Girid cezîresine ta‘yîn olunan dört odanın neferât çorbacılarıyla İstanbul’da sefînelere ve firkatelere konulub lâzım gelen kulları yedinden virilmek üzere Sakız’a irsâl ve Sakız dernek çektirileri ta‘yîn olunub ânlar Girid’e îsâl itmek veyahud İstanbul’da olan beğlerin çektirilere konulub Girid’e gönderilmek husûsunda kanğısı ehven ve münâsib görünüyor ise bir gün evvel zikr olunan dört odanın neferâtı çorbacılarıyla me’mur oldukları Girid cezîresine irsâl ve îsâle bezl-i dikkat ve ihtimâm eylesesün deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Hüküm 245

Ser-‘asker Vezir Halil Paşa’ya hüküm ki

Üsküb ve Vulçitrın sancaklarında ba‘zı mahallere düşman istîlâsı sebebi ile ahâlisi etrâfa perâkende olub bi-‘avnillâhi Te‘âlâ a‘dây-i li‘âm mündefî‘ ve kelâm-ı istilası ol cevânibde mütefeşşî‘ olmağla ashâb varub emlâk ve arâzîsine mutasarrıf olmak üzere bundan akdem emr-i şerif gönderilub kazâ be-kazâ tenbîh olunmuş iken yine ekseri varmayub yerleri ve yurtları hâlî ve mu‘attal kaldığı istimâ‘ olunmağın tekrâr fermân-ı şerif sâdır olmuşdur bundan böyle ashâbı varub emlâk ve arâzîleri olduğu yerlerde sâkin olmazlar ise mu‘âteb ve mu‘âkab olduklarından sonra emlâk ve arâzîleri taraf-ı mîrîden fûruht olunacağı i‘lâm ile kendülere tekrâr tenbîh ve te’kîd idüb husûs-ı merkûme ziyâde ihtimâm eylesesün deyu yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Sahife 75

Hüküm 246

‘Asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan Vezir Halil Paşa’ya hüküm ki

İnşallâhu Te‘âlâ bu sene-i mübâreke seninle ma‘an me‘mur olan Rumili ve Arnavudluk askeri Bosna serhaddine karîb ve bi-‘avnihi Te‘âlâ her tarafın muhâfazasına evfak olduğundan Kosova sahrâsı mu‘asker ta‘yîn ve vakt ve zamanıyla mahall-i merkûmdan dernek ve cem‘iyet eylemen fermân ım olmağla düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem Bosna vali vezirim Hüseyin Paşa edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehûya emr-i şerifim gönderilub sizin Bosna askerine varub munzam olmanızı iktizâ ider yoğsa ânların Kosova’ya gelüb size mülhak olmaları mı îcâb ider dâimâ birbirinizle haberleşub iktizâsına göre hareket olunmak içün tenbîh-i hümayûnum olub ol etrâfin umûr-ı cumhûru senin ‘uhde-i himmetine havâle olunmağın imdi sen ki vezîr müşârun ileyhsin İnşallâhu Te‘âlâ vakt ve zamanıyla mahall-i merkûmda dernek ve cem‘iyyete ve her tarafa (...) bâsıra-i intibâh ve def‘-i mazarrat-ı a‘dâda gereği gibi ihtimâm idüb vezîr müşârun ileyh ile haberleşub ikâmet-i dîn ve idâmet-i sünnet-i seniyye-i fahrü’l-mürselinde husn-i vifâk ve kemâl-i ittihâd ve ittifâk ile vech-i meşrûh üzre iktizâsına göre hareket birbirinize mu‘âvenet ve muzâherette sarf-ı himmet eylemeniz bâbında fermân ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Hüküm 247

Bosna vali Vezir Hüseyin Paşa’ya hüküm ki

İnşallâhu Te‘âlâ el-melikü’l-müte‘âl bu sene-i meymenet-iştimâlden ‘umûmen Rumili ve Arnavudluk askerine Kosova sahrâsı mu‘asker ta‘yîn ve Bosna tarafına karîb olmağla mahall-i merkûmda dernek ve cem‘iyyet itmeleri fermân ım olub bi-‘avnihi Te‘âlâ i‘lâ-i kelime-i ‘ulyâ ve ihyâ-i sünnet-i seniyye-i fahrü’l-’enbiyâ içün birbiriniz ile ittihâd ve i‘tizâd ve müzâheret üzre olmanız ehem-i mühimmât-ı dîniyyeden olmağla ‘ale’t-tetâbu‘ birbiriniz ile haberleşub Bosna askerinin bu tarafa gelüb Kosova’da olan askere mi munzam olması iktizâ ider yoğsa ânların Bosna askerine varub mülhak olmaları mı îcâb ider sebîl-i dîn-i mübînde iktizâsına göre hareket olunmak üzre düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlemim ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘askerim olan vezirim Halil Paşa edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehûya emr-i şerifim gönderilub tenbîh-i hümayûnum olmağın imdi sen ki vezîr müşârun

ileyhsin emr-i şerîfim sana vardığı gibi sen dâhi keyfiyet-i hâlden bu vech üze habîr ve âgâh olub ve Bosna askerinin şimdiden tertîb ve techiz ve İnşallâhu Te‘âlâ bir münâsib mahallde dernek ve cem‘iyyet idüb ve dâimâ vezîr muşârun ileyh ile haberleşub vech-i meşrûh üze iktizâsına göre hareket ve gönül birliği ile dîn-i mübîne lâıyk ve devlet-i ‘Aliyyeme nâfi‘ ve muvâfık meâsir-i cemîle vücûda getürmeke sarf-ı himmet ve lâzımü’l-inhâ olan ahvâl ve âsârı ‘arz ve i‘lâm eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Sahife 76

Hüküm 248

İskenderiye muhâfızı Vezir Süleyman Paşa’ya hüküm ki

Dükakin sancağında vâki‘ Gaş ve Raste ve Kavakin kabileleri ve Karadağ nahiyesi ve Sürervi ve Orlomışte ve Arin kabileleri ve Fatre ve Meredir nahiyelerinin ve Ohri sancağında vâki‘ Akfele ve Salayta ve Riçe ve Lor kabileleri ‘âsîlerin Nemçe keferesi tahrîk ve izlâl Nemçe keferesi ile me’lûf ve müttahid oldukları mesmû‘-ı hümayûnum olub mezbûrlardan urulması lâzım gelenler urulup rehinleri alınmak iktizâ idenlerin rehinleri alınub bi-‘avnillâhi Te‘âlâ ânların def‘-i ğâileleri içün iktizâsına göre (...) takayyüd ve ihtimâm ehem-i mühimmâtından olub senden bu bâbda dîn ve devlet-i ‘Aliyyeme muvâfık sadâkat üze hizmet me’mûl-i hümayûnum olmağla husûs-ı merkûm senin uhdene havâle ve tefvîz olunmağın iktizâ idüb tarafından haber vârid olur ise yanına luzûmu mertebe asker gönderilmek üze düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan vezirim Halil Paşa edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehûya dâhi emr-i şerifim gönderilub tenbîh-i hümayûnum olmuştur ancak İnşallâhu Te‘âlâ (...) ile (...) senden matlûb ve me’mûl olmağla imdi sen ki vezîr muşârun ileyhsin emr-i şerifim sana vardığı gibi zikr olunan ‘âsîlerden urulması iktizâ idenleri urub haklarında lâzım gelen cezâ her ne ise tertîb ve rehinleri alınmak iktizâ idenlerin mu‘temed ve kavî rehinleri alınub bir mahfûz mahalle teslîm ve dâhi ziyâde asker iktizâ ider ise vech-i meşrûh üze vezîr muşârun ileyh ile haberleşub mu‘accelen bir mikdâr asker dâhi getürölub husn-i vifâk ile iktizâsına göre hareket ve zikr olunan ‘âsîlerin def‘-i ğâileleri hususunda senden me’mûl-i hümayûnum olduğı üze dîn ve devlet-i ‘Aliyyeme nâfi‘ hidemât-ı cemîle

vücûda getürmeğe himmet idüb İnşallâhu Te‘âlâ itmâm-ı hizmet eyledükde vukû‘u ve sıhhati üzre Dergâh-ı Mu‘allâm’a ‘arz ve i‘lâm eylesün deyu yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Hüküm 249

İskenderiye muhâfızı Vezir Süleyman Paşa’ya hüküm ki

‘Abede-i asnâm ve ‘anede-i ehl-i İslâm olan müşrikîn-i dûzah-ı karîn “hazelehumullâhu Te‘âlâ ilâ yevmi’d-dîn ittifâk ve ittihâd ve istinfâr ve istinsâr ile bilâd-i İslâmiyyeye istilâ ve ‘iyâzen billâhi Te‘âlâ Bosna eyâletinin tarîkini sedd ve Arnavudluk’a tasallut kasdında olub ve bi-‘avnillâhi Te‘âlâ def‘-i mazarratları lâzime-i dîn ve devlet ve mühimme-i ‘ırz ve nâmus-ı saltanatımdan olub ve bu vakitte el-akrabu fe’l-ekrab imdâd-ı mü‘minîn üzre ğazâ ve cihâd farz-ı ‘ayn olmağın melâ’în-i hâsirîn vech-i meşrûh üzre ol taraflara sû-i kasd itmek ihtimâli olur ise yanında olan Paşalardan ve sâir asker-i mansûreden cenk ve harbe kâdir kifâyet mikdârı güzîde asker irsâl ve her vecihle imdâdında bulunmak üzre düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü’l-âlem ‘asâkir-i İslâm’a ser-’askerim olan vezirim Halil Paşa edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehûya emr-i şerifim gönderilub tenbih-i hümayûnum olmuştur ve lâkin a’dây-ı li‘âm Kosova sahrâsında olan ‘asâkir-i İslâm’ı girür bırakmamak içün üzerlerine gelmelü olunur ise i‘zâz-ı dîn ve ihyâ-i sünnet-i seniyye-i fahrü’l-mürselîn içün ânlara dâhi tarafından her vecihle imdâd ve i‘ânet mûktezî olmağın imdi sen ki vezîr muşârun ileyhsin ‘iyâzen billâhi Te‘âlâ vech-i meşrûh üzre Kosova tarafına imdâd iktizâ idüb vezîr muşârun ileyh tarafından haber vardıkda yanında olan Paşalar ve Arnavud beğleri ve beğzâde ve ocakzâde ve sâir Arnavudluk yiğitlerinden kâdir olduğu mertebe asker tertîb ve techîz ve üzerlerine Paşalardan birini veyahud Kethudası baş ve buğ nasb idüb mu‘accelen irsâl ve vaktile imdâdlarına irişdirüb gönül birliği ile i‘lâ-i kelime-i ‘ulyâ ve def‘-i mazarrat-ı a’dâya himmet ve uğur-ı hümayûnumda hidemât-ı cemîle vücûda getürmeğe izhâr-ı ğayret ve hamiyet eylesün deyu yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Sahife 77

Hüküm 250

Üsküb tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan Vezir Halil Paşa’ya hüküm ki

İnşallâhu Te‘âlâ bu sene-i mübârekede seninle ma‘an me’mur olan Arnavud beğzâdelerinden sebîl-i dîn-i mübîninde merdâne ve dilîrâne küllî hizmet me’mûl ve muntazar olmağla ol etrâfa karîb mahallerde olan havâs-ı hümayûndan yirmi beş kat-ı mukâta‘ ifrâz olunub mümzâ defteri tarafına irsâl olunmağın imdi sen ki vezîr muşârun ileyhsin irsâl olunan defterde mastûr olan mukâta‘ât-ı merkûmeyi Arnavud tâifesi beyninde şecâ‘at ve dilâverlik ile ma‘rûf ve meşhûr olan beğzâde ve ocakzâdelerden kabâil ve ‘âşâir ve etbâ‘ ve eşyâ ashâbı olub nefsinde yarar ve bahadır vezâyî‘ ve hurûbda akvâm ve iktihâma kâdir sebîl-i dîn-i mübîninde kendülerden hidemât-ı meşkûre ve sâ‘î-i mebrûre me’mûl olunur mu‘teber ve nâmdâr kimesnelerden her birinin kûdret ve isti‘dâdına göre ‘alâ haseb-i merâtibihim tevzî‘ ve ta’yîn idüb İnşallâhu Te‘âlâ bu sene-i mübârekede a‘dâyî li’âmın ezyâl-i memleket-i islâm’ın dest-i istîlâsı münkati‘ ve âsâr-ı gurûr ve istikbârı havâşî-i suğûr-ı islâmiyyeden münkati‘ olması bâbında can ve başıyla cenk ve harb idüb itmâm-ı hizmet eyledükden sonra her birisine ber vech-i ocaklık mutasarrıf olmak üzere teveccüh olunmak içün defterin rikâb-ı hümayûnuma irsâl eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Hüküm 251

Paşa sancağında vâki‘ Behište ve Priştine ve Karadağ ve Kolonya ve İvranya ve Sarıgöl kâdîlarına ve livâ-i mezbûr mütesellimi ve zikr olunan kazâlarda vâki‘ beğ ve beğzâde ve ocakzâde ve sâir a’yân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki

Hâlâ düşman-ı dîn memâlik-i islâmiyyeye istîlâya ve sû-i kasdı olub el-akrabu fe’l-akrab def‘ ve ref‘i cümlelerin üzerine lâzım olub düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘askerim olan vezirim Halil Paşa edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehû tarafına ziyâde asker tedârükü ehemmiyât-ı dîn ve devletimden olmağla zikr olunan kazâlar ahâlîsi bundan akdem fermân ım olduğu üzere hîn-i iktizâda asker-i İslâm’a imdâd ve i‘ânet itmek şartıyla mu‘fâ ve tekâlif-i ‘örfiye ve şukkaların ref‘ olunub hâlâ iktizâ hasebiyle asker-i zafer-meâsirime imdâd

ve i'ânet eylemeleri lâzım ve mühim olmağın vezîr-i muşârun ileyhın ma'rifetiyle her iki hânelerinden bir nefer cengâver ve müsellah âdemler ihrâc ve ser-'asker-i muşârun ileyhın yanında Nevrûz-ı pîrûzda mevcûd bulunmak üzre şimdiden hâzır ve âmâde ve vakt ve zamanıyla mahall-i merkûmda mevcûd itdirmeniz bâbında mâliye tarafından emr-i şerifim virilmeğî mûcibince 'amel olunmak üzre yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Bir sûreti dâhi

Prizrin sancağında vâki' Prizrin (...) ve Hashay-ı Arnavud ve Tırgovişte ve (...) kâdîlarına ve livâ-i mezbûr mütesellimi ve liva-i merkûmda vâki' beğ ve beğzâde ve ocakzâdeler ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine vech-i meşrûh üzre yazılmışdır

Bir sûreti dâhi

Ohri sancağında vâki' Ohri ve İstarova ve Debre-i Bâlâ ve Debre-i Zîr ve Akçahisar ve (...) kâdîlarına ve liva-i mezbûr mütesellimine ve livâ-i merkûmda vâki' beğ ve beğzâde ve ocakzâdeler ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine vech-i meşrûh üzre yazılmışdır

Bir sûreti

İlbasan sancağında vâki' İlbasan ve (...) ve Draç ve (...) kâdîlarına ve livâ-i mezbûr mütesellimine ve livâ-i merkûmda beğ ve beğzâde ve ocakzâde ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine vech-i meşrûh üzre yazılmışdır

Bir sûreti

Avlonya sancağında vâki' Belgrad-ı Arnavud ve Avlonya ve Ergiri Kasrı ve Boganiye ve Muzake ve Iskrapar ve Tepedelen ve Pirmedi ve Timurçine kâdîlarına ve livâ-i mezbûr mütesellimine ve zikr olunan kazâlarda beğ ve beğzâde ve ocakzâde ve a'yân-ı vilâyete vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fî't-târihi'l-mezbûr

Sahife 78

Bir sûreti dâhi

Ümerâdan Delvine sancağına mutasarrıf olan Kaplan Paşa'ya ve livâ-i mezbûrda vâki' beğ ve beğzâde ve sâir iş erlerine Mora tarafına me'mur olmalarıyla ber-vech-i te'yîd sancağa mutasarrıf olub Mora tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan 'Ali Paşa'nın yanına me'mur vech-i meşrûh üzere yazılmışdır

Bir sûreti dâhi

Yanya sancağı dâhi Mora tarafına me'mur olmağla sana dâhi vech-i meşrûh üzere emri i şerif yazılmışdır Fi't-târihi'l-mezbûr

Hüküm 252

Üsküb tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'asker olan Vezir Halil Paşa'ya hüküm ki

Cenâb-ı imâret-meâb eyâlet-nisâb sa'âdet-iktisâb Kırım Hânı Selim Giray Han dâmet me'âlîhi ile ma'an me'mur olduğun hidemât-ı 'Aliyyemi itmâm-ı sıdka 'azîmet ile bezl-i himmet eyledüğün mesâmi'-i 'Aliyye-i hüsrevâneme ilkâ olunmağla du'ây-ı hayr-icâbet-eser-i Pâdişâhâneme mazhâr olmuşsundur berhudâr olasun ni'am-i celîle-i hüsrevânem sana ve seninle ma'an olan sebîl-i dîn-i mübîne başıyla canıyla bezl-i mechûd iden mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ-i fihâm ve beğzâde ve ocakzâdeler ve sâir Arnavud ğâzîlerine helâl olsun sen vüzerây-i 'izâmımın 'âkil ve nâmdârı ve vükelây-i fihâmımın müdebbir ve yarar ve musinn ve ihtiyarı olub bi-'avnilâhi Te'âlâ ba'de'l-yevm dâhi dîn ve devletime lâyük ve 'ırz ve nâmus-ı saltanatıma muvâfık senden nice meâsir-i cemîle ve menâkıb-ı celîle me'mûl-i hümayûnum olmağın ol tarafın umûr-ı cumhuru senin 'uhde-i himmetine tefvîz ve hakkında muhît-i bî-gerân iltifât-ı 'Aliyye-i şâhânem feyezân ve neyyir-i 'âlemim firûz-'inâyet-i seniyye-i hüsrevâneme leme'an idüb hâssa-i hila'-i fâhira-i mülûkânemden sana bir sevb-i hil'at-i pûşîde-behcet-ittisâf ve suyûf-ı câlibeti'l- (...) lâzimetü'l-fütûhumdan bir kabza şimşîr-i murassa' ğılâf ve seninle ma'an hizmette bulunan mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ-i fihâm ve Arnavud beğ ve beğzâde ve ocakzâdelerine elli sevb-i hil'at mûrisü'l-behcet-'inâyet ve ihsânım olub (boş) ile irsâl olunmuşdur İnşallâhu Te'âlâ vüsûlünde hutuvât-ı ta'zîm ve iclâl ile istikbâl ve 'inâyet ve ihsânım olan hila'-ı fâhira-i i'zâr-ı tırâzımı terakkub ve şimşîr-i 'aduvv ve tedmîri takallud ile ihrâz-i rütbe-i iftihâr ve imtiyâz eyledükden sonra vech-i meşrûh üzere seninle ma'an hizmette bulunan mîr-i

mîrân-ı kirâm ve ümerâ-i fihâm ve Arnavud beğzâde ve ocakzâdelerine dâhi i'tâ olunan hila'-ı fâhiremi 'alâ hasib-i merâtibihim ilbâs ve her birini ğazâ ve cihâda tahrîz ve terġîb ve Bosna serhadine ve İskenderiye ve bi'l-cümle ol etrâfa dîde ğuşây-ihitimâm olub ve şimdiden techiz-i asker ve terkîb-i mukaddemât (...) feth ve zafer ve tertîb-i esbâb-ı sefer ve sâir levâzım ve mühimmâtını tedârik ile mukayyed ve hemîşe teyakkuz ve intibâh üzre a'dâ-i li'âmın müteâsir-i fâside ve mekâ'id-i kâsidelerinden habîr ve âġâh olub iktizâsına göre hareket ve rızây-ı yümn ve iktizây-ı mülûkânemi müstelzim hidemât-ı cemîle vücûda getürmeġe sarf-ı himmet eyleyub lâzımü'l-inhâ olan sâdirât-ı ahvâli 'ale't-te'âkub ve't-tevâlî 'arz ve i'lâmdan hâlî olmayasun deyu yazılmışdır Fi evâsıt-ı Ca sene 1101

Sahife 79

Hüküm 253

Bosna vali Vezir Hüseyin Paşa'ya hüküm ki

Suġûr-ı İslâmiyyeden olan Bosna serhaddini birkaç seneden beri mazarrat-ı a'dâ-yı li'âmdan bi-'avnillâhi Te'âlâ hıfz ve hirâseti ve himâyet ve siyânet ve sâir me'mur olduğun hidemât-ı âliyyemden sıdk-ı niyyet ve safây-ı taviyyet ile sarf-ı himmet bâ-husûs bu sene-i mübarekede senden me'mûl-i hümayûnum olduğun vech üzre i'zâz-ı dîn-i mübîn için başıyla canıyla merdâne ve dilrâne ihtimâm ile fâ'iz olduğun meâsir-i pesendîde mesâmi'-i 'Aliyye-i pâdişâhâneme ilkâ ve uğur-ı hümayûnda (...) hizmetin bi'l-cümle ma'lûm-ı hümayûnum olmaġın hâssaten du'ây-ı hayr-icâbet-eser-i mülûkâneme mazhâr olmuşsundur berhudâr olasun ni'am-i celîle-i hüsvânem sana ve seninle ma'an sebîl-i dîn-i mübîninde baş ve cana bakılmayub hizmette bulunan mîr-i mîran ve mîr-livâ ve sâir ġâzîn kullarıma helâl olsun yüzünüz ak ve şimşîr-i ser-tiziniz (...) a'dâ-yı (...) üzre keskin ve berrâk ola İnşallâhu Te'âlâ vücûda gelen hizmetiniz zâyî' olmayub mukâbelesinde size ve evlâd ve intisâb ve ahfâd ve a'kâbınızın müstevcib-i iftihâr olacak nice eltâf-ı 'Aliyye-i bî-imtinânıma mazhâr olmanız mukarrerdir Bosna serhaddi sedd-i islâmiyye'den olub bi-'avnihi Te'âlâ hıfz ve hirâseti ehemmi-i mühimmât-ı dîniyyeden olub birbirinize ittisâl ve i'tizâd için 'umûmen Rumili ve Arnavudluk askerine bu sene-i mübarekede Kosova sahrâsı mu'asker ta'yîn ve ânların size mi inzimâmı icâb ider yoġsa sizin ânlarla

iltihâkınız iktizâ ider dâimâ haberleşub iktizâsına göre hareket olunmak üzre düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Üsküb tarafında 'asâkir-i islama ser-'askerim olan vezirim Halil Paşa edâmallâhu Te'âlâ iclâlehûya emr-i şerifim gönderilub tenbîh-i hümayûnum olub sen dâhi vüzerây-i 'izâmımın uğur-ı din ve umûr-ı dîn ve nâmdârı ve vükelây-i fihâmımın yarar ve 'âkıl ve müdebbir ve kâr-ı güzârı olub inşâllâhu Te'âlâ senden ba'de'l-yevm dâhi küllî hizmet me'mûl-i hümayûnum olmağın ol tarafın umuru ke-mâ fi'l-evvel sana tefvîz ve sipariş ve hakkında (...) 'inâyet-i 'Aliyye-i şahanem feyezân ve şümûs-i iltifât-ı seniyye-i Padişahanem dirahşân olub hâssa-i hıla'-ı fâhira-i mülûkânemden sana bir sevb-i hil'at (...) behcet-fezâ bir kabza şimşîr-i murassa' ğılâf-nusret peydâ ve seninle ma'an hidemât-ı 'Aliyyemde bulunan mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ-i fihâm ve sair rüesây-ı askere otuz sevb-i hil'at-i mûrisü's-sa'âdet-inâyet ve ihsânım olub (boş) ile irsâl olunmuştur inşâllâhu Te'âlâ vüsûlünde kemâl-i ta'zîm ve iclâl ile istikbâl ve hil'at-ı fâhiremi giyub ve şimşîr-i tâbdârımı kuşanub ihrâz-ı ruteb-i imtiyâz ve iftihâr eyledükden sonra minvâl-i meşrûh üzre seninle ma'an hizmette bulunan mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ-i fihâm ve sair rüesây-ı askere 'inâyet ve ihsânım olan hila'-ı fâhiremi dâhi 'alâ haseb-i merâtibihim ve ilbâs ve Bosna serhaddinde olan 'asâkir-i islama ke-mâ fi'l-'evvel baş ve buğ olub i'lâ-i kelime-i dîn ve ihyâ-i sünnet-i seniyye-i fahrü'l-mürselîn için cümle ile husn-i vifâk ve kemâl-i ittihâd ve ittifâk ile bezl-i himmet ve vech-i meşrûh üzre vezir-i müşârun ileyh ile 'ale't-te'âkub haberleşub iktizâsına göre hareket ve lâzımü'l-inhâ olan sâdırât-ı ahvâlî 'arz ve i'lâmdan hâlî olmayasun deyu hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Hüküm 254

İzmir kâdîsına hüküm ki

Sen ki mevlânây-ı mezkûrsun Sancakburnu kal'âsının binâsına me'mur olan Sa'deddiin ihzârı lâzım gelmekle ta'yîn olunan mübâşire teslîm idüb der-i devlet-medârıma ihzâr itdiresün deyu hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı Ca sene 1111

Hüküm 255

Üsküb tarafında ser-'asker Vezir Halil Paşa'ya hüküm ki

Rumili eyâletinde vaki‘ olan Yanya ve Delvine ve Tırhâlâ ve Selanik sancaklarından mâ‘adâ eyâlet-i mezbûrede olan sair sancakların zu‘amâ ve erbâb-ı tımarı olan yeniçerileriyle senin yanında hidemât-ı hümayûnumda mevcut ve mukîm olmak üzere me‘mur ve ta‘yin olmalarıyla zikr olunan dört sancakdan mâ‘adâ eyâlet-i mezbûrede olan ze‘âmet ve tımarın ‘ale’l-‘umûm cebe defteri defterhâne-i ‘âmiremden ihrâc ve defter emini vekili ile der-‘akab irsâl olunmak mukarrer ve muhakkak olmağın sen ki vezîr muşârun ileyhsin ba‘de’l-yevm hidemât-ı hümayûnuma me‘mur olan elviye-i merkûme zu‘amâ ve erbâb-ı tımarından fevt olanlarının ve sefer-i hümayûnuma vakt ve zamanıyla gelmeyub hizmetde mevcut bulunmayanların alay beğleri ‘arzı mûcibince tevcîhâtı sana sipariş ve tefvîz olunmuştur vech-i meşrûh üzere gelen ze‘âmet ve tımarı kânûn üzere tevcîh idüb tahvîl ve terekesin virmek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu hüküm yazılmışdır Fi evâsıt-ı Ca sene 1101

Sahife 80

Hüküm 256

Niğbolu muhâfazasına ağa vekili olan Haseki Mustafa zîde kadruhûya hüküm ki

Hâlâ muhâfaza-ı mezbûrede olan on beş ‘aded dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerinin odalarının kendü odalarının çalık yoldaşlarından beş yüz nefer çalık yeniçeri tasmi‘ olunması fermân ım olmağın irsâl olunan memhûr defterde tahrîr ve tasrîh olunduğu üzere zikr olunan odaların çalıklarından cenk ve harbe kâdir tuvânâ ve mükemmel ve müsellağ beş yüz nefer yeniçeri tasmi‘ ve odalarında vaki‘ olan hidemât-ı hümayûnumda istihdâm eylesün deyu yeniçeri ağası ile ağa tarafından virilen mühürlü mektûb mûcibince hüküm yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Hüküm 257

İzmir kâdisına ve İzmir gümrük emînine hüküm ki

Hâlâ Âsitâne-i Sa‘adetimde kat‘ olunan mangırın sikkesine ziyâdesiyle takayyüd ve ihtimâm olunmak ehemmi- umûrdan olmağla müste‘men tâifesinin sâbıkda nice def‘a kat‘-ı sikke hususunda vaki olan ihtilâli mesmû‘-ı hümayûnum olmuş iken bu babda hükkâmın müsâmahası dîn ve devlet-i ‘Aliyyeme ihânet-i mertebe-i töhmet-i ‘azîm olmağın sen ki mevlânây-ı mûma ileyhsin ve emîn-i merkûmsun her ne tarîk ile mümkün ve (...) ise İzmir iskelesine gelen müste‘men gemilerine hufyeten tecessüs itmekden hâlî olmayub husûs-ı mezbûrda ‘âdem-i takayyüd sebebi ile mazhar-ı ‘ukûbet olmaktan begâyet ihtirâz eylesün deyu emri-şerif yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Hüküm 258

Üsküb cânibinde ser-‘asker Vezir Halil Paşa’ya hüküm ki

Bundan akdem Delvine sancağı beği olan Halo Mustafa’nın Dîvân-ı Edirne ve âhar sâkinleri gelüb zulüm ve te‘addîsi hadden efzûn olub hasımlarıyla mürâfa‘a olunması lâzım gelmekle imdi merkûmu bi-‘eyyi hâl (...) ihzâr ve hasımlarıyla mürâfa‘ ve bi-ğayr-ı hakk aldığı akçe ve eşyâları ba‘de’s-sübût tahsîl ve ashâbına redd itdürub ahvâlin der-i devlet-i medârıma ‘arz ve i‘lâm eylesün deyu emri-şerif yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Hüküm 259

Midillü muhafazasında olan (boş) dâme ikbâluhûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin Koçhisar kazâsına tâbi‘ Gökçek karyesinde Fazlı nâm kâdînın ahâli-i vilâyete ve ra‘âyâ fukarâsına hilâf-ı şer‘-i şerîf te‘addî ve tecâvüz ve fesâd ve habâseti ‘arz olunduğundan ğayrı der-i devlet-i medârıma şâkîleri gelmekle mübâşir ta‘yîn olunan (boş) çavuş-ı merkûmu getürüb teslim eyledükde ıslâh-ı nefis itmek için Movlova kal‘asında ikâmet için emri-şerifim sâdır oluncaya değin kal‘a-bend idüb teslim olunduğun çavuş-ı mezbûr ile ‘arz ve i‘lâm eylemen emrim olmuşdur deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı Ca sene 1101

Hüküm 260

Azak muhâfazasında olan Murad dâme ikbâluhûya ve Azak sancağına hüküm ki

Azak muhâfazasında olan dergâh-ı mu‘allâm cebeci ve topçu ve yerlü kulunun mevâcibleri dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşlarından iftîhârü’l-emâcid ve’l-ekârim ‘Ali dâme mecduhû ile irsâl olunmağın sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin zıkr olunan tâife-i mezbûreden her zümrenin mevcûdu ne mikdâr ise ânda virmek üzre sahiblerine tenbîh eyleyub ve sen ki kapucıbaşı mûma ileyhsin zıkr olunan cebeci ve topçu ve yerlü kulunun mevâcibleri virildikde kendün nezâret idüb bi-nefsihî mevcûd bulunan neferâtın mevâciblerin virdürüb ve nâ-mevcûd ne mikdâr ise başka defter ve defterin bu tarafa irsâl idub husûs-ı merkûmda ziyâde tekayyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdir olmuştur deyu yazılmışdır Fi evâhir-ı Ca sene 1101

Sahife 81

Hüküm 261

Mısır muhâfızı Vezir Ahmed Paşa’ya hüküm ki

Medîne-i Münevvere nevverallâhu Te‘âlâ ilâ yevmi’l-âhirede eimme ve hutabâ ve kıla‘ kulları ve Harem-i Muhterem-i Nebevî hüddâmı ve nevbet-ciyân-ı kadîm ve cedid kullarının kadîmü’l-eyyâmdan beru Bender-i Cidde mahsûlünde muvazzaf kıt‘alarda Cidde beği olanlar bender işlemedi ve bu kadar küşûfiyye virürüz deyu bahâne ile bir senede müstahak oldukları vazifelerinden birer ve ikişer ve altışar aylık içün virub kûsûrunu vermeyub virdiklerinden dâhi her altun üçer yüz pareye iken altışar yüz pareye virdükleri mesmû‘-ı hümayûnum olmağın imdi sen ki vezir müşâr’ün ileyhsin Medîne-i Münevvere ahalisine her vecihle ğadr itmeleriyle mu‘tâd-ı kadîm üzre kâtibleri havaleleriyle gidub Bender-i Cidde’de tahsîl olunan mahsûlden hisselerine düşen ma‘rifet-i şer‘le alınub ahalisine tevzî‘ ve taksîm itdürmen bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sâdir olmuştur deyu yazılmışdır

Fî evâî’l-ı Ca sene 1101

Hüküm 262

Mısır muhâfızı olan Vezir Ahmed Paşa'ya hüküm ki

Haremeyni'ş-Şerifeyn ahâlisinden mahrûse-i Mısır-ı Kahire'nin Cevâlî ve mütekâ'idîn bölüklerinden 'ulufeye mutasarrıf olanların müstehak oldukları 'ulufeleri kadîmden Mısır Mîr Hacı yediyle tâmmü'l-vezn ve kâmilü'l-ayarı hasene olmak üzere beher sene tamamen irsâl ve ashâbına tevzî' ve taksîm olunur iken birkaç seneden beru noksan üzere kem-ayar akçe gönderilub ğadr ve zîkr olduğu mesâmi'-i 'Aliyye-i hüsvâneme ilkâ olunub bu husus hilâf-ı merzât-ı hümayûnum olmağın imdi sen ki vezir muşârun ileyhsin İnşallâhu Te'âlâ ba'de'l-yevm Haremeyn-i Şerifeyn ahâlisinin Cevâlî ve mütekâ'idîn bölüklerinden vech-i meşrûh üzere 'ulufeye mutasarrıf olanların 'ulufelerin her ne olur ise tâmmü'l-vezn ve kâmilü'l-ayarı hasene olmak üzere Emîrû'l-Hâcca tamamen teslim ve irsâl ve mahallinde ashâbına yine ol vecihle tevzî' ve taksîm olduğuna huccet olunub Dîvân-ı Mısır'a kayd olundukdan sonra Haremeyn-i Şerifeyn defterlerine kayd ve hıfz olunmak için der-i devlet-i medârıma irsâl ve bu hususda bi'n-nefs takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında fermân -ı 'âlî-şânım sadır olmuştur deyu yazılmışdır Fi evâ'il-ı Ca sene 1101

Hüküm 263

Mısır muhafızı Ahmed Paşa'ya hüküm ki

Haremeyn-i Şerifeyn ahâlisinin mahrûse-i Mısır-ı Kahire'de muvazzaf ve mu'ayyen olub gerek Mısır valileri tarafından ve gerek yeniçeri ocağı tarafından tahsîl ve beher sene irsâl oluna gelen deşîşe ve cerâyeye ve sâir mukâta'ât-ı sâireleri ihmal-i müsâhele olduğundan nâşî birkaç seneden beru noksan üzere gönderilmekle varub mahalline vüsûl bulub bulmadığı ma'lûm olmamağla bu kadar müddetden beru ahâli-i Haremeyn-i Şerifeyn şiddet ve mezâyika ve kemâl-i zarûret üzere oldukları mesmû'-ı hümayûnum olmağın imdi sen ki vezir muşârun ileyhsin husûs-ı merkûm ehemmi-i umûrdan olmağın ahâli-i Haremeyn-i Muhteremeynin mu'ayyen olan ğılâl ve cerâyât ve sâir vezâif ve rivâyetleri tamamen kendülerine vüsûl ve teslîmi ma'lûm-ı hümayûnum olmak için vech-i meşrûh üzere mahrûse-i Mısır-ı Kahire'nin muvazzaf ve mu'ayyen olub gerek v'Aliler ve gerek yeniçeri ocağı tarafından tahsîl ve irsâl oluna gelen deşîşe ve cerâyeye ve vezâif-i sâireleridir cüz'î ve küllî her ne ise

inşâllâhu'r-rahmân ba'de'l-yevm bu sene vakt ve zamanıyla tahsîl ve irsâl ve ashâbına tevzî' ve taksîm ve huccet itdürülub hücceti gelüb divan-ı Mısır'a kayd olundukdan sonra vukû'u üzre bi'z-zât ma'lûm-ı hümayûnum olub ba'dehû Haremeyn-i Şerifeyn defterlerine kayd ve hıfz olunmak için zikr olunan hüccet-i şer'îyye dîvân-ı hümayûnuma irsâl ve îsâl olunub sükkân-ı Haremeyn-i Muhteremeynin zarûret ve ızdırâblarına vesile olmakdan begâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında deyu yazılmışdır Fî evâî'l-ı Ca sene 1101

Hüküm 264

Mısır muhafızı Ahmed Paşa ve Mısır valine hüküm ki

Haremeyn-i Şerifeyn ahâlisinin beher sene mahrûse-i Mısır-ı Kahire'de irsâli lazım gelen cerâyelerinden müteveffâ Hamza Paşa zamanında gönderilub müteveffây-i merkûmun zimmetinde icab iden cerâyâtın yüz doksan iki kîseyi düstur-ı mükerrerem hâlâ Bağdad vali olan vezirim Hasan Paşa edâmallâhu Te'âlâ iclâlehû Mısır vali iken tahsîl ve fukarâyâ îsâl için Mısır Emîrû'l-Hâccına teslim eyledükden sonra meblağ-ı mezkûru yerine Mısır vali olan düstur-ı mükerrerem vezirim Silahdar Hasan Paşa edâmallâhu Te'âlâ iclâlehû emîr Emîrû'l-Hâcc'dan alub tamamen fukarâyâ teslim eyleyub meblağ-ı merkûmdan kırk yedi kîse mikdarı akçe Silahdar Hasan Paşa'nın zimmetinde bâkî kalub fukarâyâ ğadr olunmağla imdi sen ki vezir muşârun ileyhsin meblağ-ı merkûm hesâbına mahsûb olmuş ise vezir muşârun ileyhden bi't-tamam tahsîl ve havâleleri ma'rifetiyle müceddeden (...) ve mukaddem mevcûd olanlarının ta'mir ve termîmine sarf olunub bir akçe ve bir habbe izâ'at olunmamak bâbında fermân -ı 'âlî-şânım sadır olmuştur Fî evâ'il-ı Ca sene 1101

Sahife 82

Hüküm 265

Mısır muhâfızı Vezir Ahmed Paşa'ya ve Mısır kâdîsına hüküm ki

Haremeyn-i Şerifeyn ahâlisinin terfîh-i ahvâlleri her vecihle ehemmi mühimâtından olmağla bundan akdem Deşîşe-i Kübrâ vakfı tahrîr olundukda Haremeyn-i Muhteremeyn ahâlisinin mahrûse-i Mısır-ı Kahire'den beher sene irsâli

lâzım gelen Deşîşe-i Kübrâ ve suğrâ ğılâlleri vakt ve zamanıyla tahsîl ve mahalline irsâl olunmak üzere mahrûse-i Mısır'ın yeniçeri ocağı tarafından ta'ahhüd olunmuş iken bin seksen iki senesinden beru takayyüd olunmadığından nâşî müstehak oldukları ğılâlleri noksan üzere gönderilub fukarâya ğadr ve zîk olmağın sen ki vezir muşârun ileyh ve mevlânây-ı mûma ileyhsin târih-i mezbûrdan beru müstehak oldukları ğılâlleri şer'le teftîş ve tefahhus olunub her kimin zimmetinde zâhir ve bâhir olur ise ocakları ihtiyarları ve zabitleri ma'rifetiyle tahsîl ve mu'tâd üzere mahalline irsâl ve ashâbına tevzî' ve taksîm ve huccet olunub divan-ı Mısır'a kayd olundukdan sonra divan-ı hümayûnuma irsâl ve ba'de'l-yevm dâhi hizmet-i mezbûre defter olunub ve sermaye-i ğılâl olmağın mukaddemâ müte'ahhid oldukları üzere kemâ fî evvel yeniçeri ocağı tarafından gönderilub beher sene Deşîşe-i Kübrâ ve suğrâ ğılâlleri vakt ve zamanıyla tahsil ve irsal ve ashâbına bi't-tamâm teslim olunduğuna minvâl-i meşrûh üzere huccet ve hücceti divan-ı Mısır'a gelüb ânda kayd olundukdan sonra Haremeyn-i Şerifeyn muhâsebesi defterlerine kayd ve hıfz olunmak için der-i devlet-ı medârıma gönderilub fî-mâ-ba'd dâhi dâ'î olanlar bu hususu âhara tefvîz ve sipariş ile iktifâ eylemeyüb bi'z-zat kendüleri ihtimâm ve taraf-ı hümayûnuma isticlâb-ı du'ây-ı hayr eyleyub ve bu fermân -ı vâcibü'l-ımtisâlim divân-ı Mısır'da hıfz olunub dâima mazmûn-ı münifî ile 'amel olunmak bâbında fermân -ı 'âlî-şânım sadır olmuştur deyu yazılmışdır Fi evâ'il-ı Ca sene 1101

Hüküm 266

Mısır muhafızı Vezir Ahmed Paşa'ya hüküm ki

Haremeyn-i Şerifeyn ahalilerinin mîrî ğılâllerin Bender-i Süveyş'den nakline mu'ayyen ve mahsus olan sefineler tahmîl olundukda mîrî ğılâl zahîresi var iken hademe-i sefinenin mu'tâd üzere geldüğünden mâ'adâ tahammüllerinden ziyâde nice kimesneler dâhi eşyaların tahmîl ve ba'zı sefâinin ğark olmasına sebep oldukları mesmû'-ı hümayûnum olmağın imdi sen ki vezir muşârun ileyhsin Haremeyn-i Şerifeyn aHalilerine mahsus olan sefâine ğılâllerinden ğayrı Bender-i Süveyş'de fî-mâ ba'd kimesnenin eşyası tahmîl olunmayub Bender-i Süveyş'de tahmîl olunan ğılâl Haremeyn iskelesine nakl ve tahliye olunub sefineler Süveyş iskelesine 'avdet eylediklerinde tehî gelmemek için tahmîl eyledükleri kahve ve bahâr ve sair emti'anın navlunlarından hasıl olan akçesi itlâf ve izâ'at olunmayub sadâkat ve

istikâmet üzre hıfz olunub birkaç senede bir havaleleri ma‘rifetiyle müceddeden sefine alınub ve ta‘mîre muhtâc olan sefinelerin ta‘mîr ve termîmine ve tevfir ve teksîrine sarf olunmağa takayyüd ve ihtimâm ve tahammüllerinden ziyâde tahmîl olunmakdan begâyet ihtirâz eylemen bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sadır olmuştur deyu yazılmışdır

Fi evâ’il-ı Ca sene 1101

Hüküm 267

Anadolu’nun Beğlerbeğisi Ahmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin senden sebîl-i dîn-i mübînde ğayret ve hamiyyet ile küllî hizmet me’mûl ve muntazar olmağın eyâlet-i merkûme sana ‘inâyet ve ihsânım olub sefer-i hümayûnuma me’mur olmuştundur imdi vakt-i sefer karîb olmağla emr-i şerifim sana vardığı gibi bir an te’hîr ve tevakkuf eylemeyüb mu‘âccelen menâsıbına varub serî’an seferiye levâzımını tertîb idub mükemmel ve müretteb kapun ve şâkiyyü’s-silah ve kâmilü’l-‘atâd adamların ve eyâlet-i merkûme askeriyle inşâllahu Te‘âlâ bir sâ‘at mukaddem hareket ve vakt ve zamanıyla Edirne sahrasında mu‘asker-i hümayûnumda mevcûd ve hidemât-ı ‘Aliyyemden bulunmağa bezl-i mechûd eylesün deyu yazılmışdır Fi evâsıt-ı şehr-i Ca sene 1101

Hüküm 268

İstanbul’da Sekbanbaşîya hüküm ki

Hâliyâ Ağrıboz kal‘âsı muhâfazasında olan dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri odalarına kendü odalarının çalık yeniçerilerinden sekiz yüzer nefer çalık yeniçeri musammem olmak üzre ocakları tarafından (boş) ta’yîn ve irsâl olunan defterde tahrir ve tasrîh olunduğu üzre zikr olunan odaların çalıklarından cenk ve harbe kâdir tuvâna ve müsellah beş yüz nefer yeniçeri tasmîm ve hâzır ve âmâde eylesün ki vakt ve zamanıyla kal‘â-i mezbûr muhâfazasına irsâl olunmağa me’mur bulunan mezbûrları (...) üzre hizmete (...) ma‘an (...)

Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Sahife 83

Hüküm 269

Emr-i şerifim mûcibince ‘amel olunub hilâfından ihtirâz olına

Mısır muhâfızı Vezir Ahmed Paşa’ya hüküm ki

Mahrûse-i Mısır divânında mahfûz olan defâtir-ı hâkâniye mûcibince ahâli-i Haremeyn-i Şerifeyn ve Mısır-ı Kahire muhâfızları olan ‘asâkir-i İslâm için mu‘ayyen olan ‘ulufe ve cerâye ve ğılâlin lâzım gelen ücretleriyle anbar-ı ‘âmire-i Mısır’a naklı husus-ı kadîmü’l-eyyâmdan beru Nil-i mübârek üzerinde olan umûmen sefinelerin kıtası iken birkaç seneden beru ba‘zı kimesneler himâyet ve mirî ğılâl nakline mümâna‘at itmeleriyle Haremeyn-i Muhteremeyn ahâlisinin ve muhâfızîn-i Mısır’ın ‘ulufe ve cerâyelerine kesr ve noksan müteretteb olduğundan mâ‘adâ sefâin-i merkûmeye vech-i meşrûh üzre himâye sebebi ile Mısır divânı üzre bin doksan dokuz tonunda Haremeyn-i Şerifeyn ahâlisinin Mısır anbarından müstehak oldukları kırk bin erdeb ve küsur hinta cerâyelerinden envâ‘-ı meşakkat ile ancak yirmi bin erdeb mikdarı hinta cerâye gönderilub bu vech ile hasıl olan mezâyıkadan nâşî Sâbıkan Mısır vali olan düstur-ı mükerrerrem vezirim Silahdar Hasan edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehû tahvîl ve tarihi itibarıyla bâkî kalan yirmi bin erdeb cerâyelerinin beher erdeb hintasına bedel ellişer pare hesâbından ber vech-i nakd akçe virilub zarûrete bâ‘is olduğu mesmû‘-ı hümayûnum olub (...) ezyâl-i surâdikât-ı Beytullâh ve mücâvirîn-i Ravza-i Mutahhara-i Hazret-i Risâlet-penâh olan ahâli-i Haremeyn-i Şerifeynin terfih-i ahvâlleri ile ihtimâm ehemmi-i mühimmâtından olmağın imdi sen ki vezir muşârun ileyhsin ‘umumen Nil üzerinde olan sefineler mirî ğılâle lâzım gelen ücretleriyle anbar-ı Mısır’a kadîmden ne vech üzre nakl idegelmişler ise yine ol vecihle nakl itdirülub kanûn-ı kadîme muhâlif ‘inâd ve muhâlefet ve kimesneye himâyet ve mümâna‘at itdürmeyub ahâli-i Haremeyn-i Şerifeyn ve muhâfızîn-i Mısır’ın zarûret ve mezâyıkalarına bâ‘is olmakdan begâyet ihtirâz olunmak bâbında hukm-i hümayûnum yazılmışdır

Fî evâhir-ı Ra sene 1101

Hüküm 270

Ümerâ-i Mısır'dan Haremeyn-i Şerifeyn ahâlisine mu‘ayyen ve mahsûs olan mirî cerâyelerinin nâzırı Kaytas dâme ‘izzuhûya hüküm ki

Sen ki mir-i mûma ileyhsin Haremeyn-i Şerifeyn ahâlisinin cerâyelerinin vakt ve zamanıyla tamamen ashâbına irsâl ve îsâl nezâretin hesâbıyla ‘uhdene ehemm ve emrim olmağın her vecihle tekayyüd ve ihtimâm ve zimmetine lâzım olan hizmette nezârete ke-mâ yenbağî kıyâm eylemen bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu hüküm yazılmışdır

Fî evâhir-ı R sene 1101

Hüküm 271

Bender-i Süveyş kapudanı ve emînine hüküm ki

İftihârü'l-havâs ve'l-mukarrebîn Medîne-i Münevvere'de bi'l-fi'îl Şeyhü'l-Haârem olan Davud Ağa dâme ‘uluvvuhû dergâh-ı mu‘allâma ‘arz gönderub harem-i muhterem-i nebevîde kanâdîl inâra ve isrâc olunmak üzre Mısır-ı Kahire'de mu‘ayyen olan rûgân-ı zeyt her sene vakt ve zamanıyla Bender-i Süveyş'den ibtidâ giden gemilere evvel be-evvel tahmil ve irsâl ve iskele-i (...) ber vech-i ta‘cîl irsâl olunması lâzım ve mühim olmağla bundan akdem bir vecihle ‘avk ve te'hîr ve tesvîk olunmayub vakt ve zamanıyla ‘ale't-ta‘cîl irsâl ve îsâl bâbında fermân -ı şerif sâdır olmuş iken birkaç seneden beru irsâl ve îsâlinde tehâvün ve tekâsül olunduğu ecilden akçe ile iştirâ iktizâ idüb mezâyıkaya bâ'is olduğun bildirub vech-i merşuh üzre harem-i muhterem-i nebevide isrâc-ı kanâdîl içün Mısır'dan beher sene irsâl oluna gelen rûgân-ı zeyt Bender-i Süveyş'den vakt ve zamanıyla evvel giden gemiler ile ber vech-i ta‘cîl irsâl ve (...) iskelesine isâl olunub ‘avk ve te'hîr ve ihmâl ve müsâmahadan begâyet ihtirâz olunmak bâbında hukm-i hümayûnum rica itmeğın vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur deyu hüküm yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Hüküm 272

Ber vech-i arpalık Yanya sancağına mutasarrıf olub Mora tarafında ‘asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan ‘Ali dâme ikbalûhuya hüküm ki

Hâlâ ol taraflarda ba‘zı mu‘annid kimesneler mangır sikkesi peydâ idüb Âsitâne-i Sa‘âdetimde kat‘ olunan mangırın sikkesine muğâyereti zâhir iken ‘âdem-i tekayyüd sebebi ile ol havâlide rayic olduğu mesmû‘-ı hümayûnum olmağın imdi sikke hususunda hükkâmın müsâmahası devlet-i ‘Aliyyeme ihânet mesâbesinde cürm-i ‘azîm olmağın sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin bu bâbda mazhâr-ı ‘ukûbet olmakdan begâyet ihtirâz eyleyüb ol havâlide muğâyir sikkelü mangır râyic olmaya ve bulunduğu hâlde ne tarîk ile mâlik olunduğu ke-mâ yenbağî teftîş ve tefahhus iderek bu fesadı irtikâb idenleri ele götürmeğe bezl-i kûdret ve ihtimâm eylesesün elinde muğâyir sikkelü mangır bulunan kimesnenin fesadda alakâsı olduğu zâhir oldukda ma‘rifet-i şer‘le mangırın irittürub kendüye teslim eylesesün amma sikkesin peydâ idüb bu makûle fesada cesâret idenlerden ele girenleri muğâyir sikkeleriyle ve âlât ve levâzımâtlarıyla ve mangırdan her ne kimesne yanlarında bulunur ise ma‘rifet-i şer‘le ‘alâ tahrîr

Sahife 84

Bir sûreti dâhi

Üsküb tarafında ‘asakir-i islama ser-‘asker olan Vezir Halil Paşa’ya vech-i meşrûh üzre yazılmışdır

Bir sûreti dâhi

Ber vech-i arpalık Dilvine sancağına mutasarrıf olan (boş) dâme ikbaluhûya vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fî’t-târihi’l-mezbûr

Hüküm 273

Sâbıkan İçil sancağı beği olan Abdulmuin zâde Ahmed dâme ‘izzuhûya ve (boş) ve (boş) kâdîlarına hüküm ki

Liva-i merkûmda vaki‘ Nevahi Ermenek ve Mestanlı ve Mud ve Gülnar ve Sarıkavak kazâlarının ahâlisi dergâh-ı mu‘allâma mahzâr gönderub Selendi kazâsından Arslanoğlu Veli ve karındaşı Sinan ve Ekşi Abdulkerim nâm kimesnelerin haklarında nice defa emr-i şerifim vârid olmuş iken mütenebbih olmayub yetmiş seksen nefer tüfenk-endâz cem‘ idüb kimini katl ve ba‘zının emvâl ve erzâkların nehb ve gâret ve nefir-i ‘âmmı üzerinizden kaldurdük deyu hilâf-ı şer‘-i şerif on kîse akçelerin alub te‘addî ve fesâdları yevmen fe-yevmen terakkî bulmağla bundan akdem emr-i şerfimle mübâşir ta‘yîn ve Mamuriye kazâsına tâbî‘ Demircitepesi dimekle ma‘rûf mahalle vardıklarında Mamuriye kazâsından Davud ve Abbas ve ‘Ali Çavuş ve Hacı ‘Osman ve Dursun Bölükbaşı va Kadioğlu Nurullah üç yüz nefer tüfenk-endâz ile zikr olunan eşkıya ile yek-dil olmağla yolların kat‘ ve üzerlerine kurşun atub Müvellâ nâibîn mecrûh ve ihkâk-ı hak olunmadığın emr-i şerifim ricâsıyla i‘lâm eyledikleri ecilden ra‘âyâ fukarâsına zulüm ve te‘addî olunmayub ve meccânen yem ve yemek taleb olunmamak üzre cümle ateş erlerin yanına cem‘ ve vilâyet halkı ile husn-i tedbir idüb mezkûrûn eşkıyayı sühûlet ile ele getürmeğe imkân var ise ma‘iyyet ve ittifâk ile mübâşeret ve getürülmeğe sa‘y ve ikdâm ve bi-‘avnillâhi’l-meliki’l-‘allâm ele girdüklerinde bi’l-müvâcehe tefîş ve tefahhus ve nehb ve gâret eyledükleri emvâl ve erzâkdan ellerinde bulunan her ne ise şer‘le ashâbına teslîm ve üzerlerine sübût bulan mevâdd huccet olundukdan sonra kendüleri kal‘âya vaz‘ ve habs olunub keyfiyyet-i hâlleri sıhhati üzre der-i devlet-i medârıma ‘arz ve i‘lâm eyleyesün ki haklarında fermân -ı şerifim ne vecihle sadır olur ise mûcibiyle ‘amel oluna ve eğer sühûlet ile ele getürülmek mümün değil ise düstur-ı mûkerrem müşir-i mufahham nizâmü’l-‘âlem Karaman vali olan vezirim Mehmed Paşa edâmallâhu Te‘ala iclalehûya dâhi emr-i şerifim gönderilub tenbîh-i hümayûnum olmuşdur muşârun ileyh varıncaya değin te’hîr olunub inşâllâhu Te‘âlâ vardıkda muşârun ileyhin tenbîhi ve re’y-i savâb-dîdi üzre ‘amel eylemeniz babında fermân -ı ‘âlî-şânım sadır olmuşdur deyu yazılmışdır Fî evâst-ı Ca sene 1101

Bir sûreti dâhi

Mîr-i mûma ileyhe zikr olunan şakîleri vech-i sühûletle ele getürmek mümkün olmayub senin varman iktizâ ider ise ‘ale’l-‘acele kalkub varub ele getürüb icrâ-i

hakk eyleyesün deyu Karaman vali Vezir Mehmed Paşa'ya yazılmışdır Fi't-târihi'l-mezbûr

Hüküm 274

Eflak voyvodası olan Kostantin voyvodaya hüküm ki

Mülk-i mevrûsum olan Eflak memleketi üzerine bundan akdem müstevlî olan Nemçe keferesinin te'addî ve şekâvetlerinden nâşî ra'âyâ ve berâyânın ba'zıları perakende ve perişan oldukları mesmû'-ı hümayûnum olub terfîh-i ahvalleriyle tekayyüd ve ihtimâm ehemmi-i mühimmâtıdan olub Eflak voyvodalığı sana 'inâyet ve ihsânım olaludan beru sadakat ve istikamet üzre zabt ve rabt-ı memleket ve himâyet ve siyânet-i ra'iiyet babında küllî hizmetin sebkât itmeğın hakkında mezîd-i 'inâyet-i 'aiyye-i hüsrevânem zuhûra gelüb sana bir sevb-i hil'at-i fâhira 'inâyet ve ihsânım olub (boş) ile irsâl olunmuşdur İnşallâhu Te'âlâ vüsûlünde kemâl-i ta'zîm ve iclâl ile istikbâl ve 'inâyet ve ihsânım olan hil'at-i fâhiramı geyub kesb-i mübâhât ve müfâharet eyledikde vech-i meşrûh üzre re'âyâdan etrafa perakende olmuş var ise yine cümlesini getürdüb yerlerine iskân ve himâyet ve siyanetleriyle mukayyed olub 'uhdene lâzım gelen Eflak hazînesini irsâl ve îsâl ve sâir me'mur olduğun hidemât-ı 'Aliyyemden sadakat ve istikamet üzre hareket eyleyub lâzımü'l-'arz olan usulü 'ale't-tevâlî i'lâmdan hâli olmayasun deyu yazılmışdır Fi evâhir-ı Ca sene 1101

Sahife 85

Hüküm 275

Mısır vali Ahmed Paşa'ya Hüküm ki

Mahrûse-i Mısır-ı Kahire'nin yeniçeri ve 'azeban ocaklarının vâki' olan mahlûlâtı vech-i kanûn-ı kadîm üzre defterde mastûr olan yevmiyeleri ile divân-ı Mısır'a bi-'aynihim 'arz olunub bir vecihle ketm ve ihfâ oluna gelmiş değil iken hâlîyâ zikr olunan ocakdan kırkar ve ellişer akçe yevmiyelü vâki' olan mahlûlât ihfâ ve yerine iki üç akçe yevmiyelü mahlûl 'arz olunmağla hidemât-ı 'Aliyyemde

bulunan Mısır kullarımın mu‘ayyen olan terakkîlerine vefâ eylemedüğünden senede mevâcibleri üzerlerine onar bin akçeden mütecâviz terakkî icâb ve vech-i meşrûh üzre hidemât-ı ‘Aliyyemde bulunan Mısır askerinin dâhi müstehak olduğu terakkîleri virilmeyub ğadr olunduğu mesmû‘-ı hümayûnum olmağın imdi sen ki vezir muşârun ileyhsin zikr olunan ocaklarda düşen mahlulât defterde mastûr olan yevmiyeleriyle divân-ı Mısır’a teslim ve ‘arz olunub ol vecihle ketm ve ihfâ itdirülmeyub (...) nizam ve intizâm virilmek bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sadır olmuştur deyu yazılmışdır Fi evâ’il-ı Ca sene 1101

Hüküm 276

Erzurum eyâletine mutasarrıf olub Anadolu’da asker sürücü olan Vezir ‘Ali Paşa’ya hüküm ki

Beğdilü Türkmânından ba‘zı eşkıya Haleb ve ‘Ayıntab etrâfında ebnâ-i sebîlin yoluna inüb kat‘-ı tarîk ve katl-i nüfûs ile izhâr-ı şekâvet eyledüklerinden ğayrı mukâta‘ât ve kurrâlarda nice kimesnelerin evlerün basub emvâl ve erzakların nehb ve ğaret ve kendülerin katl idüb bu makûle şekâvet ve fesadlarının nihayeti olmadığını mühürlü mahzâr ile ‘Ayıntâb’ın a‘yân ve eşrâfı ve ba‘zı kazâların kâdîları ve nâibleri i‘lâm itmekle hüsn-i tedbir ve tedârük ile zikr olunan şakîleri ele götürüb muktezây-ı şer‘-i şerîf üzre cezaların virmek sana havâle olunmuştur imdi me’mur olduğun üzre Anadolu’da asker sürerek Haleb etrafına ve solunuzda vech-i meşrûh üzre fesadları zahir olan Beğdilü Türkmânının eşkıyası her ne tarik ile mümkün ise ele götürüb nehb ve ğaret emvâl ve erzaktan ellerinde bulunanı ma‘rifet-i şer‘le defter itdürüb müvâcehelerinde sabit olanları ashâbına redd ve teslimden sonra eşkıyay-ı mezkûrenin şer‘le haklarından lâzım geleni icrada dakik fevt eylemeyesün amma şekâvetde alakası olmayanlara mücerred Beğdilü Türkmânındandır deyu hilaf-ı şer‘-i şerîf muhâlîf vaz‘ ve hareketden beğayet ihtirâz eyleyesün bu hususda ne vecihle tekayyüd ve ihtimam idüb şer‘le eşkıyanın haklarından geldüğünü sıhhati üzre ‘arz ve i‘lâm eyleyesün deyu hüküm yazılmışdır

Fi evâsıt-ı Ca sene 1101

Hüküm 277

Âsitâne-i Sa‘âdetimde kâimekâm Paşa’ya Hüküm ki

Hâssa bostancılarım başî olan ‘Osman dâme mecduhû ‘arz-ı hâl idüb mahrûse-i İstanbul’da bağçe-i hâssa ve sâir bağçelerin ba‘zı kasırların şedid-i rüzgâr ile kurşun ve kiremidleri mutazarrır ve damladan üzerleri ve divarları mutazarrır olub eşedd-i ihtiyac ile ta‘mire muhtâc olduğun bildirüb o makûle mevzi‘ler ma‘rifet-i ser-mi‘mâr-ı hâssa ile keşf ve defter ve sıhhati üzre der-i devlet-i medârıma ‘arz olunmak bâbında hukm-i hümayûnum ricâ eyledüğü ecilden vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak emrim olmuştur deyu yazılmışdır

Fî evâhir-ı Ca sene 1101

Hüküm 287

Mısır muhâfızı Vezir Ahmed Paşa’ya Hüküm ki

Kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Mehmed zîde kadruhû dergâh-ı mu‘allâm’a ‘arz-ı hâl idüb mahrûse-i Mısır’da deşîşeden yevmî yirmi akçe vazife ile iki cerâyeyi deşîşe kapucısı olan Baba Yusuf nâm kimesne buna mürâ‘at idüb on iki seneden беру mutasarrıf iken sâbıkâ Mısır yeniçeri ağası olan Mehmed zıkr olunan yirmi akçe yevmiyesiyle iki cerâyesin mahlûldur deyu âhara fûruht idüb ğadr eyledüğün bildirüb mutasarrıf olduğu yevmî yirmi akçe vazife ve iki cerâyesi kendüye alıvirilmek bâbında hukm-i hümayûnum rica eyledüğü ecilden sen ki vezir muşârun ileyhsin vech-i meşrûh üzre olduğu vâki‘ ise ahvâllerin hakk ve ‘adl göresün deyu yazılmışdır
Fî evâhir-ı Ca sene 1101

Sahife 86

Hüküm 279

Özi beğlerbeğisi Ahmed dâme ikbâluhûya hüküm ki

Şam vali olub Özi tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan vezirim Mustafa Paşa bi’l-iktizâ menâsıbına me’mur olub sen yarar ve şecî‘ ve kâr-ı güzâr olub bi-

‘avnillâhi Te‘âlâ sebîl-i dîn-i mübînde senden küllî hizmet me’mûl-i hümayûnum olmağın ol tarafa muhâfazaya me’mur olan mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ-i fihâm ve dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ve cebecileri ve topcuları ve top arabacıları ve zu‘amâ ve erbâb-ı tımar ve sâir tavâif-i askere baş ve buğ nasb ve ta‘yin olunmuşsundur imdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin emr-i şerîfim sana vardığı gibi ol tarafda olan defterleri reis vekili ile der-i devlet-i medârıma irsâl ve sen ol cânibde muhâfazaya me’mur olan ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olub ol etrafı mazarrat-ı a‘dây-ı li’âmdan hıfz ve hirâset ve ahâli-i vilâyet ve sükkân-ı memleketi himâyet ve siyânet ve sair iktizâ iden hidemât-ı ‘Aliyyemden basîret ve intibâh üzre hareket ve lâıyk-ı dîn ve devlet ve meâsir-i cemîle vücuda getürmeğe bezl-i himmet ve ahvâl-i a‘dây-ı ‘ale’t-tevâlî istihbâr üzre olub lâzımü’l-‘arz olan ahhâr-ı sahîhayı ‘arz ve i‘lâm eylemen bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sadır olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı Ca sene 1101

Hüküm 280

Şam vali Vezir Mustafa Paşa’ya hüküm ki

İnşallâhu Te‘âlâ bu sene-i müteyemminede müsammem olan ğazve-i hümayûnum için her biri kendi nöbeti ile olub müceddeden taşradan yazılmayub ve me’mur olanlar yerlerine bedel vormeyub ve sefer-i hümayûnuma liyâkatı olub ihtiyar olmayanlar haseki nâmıyla alıkonmamak üzre Şam kullarından ağaları ve zabıtları ile cenk ve harbe kâdir beş yüz nefer me’mur ve bundan akdem emr-i şerîfim gönderilmiş idi ‘asâkir-i merkûmenin bir sa‘at mukaddem techîz ve tertîb ve vakt ve zamanıyla orduy-ı hümayûnuma iltihâkı ve ol havâlînin tanzîm-i umûru ve etrafında olan ‘urbân taifesinin şekâvet üzre olanların def‘-i şerr ve fesadları için senin Şam‘da bulunman iktizâ itmekle sen vech-i meşrûh üzre me’mur ve ümerâi’l-kirâm Özi beğlerbeğinin Ahmed dâme ikbâluhûya ol tarafın muhâfazasına me’mur ve ta‘yin olunmuşsundur imdi sen ki vezir muşârun ileyhsin emr-i şerîfim sana vardığı gibi ol tarafın muhâfazası ahvâlini mîr-i mîrân-ı mûma ileyhe tefhîm ve ol tarafda olan defterleri (...) ile der-i devlet-i medârıma idûb ve sen kalkub mansıbına varub vech-i meşrûh üzre me’mur olan Şam kulunu techîz ve tertîb ve orduy-ı hümayûnuma ‘acâleten irsâl ve îsâl ve zabt ve rabt-ı memleket ve himâyet ve siyânet-i ra‘iyyet ve terfîh-i ahvâl-i hüccâc ve def‘-i şekâvet-i ‘urbân hâsılı ol etrafın tanzîm-i umuru ve

sâir me'mur olduğun hidemât-ı 'Aliyyemde bezl-i makdûr eylemen bâbında fermân -ı
'âlî-şânım sadır olmuştur deyu yazılmışdır

Fî evâhir-ı Ca sene 1101

Hüküm 281

Medîne-i Münevvere kâdîsina hüküm ki

İftihârü'l-havâs ve'l-mukarrebîn Şeyhü'l-Harem olan Davud Ağa dâme
'uluvvuhû dergâh-ı mu'allâm'a mektub gönderub Medîne-i Münevvere
nevveraha'llâhu Te'âlâ ilâ yevmi'l-âhirede cenâb-ı Rasûl-i ekrem sallallâhu 'aleyhi
ve sellem hazretlerinin Harem-i Muhteremleri hüddâmı olan ağalara Medîne-i
Münevvere'de meşrût olan evkâfın ba'zısını hâric kimesneler temellük idüb ihmâl
olunub on beş yıldan ziyâde zaman murûr itmekle hademe-i mûma ileyhim şer'le
taleb ve da'vâ itmek murâd eyledüklerinde zevi'l-yed olanlar mücerred ol mikdar
zaman mürûr eylemişdir deyu ta'allül ve 'özü itdirülmek üzre mukaddemâ emr-i
şerîfim virdüğün bildirüb ol bâbda emr-i şerîfim virmek ricasın 'arz itmeğin sen ki
mevlânây-ı muşârun ileyhsin takaddüm-i 'ahd ile i'tilâl olunmayub vâki' olan de'âvi
şer'iyelerin 'adl ile istimâ' ve ihkâk-ı hakk eylemen emrim olmuştur deyu hüküm
yazılmışdır Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Sahife 87

Hüküm 282

Üsküb tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'asker olan Vezir Halil Paşa ve kâdîsina hüküm
ki

'Osman Paşa zâde Ahmed zîde mecduhû dergâh-ı Mu'allâm'a 'arz-ı hâl idüb
Arnavud beğzâdelerinden ocakzâde olub iş bu sene-i mübarekede sefer-i
hümayûnumda hidemat-ı 'Aliyyemde iken Avlonya sancağında Katna nâm karye
sakinlerinden şekâvet ile meşhûr olan Katna 'Ali nâm şakî beş yüz nefer eşkıyâ ile
Harakiye kazâsına tabi Camlın dimekle ma'ruf mevzi'de olan kışlasun basub yüz elli
re's kara su sığırını aldığından mâ'adâ Sipulara nâm çiftliğinde mevcûd olan tereke

mahsûlün vechile esvâb ve emvâlin nehb ve gâret idüb te‘addî ve fesad itmekle sen ki vezir muşârun ileyhsin mezbûr Katna ‘Ali’yi yanına getürdüb hasmıyla mürâfa‘-i şer‘ idüb şer‘le teveccüh iden hakkı her ne ise bi’t-tamâm alıvirdikden sonra sıhhati üzre keyfiyyet-i hâlin ‘arz idüb tekrar fermân ım sâdır oluncaya değin kendüsün yanında alıkoman emrim olmuşdur deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı Ca sene 1101

Hüküm 283

Bender-i Süveyş kapudanına hüküm ki

Bi’l-fi‘il Şeyhü’l Harem olan Davud Ağa dergâh-ı mu‘allâm’a mektub gönderub Medîne-i Münevvere bevverahallâhu Te‘âlâ ilâ yevmi’l-âhirede cenâb-ı Rasûl-i ekrem sallallâhu ‘aleyhi ve sellem hazretlerinin Harem-i Muhteremlerinde isrâc için mahrûse-i Mısır-ı Kahire’den ta‘yin olunan rûgân-ı zeyt beher sene Bender-i Süveyş’den vakt ve zamanıyla ibtidâ giden gemilere evvel tahmîl ve irsâl ve isâl ve Yenbû‘ iskelesine ber-vech-i isti‘câl ulaştırılub ihmâl ve te’hîr olunmamak üzre mukaddemâ emr-i şerîfim virildiğinden birkaç seneden beru irsâl ve îsâlinde tekâsül olduğun bildirüb ol bâbda hukm-i hümayûnum ricâsın ‘arz itmeğın vech-i meşrûh üzre ta‘yin olunan rûgân-ı zeyt vakt ve zamanıyla beher sene Bender-i Süveyş’den ibtidâ giden gemilere evvelen tahmîl ve irsâl ve ber-vech-i ta‘cîl Yenbû‘ iskelesine îsâl eylesün deyu hüküm yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ca sene 1101

Hüküm 284

Mîrî kalyonların kapudanesi Hüseyin ve patronası Murad dâme ‘izzuhûmâya ve sâir kapudanlar ve bölükbaşîlar ve odabaşîlar ve reislere hüküm ki

Bu sene-i müteyemminede sefer-i hümayûnuma me’mur olub nakle ta‘yin olduğunuz Mısır askerinin İnşallâhu Te‘âlâ vakt ve zamanıyla gelüb ordu-yı hümayûnuma mülhak ve mülâkî olmaları ehemm ve elzem olmağın dergah-ı mu‘allam kapucıbaşîlarından iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim Şahin Mustafa dâme mecduhû bu husus için ta‘yin ve irsâl olunmuşdur imdi siz ki mûma ileyhimsiz bi-‘avnihî Te‘âlâ İskenderiye İskelesine varub yanınıza ‘asâkir-i merkûma gelüb hâzır

oldukları gibi mübâşir-i mûma ileyh ma‘rifetiyle ‘acâleten sefînelerinde olub (...)
tevakkuf ve ârâm eylemeyüb göreyim sizi vakt ve zamanıyla getürüb ordu-yı
hümayûnuma nakl ve îsâle sa‘y eyleyesüz ve sen ki mübâşir-i mûma ileyh sin ‘asâkir-i
merkûme İskenderiye İskelesinde hazır olduklarından sonra kalyonların mahall-i
merkûmda ba‘zı bahane ile tevakkuflarına rızây-ı hümayûnum olmağla hemân
geldikleri gibi kalyonlara yerleşdürüb ve serî‘an ve ‘âcilen getürüb ordu-yı
hümayûnuma ulaşıdırub itmâm-ı hizmete dikkat ve hilâfından ihtirâz eylemeniz
bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım sadır olmuştur deyu yazılmışdır

Fî evâhir-ı Ca sene 1101

Sahife 88

Hüküm 285

Kesriye ve Behište kâdîlarına ve Gedüklü çavuşlardan Ahmed Çavuşa hüküm ki

Sen ki Kesriye kâdîsi Mevlânây-ı mezkûrsun dergâh-ı mu‘allâm’a mektub
gönderub Kesriye kazâsı ahâlileri meclis-i şer‘a varub Behište kazâsına tabi‘ Nikoliç
nâm karye ahâlileri ve Dedeli nahiyesi ahâlileri darbhâneler peydâ ve Âsitane-i
Sa‘adetimde kat‘ olunan mangıra muğâyir sikkelü mangır kat‘ ve Kesriye kazâsına
getürüb ikisin bir akçeye fûruht ve pazara gelen zehâiri ziyâde bahâ ile iştirâ ve
fukarâya ğadr itmeleriyle vâki‘-i hâli el-hâsılıyla ‘arz itmeğın sen ki çavuş-ı mûma
ileyh sin zikr olunan karyelerden mangır kat‘ı içün sikke ihtirâ‘ idüb Âsitâne-i
sa‘âdetimde kat‘ olunan mangır sikkesine muğâyir sikke ile mangır kat‘ idüb ihtilâle
bâ‘is olanları ele getürüb yedlerinde bulunan muğâyir sikkelü mangır ve âlât ve
mühimmâtların meclis-i şer‘de yazdırub kendülerin ol tarafda bir kal‘âya vaz‘ ve habs
ve işledikleri mangır kimde bulunur ise alub erittürüb ba‘dehû sahiblerine teslim ve
min-ba‘d muğâyir sikkelü mangır râyic olmamak üzre ihtimâm idüb vâki‘-i hâli
vukû‘u üzre der-i devlet-i medârıma ‘arz eylemeniz bâbında fermân -ı ‘âlî-şânım
sadır olmuştur deyu yazılmışdır

Fî evâhir-ı Ca sene 1101

Hüküm 286

Mısır muhâfızı olan Vezir Ahmed Paşa'ya hüküm ki

Haremeyn-i Muhteremeyn ahâlisinden olub mahrûse-i Mısır-ı Kahire'den vezâif ve cerâyeye ve sâir revâtib ashâbından ba'zılarının fevti ğayr-ı vâki' iken hilâf-ı inhâ ile vazife ve cerâyeleri âhara tevcîh olunub ahâli-i Haremeyn-i Şerîfeyne ğadr olunduğu mesmû'-ı hümayûnum olmağın ol makûle vâki' olan mahlûlât ashâbı Mekke-i Mükerrerme sükkânından ise şeref ve Medîne-i Münevvere ahâlisinden ise Şeyhü'l-Harem olanlar ashâb-ı istihkâk için divân-ı Mısır'a 'arz eyledükde âhara virmemek üzere emr-i şerîfim sadır olmağla vech-i meşrûh üzere 'amel eylesün lâkin bu sûretde vâki' olan mahlûlât ketm ve ihfâ olunmak ihtimâli olmağın imdi sen ki vezir muşârun ileyhsin Hamremeyn-i Şerîfeyn ahâlisinden olub mahrûse-i Mısır-ı Kahire'den vezâif ve cerâyeye ve sâir revâtib mutasarrıflarından biri fevt olub mahlûlâtı fevt olunmak için bir sene geçüb 'arz olunduğu sıhhati üzere haber alundukda ashâb-ı istihkâka tevcîh ve nâ-müstehaka 'arz olundukda divân-ı hümayûnuma 'arz eyleyüb amma bu bahâne ile bir ferde ğadr ve ta'addiden ihtirâz eylemen bâbında fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır Fi evâsıt-ı Ca sene 1101

Hüküm 287

Mora tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ 'Ali ve Ağrıboz muhâfızı (boş) dâme ikbâlühûmâ ile Ağrıboz (...) ve kâdîlara hüküm ki

Üsküdar'da vâki'-i cedid Valide Sultan tâbe serâhu evkâfı mukata'âtından Livadiye mukata'ası mülhakâtından taht-ı kazânızda vâki' (...) ve (...) ve (boş) ve (boş) ve (boş) nâm karyeler ahâlisi gelüb küffâr Ağrıboz muhâsarasına geldükde mezbûrların karyelerinde oturub ve bi-'avnillâhi Te'âlâ münhezimen gitdüklerinde mezkûr karye ahâlileri cebren bile götürüb hâlâ ba'zıları fırsat bulub firar ve ehl-i evladların çıkarub gelüb kadîmî karyelerinde sâkin olub tasarruflarında olan emlâk ve arazîlerin zabt-ı murâd eylediklerinde ba'zı kimesneler sâbıkâ Ağrıboz muhâfızı İbrahim Paşa'dan alduk deyu mâni' olmalarıyla kerhen dârü'l-hicreye gitdükleri ma'lûm ise emlâk ve arâzîleri ellerinde ke-mâ fi'l-evvel takrîr olunmak için yazılmışdır Fî evâhir-ı Ca sene 1101

Sahife 89

Hüküm 288

Anadolu'nun sağ kolunda vâki' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâki' a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki

Birkaç seneden beru hükkâmın ihmal ve tekayyüdları sebebi ile eyâlet ve elviyede olan beğlerbeğliği ve sancağibeği ve mütesellimler kâğıdları ile menzil bârgîri virilüb ve umur-ı mühimme için Anadolu'ya gelen ulakların ellerinde olan menzil ahkâmına her menzilde bakılmamağla herkes dilediği kadar menzil bârgîri alub bu sebeble 'avârız mukâbelesinden ve mîrîden ta'yin olunan akçe ile tedâruk olunub vaz' olunan bârgirler kifâyet eylemediğünden mâ'adâ re'âyâ fukarâsından dâhi her bir menzilde bu husus için taleb ve tahsîl olunan akçeden hâlleri mükedder olun Anadolu'nun memleketlerinin tahribine bâ'is olmakda imdi siz ki mûma ileyhimsiz ba'de'l-yevm intihâ-i serhadd olan Bağdad ve Basra ve Mısır ve Erzurum ve Van eyâletlerinden olan valilerin mühim olan hususlarında mühürlü kâğıdları ile ancak birer ve ikişer menzile ruhsat vermekle min-ba'd iki bârgirden ziyade virilmeyüb ve sâir beğlerbeği ve sancakbeği ve mütesellimler kâğıdları ile bir ferde menzil bârgîri virilmeyüb ve ellerinde tuğralu menzil ahkâmı olanların dâhi her bir menzilde emri yakılub ve kemâl-i mertebe dikkat olunub mahkûk ve sahte olmamak üzere sıhhati ma'lûm oldukdan sonra tasrîh olunandan ziyade vermeyüb mûhkem zabt oluna şöyle ki iş bu emr-i şerîfime muğâyyir ziyade virilüb veyahud beğlerbeği ve sancakbeği ve mütesellimler kâğıdları ile 'amel olunub veya müsâmaha olunub her bir defterde emir taleb olunmayub ve yakılmaya sonra bir vecihle tertîb-i ceza olunur ki sâire mûcib-i 'ibret olursuz âna göre ziyade tekayyüd ve ihtimam eylemeniz bâbında fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur deyu hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı Ca sene 1101

Bir sûreti dâhi

Anadolu'nun orta kolunda vâki' olan kâdî ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine yazılmışdır

Fi't-târihi'l-mezbûr

Bir sûreti dâhi

Anadolu'nun sol kolunda vâki' olan kâdîlara ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine vech-i meşrûh üzre yazılmışdır Fî't-târihi'l-mezbûr

Hüküm 289

Erzurum valisi 'Ali Paşa'ya hüküm ki

Karahisar-ı Şarki kazâsına tâbi' nâm karye ahâlîleri 'arz-ı-hâl gönderub Deli Kasımoğlu 'Ali ve dörd nefer oğulları ve iki nefer karındaşı oğulları cümle yedi nefer eşkıyâ-i mezbûrların 'iyâllerine ta'arruz ve nice fesâd itmeleriyle zıkr olundığı üzre yedi neferin hilâf-ı şer' ta'addî ve tecâvüzü vâki' ise yedisini dâhi kal'a-bend eyleyüb vâki'-i hâllerin sıhhati üzre 'arz eylesün deyu yazılmışdır Fî evâhir-ı Ca sene 1101

Hüküm 290

Mar'aş beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki

Sen ki kâdîsin mektûb gönderub kazâ-i mezbûrun 'ulemâ ve sülehâsı meclis-i şer'-i şerîfe varub kazâ-i mezbûr sakinlerinden 'Ali ve Kara Receb ve (...) ve Hacı Mehmed ve Küçük Mehmed ve (...) nâm şakîler (...) şakîlerinden olub bin doksan senesinde kendülerine tabi yetmiş seksen mikdarı eşkıya ile ve âlet-i harb ile gice ve gündüz çarşı ve bâzârda gezüb nice fesad ve şekavet ve bu makûle zulüm ve te'addîlerinin nihâyeti olmadıkların bildürüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricasın itmeleriyle 'arz eyledüğün ecilden sen ki mîr-i mîran- ve (...) mûma ileyhsin mastûrû'l-esâmî olan kimesnelerin ihzâr ve şer'an zimmetlerinde nesne sabit olur ise tahsîl ve ashâbına redd olunub şerri ve şekâvetleri var ise muktezây-ı şer' icra ve müstehak oldukları üzre tertîb-i cezâ idüb üzerlerine nesne sabit olmayub lâkin (...) habs eylemeniz bâbında fermân -ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyu hüküm yazılmışdır Fî evâhir-ı Ca sene 1101

Sahife 90

Hüküm 291

Midillü muhâfazasında olan (...) dâme ikbâluhûye ve Midillü kâdîsına ve 'a'yân-ı vilayet ve sair iş erlerine hüküm ki

Sen ki kâdîsın Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüb kazâ-i mezkûrun 'a'yân-ı vilayet ve sair iş erleri meclis-i şer'a varub Midillü kal'asının cebehanesi mahall-i vâhidde vaz' olunub muhafazası emr-i 'asîr olmağla bir mahall-i münâsib yerde vaz' ve hıfz ittirülmek için emr-i şerîfim virilmek recasın imamlarıyla arz eyledükleri ecilden siz ki mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyh ve molla-i mezbur ve 'a'yân-ı vilayetsüz barut-ı siyahın mahall-i vâhidde hıfz olunması münasib olmamağla me'rifetiniz ile vaziyeti (...) idüb başka bir mahfûz mahalle vaz' ve gereği gibi hıfz ittürülüb bir tarîk ile zâyî' ve telef olunmakdan begâyet ihtirâz itmeniz babında ferman-ı alî şanın sadır olmuşdur deyu Hüküm yazılmışdır Fî evâhiri Ca sene 1101

Hüküm 292

Anadolu'nun asker ihrâcına me'mûr olan Ali Paşa'ya ve Bozulus kâdîsına hüküm ki

Bozulus cemâ'ti ahalisi gelüb yine cemâ'at-i mezburede Topal Yusuf ve Şedidoğlu Osman voyvodaları Hüseyin ve Vahhab oğlu Ömer nam şakîlerin doksan senesinde defe'âtle evlerin basub Emvâl ve erzakların nehb u garet ve bunun emsâli fesad ve şekavetlerinin nihayeti olmadığın birdirüb mezburlar her nerede bulunurlar ise ihzâr-ı şer' ittürülüb zimmetlerinde sabit olan hakların şer'le tevcîh idilür ise alıvrilüb icrâ-yı hakk olunmak babında hükm-i humâyûnum reca eyledükleri ecilden sen ki vezir-i muşarun ileyhysin zikr olunan dörd nefer mezburları ele götürüb hasmıyla murâfa'a ve şer'le sabit olan hakların alıvrilüb (...) kendülerin bir kal'ada habs ve ahvâllerin arz eylemen emrim olmuşdur deyu yazılmışdır Fî evâhiri Ca sene 1101

Hüküm 293

Anadolu'da asker ihrâcına me'mûr olan Ali Paşa'ya ve Brusa kâdîsına hüküm ki

Sen ki mevlâ-yı mûmâ ileyhysin Dergâh-ı Mu'allâm'a mektub gönderüb kazâ-i mezbur ahalisi meclis-i şer'a varub ol havâlide ğâret-i emvâl ve kat'-ı tarîk iden eşkıyâdan bundan akdem cezası virilen Veli Çukadar nam şakînin refiklerinden ahz

olunan Deliyanar ve Kel Hasan nam şakiler ile kasaba-i Edincik'de vâki' Simavlı nam karye sakinlerinden Sinan Ali demekle maruf kimesneye şakî-i mezbur bir tori (doru) at ve Kara Yusuf'un yağız at ve Demye nam karyede sakin Hacı Derviş oğulları İbrahim ve Mehmed nam refiklerine dahi bir toru tay ve üç yüz ğuruş ve Ivaz nam kimesne de üç buçuk ğuruş ve Kavaklı nam karyede sakin Kara Yusuf nam kimesneye bir murassa' sırma (...) ve bir (...) kürek ve bir saat ve bir (...) ve bir hançer ve bir divid ve bir at ve Kesici Hasan nam kimesneye adedi nâ-ma'lûm bir mikdar eşya emanet ve vaz' idüb ve Mihaliç kazâsından kat'-ı tarîk iden Zor Ali ve Ayas nam karyeden bin yek çeşm kara Mustafa dört nefer refikleri ile Varyetmezoğlu Mehmed nam kimesneyi esna-i tarikde katl ve Kefe kazâsı sakinlerinden İlyas (...) oğlu ve Boduroğlu Mehmed ve Hasanağa nam karye sakinlerinden Öksüzoğlu ve Akça nam karye sakinlerinden İbrahim ve (...) nam karyeden Çerçioğlu Hasan nam kimesnelere dahi bir re's al at ve bir tüfenk ve bir kürek ve bir kılıç ve (...) nam karye sakinlerinden (...) Ahmed ve Serdar oğulları ve Balıklı nam karye sakinlerinden İbrahim ve Kadıköyü nam karye sakinlerinden Kara Ali ve Sarıbeğ nam karye sakinlerinden Karakır oğlu ve Şebekoğlu ve Güllüce nam karye sakinlerinden Kavaloğlu nam şakiler şakî-i mezbur (...) refikleri ve yamakları olub nice defa katli-nüfûs eyledükleri cemm-i ğafîr ihtiyârlarıyla arz sen ki vezir-i muşarun ileyhsin zikr olunan kuttâ'ı't-tarîk eşkiyâsın ve yamakların ahz idüb şer'le izâlesi lazım gelenlerin cezaların virüb haklarından geline ve şer'le katl olunmak îcâb idüb cürüm ve töhmeti zahir olanları ol semtlerde münasib olan kal'aya vaz' ve habs idüb ellerinde bulunan emti'a ve eşya her ne ise sahibi zuhur idüb sabit olanları şer'le ashabına teslim ve sahibi zuhur itmeyenleri defter ve birbiriyle emîn yerde hıfz ittürüb şer'le cezaların virüb ve habs olunan bir ğaybet idüb ele girmeyen şakîlerin isim ve resimleriyle başka başka arz idüb lâkin bu husus için meks itmek lazım gelür ise tehir idüb gerek me'mûr olduğun umur-ı mühimmenin 'avk ve tehirinden hazer eyleyüb bu hususu 'âhara spariş itmek için der-i devlet-i medârıma arz eylemen emrim olmuştur deyu yazılmışdır Fî evâhiri Ca sene 1101

3.2.H Hükümleri Özeti

Sahife 1

Hüküm 1 (bu hüküm defterde yok)

Hüküm 2

Savaşa gitmeğe me'mur olan bazı askerlerin savaşa gitmeyip fetva ve emre aykırı fakirlerden vergi aldığıının duyulması üzerine bu konunun mübaşir tarafından aratışılması ve savaşa gitmeyenlerin savaşa gönderilmesi üzerine Zağra-i Cedid, Akçakızanlık, Çırpan, Dimetoka, Cisir-i Ergene, Malkara, İpsala, Keşan, Ferecik ve Dağardı kâdîlarına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 3

Gümülcine naibi ve kazânın ileri gelenleri tarafından kazâlarında zuhur eden eşkıyanın teftiş edilmesi talebi ile yazılan mektuba cevaben bir usta tayin edip eşkıyaların ele geçirilmesi ve kazâ halkından para alınmaması hususunda Edirne Bostancıbaşıına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 2

Hüküm 4

Tatarpazarı naibi ve iştirâ cem'ine memur olan Süleyman'a Kazâda yaşayan ahalinin yerlerinde kalıp firar etmemeleri, firar edenlerin ele geçirilmesi ve hapsedilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 5

Pazarcık'da Süleyman Ağa'ya Niş ve etrafında ailesiyle başka yere yerleşmek isteyenlerin Pazarcık ve etrafında yerleştirilmesi beri taraflara geçmekten menedilmesi karşı gelenler hakkında kanuni hükmün uygulanması ve isim ve bilgilerinin bildirilmesi için yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 6

Ağraz hâssı sakinlerinden, Cemiyetten menedilen Şeyh Abd ve kardeşi Rüstem'in hevasına uyan bazı kimseler ile birleşip halkın fesad ve ta'addîlerinden perişan olmaları üzerine limni kalesine habs edilmesi ıslah oluncaya kadar serbest bırakılmamaları hususunda Limni kalesi kâdîsi ve dizdârına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 7

Taraklı ve Doğancı kasabalarından bazı kimselerin ailelerini alıp başka kazâyâ nakletmeleri ve halkı korkutmaları kötülük yapmaları üzerine her nereye gitmişler ise bulunub kasabalarına getirilip haklarında gereken cezanın verilmesi hususunda Edirne Bostancıbaşı'na yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 8

Kol Kethudası iken Maraş payesiyle Limni yarımadasına memur olub, Katline fermân verilen Recep Paşa'nın katl edilip yanındaki bütün eşyasının tayin edilen memura şer' yoluyla teslim edilip rikâb-ı hümayûna gönderilmesi hususunda Gelibolu muhafazasında olan Mehmed Bahri'ye yazılmış hükme dairdir.

Sahife 3

Hüküm 9

Keşan kazâsının deniz kenarında olmasından kafir askerlerinin kasaba halkını rencide etmesinden dolayı yalılar muhafazasındaki vilâyet ahâlisinin Sofya sahrasındaki savaşa katılmak üzerine yola çıkmalarıyla yalılar muhafazasında kimse kalmaması üzerine kafir askerleri tarafından halka zarar gelirse niçin bilgi vermediniz diye muateb olmaktan korkmaları üzerine yazdıkları mektuba cevaben daha önce memur oldukları yalılar muhafazasına geri dönmeleri hususunda Keşan naibine, ayan-ı vilâyet ve iş erlerine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 10

Aydın'daki Haremeyni'ş-Şerifeyn evkâfı ahalisi ve evkâf kasabaları ahâlisinin perişan olmalarına sebep olan Müderris Yaylaoğlu Mustafa ve Birgi voyvodası Ahmed'in münasib bir kaleye kalebend edilmeleri hususunda Aydın muhassılı ve Birgi naibine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 11

Keşan kazâsı deniz kenarında olması sebebiyle kafir gemilerinin ve askerlerinin zarar vermekten hali olmamaları üzerine bura halkının ve tehlikeli olan mahallerin korunması hususunda Keşan voyvodasına ve vilâyet ayanı ve iş erlerine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 12

Sofya sahrasında savaş için hazır bulunmaları gereken Yörük taifesinin savaşa gönderilmeleri hususunda Yörük ihracına memur kapıcıbaşı ve Yörüklerin yaşadığı yerlerdeki kâdîlara ve vilâyet ayanı ve iş erlerine yazılmış hükme dairdir.

Sahife 4

Hüküm 13

Atlı ve piyade eşkıyadan Balço ve İstramın isimli haydutlar arkadaşlarıyla beraber, yolcuların yollarını kesip, mallarını gasb edip bazılarını öldürdükten sonra Filibe, Pazarcık,, Samakov, İzladı, Ahiçelebi ve Uzuncaabd ve diğer kazalara firar etmeleri üzerine bu haydutların her hangi kazada olurlar ise bulunub ele geçirilmesi bulunmayanların kefillerinin rikâb-ı hümayûnda hazır edilmeleri için hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 14

Edirne bostancıbaşısına Pazarcık kazâsında halen Sekbanbaşî olan Balço isimli haydutun vilâyet ayanı tarafından bulunub ele geçirilmesi ele geçirilmez ise kefillerinin kayıtlarıyla rikâb-ı hümayûnda hazır bulunları hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 15

Daha önce Pazarcık kazâsında Sekbanbaşî olan Balço isimli haydut ve arkadaşları Pazarcık kazâsına tabi Otluk ve Maçka Poyrem ve Gortacar, Yani, Ponıçe ve Yutak İstolce ve Karamide kasabalarının kefaletleriyle vilâyet ayanı marifetiyle Sekbanbaşî tayin edilmekle bu haydutların kefil olan kasaba halkı ve vilâyet ayanı tarafından elegetirilip ele getirilmezler ise kefillerinin kayıtlarıyla rikâb-ı hümayûna hazır bulundurulmaları hususunda Edirne bostancıbaşısına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 16

İstramin isimli haydut Filibe kazâsına bağlı İstanimakalı olub kasaba halkı ile daima muaşerette olub ahz edilmek istendiğinde kasaba halkı gizleyip tenbih etmeleriyle kasaba ahalisinden yardım edenlerin elegetirilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 17

Tatarpazarı kazâsında Sekbanbaşî olan Balço ve neferlerini elegetirmek istendiğinde kefilleri olan Voynuk kasabalarından Otluk, Maçka, Poyrem ve Gortacar kasabalar ahalisi gizleyip yardımcı olmaları üzerine herhangi bir şekilde ele getirilmeleri hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 18

Uzuncaabdihasköy ve Ahiçelebi etrafında olma balkanlar bölgesinde haydut eşkıyasının zuhur etmesiyle haydutların sekbanlar ve tayin olunan ustalar tarafından elegetirilmesine ihtimam gösterilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 19

Tatarpazarı ve etrafında olan balkanlar bölgesinde haydut eşkıyası zuhur etmekle eşkıyanın ele getirilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 5

Hüküm 20

Erzurum kazâsında Hancıoğlu Mustafa, Arapgirlioğlu Küçük Muhammed, Kara Hüseyin, Uzun ‘Ali ve Güdümoğlu Ahmed isimli kimseleri herhangi bir şekilde ele geçirip ahaliden kanuna aykırı aldıkları malları sahiplerine teslim ve ıslah oluncaya kadar Kemah kalesine kalebind edilip fermân sadır olmadıkça serbest bırakılmamaları hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 21

Katli vacib ve izalesi lazım olan eşkıyadan Serdengeçti ağası Kuduz muhassılı, ve Bıyıklıoğlu Bayraktar Osman ve Ekşioğlu Hamza ve Çilingiroğlu ‘Ali ve Canbalın Oğlu Kanlı İsmail ve Tellioglu ‘Ali ve Fetvacı Çukadarı Çilesiz Mustafa’nın ele getirilip gecikmeden haklarında gereken cezanın verilmesi ve saklanmalarına ve kaçmalarına ruhsat verilmemesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 22

Megri havalindeki fakir raâyâdan vergi alınmaması hususunda Dimetoka naibine ve ayan-ı vilâyet ve iş erlerine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 23

İvrindi ve Kozak ve Ayazmend kazâlarında mal-ı mîrînin tahsiline mâni olmaları üzerine mani olanların ahz ve haps ve kalebind edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 6

Hüküm 24

Filibe ve Tatarpazarı'nda sekbanlık nâmıyla zuhur eden eşkıyanın ahz olunmasının tehir edilmesi üzerine eşkıyanın ele getirilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 25

Eflani kazâsı ahalisini tahvif eden, cebren paralarını alan şakilerin Limni kalesinde limni kâdîsi ve kale dizdârına kalebend olunmaları hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 26

İskender nahiyesinde zuhur eden eşkıyanın usta tayin edilip ele geçirilmeleri hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 27

Rusçuk ve etrafında muhafazası mühim olan mahallerin hıfz ve hiraseti yani korunup güvenliğinin sağlanması hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 28

Sofya sahrasında hareket-i hümayûn oldukda vezir-i azamın yanında olanların vezir-i azam yanında kalıp rey ve münasib gördüğü gibi ahreket eylemeleri babında yazılmış hükme dairdir.

Sahife 7

Hüküm 29

Sakız muhafazasında olan Hasan Paşa'nın rikâb-ı hümayûna gitmesi üzerine Teke sancağı mutasarrıfı Mehmed Paşanın ser-baş ve buğ olması hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 30

Mora tarafında ser'asker olan Halil Paşanın Üsküb muhafazasına erişmesi üzerine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 31

Midilli adasında muhafazada olan Hermuş Mehmed Paşa'nın acilen Edirne'ye gitmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 32

Midilli ceziresinde muhafazada olan Bekir Paşanın Edirne'ye gitmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 33

Bekir Paşanın Edirne'ye gitmesi iktiza etmekle Acem Paşanın baş ve buğ olması hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 34

Bozcaada muhafazasındaki askerlerin kış gelmesi sebebi ile evlerine gönderilmeleri hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 35

Orduda bulunmaları fermân olan askerlerin orduya katılması muhalefet edenlerin ahz ve habs edilmesi isim ve resimlerinin ilam edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 36

Filibe ve köylerinde sakin sefere memur olub sefere gitmeyen yeniçerilerin Sofya muhafazasında hizmet-i muhafazada cem ettirildikten sonra mahalleleri ve

isimleri defter edilip defterin Divan- Hümayûna getirilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 9

Hüküm 37

Sabıkan vezir-i azam olan Mehmed Paşa'nın ve Kethudası Mehmed Paşa'nın nukudlarının ahz ve kabz edilip sair eşyalarının defter edilip Divan-ı Edirne'ye gönderilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 38

İskenderiye ve etrafının muhafazasının ve reayasının işlerini tanzim etmeğe ihtimam etmesi için Süleyman Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 39

Mora tarafındaki kâdılara vezir Halil Paşa'ya irsâl olunan hazine için kânun üzre yol hükmü hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 40

İskenderiye muhâfazasında olan vezir Süleyman Paşa'ya irsâl olunan hazîne için yol hükmü hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 11

Hüküm 41

Eğri muhafazasında olan Rüstem Paşa'ya Eğridere muhafazası için kış mevsiminde Eğri muhafazasında kalması hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 42

Aydın muhassılı Ahmed Paşa'ya adamlarıyla Edirne'ye gelmesi ve ibadullaha cevır ve taaddi etmemesi üzerine yazılmış hükme dairdir.

Bu hükmün bir sureti Ber vech-i arpalık Hamid sancağına mutasarrıf olan 'Ali dâme ikbâluhûya vech-i meşrûh üzre yazılmışdır

Hüküm 43

Engerüs tarafında yeniçeriler ağası olan Mahmud Paşa'ya Sofya ve havalinde mutemedun aleyh kimselerin münasib gördüğü gibi hendek, şaranpo ve tabyalar bina etmesi ve kifayet mikdarı muhafazacı yerleştirilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 44

Engerüs tarafındaki askerlerden ulufeleri işlemiş olanların ulufelerin verilmesi önceki ulufelerine üçer akçe zamm yazılması altı aya dek Sofya muhafazasında bulunmak şartıyla iki bin nefer yazılıp her zümreye münasib bir kimsenin ağa tayin edilmesi ve defterin rikab-ı hümayûna irsal edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 12

Hüküm 45

Ağrıboz'da sabıkan vezir olan İbrahim Paşanın önceden olduğu gibi baş ve buğ tayin olunması hakkında yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 46

Limni ceziresine nefy olunmağla divane olan Derviş Süleyman nâm kimesnenin salıverilmesi hususunda Limni kalesi dizdârına yazılmış hükme daiardir.

Hüküm 47

Niğbolu kalesinin tamir ve termimi tamamlanıncaya dek donanma halkıyla Niğboluda kalması için Tuna kapudanı ‘Ali Paşa’ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 48

Niğbolu kalesinin tamirine memur olan Yusuf Paşanın kaleyi istihkam ve metanet üzere tamir etmesi iktiza eden mahallere hendek ve hafr ve tabyayalar ihracı ve ibadullaha cevır ve adavetden ihtiraz edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 49

Edirne’de tersâne-i amire zindanına vaz olunan Hacı İbrahim oğlu Yunus’un salıverilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 13

Hüküm 50

Babadağı havalilerin muhafazasında olan yeniçerilerin mevcut ve na-mevcutlarının defter edilip çavuşa teslim ve dergah-ı muallaya gönderilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 51

Ohri ve havalinde küffar-ı haksarın tuğyanlarından ahali-i memleketin bazıları firar ve bakisi havf üzere olduğundan küffar-ı haksarın ol havalide ihracı ve yerlerine ehl-i İslam’ın iskan olunması ve İstarova kalesine mütevakki müstahfiz tayin ve tahrir olunmak, beratları verilip rikab-ı hümayûna arz ve ilamı hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 52

Daha önce memur olduğu üzere adamlarıyla Niğbolu’da muhafazaya lazım olan mahalleri düşmandan koruması için Özi tarafında ser’asker olan vezir Mustafa Paşa’ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 53

Sofya’da kalan asakire baş ve buğ olub ol havaliyi düşmandan koruması için Karaman mutasarrıfı vezir Kemankeş Ahmed Paşa’ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 54

Önceki tersâne-i amire ruznâmecisi ve vezir-i azam Mustafa Paşanın büyük tezkirecisi Ahmed Efendi’nin hazinedarının rikab-ı hümayûnda hazır edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 14

Hüküm 55

Daha önce vezir-i azam olan Mustafa Paşanın büyük tezkireciliği hizmetinde olan Ahmed efendi, vekil harcı, mirahoru, hazinedarı, hazine kâtibi, iç çukadarı, kaftancısı ve tanburi Halil nâm dokuz nefer adamlarının istanbulda evlerinde ve sair yerlerdeki nukudlarının babı hümayûna vaz’ı ve sair eşyalarının defter edilip rikâb-ı hümayûna irsâli için İstanbul kaimmakamı Ömer Paşa’ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 56

Vezir-i sabık Mustafa Paşanın büyük tezkirecisi Ahmed, nukud ve eşyam evimdedir diye haber vermekle, hanesine varılıp nukud ve eşyasının bab-ı hümayûnda hıfz ve sair yerlerdeki nukud ve eşyasının teftiş edilip rikab-ı hümayûna arz edilmesi için İstanbul kaimmakamı Ömer Paşa’ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 57

Daha önce Özi tarafında ihracı fermân olunan fakir ahalinin ihrac ile tazyik edilmeyip yerlerinde kalmalarına izin verilmesi için Özi ser'asker i Mustafa Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 58

Sabika Midilli muhafazasında olan dergah-ı mualla yeniçeri ağası olan Ebubekir Paşanın Midilli'deki eşyalarının yakındaki çektirilerden biri tayin edilerek eşyasının İstanbula nakli için kapudan Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 59

Kandiye muhafazasında olan Mısır askerinin vilâyetlerine revan olması üzere izin verilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 60

Sofya'da asakir-i islama baş ve buğ tayin olunduğuna dair vezir İbrahim Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 61

Erzincanda zimmilerin, eski kiliselerinin depremde sonra tamiri talebine cevaben marifet-i şer'le keşf taş ve toprağı ile vaz-ı kadimi üzere tamir edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 15

Hüküm 62

Filipe, Zağra-i Atik, Zağra-i Cedidi Çirmen,, Kızanlık ve Çırpan kâdîlarına bu kazalarda sefere memur olan yeniçerilerinin bazılarının odamız sefere memur değil ve seferi olanların Sofya'da odalarından firarı üzerine serdarların bu yeniçerileri Sofya'da kul kethüdasına teslim edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 63

Resmo kalesinde muhafazada olan yeniçerilerin mevcut ve na-mevcudunun defter eidlip dergah-ı muallaya irsâli için Resmo kalesi yeniçeri zabıtine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 64

Kandiye muhafazasında olan bazı yeniçerilerin bazı nahiyelere sardar tayin edilip ahâliye taaddi ve cevrden hali olmadığının sem‘-i hümayûna ilkâ olunması üzerine reaya fukarasına cevır ve taaddi etmemesi üzerine Kandiye Turnacıbaşısına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 16

Hüküm 65

Karahisar-ı Şarkî muzâfâtından Yakacık nâhiyesine tâbi‘ Endires karye ahâlisinin karyeleri Zaimlerinin üvey babası mütegalibeden Ömer nâm kimsenin on beş mikdar atlı karye ahâlisine zulüm ve hilaf-ı kanun ahâliden vergi aldığını şikâyet etmeleri üzerine karye ahâlisine zulüm ve vergi işine karışmaktan men edilmesi devam ederse ihrac edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 66

Pravişte’de tağayyur-ı ‘âmm tarîkile Üsküb tarafına gitmeleri fermân olunan ahalinin başka mahalle gitme teklifi edilmemesi yerlerinde kalmaları ve rencide edilmemeleri babında Pravişte kâdîsına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 67

Aydın muhassılı Ahmed Paşa’ya Edirne’ye acilen gitmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 68

Hamid Paşası ‘Ali dâme ikbâluhûya kapısı ile Edirne’ye acilen gitmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 69

Sabıka Şam vali Ahmed Paşa’nın sol kol ağası iken kimseye kefil olmadığı halde kefil oldu diye hapsedilmesi üzerine serbest bırakılmasını talep etmesiyle araştırılıp şer‘an hasbi gerektiren hali yok ise serbest bırakılması hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 17

Hüküm 70

Cenk ve harbe kâdir adamlarıyla bir gün evvel Edirne’ye gelmesi babında Aziz sancağına mutasarrıf Polat dame ikbaluhuya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 71

Bir gün mukaddem Boğzhisarı’na gelmesi için Hanya sancağı mutasarrıfı ‘Ali Paşa’ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 72

Hamr (şarap – içki) gibi alkollü üceceklerin yayılmadan men edilmesi hakkında İstanbul kaimmakamı haslar ve Galata kâdîlarına ve hassa bostancıbaşına ve Sekbanbaşına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 73

Mısır askeri ve zabiti ve beğlerinin Edirne'ye gelmesi için izin verilmek babında Sofya tarafında ser'asker Mahmud Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 74

Adana beğlerbeğisi Hüseyin dame ikbaluhunun miriye olan borcunun, önceki mütesellim zimmetinde olan akçesinden tahsil edilip hazineye teslim edilmesi hakkında Adana mütesellimine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 75

Vidin kalesi neferâtının Niğbolu kalesinde iskân eylemeleri ve zahirelerinin temin edilmesi ve neferâtın defter edilip dergah-ı muallaya gönderilmesi babında Niğbolu muhafazasında olan Yusuf dame ikbaluhuya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 18

Hüküm 76

Gerede kazâsında yeniçerilik iddiasında bulunan şakilerin ele geçirilip kalebend olunmaları için Gerede kâdîsi, yeniçeri serdarı ve Sultaniye kalesi dizdârına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 77

Köstendil havalinin korunması ve Köstendil sancağı mutasarrıfı Rüstem Paşa'nın münasib gördüğü vech üzerine hareket etmesi için Köstendil sancağibeyine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 78

Adamlarıyla Niğbolu ve etrafında muhafazası mühim olan yerleri muhafaza etmesi için Silistre beğlerbeyine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 79

Merhum vâlide sultanın na'şını taşıyan ve adam koçu bargirleri iktiza eden mahallere menzil bargirleri verilmesi için yol üzerindeki kâdîlara yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 80

Sabık Bağdad vali Ömer Paşa'nın 1089 senesinden 1092 senesine değin, ve 1095 senesinden 1098 senesine gelince Bağdad vali iken ceyb-i hümayûn ve taahhud malından ve 1098 senesinde Engerüs sefer imdadiyesii için Bağdad ahâlisinden tahsil edilen imdadiye akçesinden, Bağdad hazine izdiyadi akçesinden kendi ağavatı zimmetinde kalan akçenin hazine-i amireye teslim edilip Asitane-i Seadet'e irsal edilmesi için Bağdad Muhafızı Vezir hasan Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 19

Hüküm 81

Edirne'ye gelmesi için İstanköyü muhafazasına memur vezir İsmâ'il Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 82

Darbhane-i amirede mangır ve top imâli için iki bin kantar bakırın bakır mahzeninde ihrac ve teslim edilmesi için İstanbul kaimmakamı ve sara-yı cedid ağası Ömer Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 83

Sabika İstanbul'da pazarbaşı olan Ali ashab-ı ağraz isnadıyla Hanya'ya sürgün edilip ziyade taaddi olunduğunu bildirip serbest bırakılmasını rica etmesi üzerine

serbest bırakılması için Hanya sancağı mutasarrıfına ve kâdisına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 84

Cenk ve harbe kadir serhaddler halkının vezir Halil Paşanın anına yollanması için Dimetoka ve Gümülcine'den Selanik'e varıncaya kadar o havâlide bulunan kâdîlara yazılmış hükme dairdir

Hüküm 85

Kavala'nın muhafazaya ihtiyacı olmağla emr-i şerif vardığında durmayıp Kavala'ya çıkması için Halil dame ikbaluhuya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 86

Mütesellim olan Seyyid Muhammed'in hizmetinde zuhur eden mîr malının müfredât üzere defter olunub yanında mevcut olan nükûdu defter ile acilen Âsitâne-i seâdet'e irsâl etmesi için Haleb kâdisi ve mütesellimine yazılmış hükme dairdir.

Sahife 20

Hüküm 87

Kalede mevcut olan neferlerin mevcut ve na-mevcut isimlerinin defter edilip Divan-ı Edirne'ye gönderilmesi ve na-mevcut olanların yerine nefer gönderilmesi için yeniçeri ağası vekili Muharrem zide mecduhuya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 88

Dimetoka, Gümülcine ve Selanik'deki kadıların taht-ı kazâsında olan serhaddler ahâlisinden bazı tavaifin ebna-i sebil ve ahâli-i biladı rencide etmesi, ve bazı ahalinin başka yerlere gitmek üzere hazırlanmaları üzerine bu kazalarda cenk ve harbe kadir olan serhadler halkının ser'asker Halil Paşa'nın anına memur olub bu emrin

münadiler ile cümleye duyurulması ve kasabât halkının yerinde alıkonması için kâdîlarına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 89

Rumeli muhassılı olan Hüseyin dame İkbaluhunun fukaraya zulüm ve taaddisinin duyulmasıyla mezkûru habs edip mâl-ı mîrîden elinde olan ve mübaşirlerinin tahsil ettiği her ne ise araştırılıp Divan-ı Edirne'ye bildirilmesi için Üsküb tarafında vezir Halil Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 90

Özi beylerbeyi Ahmed dame İkbaluhu Niğbolu'ya girdikten sonra bu sancakların zuma erbab-ı tımarı başka bir hizmete memur edilinceye dek evlerine gitmeleri hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 91

Sefere giderken küreğe mahkum edilen Hüseyin, Osman, Mustafa, Ahmed ve Haydar isimli kimselerin serbest bırakılmaları için arzuhâl göndermesi üzerine derya ümerasından İbrahim Bey oğlunun gemisinde bu beş kimsenin serbest bırakılması ve gemide ne kadar adam varsa araştırılıp serbest bırakılmaları hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 21

Hüküm 92

Maiyetlerindeki vüzera, mîr-i mîran, atlı ve yaya askerlerle Niş üzerine varan Selim Giray Han'a katılmaları için Sofya'da baş ve buğ İbrahim Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 93

Üsküb tarafında ser'asker olan Halil Paşa'ya Niş üzerine varmaya memur olan Selim Giray Han'ın istisvâb ettiği vezih üzerine hareket etmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 94

Selim Giray Han'a giden dergah-ı mualla kapucubaşlarından Yusuf dema mecduhuya kanun üzere yol hükmü, yol üzerindeki kâdlara yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 95

Dergah-ı mualla kapıcıbaşlarından ve ruznâmçe-i evvel Süleyman zade Mustafa'nın ihzar edilmesi için Macaristan'daki ser'asker Mahmud Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 96

Dergah-ı mualla kapıcıbaşların Yusuf dame mecduhu ile hamr emini Keferi Ahmed'in ihzar edilmesi için Macaristan ser'asker i Mahmud Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 97

Daha önce Haleb müftüsü olan Kevakibi zade Mevlânâ Ahmed'in Haleb kâdîsi tarafından kalebend edilmesi üzerine serbest bırakılması babında Haleb kâdîsi ve mütesellimine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 98

Emaneten voyvoda olan Kılinci zade İsmail'in Ğabrova hâssı Mustafa Paşa'dan ahz ve kabz eylesiği mahsûlât ve rusûmâtın teftiş ve tefahhus edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 99

Cezayirlilerin Rodos limanında el koydukları Fransa gemilerini teslim etmeleri için Rodos sancağı mutasarrıfı ve Rodos'da muhafazada olan Ömer dame ikbaluhuya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 100

Birgi naibi Ahmed zide ilmihunun Birgi sakinlerinden Yaylazade Mustafa Efendi ve sabık Birgi voyvodası Ahmed'in iftira ile kalebend edilmesi üzerine serbest bırakılmaları için mektub göndermesi üzerine serbest bırakılmaları için kale dizdârına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 101

İstanbul'da ikâmet eden Farnsa elçisinin dört müste'menin hizmetkârlarıyla Leh vilâyetinden Edirne'ye gelmesine kimsenin engel olmaması için 'arz-ı hâl göndermesi üzerine bu kimselere kimselerin engel olmaması hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 102

İstanbul'da ikâmet eden Farnsa elçisinin Jakop ve Zahara isimindeki iki müste'menin hizmetkârlarıyla Leh vilâyetine gitmeleri iktizâ etmekle yolda kimsenin engel olmaması için arzuhâl göndermesi üzerine Leh vilâyetine yolculuklarında kimsenin engel olmaması ve müdahale etmemesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 103

Mısır muhafızı iken bin yüz senesinde imdad-ı sefer olan yüz elli kese akçenin altmış kesenin hazineye tesliminden sonra Mısır'da asker ihracında büyük masraflı olup edasına iktidarı olmadığından afv olunub geri kalan afv edilip talep edilmemesi için verilen emr-i şerif mûcibince yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 104

Kadıllardan El-Hacc Ali ve Abdurrahman kendi halinde iken bazı kimselerin inhâsı ile İstanbul'da kalmaları için emr-i şerif verilmesiyle cürümleri olmamakla Vilâyetleri Midilli'de yaşamaları hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 23

Hüküm 105

Belgrad savaşında esir olan kardeşinin kurtulması için ödenen bahanın tedarüğü nedeniyle Edirne'ye gelmesi için Berkofça muhafazasındaki İbrahim dame ikbaluhuya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 106

Emr-i şerifi aldıklarında yanındaki askerler ve Tatar askeri ile acilen Eflak memleketine varıp ol mahalldeki adâ-i dînin çıkarılıp şerr ve zararlarının def edilmesi için Kağılgay sultanına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 107

Macaristan'da ser'asker Mahmud Paşa'nın sancağ-ı şerifi Muhammed Paşa'ya teslim edip münasib bir kimse tayin edilinceye kadar Üsküp'e gitmesi ve muhafaza hizmetinde kalması hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 108

Bütün ümerânın gemileri kışlarına varıp kendisinin gemisinin de kışlasına gitmesi ve başkaları tarafından engel olunmaması için ümera-i deryadan Memi Paşazade Abdurrahman dame izzuhuya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 109

Kazalarındaki yeniçeri, cebeci ve topçu taifesini evlerinden ve yerlerinden çıkarıp sakin oldukları mahalle ve kuraları defter edip bayraklarını açarak Rusçuk muhafazasında olan Vezir Mustafa Paşa'nın yanına gitmeleri ve gitmeyenlerin cezalandırılacağına dair Lofça, Şumnu, Eskicuma, Tırnova, herazgrad, Plevne, Zıştovi ve Servin kâdîlarına ve serdarlarına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 24

Hüküm 110

Yanında bulunan aske ile Nemçe muhafazasına gitmeleri için Niğbolu'da ser'asker Vezir Mustafa Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 111

Nemçe keferesinden bir mikdar askerin Eflak memleketine geldiğinin duyulması üzerine memleketden def edilmesi için Kağılgay sultanı Tatar askeriyle ve Niğbolu ser'asker i Mustafa Paşa'nın yanında olan asker ile Silistre ve Niğbolu sancaklarından Prevadi'ye gelinceye kadar zuama ve erbab-ı tımarı, askeri taifesinden eşküncü ve müteka'idîn askerlerin Eflak muhafazasına gitmesi için Özi beğlerbeğisi, Silistre ve Niğbolu sancaklarında olan kadılar ve alaybeyleri ayanı vilâyet ve iş erlerine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 112

Sefere karar verildiğinden İslam askerinin çok ve kuvvetli olması için önemli olduğundan muhafazada olan yamakan neferlerinin sefer-i hümayûnda bulunmaları için sadır olan fermân vardığında kalede üç günden fazla beklenmeyip acilen orduya katılmaları için Erzurum kalesi muhafazasında yeniçeri zabiti yirmibeşinci cemaatin çorbacısına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 113

Sivas eyâletinin zuama ve erbab-ı tımarı sefer-i hümayûnda hizmetlerini eda edip vilâyetlerine gitmeyi üztemeleri üzerine Sivas eyâletindeki sancakların umum zuama ve erbab-ı tımar ile vilâyetlerine gitmeleri hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 114

Silistre, Niğbolu sancaklarından Balkan’a gelinceye kadar bu havâlilerdeki sipah ve silahdar zümrelerinden eşküncü ve cenk ve harbe kadir olan mütekaid askerlerin Niğbolu tarafındaki ser’asker Mustafa Paşa’nın yanına gitmeleri ve askerlerin defter edilip Vezir Musta Paşa’ya gönderilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 25

Hüküm 115

Ümera-i deryadan Memi Paşazade kışlağına gitmek üzere gemisine engel olunmaması için gönderdiği arzuhale cevaben kışlağına gitmesine mani olunmaması hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 116

Uhdesinde olan Musul mukâta’âtı meblağını tedâruk edip mühürleyip Dersaâdet’e göndermesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 117

Erzurum, Ahışa ve Kütayis kaleleri muhafazasındaki oda neferlerinin az olması üzerine neferlerin isimlerini defter edip tayin edilen çavuşa teslim edilip odalarına nefer gönderilip istihdâm edilmesi babında yeniçeri zabitlerine Yeniçeri Ağası Ebubekir tarafından verilen mühürlü mektub gereğince amel edilmek hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 118

Van kalesi muhafazasındaki neferlerin ziyade az olması üzerine umumunun defter edilip defterin gönderilip yeniçeri ağası olan Ebubekir Ağa tarafından verilen mühürlü mektub gereğince amel edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 119

Ağaları tarafından verilen mektub gereğince kazalarında olan mukim, misafir, yeniçeri, cebeci ve topçu taifesinin defter edilip yerlerinden çıkarılıp Rusçuk'un muhafazasına gitmeleri babında Lofça, Şumnu, Eskicuma, Herazgrad, Tırnova, Plevne, Zıştovi ve Selvi kâdîlarına ve serdarlarına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 26

Hüküm 120

Taht-ı kazalarında olan Eşküncü, mütekâ'id, sipâh ve silahdar taifesinin Rusçuk'da Vezir Ser'asker Mustafa Paşa'nın yanına memur olub bir an önce Rusçuk'a gitmeleri için Prevadi ve Varna ve Balçık ve Minkalye ve Hacıoğlupazarı ve Karasu ve Tulca ve Babadağı kâdîlarına ve Kethuda yerleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine isti'câl hükmü hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 121/1

Aydos ve Karinabad'daki askerlerin Niğbolu muhafazasındaki Mustafa Paşa'nın yanına gitmeye memur oldukları ve isimlerinin defter edilip Mustafa Paşa'ya gönderilmesi babında Aydos ve Karinâbâd kâdîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 121/2 (hükmün üzeri çizilip, devamı yazılmamıştır)

Erzurum ve Ahışa ve Kütais kal'aları muhâfazalarında yeniçeri zâbıtı olan (boş) zîde kadruhûya Erzurum ve Ahışa ve Kütais kaleleri muhafazalarında askerlerin az olduğunun duyulması üzerine mevcut olan neferlerin isimlerinin bildirilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 122

Karaman eyâletinin zuama ve erbabı gelip sefer-i hümayûnda eda-i hizmet edip vilâyetlerine gitmeyi istemeleriyle izn-i hümayûn verilmek babında Karaman sancakları alaybeylerine hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 123

Niksar ve Tokat'daki âlimler, şeyhler ve ahâli meclis-i şer'a gidip, şikâyet edenlerin iftira ve yalanları üzerine kalebend edilen Niksar kasabası sâkinlerinden Seyyid Derviş Mehmed isimli kimsenin hilaf-ı şer-i şerif bir durumu olmayıp serbest bırakılması için dilekçe vermeleri üzerine serbest bırakılması için Niksar kâdîsi ve Tokat kasabası naibi Seyyid Ali ve Niksar kalesi dizdârına hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 27

Hüküm 124

Silistre ve Niğbolu sancaklarında önceki tımarın Mustafa'ya arz edilmesi için Silistre ve Niğbolu sancakları alaybeğlerine hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 125

Daha önce Edirne'ye gelmesi için emr-i şerif verilip ne mahalle vardıgı bilinmediğinden âcilen Edirne'ye gelmesi için Hamid sancağı mutasarrıfı Ali dame ikbaluhuya isti'câl hükmü hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 126

Van kalesi muhafazasında olan neferlerin ve Yamakan neferlerinin az olduğu mesmu-ı hümayûn olmakla çavuş marifetiyle mevcut olanların isimlerinin defter edilmesi ve olmayan hiçbir kimsenin gizlenmemesi hususunda yeniçeri ağası Ali Ağa tarafından verilen mühürlü mektub gereğince yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 127

Sefer-i hümayûna katılmak üzere Yamak ve Yeniçerilerin hepsini haberdar edip sefere katılmaları babında yeniçeri ağası Ali Ağa tarafından verilen mühürlü mektub gereğince Erzurum kalesi yeniçeri zabiti yirmibeşinci cemaatin çorbacısına hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 28

Hüküm 128

Sefer-i hümayûnda mevcut olmak üzere yamak neferlerinin cümlesinin haberdar edilip üç günden fazla beklemeden sefer-i hümayûna katılmaları yeni yamakaandan seksen neferin kale muhafazasında bırakılması babında yeniçeri ağası Ali Ağa'nın verdiği mühürlü mektub gereğince Gönve kalesi yeniçeri zabiti olan çavuşa hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 129

Dört aydan beri hapsedilen Bostancı mütekâ'idlerinden Hüseyin'in serbest bırakılmaı için arzuhal göndermesi üzerine durumunun araştırılıp hapsi gerektiren bir hali yok ise serbest bırakılması için İstanbul kaimmakamı ve kâdîsına hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 130

Kamaniçe kalesi muhafazasında dergah-ı mualla cebecibaşı vekili Mustafa dergah-ı muallaya 'arz-ı hâl gönderip Bin doksan yedi senesinde Kamaniçe kalesinde cebecilerin dört kıst mevâciblerinin üç kıstı verilip bir kıstı hazinede kalmıştır. Cebeciler mevacicleri zimmetinde kaldı diye kale muhafazasında dergah-ı mualla cebecibaşı vekili Mustafa'yı kalebend ettiklerinden evlad ve mensublarıyla serbest bırakılıp mevaciclerin hesabının görülmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 131

Ali isimli kimse gelip kardeşinin huccetsiz tersâne-i amire zindanına konduğunu ve serbest bırakılmasını talep etmesi üzerine serbest bırakılması için kapudan Paşa'ya emir hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 29

Hüküm 132

Hanya yarımadasında olan Mustafa adam ve 'arz-ı hâl gönderip geçimin sağlamakta zorlandığını ve serbest bırakılmayı talep etmesi üzerine serbest bırakılması için Hanya muhafazaındaki Ahmed dame ibaluhuya hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 133

Paulo kalyonundan ganimet olarak elde edilmesinde beş nefer kâfir cephaneyi yakmak istediklerinde esir edilmeyip anlaşma yapılmışken vezir Ahmed Paşa'nın esirlerin azad edilmediğini bildirmesi üzerine serbest bırakılıp azad edilmeleri hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 134

Eflanibolu kazâsı ahâlisinden bazılarının şikayeti üzerine Limni kalesine sürgün edilen Eflanibolu kâdîsi ve kardeşlerinin durumu mahkemece araştırıldığında hal ve hareketlerinde herkes rıza ve şükran üzerine olub yaşlı ve hasta olmalarından dolayı Taraklıborlu kâdîsi ve ahâli afvedilmelerini rıza etmeleriyle sürgünden afv edilmeleri hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 135

Receb, dergah-ı muallaya arzuhâl edip bir avret hususu için dokuz aydan beri kürek cezasında olduğunu ıtlakı için hükmü hümayûn rica etmesine binaen serbest bırakılması için İstanbul tersâne amiri eminine hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 136

Üsküb tarafında beraber gelen cebeci ve topçu neferin mevcudlarının zbitleri marifetiyle defter edilip der-i devlet-i medara irsal etmesi için Sancağ-ı şerîfi getürmege me'mûr vezir tevkii Mehmed Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 137

Kapûdan gelinceye dek vekâleten tersâne-i amire işlerini görmesi için üzera-i deryadan Ahmed dame ikbaluhuya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 138

Dergah-ı Ali yeniçerilerinin mevaciblerinin irsâli için Edirne'den Prut'a kadar yol üzerindeki kâdîlara yol hükmü hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 30

Hüküm 139

Kapûdan gelinceye dek vekâleten terane-i amire işlerini görmek babında ümera-i deryadan Ahmed dame ikbaluhuya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 140

Sofya meştâsında olan odaların durumlarına nizâm vermek için Haseki 'Ali zide kadruhu odasıyla cümlesi dört oda olmak üzere Edirne'ye irsal edilmesi babında Sofya muhafazasında yeniçeri zabiti seksoncubaşıya hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 141

Başdefterdar El-Hac Yusuf dame uluvvuhunun ilamıyla mısır askerinden önceki sene sefer-i hümayûna memur olanların çoğunun İstanbul tarafına revane olmalarıyla yoklanmalarının zor olduğunu zabitlerinin bildirmesiyle Vezir 'Ömer Paşa tarafından yoklanıp defter edilip defterin 'arz ve ilam edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 142

Mısır'ın salyane beylerinden Mustafa dame izzuhu dergah-ı muallaya arzuhâl sunub salyanesi olmamakla yarım salyane vermek babında hükm-i hümayûnu rica etmesiyle salyanenin mir-i muma ileyhe bildirilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 143

Anadoludaki sancakların zuama ve erbab-ı tımarı dergah-ı muallaya arzuhâl sunub sefer-i hümayûnda ida-i hizmet ettiklerini vilâyetlerini gitmeyi istediklerini izn-i hümayûnu rica ettiklerini bildirmeleri üzerine vilâyetlerine gitmeleri hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 144

Ali ismindeki kimse dergah-ı muallaya arzuhâl sunub hilaf-ı inha sürgün edildiğini serbest bırakılmasını talep etmesi üzerine serbest bırakılıp yine Ağrıboz kalesinde ocakları hizmetinde istihdâm edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 145

Taht-ı kazalarında olan zuama, erbab-ı tımar, sipah, silahdar ve yeniçerilerin Niğbolu tarafında ser'asker Mustafa Paşa'nın yanına memur olub bu ana dek gitmedikleri mesmu-ı hümayûn olmakla dergah-ı mualla kapıcıbaşlarından ve ocakları tarafından giden çavuşları marifetiyle yoklanıp 'özürsüz emre muhalefet edenlerin şer'le cezalarının tertib edilmesi için Prevadi, Varna, Balçık, Minkalye, Hacıoğlupazarı, Karasu, Tulca, Babadağı, Lofça, Şumnu, Eskicuma, Herazgrad, Tırnova, Plevne, Zıştovi, Aydos, Karinabad kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâki' Kethuda yerleri ve yeniçeri serdarlarına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 31

Hüküm 146

Ahmed Paşa Bozcaada muhafazasına memur olup Bozcaada'ya gitmesi için münasib bir çektiri tayin edilmesi babında İstanbul ka'im-makâmı vezir Ömer Paşa'ya ve bi'l-fi'l kapudanım vekîli olan Ahmed dâme ikbâluhûya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 147

Bozcaada muhafazasına memru edilip tayin edilen çektiri ile Bozcaada'ya gidip hizmet-i muhafazada bulunması için kapudan Vezir Ahmed Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 148/1

Sûret-i hatt-ı şerîf

Ve kâtilûhum hattâ lâ-tekûne fitnetun nass-ı kerîminin mazmûnı şerîfi üzre havze-i İslâm'dan 'a'dâ-i dînin fitnesin def' için me'mûr olduğunuz cihâda mubâderet eyleyub emr-i vâcib 'ül-imtisâlim mûcibince 'amel olına

Hüküm 148/ 2

İslam memleketlerine müstevli olan din düşmanlarının çıkarılması ve mudafaası için sefer-i hümayûna gelip din-i mübin yolunda bezl-i mehud eden Mısır askerine izn-i hümayûn erzani kılınıp senenin Rebiulevvel'inde cihad için kararlaştırılan gazve-i hümayûn yeterli olacak askerin araştırılması, yedi ocakdan iki bin askerin techiz edilip ilkbahar'da Edirne karargâhında hazır bulunmaları hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 149/1

Sûret-i hatt

Ve kâtilû-hum hattâ lâ-tekûne fitnetun nass-ı kerîminin mazmûn-ı şerîfî üzre havze-i İslâm'dan 'a'dâ-i dînin fitnesini def' için me'mûr olduğunuz cihâda mubâderet eyleyub emr-i vâcib 'ul-imtisâlim mûcibince 'amel olına

Hüküm 149/2

Sene içerisinde ilkbahar'da yapılması kararlaştırılan gazve-i hümayûn için askerin techiz edilmesi ve zahirelerin tedarük edilmesi hazırlanacak orsuya kapudan nasb ve tayin edilmesi, özellikle ocaklardan gelen gemilere kapudan nasb ve tayin edilmesi, bütün donanmayı hümayûna Cezayir beylerbeyi El-Hac Hüseyin dame ikbaluhunun kapudanlık etmesi, Dâr'us-Sînâ'a-i Âmireden ihrâc olunacak kalyon ve çeektirir ve firkatelere gelub multihak olup donanma-i hümayûnda kapudanlık umûruyla vakt u zamânıyla hareket edilmesi, hâssaten mîr-i 'alem olan iftihâr'ul-'emâcid ve'l-ekârim Ahmed dâme mecduhû hük-m-i şerifle vâsıl olduğunda hatt-ı hümayûnla sâdır olan fermân -ı âlî-şânın mazmûnuyla cihâda kıyâm ile ikdâm etmeleri için Cezayir beylerbeyi olup kapudan olan El-Hac Hüseyin dame ikbaluhu, Cezayir ocağı yeniçeri ağası ve Kethudası ve zabitleri ve diğer ihtiyarlarına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 33

Hüküm 150

(bu dâhi tebdîl olunmuştur)

Cezayir beylerbeyi El-Hac Hüseyin dame mecduhuya, Cezair'in yeniçeri ağasına, ve diğer ruesaya ilbâs için hila-i fâhire ile ocaklarından ta'yîn ve ihrâc olunacak askerlere otuz bin altun ihsân edildiği ve memur oldukları donanmayı hümayûna katılmaları hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 34

Hüküm 151/1

Sûret-i hatt

Kâtilû-hum hattâ lâ-tekûne fîtnetun nass-ı kerîminin mazmûn-ı şerîfî üzre bu emr-i mufteriz'ut-tâ'aya îtimâr eyleyub havze-i İslâm'dan 'a'dâ-i dînin fîtnesin def' için me'mûr olduğunuz cihâda musâra'at ve mubâderet eyleyub emr-i vâcib'ul-îmtisâlim mûcibince amel eylesüz

Hüküm 151/2

Ocaklarında gemilerini önceki senelerden daha mükemmel zahîre ve muhimmât ve Tunus erleriyle ile donatıp kapudanım Cezâ'ır beğler beğisi olan El-Hâcc Hüseyin dâme ikbâluhû ile beraber dâr'us-sınâ'a-i 'âmireden ihrâc olunacak donanma-i hümayûna katılmak üzere zamanında irsâl edip cihâdda ittihâd ve muvâfakat ile ma'îyyet üzere te'yîd-i dîn-i mubîne kıyâm ve dîn düşmanlarından ahz-ı intikâma ihtimâm etmeleri dergâh-ı mu'allâ kapıcıbaşlarından Mehmed dâme mecdû-hû hükm-i şerifle geldiğinde fermân -ı celilde yazdığı üzere cihada kıyam edilmesi hususunda Tunus beğlerbeğine ve vatan beği Mehmed dâme 'izzuhûya ve Tunus vâlisine ve yeniçeri ağası ve ocak zâbitları ve sâir ihtiyârlarına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 35

Hüküm 152/1

Tunus beğler beği Mustafa dâme ikbâluhûya hâssa-i hıla'-i fâhira-i mulûkâneden bir sevb ve Vatan beği Muhammed dâme 'izzu-hûye ve Tunus ocağı vâlisi Ali Dayı ve yeniçeri ağasına ve sâir reislere ilbâs için hıla'-i fâhira-i sultan ile ocakdan ta'yîn ve ihrâc olunacak askerlere yedi bin altın ihsân edilip dergâh-ı mu'allâ kapıcıbaşlarından Muhammed dâme mecdû-hû hükm-i geldiğinde sâdır olan gönderilen altını gemilerine binecek askerlere tevzî' edip me'mûr oldukları üzere zamanında donanmayı hümayûna katılmaları hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 152/2

Suret-i hatt-ı şerîf

Ve kâtilû-hum hattâ lâ-tekûne fitnetun nass-ı kerîminin mazmûn-ı şerîfi üzre bu emr-i mufteri'ut-tâ'aya itimâr eyleyub havze-i İslâm'dan 'a'dây-i dînin fitnesin def' için me'mûr olduğunuz cihâda musâra'at ve mubâderet eyleyub emr-i vâcib'ul-imtisâlim mûcibince amel eylesüz

Bu dâhi tebdîl olunmuştur

Hüküm 153

Senenin ilkbahar mevsiminde kara ve deniz yoluyla kararlaştırılmış olan gazve-i hümayûna hazırlanmak ve ocaklarındaki gemileri donatmaları ve Cezayir beylerbeyi El-Hâcc Hüseyin dâme ikbâlu-hû ile beraber dâr'us-sînâ'iyye-i 'âmireden ihrâc olunacak donanma-i hümayûna zamanında katılmaları dergâh-ı mu'allâ kapucibaşlarından Muhammed dâme mecdû-hû hükm-i şerifimle vusûl bulduğunda fermân emri üzerine cihada kıyam eylemeleri hususunda Trablusgarb Beğlerbeği (boş) dâme Ikbâluhû ve Trablusgarb ocağı dayısı (boş) dayıya ve zâbitları ve ihtiyârlarına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 36

Hüküm 154

Trablusgarb beğler beği İsmâ'il dâme ikbâlu-hûye hâssa-i hıla'-i fâhira-i mulûkânenen bir sevb ve Trablus ocağı dayısı Muhammed Dayı ve yeniçeri ağasına ve diğer resilere hıla'-i fâhira-i sultânî ile ocakdan ta'yîn ve ihrâc olunacak askerlere yedi bin altın ihsan edilmesi dergâh-ı mu'allâ kapucibaşlarından Mehmed dâme mecdû-hû hükm-i şerifle geldiğinde sâdır olan fermân mûcibince gönderilen altını ocakları gemilerine binecek askerlere tevzî' edip me'mûr oldukları üzere zamanında donanma-i hümayûnuma katılmaları hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 37

Hüküm 155

Kararlaştırılan ğazve-i hümayûn için ordunun techiz edilmesi, Diyâr-ı Bekr eyâletinde vâki' hukûmet beğleri ve sancaklara mutasarrıf olan 'umerâ ve zu'amâ ve

erbâb-ı tımar ve ashâb-ı cenk ile me'mûr edildikleri, emr-i şerif vardığında orduyu techiz ve hazır edip fermân gereğince adamlarıyla hukûmet ve ocaklık sancaklara mutasarrıf olanların kapuları halkı ve taht-ı hukûmetlerindeki kabileler aşiretler ve diğer Kürdistan askerleriyle ve adamlarıyla hazır olub ve vakt u zamânında ile kalkıp ilkbaharda sahrâ-i Edirne karargahında mevcûd bulunmaları hususunda Diyâr-ı Bekr eyâletine mutasarrıf olan vezir Ahmed Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 38

Hüküm 156

Kararlaştırılan ğazve-i hümayûn için ordunun techiz edilip Diyâr-ı Bekr eyâletine mutasarrıf olan Paşa 'edâma'llâhu Te'âlâ iclâle-hû kapısı ve Diyâribekr'in zu'amâ ve erbâb-ı tımar ve alay beyleriyle memur olmakla kendisinin de bu donanmaya katılmaya memur olduğu ve emr-i şerifi aldığı anda askerlerini hazır ve amade edip fermân gereğince kapısı ve askerleriyle hükümeti altındaki kabile, aşiret ve Kürdistan askerlerini yanına alıp Diyaribekir mutasarrıfı vezir Ahmed Paşa ile beraber ilkbaharda Edirne karargâhında mevcud bulunması hususunda Eğil hâkimine yazılmış hükme dairdir.

Sahife 39

Der-zamân-ı re'îs'ul-kuttâb Ebû Bekr Efendi tâle bekâhu Fî 27 şehr-i rebî'i'l-'âhir sene 1101

Hüküm 157

Deyr-i Zağferân ve Deyr-i Kuryakos ve Deyr-i Abayi manastırlarının rahibleri 'arz-ı hâl gönderip kiliselerinin bazı yereri yıkılıp tamire ihtiyac olduğunu, vaz'-ı kadîmi üzerine tamir edilmesi ve kimsenin mani olmaması taleplerine binaen kiliselerin asl-ı kadîmi üzerine tamir ve restore edilmesi babında Amed kâdîsına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 158

Sâ'ime isimli Hatun arzuhâl sunub oğlu Rüstem'in üzerine şerman bir cürm sâbit değil iken bazı kasıtlı kimselerin suç isnadıyla bir seneden beri tersâne-i amire zindanında mahbûs olduğunu bildirip serbest bırakılmasını talep etmesi üzerine serbest bırakılması hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 159

Müteveffâ Şahin Mustafa Paşa'nın yetimlerinin vasisi olan Hüseyin isimli kimse dergâh-ı mu'allâya arzuhâl edip müteveffâ Şahin Mustafa Paşa ile İmam damadı Hasan Efendi demekle tanınan kimse ile hayatta iken aralarında olan hesaplarını görüp birbirlerinde alacak verecekleri olmadığına dair belge verilmişken Hasan bunu inkar edip ve kendisini alacağım var diye dava etmesi üzerine bin yüz senesinde Mahmud Paşa mahkemesinde Hüseyin isimli nâ'ibinin huzurunda şâhidlerin ikâmetiyle haksız yere yirmi dört kese akçe alacak isbat etmekle yetimlerin bütün mallarını ve eşyalarını sattırıp dokuz yük altmış altı bin akçesini aldığından hariç geri kalanı taleble yetimleri ve kendisini rahatsız edip düşmanlık ettiğini bildirmesi üzerine hayatta iken imzaladıkları ibra senedi hâlâ mevcut olmakla davalarının tekrar hakk ve adalet üzere görülüp haklarının eda edilmesi babında İstanbul sadaret-i uzma ve vekâlet-i Kübra kaim-makamı Ömer Paşa ve İstanbul kâdîsina yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 160

Belkıs isimli Hatun 'arz-ı-hâl edip oğlu Hasan'nın kendisine fi'l-i şenî' kaskına karşılık kendini savunmak için katl etmesi üzerine oğlunun tersâne-i amire zindanına haps edildiğini ve serbest bırakılmasını talep etmesiyle serbest bırakılması için ümerâ'-i deryadan kapudan vekîli Ahmed dâme ikbâluhûya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 40

Hüküm 161

Kıla' müstahfizânında vaki olan mahlûlâtı müstehakkına verip berat vermesi için Tersâne-i âmire kapudan vekîli Ahmed dâme ikbâluhûya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 162

Harem-i muhterem ağalarından izin ile Mısır'da yaşayan ağavâtın her birine Mısır hazinesinde olan mahlulâtından ihsanı olan mahlulün tamamen verilmediğinin duyulması üzerine önceki vâli zamanında düşen mahlûlün hesab edilip tamamının verilmesi babında Mısır vâlisi vezir Ahmed Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 163

Dergâh-ı mualla cebecibaşlarından Mustafa'nın şekaveti zahir olmakla Rodos kalesine kalebend edilip fermân sadır olmadıkça serbest bırakılmaması hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 164

Geçen sene sefer-i hümayûna memur olan Şam askerinin merhameten vatanlarına dönmesine izin verilip sene içerisinde kararlaştırılan gazve-i hümayûn ordu ve askerin techiz edilip ilkbaharda Edirne karargâhında orduya katılmaları babında Şâm kâdîsina, mutesellimine, Şâm kol ağası ve zâbitları ve sâir iş erlerine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 165

İki neferden fazlasına menzil bargiri verilmemesi babında Mısır-ı Kahire'den İstanbul'a gelinceye adar yol üzerinde olan kâdîlara ve menzilcilere yazılmış hükme dairdir.

Sahife 41

Hüküm 166

Sofya muhafazasında olan Şam eyâletinin zuama ve erbab-ı tımarının dergah-ı muallaya 'arz-ı-hâl ve adam gönderip vatanlarına dönmek için izin istemeleri üzerine vatanlarına gönderilmeleri için Sofyada baş ve buğ olan İbrahim Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 167

Bazı kimselerin hilâf-ı şer‘-i şerif tersâne-i âmire ve ümerâ’-i derya sefinelerine kürek cezasına vaz olunduğu mesmu-ı hümayûn olmakla kapudan vekîli Ahmed dâme ikbâluhû ma‘rifetiyle her birinin cürmünün ne olduğunun araştırılıp cürmü olmayanların serbest bırakılması babında İstanbul kaimmakamı ve kâdîsina yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 168

İlkbaharda kararlaştırılan gazve-i hümayûn için askerleriyle birlikte sefer-i hümayûna memur olduğu ve Edirne ordugahında bulunması için İçil sancağı mutasarrıfına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 169

Emri şakk olunmuştur (battal)

İlkbaharda kararlaştırılan gazve-i hümayûn için askerleriyle birlikte sefer-i hümayûna memur olduğu ve Edirne ordugahında bulunması için Anadolu vali Hamza Paşa’ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 170

İstanbul’daki Şiruğancı taifesi ‘arz-ı hâl edip eskiden beri işlerini görmek için kendi aralarında Kethuda tayin ettiklerini bin doksan üç senesinden beri Âsitâne-i se‘âdetden sadâret-i ‘uzmâ kâ’im-makâmları mîrî taraflarından Kethuda tayin edilip taaddi olunduğunu bildirmeleri üzerine ru’us ile Kethuda tayin edilmemesi babında İstanbul kaimmakamına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 171

Paçacı taifesinden Ömer ve Hasan’ın Galata muzâfâtından KasımPaşa’da dedelerinden kalan paçacı dükkanı hisselerini salhanenin başka yere taşınması nedeniyle almakta sorun yaşamaların üzerine huccet-i şeriyeye mûcibince hisselerinin verilmesi babında İstanbul kâdîsina yazılmış hükme dairdir.

Sahife 42

Hüküm 172

Vefat eden askerlerinin metrukâtının Emîn-i Beytü'l-Mâl olanlara emânet edilip varislerine verilmesi ocak ağalarının ve zabitlerinin marifetiyle askerlerin senede bir defa kapıya davet edilip akd-i meclis edilmesi babında Bi'l-fi'l yeniçeri ağası Ali Ağa dâme 'uluvvuhûya kul Kethudasına ve Zağracıbaşıya ve seksoncubaşıya bölük ve cemâ'at çorbacılarına ve odabaşlarına ve bi'l-cümle ocak ihtiyarlarına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 43

Hüküm 173

Varna'nın azebler ağası Mustafa hakkında mahzâr verenlerin ihzar edilmeleri için Varna kâdîsına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 174

Emr-i şerif geldiğinde bütün neferleriyle Özi tarafında ser'asker Vezir Mustafa Paşa'ya katılmaları babında Rumili'nin sağ kolunda vâki' Karinâbâd, İslimye, Aydos, Varna, Balçık, Hacıoğlubâzârı, Minkalye, Karasu, Babadağı, Hırsova, Çardak, Silistre, Yenibâzâr, Umûrfakîh, Şumnu, Eskicuma, Hezargrad, Osmânâbâzârı, Tırnova, Lofça, Servi, Plevne ve Maçin kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâki' Kethuda yerlerine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 175

İlkbaharda kararlaştırılan gazve-i hümayûn için eylaetin askerini techiz kapı adamlarıyla Edirne’de orduyu hümayûna katılması babında SSivas vali Süleyman Paşa’ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 176

İlkbaharda yapılması kararlaştırılan gazve-i hümayûn için orduyu techiz edip Edirne’de orduyu hümayûna katılması için Maraş beylerbeyine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 177

Galata mahallelerinden Sultân Bâyezîd-i Velî mahallesi ahâlîsi Dergâh-ı Mu‘allâm’a ‘arz-ı-hâl ve adam gönderip bazı zimmîlerin meyhane açıp şarap ve içki satmasıyla kokusundan rahatsız olduklarını ve sabah akşam gelenlerden korktuklarını beyan etmeleri üzerine meyhanenin kapatılıp def edilmesi babında Galata kazâsına mutasarrıf Feyzullah edâmallâhu Te‘âlâ fezâiluhûya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 44

Hüküm 178

İstanbul’da sakin ermeni taifesinin arzuhâli üzerine kiliselerinin yıkılan duvarlarının tamir edilmesi için İstanbul’da sadâret-i uzmâ kâimmakâmı Vezîr Ömer Paşa’ya ve İstanbul kâdîsına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 179

Aydın ve Saruhan muhassılı Ahmed dâme ikbâluhûnun delibaşılığı hıdmetinde olan İbrahim ve gönüllüyân ağası Mahmûd ve sağ kol ağası Halil ve sol kol ağası Abdullâh’ın Ellişer nefer ile ruz-ı Hızır’a kadar yanında kalmaları babında Sofya

tarafında asâkir-i İslâm'a baş ve bûğ olan Vezîr İbrahim Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 180

Ticaret yapan İngilizlerin ellerindeki ticaret mallarını şakîlerin gasb ettiğini beyan etmeleri üzerine şakîlerin teftiş ve tefahhus edilip şer'le subut bulursa gasb eyledikleri malı tahsil ve Haleb'de kalebend edilmeleri babında Haleb ve Kilis kâdîlarına ve Haleb mütesellimi ve Kilis voyvodasına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 181

Asakir-i İslâm'a baş ve buğ olduğuna tayin edildiğine ve Ağrıboz muhafazasındaki İbrahim Paşa ile o havâlinin muhafazasında olması için Yanya sancağı mutasarrıfı 'Ali dame ikbaluhuya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 45

Hüküm 182

Evvel-i baharda Haseki Ali odasıyla, altıncı, otuzbirinci ve doksanbeşinci cemaatleri çorbacıları ve odabaşları Sofya'dan kaldırıp Edirne'ye sefer-i hümayûna göndermesi için hazır bulunmaları için Saksoncubaşı olub Sofya'da olan Şa'bân zîde mecduhûya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 183

Sene içerisinde kararlaştırılan sefer-i hümayûn için yeniçeri, cebeci ve topçu taifesini evlerinden ve yerlerinden ihrac edip Edirne sahrasında sefer-i hümayûna katlaları için Anadolu'nun sağ kolunda olan mevâlî-i izâm ve vâki' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdarlarına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 184

Piyade askerine iktizâsı üzerine lazım olan mühimmâtını top ve tüfenk âcilen götürüp düşman-ı dini memleket hududundan geçirmeleri için Özi tarafında ser'asker olan Vezîr Mustafa Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 46

Hüküm 185

İlkbaharda yapılması mukarrer olan sefer-i hümayûna Türkmân aşiretleri cem'an bin üç yüz kırk nefer süvâri Türkmân Türkmân dilâverleri boy beğleri ve Kethudaları ve iş erleri ile neferleriyle beraber Edirne sahrasında mevcut bulunmak üzere memur oldukları babında 'Arz-ı Rum vâlîsi olub Anadolu'da asker ihrâcına me'mûr olan Vezîr Ali Paşa ve Mar'aş Beğlerbeği Süleymân ve Yeniil ve Türkmân-ı Haleb muhassılı olan Osmân dâme ikbâluhûmâyâ ve Yeniil ve Türkmân-ı Haleb kâdîlarına ve Yeniil ve Türkmân-ı Haleb mukâta'asına tâbi' olan aşâ'ir-i Türkmânın boy beğleri ve Kethudaları ve iş erlerine yazılmış hükme dairdir.

Baş ve buğları olan Şah Hüseyin oğlu mahallinde bulunmayup âhar yere gitmeğle mezbûrun ammîsi 'Alihan ve Yedigâr oğlu Osmân Kethuda me'mûr olan iki yüz neferin her biri yüzer neferine baş ve buğ olmak üzere müceddeden hükm yazılmışdır.

Sahife 48

Hüküm 186

Sene içerisinde yapılacak olan sefer-i hümayûn için levazım-ı seferiyelerini görmek üzere Türkmân ve Ekrâd aşiretlerinden süvâri ve askeriyle beraber sefer-i hümayûna memur olan boy beyleri , Kethuda ve iş erlerinin isimlerinin defteri hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 187

İlkbaharda yapılması kararlaştırılan gazve-i hümayûn için İlkbaharda Edirne sahrasında orduyu hümayûnda bulunmak şartıyla zikr edilen Ekrâd ve Türkmân askerinin techiz edilmesi Deyre Rahbe ma'a Selîmiye sancağı beği Hüseyin İlyas dâme 'izzu-hû ile haberleşüb husn-i vifâk ile 'evâmir-i 'Aliyyenin icrâ edilmesi

babında Erzurum vali olub Anadolu’da asker ihrâcına memur olan vezir ‘Ali Paşa’ya hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 57

Hüküm 188

Evvel-i Rebi’de kararlaştırılan gazve-i hümayûn için Rakka eyâletinde vaki olan Ekrâd aşiretlerinden askerlerin levazım-ı seferiyyelerinin görülüp bizzat gelmeleri fermân olunan boybeyleri, Kethudaları ve iş erleri kendilerinden talep edilen süvâri askerini techiz edip memur oldukları sefer-i hümayûnda Edirne’de bulunmaları babında Deyre Rahbe ma’a Selimiye sancağıbeği Hüseyin dâme ikbâluhûya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 189

Rumili beğlerbeğliği pâyesiyle Dergâh-ı mu‘allâm cebecileri başı Mustafa Paşa Dergâh-ı Mu‘allâya mektûb gönderip Dergâh-ı mu‘allâm cebecileri ocağında sâbıkan başKethûdâ olub yevmî yüz akçeye mutasarrıf olan Ahmed Hasan Doyuran kendi hâlinde olmayıp fesad ve şekâveti zuhur edip firar ettiğini bildirmesi üzerine ıslâh-ı nefis için sürgün edilmesi ve Midilli kalesinde kalebend edilmesi için Midillü kal’âsı dizdârına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 58

Hüküm 190

Sipahiler ağası Mehmed dame mecduhu Dergâh-ı Mu‘allâya arzuhâl gönderip Hüseyin Velî Sivasî nâm sipâhi eşkiyâdan sâhib-i fesâd olmakla düzende üç kıst virilmek kânûn-ı kadîm iken hilâf-ı kânûn biz ulûfelerimizi dörder kıst isteriz diye fesâd ve ihtilâle bâ’is olduğunu i’lâm etmesi üzerine ıslâh-ı nefis edinceye kadar Rodos cezîresinde kalebend edilmesi için Rodos ceziresi dizdârına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 191

Silahdâr ağası olan Mehmed dâme mecduhû Dergâh-ı Mu‘allâya arz gönderip otuz iki bölükde ulûfeye mutasarrıf olan Mehmed Halil ve yüz altmış dört bölükde ulûfeye mutasarrıf olan Mustafa İlyâs Sandıklı eşkiyâdan olmakla düzende üç kıst virilmek kânûn-ı kadîm iken sâiri ihtilâl idüb hilâf-ı kânûn biz ulûfelerimizi dörder kıst isterizdiye fesâd ve ihtilâle bâ‘is olduklarını bildirmekle ıslâh-ı nefis idinceye kadar Rodos cezîresi kalesinde kalebend edilmeleri için Rodos kalesi dizdârına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 192

Alacahan civarında gelip geçenlerin emin ve s’Alim olmaları için Cafer Paşa i‘lâmıyla kış ve yaz mevsiminde beklemeleri için yüz nefer süvâri yazıp Alacahan mahallinin korunması hizmetine tayin edilmesi babında Alacahân civârında vâki‘ olan kâdîlara ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 193

Karahisâr-ı şarkî re‘âyâsı Dergâh-ı Mu‘allâya adam ve ‘arz-ı hâl gönderip Daha önce serdar olan olan Yılcıoğlu demekle ma‘rûf Mehmed nâm yeniçeri mezbûrların hilâf-ı şer‘-i şerîf akçelerini alıp re‘âyâyı darb-ı şedîd ile rencîde eylediğin bildirmeleriyle bir şekilde ele getirip sabit olan hakları re‘âyâ fukarâsına verip rencide ettirmeyip men etmesi eğer men edilmezse kalebend edilmesi durumun bildirilmesi için Karahisâr-ı şarkî kâdîsına ve Karahisâr-ı şarkî kazâsında yeniçeri serdarına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 59

Hüküm 194

Haremeyni’ş-şerifeyn ahâlîsinin Mısır anbarından mustehakk oldukları cerâyelerini ahâlî-i Haremeyni’ş-Şerîfeyn’in terfih-i ahvâlî için Nil-i mubârek üzerinde olan sefineler mîrî gılâlî lâzım gelen ücretleri ile kadîmden ne vecih üzre nakl ide gelmişler ise yine ol-vecihle nakl ettirip gemi çalışanlarına ücretlerinin verilmesi babında Mısır vali Ahmed Paşa’ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 195

Kahire'nin yençeri ve azeban ocaklarına düşen mahlûlâtın desfetride mastûr olan yevmiyeleriyle Divan-ı Mısır'a arz edilip nizam ve intizâm verilmesi babında Mısır valine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 196

Medîne-i Munevvere'de bazı medreseler ve cihâtın ashâbı hizmetlerinde olub azli icab eden halleri yok iken bazı kimseler bir şekilde Âsitâne-i Se'âdet'de berat alıp medreseler ve cihâtı zabt etmeye çalışan bu kimselerin berâtlarının elinden alınıp derdest edilip İstanbul'a gönderilmesi babında Medîne-i Munevvere kâdisına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 60

Hüküm 197

Bi'l-fi'l Dâru's-Se'âdet'im ağası olub nâzır-ı evkâf-ı Haremeyni'ş-Şerifeyn olan El-Hâcc Mustafa Ağa dâme 'uluvvu-hû arz göndermesi üzerine Medîne-i Munevvere kâdsına ve şeyh-i ekreme yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 198

Şeyhu'l-harem olan Dâvud Ağa'nın mektûb gönderip Şerif Sa'îd bin Berakât ve merhûm şerif Ahmed'in zimmetinde devletin altının bâkî kaldığını bildirmesi üzerine Sa'îd bin Berakât ve merhûm Şerif Ahmed bin Zeyd'in muhallefâtının karz edilip varislerinden şer'le alınıp fukarâya verilmesi babında Mekke-i Mükەرreme şerifine ve Mekke kâdsına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 199

Dâru's-Se'âde ağası Nâzır-ı Evkâf-ı Haremeyni's-Şerifeyn El-Hâcc Mustafa dâme 'uluvvuhû'nun Dergâh-ı Mu'allâya 'arz-ı-hâl göndermesi üzerine Medîne-i Münevvere'den Şâmı Şerîfe gelen mucâvirlerin kudûmiyyeleri babında Şâm-ı Şerîf kâdısına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 61

Hüküm 200

Hamid sancağına mutasarrıf olan 'Ali dâme ikbâluhûya adamlarıyla beraber vezir İbrahim Paşa edâmallâhu Te'âlâ iclâlehûnun yanına me'mûr olduğu hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 201

Sâbikan Bostancıbaşı olub hâlâ Rusçuk tarafında muhassıl-ı emvâl olan vezir Hüseyin Paşa'ya Plevne ve o havalide çete ve eşkıya gelme ihtim'Aline teyakkuz ve intibâh üzere bulunmaları hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 202

Sofya'da asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan vezir İbrahim Paşa'ya Dergâh-ı Mu'allâ cebecilerinden Sofya muhâfazasına me'mûr olan yüz yetmiş bir nefer zâbitları ma'rifetiyle mevcut ve na-mevcudunun defter edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 203

Sofya'da asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan vezir İbrahim Paşa'ya Dergâh-ı Mu'allâ topçularından Sofya muhâfazasına me'mûr olan yüz on nefer zâbitları ma'rifetiyle mevcut ve na-mevcudunun defter edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 62

Hüküm 204

Özi tarafında ‘asâkir-i İslam’a Ser-‘asker olan vezir Mustafa Paşa’ya yanında olan süvâri askeriyle Özi beğlerbeğisi Ahmed dâme ikbâluhûnun yanına varıp hizmeti muhafazada mevcut olması hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 205

Aydın ve Kırkkilisâ sancaklarına mutasarrıf olan Ebu Bekir dâme ikbâluhûya Silistre beğlerbeğisi emiru’l-ümerâi’l-kirâm Ahmed dâme ikbâluhû ile Eflak havalini muhafazaları hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 63

Hüküm 206

Silistre beğlerbeğisi olan Ahmed dâme ikbâluhûya Niğbolu’dan karşı geçüp avn-i hakkile a‘dâ-yi dîni o mahallden tamamen ile izâle etmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 207

Orta Macar kralına bulunduğu mahallerin düşmanın yakın olması üzerine kılıca kadir olanları yanında alıkoyup orduda istihdâm etmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 208

Orta Macar kralına yanındaki askerini Silistre beğlerbeğisi Ahmed dâme ikbâluhûnun yanına göndermesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 209

Yenişehir sancağına mutasarrıf olub Ağrıboz muhâfazasında olan Mehmed dâme ikbâluhûya Kal‘â-i merkûme muhâfazasında olan asâkir-i mansûreye baş ve buğ ta‘yîn olduğu hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 64

Hüküm 210

İstanbul kâimmakâmına Dergâh-ı mu‘allâm cebecilerinin âsitâne mânde ve mutekâ‘idlerinin mustehakk oldukları mevâciblerin icmâllerinin verilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 211

Cebeci Odabaşlarından Mustafa’nın şekaveti üzerine Rodos kalesinde kalebend edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 212

Üsküb muhâfazasına me’mûr olan vezir Mahmud Paşa’ya emekli olduğu hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 213

Ümerâ-i deryadan kapudan vekili olan Ahmed dâm ikbâluhuya kılâ‘ mustahfizânında vâki‘ olan mahlûlâtı mustehakkına tevcih edip berat vermesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 214

Sultanhisarı kal‘âsı dizdârına gönderilen şekâveti üzerine sekiz neferin Sultanhisarı kalesinde kalebend etmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 215

Şâm-ı şerîf kâdisına ve mutesellimine ilkbaharda Edirne ordugâhında bulunmaları hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 216

Şâm'ın zu'amâ ve erbâb-ı tımarı Dergâh-ı Mu'allâm'a arzuhâl sunub sefer-i hümayûnda eda-i hizmet ettiklerini ve vilâyetlerine gitmeyi istemeleri üzerine izinin verildiği babında Şam Alaybeyine yazılmış hükme dairdir.

Sahife 65

Hüküm 217

Güzelhisar nâ'ibine ve Aydın sancağı mutesellimine Sâbıkan Güzelhisar kal'âsı dizdarı Süleyman isimli kimsenin fukaraya zulüm ve taaddisi olması üzerine kalebend edilip der-i devlet-i medara i'lâm edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 218

Ağraz sâkinlerinden Şeyh Abd ve karındaşı Rüstem isimli kimselerin cürümleri afv edilip vilâyetlerinde iskânlarına izin verilmesi babında Limni kâdisına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 219

Yenişehir Fener muhâfazasında yeniçeri zâbıtı olan Haseki Osman'a İzmid kazâsı ve köyleri deniz kenarında ve Ağrıboz boğazında olmakla yabancı gemilerden korunmaya şiddetle ihtiyaç olması münasebetiyle Salih zide kadruhunun önceki senelerde olduğu gibi yine İzmid ve köylerini korumada kalıp diğer askeri taifeden Dergâh-ı Mu'allâm yeniçeri ve cebeci ve topçu neferlerini kazadan çıkarıp sefer-i hümayûnda bulundurulmaları hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 220

Filibe ve Tatarpazarı kazalarında arpanın mutedil fiyatı olan otuz beş akçeden bey' ve şirâ olunması babında Filibe ve Tatarpazarı ve civarlarında olan kâdîlara yazılmış hükme dairdir.

Sahife 66

Hüküm 221

Edirne’de Sultân Bayezid Hân câmi-i şerîf ve imâret-i âmireleri evkâfından Edirne evkâfında bulunan binaların takdir edilen ücretlerini vermekde ta’allul etmeleri üzerine ücretlerin vakfa edâ ve teslîm ettirmeleri babında Edirne kâdîsına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 222

İstanbul gümrüğünde tekâ’ud ve du’â-gûy vezâ’ifine memur olanların yoklanması babında İstanbul kâimmakâmına ve yoklamaya me’mûr Osman Paşa Zâdeye yazılmış hükme dairdi

Hüküm 223

Edirne’den Priştine’ye varıncaya kadar yol üzerinde olan köy ve kasabaların alınıp halkının emlakının tasarruflarında kalması babında Edirne’den Priştine’ye varıncaya vâki’ olan kâdîlara ve a’yân-ı vilâyet ve iş erlerine yazılmış hükme dairdir.

Sahife 67

Hüküm 224

Eskişehir’de sâkin yeniçeri ve cebeci ve topçu tâ’ifeleri memur oldukları sefer-i hümayûnuma ve serhaddlerine gitmeyip dâ’imâ fesâd ve şekâvet etmeleri üzerine yeniçeri çavuşlarından elli birinci bölüğe Mehmed Çavuş ta’yîn ve irsâl edilip fesâd ve şekâvetlerin muvâcehelerinde sicill ve huccet olunub muktezâ-yı şer’ ile lâzım gelen cezâların tertîb edildikten sonra tavâif-i mezbûr ûndan bir ferdin vilâyetlerinde karâr ve meks ittirilmeyüp me’mur oldukları sefer-i hümayûnuma ve serhaddlere yollanması babında Eskişehir kâdîsına ve yeniçeri serdarına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 225

Vidin ve o yakınlarına eşkıya gelmesi ihtim'Alina karşı teyakkuz halincde bulunmaları babında Rusçuk tarafında muahssıl-ı emvâl olan vezir Hüseyin Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 226

Güzehisar kal'âsı dizdarı olan Süleyman isimli kimse eşkıya ile müttefik olması üzerine keyfiyyet-i hâli bi'l-muvâcehe ma'rifet-i şer'le teftîş ve tefahhus edilip huccet olundukdan sonra kalebend edilmesi babında Güzelhisar muftîsine ve nâ'ibine yazılmış hükme dairdir.

Sahife 69

Hüküm 228

Üsküb muhâfazasında olan sekseninci cemâ'atinin çorbacısı ve Mustafa zîde kadruhu ve ellibeşinci cemâ'atinin çorbacısı ve odabaşıları ve bi'l-cümle neferâtları ile Edirne'ye gelmeleri hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 229

Girit ve kandiye kalesi muhafazasında neferlerin az olması üzerine cem'an iki yüz on nefer kendü odaların çavuşlarından olmak üzere Kandiye muhafazasında olan olan Haseki Receb zîde kadruhû ile gönderilmesi babında Âsitâne-i Se'âdet'de Sekbanbaşına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 230

Kandiye ve Resmo kalesi muhâfazasındaki cemaatin ref ve Resmo kal'âsında ref' olunan sekizinci cemâ'at yerine ta'yîn olunub neferleri az olduğundan on dört cemâ'atinin odasına Üsküb'de bulunan mevcûdlarıyla yüz elli neferin gönderilmesi babında Âsitâne-i se'âdetde Sekbanbaşîya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 231

Haleb eyâletinin zu‘amâ ve erbâb-ı tımarına sene içerisinde sefer teklifi yapılmaması babında Erzurum eyâletine mutasarrıf olan askeri ihrâcına me’mur vezir Ali Paşa’ya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 70

Hüküm 232

Sivas’daki Türkmân ve Ekrâd ve diğer eşkıya taifesinin bulundukları yerlerde bir şekil ele geçirilip cürümlerine göre mustehakk oldukları cezâların tertîb edilmesi babında Sivas vali olan vezir Süleyman Paşa’ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 233

Üsküb tarafında asâkir-i İslâm’a ser-asger olan veziri Halil Paşa’ya yanında defterdar vekili olan Mustafa’nın muhasebesinin görülmesi için muhasebe defterleriyle beraber Der-i Devlet-i Medar’a gönderilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 234

Girit cezîresi defterdarı olup hâlâ muharrir tayin olunan İbrahim zîde uluvvuhûnun Dergâh-ı Mu‘allâya arzuhâli üzerine defterdarın murâca‘at ettiği mevâddan gayrı valilerin mudahale etmemesi babında Kandiye kâdîsine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 235

Ayıntab’da serdar olan Mustafa Çavuş ve yeniçerilik iddiasında bulunan kimselerin fesad ve şekavetlerinin ‘arz edilmesi üzerine ocak tarafından kıdvetu’l-’emâsil ve’l-’akrân otuz dört bölüğün Veli çavuş zîde kadruhû ta’yîn ve irsâl edilip şakîleri çavuş ma‘rifetiyle bir şekil ele geçirip fesâd ve şekâvetlerin şer‘an muvâcehelerinde sabit olduktan sonra şer‘le lâzım gelen cezalarının tertib edilmesi babında Ayıntab kâdîsine ve yeniçeri serdarına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 71

Hüküm 236

Sene içerisinde yapılması kararlaştırılan sefer-i hümayûn için sipah ve silahdar beferlerini hazır ve amade edip rûz-ı Hızır'da Edirne'de ordu-yı hümayûnda bayrakları altında yoklama mahallinde bulunmaları babında Anadolu'nu sağ kol nihâyeti Haleb'e varınca yol üzerinde vâki' olan kâdîlara ve Kethuda yerlerin ve Altıbölük yoldaşlarına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 237

Hamid sancağına mutasarrıf olan Ali Paşa'ya Edirne'ye gelen şikâyetçilerin davalarının mahkemede görülmesine razı olmaları üzerine Edirne'ye gelmeleri hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 72

Hüküm 238

Düşmanın Bosna'nın yollarını sedd ve Arnavudluk'a tasallut kasdında olması üzerine cenk ve harbe kadir olanların bir yerde cem olub Ser-asker vezir Halil Paşa edâmallâhu Te'âlâ iclâlehûnun yanına gidip emri üzerine hareket etmeleri babında İlbasan sancağında vâki' olan kâdîlara ve İlbasan sancağı mutesellimine ve zikr olunan kazâlarda vâki' begzâde ve ocakzâde ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 239

Dükakin ve Ohri sancağında bulunan nahiyelerdeki kabilelerin âsîleri hususunda asâkir-i İslâm'a Ser-asker olan vezir Halil Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 73

Hüküm 240

Foça ve ve Saruhan kazalarında yaşayan şakîlerin arkadaşlarıyla beraber ele geçirilip huccet edilip üzerlerine şekavet subût bulur ise kaleye habs edilmeleri babında Foça nâ'ibine ve Saruhan sancağı mütesellimine yazılmış hükme dairdir.

Husus-ı mezbûr un isti'câliçûn tekrâr hüküm yazılmışdır

Hüküm 241

Sene içerisinde musammem ol an sefer-i hümayûn için cümle asker taifesini gaza ve cihada hazır ve amade etmesi Ekrâd ve Türkmândan olan askerın memur olduğu üzere boybeğleri ve Kethudaları ve iş erlerinin cümlesinin ilkbaharda Edirne sahrasında ordugâhda mevcut bulunmaları babında Erzurum vali olub Anadolu'da asker ihrâcına memur olan vezir Ali Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 242

Havâss-ı hümayûnumdan Kanlıcak mukâta'asına tâbi' olan kurrâ ve mezârî'in hudud ve sınırı müceddeden keşf ve tahrîr olunması için Edirne kâdîsi olan Mevlânâ Mehmed zîdet fezâ'iluhûya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 74

Hüküm 243

Kandiye ceziresinde mukâta'ât ve cizye ve ze'âmet ve tımar ve arâzî-i sâ'ire müceddeden tahrîr ve defter edilmesi babında Kandiye muhâfazasında olan vezir Mehmed Paşa'ya ve Kandiye kâdîsına ve hazîne-i âmirenin Girit cânibi defterdarı İbrahim zîde mecduhûya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 244

Dört odanın neferâtı çorbacılarıyla memur oldukları Girit cezîresine gönderilmesi babında İstanbul kâimmakâmına ve kapudan Paşa vekîline yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 245

Ser-asker vezir Halil Paşa'ya Üsküb ve Vulçitrın sancaklarında bazı yerlerde düşman istilası sebebiyle ahalinin başka taraflara dağılması üzerine ahalinin tekrar yerlerine yerleştirilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 75

Hüküm 246

Kosova sahrâsının mu'asker ta'yîn edildiği ve o taraflarının işlerinin vezir Halil Paşa'nın uhde-i himmetine havale edildiğine dair ve Bosna vali vezirim Hüseyin Paşa edâmallâhu Te'âlâ iclâlehû ile haberleşip ittifak ve ittihad üzere olmaları babında asâkir-i İslâm'a ser-asker olan vezir Halil Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 247

Kosova sahrâsının Rumili ve Arnavudluk askerine ordugâh tayin edildiğine Bosna askerinin tertîb ve techiz edilmesi ser-askerim olan vezirim Halil Paşa edâmallâhu Te'âlâ iclâlehû ile ittifak ve ittihad üzere olması babında Bosna vali vezir Hüseyin Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 76

Hüküm 248

Dükakin sancağında bulunan nahiyelerdeki kabileleri âsilerinin Nemçe keferesi ile ittihad üzere bulunmaları üzerine def ve izale edilmeleri babında İskenderiye muhâfızı vezir Süleyman Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 249

Düşmanların Bosna eyâletinin yollarını sedd ve Arnavudluk'a tasallut kasdında olması üzerine def edilmeleri için İskenderiye muhâfızı vezir Süleyman Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 77

Hüküm 250

Gönderilen defterde yazılı olan mukâta'âtın Arnavud tâ'ifesi arasında dilâverlik ile ma'rûf ve meşhûr olan beğzâde ve ocakzâdelerden kabile ve aşiretlerden her birinin kûdret ve isti'dâdına göre ta'yîn edilmesi babında Üsküb tarafında asâkir-i İslâm'a ser-asker olan vezir Halil Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 251

Ser-asker olan vezir Halil Paşa edâmallâhu Te'âlâ iclâlehû tarafına ziyâde asker tedârukü ehem olmakla askerleri hazır ve amade etmeleri babında Paşa sancağında vâki Behişte ve Priştine ve Karadağ ve Sarıgöl kâdîlarına ve livâ-i mezbûr mütesellimi ve zikr olunan kazâlarda vâki beğ ve beğzâde ve ocakzâde ve sâir a'yân-ı vilâyetin iş erlerine yazılmış hükme dairdir.

Sahife 78

Hüküm 252

Kendisiyle beraber hizmetde bulunan Arnavud beğzâde ve ocakzâdeleriyle Bosna serhaddine ve İskenderiye ve bi'l-cümle ol etrâfın muhafazasına hemen askeri techiz edip hazır ve amade bulunması babında Üsküb tarafında asâkir-i İslâm'a ser-asker olan vezir Halil Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 79

Hüküm 253

Bosna sınırlarını muhafazada önceden olduğu gibi baş ve buğ olduğuna dair ve Bosna serhaddinde olan asâkir-i islama ke-mâ fi'l-'evvel baş ve buğ tayin edildiğine

dair ve Üsküb tarafında asâkir-i islama ser-asger olan vezirim Halil Paşa ile haberleşip hizmet-i muhafazada bulunmaları babında Bosna vali vezir Hüseyin Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 254

İzmir kâdîsına Sancakburnu kalesinin yapılmasına memur olan Sadeddin'in getirilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 255

Hidemât-ı hümayûna me'mur olan zu'amâ ve erbâb-ı tımarından fevt olanlarının ve sefer-i hümayûna vakt u zamanıyla gelmeyip hizmette mevcut bulunmayanların alay beğleri 'arzı mûcibince ze'âmet ve tımarı kanun üzre tevcîh idüb tahvîl ve terekesin vermesi bâbında Üsküb tarafında ser-asger vezir Halil Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 80

Hüküm 256

Cenk ve harbe kâdir müsellağ beş yüz nefer yeniçerinin odalarında vaki olan hidemât-ı hümayûnda istihdâm edilmesi babında Niğbolu muhâfazasına ağa vekili olan Haseki Mustafa zide kadruhûya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 257

İzmir kâdîsına ve İzmir gümrük İzmir iskelesine gelen müste'men gemilerinde emînine Âsitâne-i se'adet'de kat' olunan mangırın sikkesi hususunda hukkâmın ihtimam etmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 258

Üsküb cânibinde ser-asger vezir Halil Paşa'ya Edirne sakinlerinin daha önce Delvine sancağbeği olan Halo Mustafa'yı şikayeti üzerine mahkemeye çıkarılması hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 259

Midillü muhafazasında olan (boş) dâme ikbâluhûya Koçhisar kazâsı Gökçek köyündeki Fazlı isimli kadının ahaliye zulüm ettiğine dair şikayetçilerin der-i devlet-i medara gelmesi üzerine kadının, ıslah için Movlova kalesinde kalebend edilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 260

Azak muhafazasında olan Dergâh-ı Mu'allâ cebeci ve topçu ve yerlü kulunun mevâcibleri verilirken nezaret etmesi babında Azak muhafazasında olan Murat dâme ikbâluhûya ve Azak sancağına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 81

Hüküm 261

Medîne-i münevvere'de eimme ve hutabâ ve kıla' kulları ve Harem-i Muhterem-i Nebvî huddâmı ve nevbet-ciyân-ı kadîm ve cedid kullarının Bender-i Cidde'de tahsîl olunan mahsûlden hisselerine düşeni ma'rifet-i şer'le alınıp ahalisine tevzî' ve taksîm ettirmesi bâbında Mısır muhâfızası vezir Ahmed Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 262

Haremeyn-i Şerifeyn ahâlisinin Cevâlî ve mütekâ'idîn bölüklerinin ulufelerinin tamamen teslim ve irsâl ve mahallinde ashabına tevzî' ve taksîm edildiğinin huccet edilip Dîvân-ı Mısır'a kayd edildikten sonra Haremeyn-i Şerifeyn defterlerine kayd edilmesi ve korunması için der-i devlet-i medâra gönderilmesi ve bu işle bizzat ilgilenmesi için Mısır muhâfızası olan vezir Ahmed Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 263

Mısır-ı Kahire'nin muvazzaf ve mu'ayyen olup gerek valiler ve gerek yeniçeri ocağı tarafından tahsîl ve irsâl olunagelen deşîşe ve cerâye ve vezâ'if-i saireleri cüz'î ve küllî her ne ise vakt u zamanıyla tahsîl ve irsâl ve ashâbına tevzî' ve taksîm ve huccet ettirip hucceti gelip divan-ı Mısır'a kayd olunduktan sonra vukû'u üzre bi'z-zât ma'lûm-ı hümayûnu olup ba'dehû Haremeyn-i Şerifeyn defterlerine kayd ve hıfz olunmak için zikr olunan huccet-i şer'iyye dîvân-ı hümayûna irsâl ve îsâl olunması bâbında Mısır muhafızı Ahmed Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 264

Hasan Paşa'nın zimmetinde bâkî kalan cerâyenin tahsil edilip Haremeyn-i Şerifeyn ahâlisine ödenmesi babında Mısır muhafızı Ahmed Paşa ve Mısır valine yazılmış hükme dairdir.

Sahife 82

Hüküm 265

Haremeyn-i Muhteremeyn ahâlisinin Mısır-ı Kahire'den her sene gönderilmesi lazım gelen deşîşe-i kübrâ ve suğrâ ğılâllerinin bin seksen iki senesinden beri kayd edilmemesi ve eksik olması üzerine tamamının tahsil edilip gönderilmesi ve ashâbına tevzî ve taksîm ve huccet olunub divan-ı Mısır'a kayd olunduktan sonra divan-ı hümayûna irsâl edilmesi babında Mısır muhâfızı vezir Ahmed Paşa'ya ve Mısır kâdîsına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 266

Haremeyn-i Şerifeyn ahâlisine mahsus olan sefâ'ine ğılâllerinden ğayrı Bender-i Süveyş'de bundan sonra kimsenin eşyası yüklenmeyip ve ta'mîre muhtâc olan sefinelerin ta'mîr ve termîm edilip ve tevfir ve teksîrine sarf olunması müceddeden sefine alınması babında Mısır muhafızı vezir Ahmed Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 267

Sefer-i hümayûna memur olduğuna dair ve vakt u zamanıyla askerleriyle Edirne sahrasında ordugahda bulunması babında Anadolu'nun beğler beğisi Ahmed dâme ikbâluhûya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 268

Ağrıboz kalesi muhafazasında lan yeniçerilerin odalarına kendi odalarının çalık yeniçerilerinden gönderilen defterdeki sekiz yüz neferin katılması için hazır edilmeleri babında İstanbul'da Sekbanbaşıya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 83

Hüküm 269

Umumen Nil üzerinde olan gemilerin mîrî ğılâle lâzım gelen ücretleriyle anbar-ı Mısır'a eskiden nasıl nakl edegelmişler ise yine ol vecihle nakl ettirip ahali-i haremeyn-i şerifeyn ve muhâfizîn-i Mısır'ın zaruret ve sıkıntıda olmalarına bais olmaktan ihtiraz edilmesi bâbında Mısır muhafızı vezir Ahmed Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 270

Haremeyn-i şerifeyn ahâlisinin cerâyelerinin vakt u zamanıyla tamamen ashabına ırsal ve nezâret etmesi babında Ümerâ-i Mısır'dan haremeyn-i şerifeyn ahalisine muayyen ve mahsus olan mirî cerâyelerinin nâzırı (...) dâme 'izzuhûya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 271

Medîne-i Münevverede bi'l-fi'l Şeyhu'l-haremin dergâh-ı mu'allâya arzuhâl göndermesi üzerine harem-i muhterem-i nebevideki kandiller için Mısır'dan her sene gönderilen rûgân-ı zeytin âcilen gemiler ile gönderilmesi babında kanâdîl için Bender-i Süveyş kapudanı ve emînine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 272

Yanya sancağına mutasarrıf olub Mora tarafında asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Ali dâme ikbaluhuya Mora tarafında muğâyir sikkeli mangır tesbit bulunduğunda erittirip teslim edilmesi ve nasıl sahip olduklarının ve muğâyir sikkeli mangır basanların araştırılması hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 84

Defter idüb suret-i sicilleriyle ma'an cümlesin rikâb-ı hümayûnuma irsâl ve îsâl eylemen âbında fermân -ı âlîşânım sâdır olduğu hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 273

Daha önce İçil sancağı beği olan Abdulmuin zâde Ahmed dâme 'izzuhuya ve Nevahi, Ermenak, Mestanlı, Mud, Gülnar ve Sarıkavak kâdîlarına Selendi kazâsından bazı kimselerin şakilik etmesi üzerine ele getirilip cezalarının verilmesi hususunda yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 274

Eflak voyvodası olan Kostantin voyvodaya Nemçe keferesinin şakavetlerinden ötürü ahalinin dağılması üzerine yerlerine yerleştirilmesi ve korunmaları hususunda yazılmış hükme dairdir.

Sahife 85

Hüküm 275

Mısır-ı Kahire'nin yeniçeri ve azeban ocaklarının vâki' olan mahlûlâtı hususunda Mısır vali Ahmed Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 276

Begdilü Türkmânından Haleb ve Ayıntab etrâfındaki eşkıya hakkında Erzurum eyâleti mutasarrıfı olan vezir Ali Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 277

Hâssa bostancıları başı olan Osman dâme mecduhûnun arzuhâli üzerine şiddetli rüzgardan zarar gören bahçe-i hâssa ve diğer bahçelerin tamiri babında Âsitâne-i se'âdetde kâ'im-makâm Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 278

Mehmed zîde kadruhunun Dergâh-ı Mu'allâya cerâyeye hakkındaki arzuhâli üzerine Mısır muhafızı vezir Ahmed Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Sahife 86

Hüküm 279

Özi tarafındaki Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerileri ve cebecileri ve topçıları ve top arabacıları ve zu'amâ ve erbâb-ı tımar ve sair tavâif-i askere baş ve buğ nasb ve tayin olduğuna dair Özi beğlerbeğisi Ahmed dâme ikbâluhûya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 280

Şam kolunu techîz ve tertîb edilip ordu-yı hümayûna âcilen gönderilmesi babında Şam vali vezir Mustafa Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 281

Medîne-i Münevvere'de Harem-i Muhterem huddâmı olan ağalara tahsis edilmiş olan evkâf hakkında Medîne-i Münevvere kâdîsına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 87

Hüküm 282

Osman Paşa zade Ahmed zide mecduhunun Dergâh-ı Mu‘allâya arzuhâli üzerine Üsküb tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser’asker olan vezir Halil Paşa ve kâdîsına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 283

Şeyhü’l harem olan Davud Ağa’nın Rasûl-i ekrem sallallâhu aleyhi ve sellem hazretlerinin Harem-i Muhteremlerinde kandil yakmak için her sene Mısır’dan gönderilen rugan-ı zeytin vakt u zamanıyla gönderilmesi hususunda Dergâh-ı Mu‘allâya arzuhâli üzerine Bender-i Süveyş kapudanına yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 284

Sene içerisinde yapılması kararlaştırılan sefer-i hümayûna memur olub nakline tayin olundukları Mısır askerini zamanında orduya hümayûna nakletmeleri babında Mîrî kalyonların kapudanesi Hüseyin ve patronası Murad dâme ‘izzuhumâya ve sair kapudanlar ve bölükbaşılar ve odabaşılar ve reislere yazılmış hükme dairdir.

Sahife 88

Hüküm 285

Behişte kazâsına tabi bazı köy aHalilerinin sikkeli mangıra muğayir sikke kat‘ ettikleri babında Kesriye ve Behişte kâdîlarına ve gedüklü çavuşlardan Ahmed çavuşa yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 286

Hamremeyn-i şerîfeyn ahalisinden mahrûse-i Mısır-ı Kahire’den vezâ’if ve cerâye ve diğer rütbe sahiblerinden biri fevt olub mahlûlâtının fevt edilmesi bir sene

geçip arz olunduğu sıhhati üzre haber alındıktan sonra ashâb-ı istihkâka tevcih edilmesi babında Mısır muhafızı olan vezir Ahmed Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 287

Küffarın karyelerine gelmesi üzerine karyelerinden çıkıp sonra avdet edip arazilerini zabt murad ettiklerinde bazı kimselerin mani olması sebebiyle arazilerini daha önce olduğu gibi takrir etmeleri babında Mora tarafında asâkir-i İslâm'a baş ve buğ Ali ve Ağrıboz muhafızı ve kâdîlara yazılmış hükme dairdir.

Sahife 89

Hüküm 288

İntihâ'-i serhadd olan Bağdad ve Basra ve Mısır ve Erzurum ve Van eyâletlerinden olan v'Alilerin mühimm olan hususlarında mühürlü kâğıdlarla ancak birer ve ikişer menzile ruhsat vermekle bundan sonra iki bârgirden ziyade virilmemesi babında Anadolu'nun sağ kolunda vâki' olan kâdîlara ve zikr olunan kazalarda vâki' a'yân-ı vilâyet ve sair iş erlerine yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 289

Karahisar-ı Şarki ahâlisinin arzuhâli üzerine kazalarındaki yedi nefer eşkıyanın te'addileri vaki ise kalebend edilmeleri babında Erzurum valisi Ali Paşa'ya yazılmış hükme dairdir.

Hüküm 290

Maraş kazâsındaki eşkıyanın men ve def edilmesi ve zimmetlerinde sabit olan malın sahiblerine verilmesi ve habs edilmeleri babında Mar'aş beğler beğine ve kâdîsına yazılmış hükme dairdir.

Sahife 90

Hüküm 291

Midilli kalesinin cephanesinin münasib bir mahalle konulması babında Midillü muhafazasında olan (...) dâme ikbâluhûye ve Midillü kadısına ve 'a'yân-ı vilayet ve sair iş erlerine yazılmıştır

Hüküm 292

Bozulus cemâ'ti ahalisinin şakiler hakkındaki arzıhali üzerine Anadolu'nun asker ihrâcına memur olan Ali Paşa'ya ve Bozulus kadısına yazılmıştır

Hüküm 293

Veli Çukadar isimli eşkıyanın eşkıyalık eden arkadaşlarının ele geçirilip münasib bir kaleye haps edilmeleri babında Anadolu'da asker ihrâcına memur olan Ali Paşa'ya ve Brusa kadısına yazılmıştır

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. 99 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Çalışmamıza konu olan 99 numaralı Mühimme Defterinin transkripsiyonun muhtevasını değerlendirecek olursak Osmanlı Devletinin siyasi ve askeri yapısı göz önüne alınarak bakıldığında 1683'te II. Viyana Bozgunuyla başlayan ve 1699 Karlofça Antlaşması'na kadar geçen sürede yapılan Osmanlı Devleti ile Kutsal İttifak devletleri arasında meydana gelen uzun savaşlar, dönemin siyâsî meseleleri, bu devletlerle olan ilişkiler, bu dönemin belirgin konularıdır. Genel hatlarıyla söylemek gerekirse defterde, dönemin özellikle askerî ve siyâsî meseleleri, ordunun sefere çıkması, bu seferler için Boğdan voyvodasına, Eflak voyvodası ve Orta Macar Kralı Tökeli İmre'ye, Kırım Hanlarına yapılan çağrılara, kale, palanka, ada vs. gibi yerlerin savunulması, asker tedariki, sefere çıkan askere yiyecek, mühimmat ve maaş temin edilmesi, bunların yoklanması ve sevk edilmesi, asker kaçakları, bazı devlet görevlileri ve eşkıyanın halka zulümleri, halkın korunması, halka zulmeden ve görevinde kusurlu davranan yöneticiler, Yörüklerden ve diğer Kürt ve Türkmen aşiretlerinden asker toplanması ve yine bunların iskân ettirilmesi, kilise tamiri için devletin iznine başvuran çeşitli sıkıntıları olan zimmî reaya, yabancı elçilerin durumu, kalebend olarak cezalandırılan kişi ve yöneticilerin cezalandırılması ve sonrasında bir kısmının çeşitli vesilelerle serbest bırakılması, Tunus, Trablusgarb, Cezayir gibi devlet merkezine uzak bu beldelerdeki donanmanın sefere çağırılması, Mekke-ı Mükerreme ve Medine-ı Münevvere gibi kutsal mekanların durumu vb. gibi meseleler defterimizin başlıca konularını teşkil ederler. Bu hükümlerden dönemin genel fotoğrafını yakalamak mümkündür.

4.1. Sefer ve Askeriye İle İlgili Hükümler

Çalışmakta olduğumuz 99 No'lu mühimme defterinin içinde yer alan hükümler arasında oldukça geniş bir yer tutan sefer ve asker konusunun, ayrı bir başlık altında ele alınması uygun görülmüştür. Defterde sefere dair çok sayıda hüküm bulunmaktadır. XVII. yüzyılın sonları olarak tarif edeceğimiz zaman dilimi de, Osmanlı'nın çok sayıda devletle mücadele halinde olduğu, içte ve dışta bir çok mesele ile uğraşmak zorunda kaldığı bir dönemdir. Sefer söz konusu olduğu zaman

işin içine diğer bir çok mesele girmektedir. Fakat ana hatlarıyla söylemek gerekirse, sefere dair hükümlerde, ilk olarak, sefere gidecek askerlerin toplanması, başlarında komutan olarak kimin bulunacağı, hangi sayıda askerın hangi aşiretten toplanacağı, hangi görevlilerin nerelerde bulunacağı, ordu hareket etmeden katılacak olan askerlerden, ordu sefer mahalline varmadan o bölgede oluşturulacak düzenden sorumlu tutulan birliklerin ve de yöneticilerin kimler olacağı, ordunun geçeceği yerlerdeki kazalarda ne yapılması gerektiği, ordunun yiyecek, cephane, mühimmat gibi gereçlerinin zamanında görev mahalline ulaştırılması ya da askerlerin maaşlarının çeşitli iradlarla ödenmesi ve de sefere katılacak askerlerin yoklanması gibi hususların tümü ve hatta daha pek çok konu sefer ve asker başlığı altında incelenebilir. Fakat; defterin bu alanda sağladığı faydayı ya da yaptığı katkıyı ortaya koymaya çalışacağımız için tüm bu saydıklarımızı ve daha fazlasını seferle bağlantılı olarak incelemeye çalışacağız. Defterde bir çok hükümde, sefere hareket edileceği ve vaktinde planlanan yere ulaşılması gerektiği yer alır ve yolculuk sırasında, geçilen yerlerin ahalisine zarar verilmemesi emri bununla ilgili bir çok hükümde vurgulanır. Sefere hareket söz konusu olduğunda, vaktinde planlanan yerde olunması konusunda devletin titiz davrandığını görmekteyiz. Sefere katılacak olan askerlerin komutanlarına ya da seferde görev alacak her türlü makama, görevlerini bildirirken kusurlu olmaları halinde, dirlikleri ellerinden alınmakla kalmayıp, cezalandırılacakları da bildirilmiştir. Seferle ilgili bir başka konu da düşmanın halinden haberdar olunması, bununla ilgili haber toplanması ve ordu merkezine bildirilmesi konusudur. Sefer başlamadan evvel, Macar Kralına ve o bölgede bulunan Niğbolu, Kırkilise vs. gibi sancakların askerlerinin topluca sefer mahalline gelmeleri gibi konularla ilgili hükümler, devrin genel özelliklerini iyi yansıtan birer ayna gibi görünmektedir. Bunlardan zamanında sefer yerinde bulunmaları ve kimisinden de ordu varmazdan evvel, o bölgenin güvenliğini sağlaması vs. istenmiştir. Sefer söz konusu olduğunda, gelecek olan ordudan önce her şeyin hazır olması gerektiğinden, orduya dahil olacak askerın orduya yetişmesinde ya da asker için taşınan malzemenin sağ salim taşınmasında ya da, gidilecek mahallerin ordu gelmeden emin ve salim tutulmasında, görevlilerin harfîyen ve tam zamanında görevi eda etmesi zorunludur. Fakat bunun böyle olmadığını, seferle ilgili hükümlerde, bu tür konularda birden fazla ferman gönderildiğini görüyoruz. Buna karşılık devlet de muhatap aldığı makamları ikaz edici davranmış, seferin aksamasına sebep olacak her görevlinin

cezalandırılacağını, muhatabı olan makama iletmiştir. Bu bazen bir vezir ve bazen cebeci ağası olmuştur. Gelecek olan ordunun ihtiyacı ya da seferde ihtiyaç duyulan araç gereç ne ise, bunların tedariki de sefer konusu içinde yer almaktadır. Seferle ilgili diğer önemli bir mesele de, ordunun ihtiyacı olan erzak ve mühimmatın taşınması meselesidir ki, çalıştığımız defterde bununla ilgili de çok sayıda hüküm mevcuttur. Sefere yiyecek ve mühimmat taşınması ve tabi ki bunun zamanında yapılması, askerin zaruret içinde kalmaması için gerekli olan çok önemli meselelerden olup, bu konuda kusuru olan görevlilerin anında katledilmesi sağlanıyordu. Ayrıca bu tür malzemenin sağ salım taşınması konusu eşkıyalık faaliyetleriyle yakından ilgili olmakla birlikte, bunun tafsilatını o konuyu anlatırken açıklamak üzere, burada bırakıyoruz. Donanmanın hazırlanması da sefer konusu içinde yer almakta olup, bununla ilgili hükümler de defterde bulunmaktadır. Donanmanın da sefere hazır olması için devlet emrindeki birimlere çeşitli fermanlar yollamıştır, sefer zamanı, donanmaya tam teçhizatlı olarak katılmak üzere hazır olmaları hususunda kimi zaman Tunus, Trablusgarb, Cezayir ocakları, kimi zaman kapudan paşa göreve çağırılmıştır. Donanmanın denizde dolaşması için gemiye ve askere ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir. Donanmanın hazır olması ile ilgili hükümler zaman zaman gemilerin denizde işaret edilen belirli yerlerde tam donanımlı olarak beklemeleri gerektiği şeklinde zaman zaman da askerin yiyeceğinin taşınması, gemilerin gerektiği gibi yürütülmesi gibi konularda olmuştur. Bu konuda görevlendirilmiş olanlar, seferle ilgili her hangi bir aksamadan sorumlu tutulacakları ve cezalandırılacakları konusunda da uyarılmıştır.

Yine sefer konusu içerisinde incelenmesi gerekli olan asker sevki ve görevlendirilmeleri ile ilgili hükümlerde oldukça sık rastlanan konulardandır. Asker sevki ve görevlendirmesi konusu, askerin toplanması, görev mahalline gönderilmesi, donatılması gibi konuları kapsar ki, defterde bu konuda çok sayıda hüküm bulunur. Devlet zaman zaman ihtiyacını karşılayamayan asker sayısı sorunuyla karşı karşıya kalmış, elindeki askeri korunması gereken yerden daha acil korunması gereken yerlere sevk etmiştir. Bu sıkıntı nedeniyle bazı kalelerde asker bırakılmadığı görülüyor, buradan mevcut askerin seferde bulunduğu anlaşılıyor. Bazı hükümlerde birden fazla kalenin savunulmasına dair, konu yer almış, birden fazla kaleye komutan ataması yapılmış, sanki hangisinin korunmasının daha önemli olduğu seçilememiş

gibi, bu his hükme yansımıştır. Asker yokluğu nedeniyle, halktan asker yazımına gidilmiştir. Nefir-i âmm denilen bu uygulama, aslında askerlikle meslekî bir bağı olmayan halktan, zorunluluk nedeniyle toplanmasına başvurulmuş bir asker edinme kaynağıdır. Devletin askere olduğu kadar teçhizata da ihtiyacı olduğu, savunma ya da sefer için gerekli olan topların bir kaleden diğerine taşındığı, alınan toplar için yine yerlerine verilmek üzere gibi ibareler kullanılması dikkat çekicidir. Devlet askeri toplamakta, araç gereçle donatmakta ya da maaş verme gibi konularda çektiği sıkıntıya ek olarak, toplanmış olan askerin, orduya katılması konusunda, o askeri birimin başında olan komutan, aşiret ve boy beyi gibi kimseleri harekete geçirmekte de zorlanmıştı. Bunun için defalarca ferman gönderdiği kimseler olmuştur. Çalışmakta olduğumuz defterde de Yörüklerden Kürt ve Türkmen aşiretlerinden asker yazılmasına dair oldukça hüküm vardır. Bu hükümlerde tek tek aşiret isimleri verilerek, hangi aşiretten ne miktar adam gönderileceği belirtilmiştir. Defterimizde bu aşiret ve cemaat isimleri oldukça sık geçmektedir. Türkmen, özellikle Halep ve Bozulus Türkmenleri hususunda, kürt ve yörük aşiret ve cemaatlerinin, Zü'l-kadriyye sâkinlerinden olan Türkmân tâifesinin, Payas ve Belin etrafında olan Alaybeği oğlu ve Abacılı ve Kösecilü cemâ'ati gibi aşiret ve cemaat isimleri konusunda önemli bir kaynak oluşturur. Ayrıca hükümlerde bu Türkmen aşiretlerinin ve cemaatlerinin boybeglerinin isimleri zikredilmiştir. Bu cihetten de farklı bir önem taşımaktadır. Hükümlerde de ismi geçen ve asker toplanan bazı Türkmen aşiret ve cemaat isimleri şunlardır: Yeniil, Afşar, Eymir, Abalu, Şambeyazı, Kızık, Ağcakoyunlu, Çiçelu, Barak, Çiğdemli Reyhanlı, Beğdilü, Mahlı, Bozbeğ, Oturakbahadırlı, Oturakçepni, Akıncı, Musacalı, Pehlivanlı, Kılıçlı, Kıcılı, Yürmek, Danişmendli, Mamalu Hacı Ahmed oğlu Türkmânı cemâ'ati, gibi Türkmen aşiretlerinden süvarilerin Edirne sahrasında toplanmaları orduya katılmaları hususundaki hükümler bize Türkmen aşiretleri ve cemaatleri konusunda önemli bilgiler arz etmektedir. Yörük cemaatlerinden Bozdoğanlı cemaati, Dümdârlı, Tarsus ve Adana dağlarındaki Yörüklerin, kürt aşiretleri, Badıllı aşireti, Rişvan ve Lekvanik mukataasına bağlı ve Urfa'daki kürt aşiretleri, Mardin voyvodalığına bağlı kürt aşiretlerinden asker sevki istenmiştir. Kilis mukataasına tabi kürt aşiretleri, Cemâ'at-i Okçı İzzeddinlü, Kilis kürtlerinden Musabeğli, Âmiki, Şeyhli, Com ma'a Matah, Bozdoğan, Dümdârlı, Barazi cemaati, Rum'da olan kürt taifeleri ve Çorum kürtleri sefere hazırlanmak üzere ve Edirne sahrasında ve bir kısmı Sofya sahrasında hazır olmak üzere hükümler

yazılmıştır. Sefere katılım konusunda Kürt ve Türkmen aşiretlerinden sefere katılanlarla alakalı olarak 186 numaralı hükümde “İş bu sene-i mübâreke de ma’ûnet ve levâzım-ı seferiyyelerin görmek üzere ellişer ğuruş ile Türkmân ve Ekrâd aşâ’irinden sefer-i hümayûna me’mûr olan süvâri ‘asker ile bi-enfüsihim gelmeleri fermân olunan boy beğleri ve kethûdâları ve iş erlerinin ‘ale’l-esâmî defteridir

Kilis mukâta‘asına tâbi ‘aşâ’ir-i Ekrâd cemâ‘atleridir ki zikr olunur

Cemâ‘at-i Okçı İzzeddinlü tâbi‘-i Kilis, Sabıka Kilis voyvodası Çiloğlu Beği Hüseyin Ağa Sâbikan Ağraz voyvodası Kâsım Ağa, Bakıroğlu Muhammed Beğ, Belsiko Bölükbaşı Hasan Kösoğlu İbrahim Beğ, Hasan Kösoğlu İbrahim Beğ, Düveloğlu Habîb Kethûdâ Tabanıbüyük Seydi Kethûdâ, Murâdoğlu Mûsâ Beğ, Kado oğlu Süleymân Kethûdâ Şeyh Hamza oğlu Hasan Kethûdâ, Deli Hûrîoğlu Hasan Kethûdâ, Hâcı İbrahim oğlu Hüseyin Kethûdâ, Hindî Kethûdâ, ‘Ali Küçük oğlu Mûsâ Kethûdâ, Uzun Kâlo Kethûdâ, Şeyh Hüseyin Kethûdâ, Sâbikan Belo Mehmed Kethûdâ karındaşı Hüseyin Kethûdâ, Hızır Banlu Öksüz Mûsâ oğlu, Kel Minnetoğlu Dede, Gürşâh Velîoğlu ‘Alî, İnce Dâvud oğlu Zeyno, Çırpanlu Çayır Piçoğlu Halîl, Monlâ Mûsâ oğlu Seydî Beğ, Feneroğlu ‘Alî, Şeyh Boyoğlu ‘Ali, Şemo oğlu Süleyman , Yufoğlu Uço, ‘Alî Haydar oğlu Nâsır Kethûdâ, Kanber oğlu ‘Ali, Abbas, Dervişoğlu Hasan Kethûdâ, İbrahim Horoğlu İsmâ‘il, Öksüzlerde Mirza Kethûdâ, Karabaşoğlu İbrahim Na‘tlı Nâsır oğlu Hamza, İbrâhîm Köroğlu Habîb, Memîhân oğlu Abbâs, Kekeç Hızıroğlu Kanber İbruşoğlu Kasım, Yekûn Neferen 7’’ hükmünde Osmanlı döneminde kürt, türk ve yörüklerin askerlerin savaşa katılmaları ulusun birliği konusunda bize önemli bilgi vermektedir. Bu asker yazma işi hiç şüphesiz sorunsuz olmamaktadır. Hükümlerde asker toplanması ve yazılması konularında, bazen halkın bazen de görevlilerin isteksiz davrandığı ‘bizde Yörük yoktur’ diyerek, asker vermek istemedikleri görülmektedir. Ya da asker olarak Yörükleri kaydetmeye giden görevlilere kadı vs. görevlilerce yardımcı olunmayarak, bahanelerle Yörüklerin varlığı inkâr edilmeye çalışılmıştır. Ya da sefer zamanı yaklaştığında, asker olarak yazılacak olan Yörüklerin Martolos ve Sekban gibi savaş dışı gruplardan yazıldığını, sefere katılamamak için böyle yollara başvurdıklarını anlatan hükümler vardır. Netice olarak Yörükler, uzun süren ve istenen başarıların alınamadığı ve günlük

geçimi temin edecek maişetin de sağlanmadığı bir ortamda, askerlik yapmak istememiş olabilirlerdi.

Sefer konusu içerisinde incelenmesi gereken bir diğer konu ise hiç şüphesiz sefer giderleri ve asker maaşlarının ödenmesi önemli bir yer teşkil etmektedir. Örnek olarak, 44 numaralı hükümde “*Engerüs tarafında ser-‘asker’ olub bi’l-fi’il vezâretli dergâh-ı ‘âlî yeniçerileri ağası olan Mahmud Paşa’ya hüküm ki Orduy-u hümayûnumda olan sipâh ve silahdârdan işlemiş ‘ulufeleri temâmen virilub ve işleyecek ‘ulufelerinden dâhi bir katı ber-vech peşin ve ta’yînleri virilub ve kadîmi ulufelerine üçer akçe terakkî-i zamm olunmak üzre inşâllâh-u Te‘âlâ altı aya dek Sofya muhâfazasında bulunmak şartıyla iki bin nefer yazub defter idub her zümreye birer munâsib kimesneyi ağa ta’yîn ve hidmet-i muhâfazada istihdâm ve defterin rikâb-ı hümayûnuma ‘arz eylemen bâbında fermân -ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır*” ve de sefere katılacak askerin yoklanması ile ilgili olarak mesela 63 numaralı hükümde asker sayımı ile alakalı olarak “*Resmo kal‘âsında yeniçeri zâbıtı olan (boş) hüküm ki Muhâfaza-i mezbûrede olan dergâh-ı ‘âlî yeniçerilerinin gerek odalu ve gerek yamakandır ‘ale’l-esâmî yoklanub mevcudun başka defter ve nâ-mevcudun başka defter idub mübâşir ta’yîn olunan (boş) zîde kadruhû ile defterin dergâh-ı mu‘allâma irsâl eylesün deyu yeniçeri ağası mektûb virmeği mücebince yazılmışdır*” gibi hususların tümü ve hatta daha pek çok konu sefer başlığı altında incelenebilir. Ordunun sefere çıkması hiç şüphesiz muhteşem bir gelir kaynağı gerektirmektedir. Bu kadar büyük bir insan kitlesinin toplu hareketi, konaklaması, yemesi, içmesi ve başlı başına seferin kendisi, mühimmatı, cephanesi vs. malzemesi, askerlerin ve diğer görevlilerin maaşlarının ödenmesi gibi, bir çok ekonomiye dayalı meseleyi beraberinde getirmektedir. Çalışmakta olduğumuz defterde de, sefer için gelire ihtiyaç olduğu, asker maaşlarının ödenmesi için bazı yerlerin hazineye ödeme yapması gerektiği gibi konular, hükümlerde görülmektedir. Sefer kararı alındığı ve seferde görev alacak askerlere maaş verilebilmesi için gelire ihtiyaç olduğu, bunun tamamlanması için, hükmün muhatabı olan makamın bir an evvel harekete geçmesi gerektiğini anlatan hükümler mevcuttur. Bu hükümlerde gönderilmesi gereken gelirlerin, birkaç defa istenmesine rağmen gönderilmediği de anlaşılmaktadır. Bu konuda ihmalleri anlaşılan görevlilere ise, görevden alınacakları uyarısı yapılmaktadır. Sebebi açıklanmaksızın, hazineye borcu olan devlet görevlisine

gönderilen fermanlarda acele olarak ödemenin yapılması tenbih edilmektedir. Sözünü ettiğimiz bu büyük insan kitlesinin, ordunun, hareketi fiziki olarak da birtakım problemlere neden olmaktadır. Bu nedenle sefere katılması konusunda bilgilendirilen ve göreve çağrılan çeşitli askerî grupların da geçtikleri yerlerde halka zarar verdiğini, biz bazı hükümlerin satır aralarından çıkarıyoruz ki, bu hükümlerde orduya katılmak üzere yola çıkan asker grupların komutanlarına hitab edilerek, geçilen yerlerin ahalisine zarar verilmemesi, parasız ve de zorla mal veya hayvanlarına el konulmaması hususlarında hassas davranmaları istenmekte olup bu emir birçok sancağa yollanmaktadır. Daha önce belirttiğimiz üzere, devlet mühimmat ve asker sıkıntısı ve bunlara ödeme yapacak kaynak sıkıntısı çekmektedir. Devletin asker maaşlarını ödeyememesi, sefere giden askerde sıkıntıya neden olmakta ve asker firar etmekte ya da yanına topladığı kendi gibi bir kaçıyla beraber, eşkıyalık yapmakta idi. Böylece, seferde ülkeyi korumakla görevli olan kolluk kuvvetinin bizatihi kendisi, büyük bir güvenlik sorununa dönüşüyordu. Yine de devletin, sefere katılan askerin maaşını ödemekte titiz davrandığını söylemek mümkündür. Bununla ilgili de oldukça hüküm mevcuttur. Maaşlarının ödenmemesini, kaçmalarına bir gerekçe olarak gösterdiğimiz askerlerin aksine, maaşları ödendiği halde firar eden ve maaşlarını alarak, hizmette bulunmadan ordudan kaçan misaller de yok değildir. Ayrıca bu dönemde uzun süren savaşlar münasebetiyle değişik sebeblerle bazı askerlere verilen izinler konusuyla ilgili muhtelif hükümler mevcuttur. Defterimizdeki bazı hükümlerin asker izinleriyle alakalı olduğu görülmektedir. Bu izinlerin askerlere verilmesine dayanak olarak kış mevsiminin gelmesi, başka hizmette görevlendirilmeleri, askerlerin kendilerine verilen hizmeti yerine getirmelerinin karşılığı olarak askerler izin verildiği ile alakalı olarak ve bazı görevlilerin kışlalarına gitmeleri için engel olunmaması ile alakalı olarak defterimizde bazı hükümler mevcuttur. Mesela 59 numaralı hükümde askerlerin görevlerini yerine getirdiği için onlara izin verilmesi hususunda “*Kandiye muhâfazasında olan vezir Mehmed Paşa’ya hüküm ki Hâlâ Kandiye muhâfazasında olan Mısır ‘askeri me’mur oldukları üzre edâ-i hizmet eyledikleri ecilden sen ki vezir-i muşârü’n ileyhsin muhâfaza-i mezbûrede olan Mısır ‘askerinin vilâyetlerine revân olmak üzre izin virmen bâbında fermân -ı âlişânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır*” ve yine askerlerin başka görevle görevlendirilmeleri hususunda 90 numaralı hükümde “*Adana ve Tarsus sancağı alay beğleri (boş) ve (boş) zîde kadruhûmâyâ hüküm ki Hâlâ Özi beğlerbeğisi olan*

emirü'l-ümerâi'l-kirâm Ahmed dâme ikbâluhû Niğbolu'ya dâhil olduktan sonra zikr olunan sancakların zu'amâ ve erbâb-ı tımarı hizmet-i âharı ile me'mûr oluncaya değin evlerine gitmek üzere ber-mûceb-i emr-i 'âlî ilâ âhar hüküm yazılmışdır'' hükümlerinde olduğu gibi devletin bazı durumlarda askerlere izin konusundaki tavrı gerekçeli sebeblere dayanmaktadır.

4.2. Eşkıyalık Hareketlerine Dair Hükümler

XVII. yüzyıl Osmanlı tarihi içinde önemli bir yer tutan ve devleti en çok uğraştıran meseleler içinde en başta gelenlerden biri olan eşkıyalık hareketleri, çalışmakta olduğumuz defterde de en çok yer alan hükümlerden olmuştur. Bu konuda defterde, yaklaşık olarak otuzun üzerinde hüküm bulunmaktadır. Mesela 3 numaralı hükümde “*Gümülcine nâibi Seyyid ‘Abdullatif mektûb gönderub kazâ-i mezbûrun a'yân-ı vilâyet ve ‘ulemâ ve sülehâ ve e'imme ve hutebâsı meclis-i şer'a varub kazâmız içinde haydut eşkıyâsı zuhûr idub kurrâlarımızda olan ümmet-i Muhammed'i basub emvâl ve erzâkların nehb-u ğâret ve kendülerin katl idub şehirlerine dâhi kasdları olduğu mukarrer olmağla cümle ittifâkı ile haydud eşkıyâsı teftîşi içün bir usta ta'yîn olunmak ricâsına ilhâh eylediklerin ‘arz itdükde sen ki bostancıbaşı-i mûma ileyhsin bir dindâr usta ta'yîn idub velâyetlu ma'rifetiyle ta'arruz ve ahz ve ele getirilub bu bahâne ile re'âyâ fukarâsından bir akçe alınmakdan ziyâde ihtirâz oluna deyu yazılmışdır''* hükmünde eşkıyalık faaliyetleri ve buna karşı devletin alması gereken önlem belirtilmiştir. Bu hükümlerde, bir takım eşkıyanın halka zulüm ettiği, mallarını gasp ettiği, yolcuların yollarını kesip, yiyecek ve eşyalarını yağmaladıkları bazılarının hane ve haremlerinin basıldığı anlatılmakta olup; bu anlatımlar, Osmanlı tarihinin bu döneminin genel fotoğrafına çok uygundur. Asker kaçaklarının halka yaptıkları zulümleri ve haksızlıklar halkı canından bezdirmek boyutuna ulaşmakla kalmayıp bunlar arasında, öyle örnekler var ki, halka eziyetleri, mallarını soymakla, evlerini basmakla kalmıyor, çok sayıda katletme faaliyetlerine giriştikleri anlaşıyor. Asker kaçaklarının yanı sıra eşkıyalığı meslek edinmiş ve bunu sürekli adet haline getirmiş olan kimselerin, vermiş oldukları zararlar anlatılmış ve bunların yakalanarak merkeze yollanmaları yöneticilerden istenmiştir. Yine ahali tarafından hanelerin basıp mal ve atlarını alan, eşkıyayı konu alan hükümler mevcuttur. Genelde halkın çoğu

zaman eşkıyadan şikayet ettiği hükümler bulunmaktadır. Bazı hükümlerde, eşkıyanın isimleri açıkça verilmekte ve o yörede sakin olan halkın evini basıp, namusuna tasallut eden eşkıyanın, yolcu olarak geçen halkı ise yollarına inip mallarını yağmaladıkları anlaşılmaktadır. Mesela 13 numaralı hükümde “*Atlu ve piyâde kuttâ’ı’t-tarik eşkıyâsından Balço ve İstramin nâm haydutlar rüfekâlarıyla gezub ebnâ-i sebîlin yollarına inub katl-i nüfus ve ğâret-i emvâl idub nice bunun emsâli fesâd ve şekâvetlerinin nihâyeti olmamağla sem’-i hümâyûnuma ilkâ olunmağla mezbûrlar ele götürölmek içün bundan akdem hatt-ı hümâyûnum vârid olmağın eşkıyâ-i mezbûrlar Filibe ve Pazarcık ve Samako(v) ve İzladi ve Ahiçelebi ve Uzuncaâbâd ve sâir kazâlara firâr itmekle mezbûrlar her kanğı kazâda bulunurlar ise a’yân-ı vilâyet ma’rifetiyle ahz ve ğaybet iderler ise şer’le buldurması lâzım olanlara buldurub bay-ı vech-ı kân ele götürub ele girmezler ise küfelâsı kayd-u bend ile rikâb-ı hümâyûna ihzâr olunmak içün hüküm yazılmışdır*”hükümünde eşkıyalığa karşı devletin kararlılığını görünmektedir.

Eşkıyalık faaliyetleri o dereceye varmıştır ki, bir vilayetin birçok bölgesinde eşkıyaların ortaya çıktığı ve bunların ortadan kaldırılması emri, aynı hüküm içinde yer almaktadır. Bazı hükümlerde eşkıyaların isimleri yer almaktadır. Sefer başladığı halde, sefere katılmayarak, bu eşkıya faaliyetlerini bastırmakla görevlendirilen sancakbeylerine ek olarak, bölgede devlet adına bulunan tüm görevliler göreve çağrılmış, el birliğiyle bunların bölgeden çıkarılması, zulümlerinin sonlandırılması istenmiştir. Bu eşkıyalık faaliyetleri içinde, isimleri açık olarak bildirilen, geniş bir cemaat ve aşiret çevresinin toplu olarak eşkıyalık yaptığı örnekler de vardır. O bölgenin devlet görevlilerinin tamamı bu hususu devlete arz ettiği gibi, devlet de bunların ortadan kaldırılması hususunda, bölgede devleti temsil edebilecek her türlü gücü bunları ortadan kaldırmakta kullanmıştır. O kadar ki, yolcuların yollarını kesip soyan, mallarına el koyan, oturan ahalinin evlerini basıp, namuslarına ve canlarına kasteden bu başıbozuklar, ülkeyi tam bir kaos havasına sürüklüyordu. Bağında bahçesinde çalışmaya giden, üreten çiftçi de bundan nasibini alıyor, hatta köylere girip çıkmak imkansız hale geliyordu ki, bu insanların günlük hayatını da oldukça sekteye uğratiyordu. Eşkıyalık hareketlerinin ailecek yapıldığı da dikkat çeken bir unsur olarak karşımıza çıkmakta; bir hükümden, eşkıyalık yapan baba yakalanırken, oğlunun ve kardeşinin eşkıyalığa devam ettiği öğrenilmektedir. Bazı hükümlerde ise,

bir bölgenin tüm ahalisinin eşkıyalıkla uğraştığı ve sonradan aman dileyerek, bundan döndüklerini ve hatta, içlerinden eşkıya çıkarsa, bunların kendilerince yakalanıp teslim edileceğini ‘bade’l-yevm haydûdluk etmeyüp, kendi hâllerinde sâkin ve içlerinden haydûd zuhûr eder ise, ahz ve teslim eylemek üzere istîmân ettikleri’ni şeklinde taahhüd ettikleri durumlar mevcuttur. Bazı durumlar da vardır ki; bizatihi devletin görevlileri eşkıyalık yapmış, halka baskı yapmıştır. Vergisini devletin belirlediği ölçülerle ödeyen halktan, harici para talep etmelerinin yanı sıra, yanlarına atlılar alarak halkın evlerini basarak mal ve yiyeceklerine el koyan subaşılar mevcuttur. Devlet ise bunun doğruluğu ispatlandığı an, bu görevlilerin asılmalarını emretmiştir. Bazı hükümlerde ise, devlet görevlilerinin eşkıya ile birlikte hareket ettiği, ağız birliği yaptığı anlatılmıştır. Eşkıyalığın denizde de korsanlık adı altında devam ettiği bilinmektedir. Defterde, belirli bölgelerin korsan saldırısından korunması konusunda, o bölgedeki kalelerden asker takviye edilmesi gerektiği hakkındaki hükümler mevcuttur. Ya da, denize yakın olan mahallerin ahalileri de, buraya yanaşan fırkatelerin baskısına maruz kalmış, gemi tayfalarının vs. ahaliden esir aldıkları, katlettikleri, hayvanlarını öldürüp, mallarını gaspettikleri olayların yer aldığı hükümler mevcuttur. Eşkıyanın cesareti o derece artmış ki, sefer için askere taşınan yiyecek vs. mühimmat taşıyan gemilere saldırdıklarını anlatan hükümler mevcuttur. Eşkıyalık meselesinde, halkın meseleyi mahkemeye bildirdiği durumlar çoğunlukta bulunmaktadır. Eşkıyanın yakalanması konusunda halkın gelen görevliye yardımcı olması, halkla birlikte hareket edilmesi, emirlerde belirtilmiştir. Bazı durumlarda ise, eşkıyalarla birlikte suçsuz kimseler tutulmuş ve hapsedilmiş, bu yanlışlığın düzeltilmesi için ferman gönderilmiş, bazen de emin olup araştırılmadan tutuklunun salıverilmemesi tenbih edilmiştir. Devlet kimi zaman bazı bölgelerin eşkıya vs.den korumasında özellikle Rumeli’de, aynı bölgede oturan ahaliden gruplar oluşturarak, bölgeyi koruma yoluna gitmiştir. Ancak öyle anlaşıyor ki, halkı korumak üzere oluşturulan bu grupların bizatihi kendisi halka zulmetmiş, bu sefer halk onların baskılarından korunmak durumunda kalmış ve sonunda olaylar çıkaran bu grupların ortadan kaldırılmasına karar verilmiştir. Ya da türeyen eşkıyanın eli silah tutan il erleri marifetiyle yakalanarak katledilmeleri istenmekle, adeta, halkın bu anlamda kendi yağıyla kavrulması istenmiştir. Eşkıyaların yakalanması ile ilgili hükümler genellikle, sonuçsuz gözüktüp, hep yakalanmaları hakkında emirleri içerirken, bazı hükümlerde, yakalanmış eşkıyaların İstanbul’da Divan’da

yargıldıkları ve bunların arkadaşlarının merkeze gönderilmesi istekleri yer almıştır. Genellikle, bu konuyla ilgili hükümler tekrar gönderilen hükümler olmaktadır, ya istenen eşkiyalar yakalanamamakta ya da bu konuda görevlendirilen devlet görevlileri ve aşiret reisleri, işi ağırdan almakta, görevi yerine getirme eğiliminde olmamaktadırlar. Ayrıca eşkiyalık ve haydutluk hareketleri çerçevesinde ordudan firar eden ve başıbozuk askerlerin de halka eziyet ettiklerine dair bazı hükümlerde halkın zor durumda bırakıldığına şahit oluyoruz. İncelemekte olduğumuz 99 numaralı Mühimme defterinde, içinde bulunulan yüzyılın bir getirisi olarak, savaşların ve seferlerin XVII. yüzyılın genel karakterinde belirleyici derecede çok olması olgusuna, Osmanlı topraklarının geniş olması ve bazı kurumların, ocakların bozulmaya yüz tutması ve Osmanlı Devleti'nin söz konusu yüzyıllarda içinde bulunduğu siyasî ortam gibi gerçekler eklenince devletin yetersiz kaldığı durumlar ortaya çıkmıştır. Yukarıda belirttiğimiz üzere, devlet için oldukça külfet getirmiş olan sefer meselesinde, maddi olarak verilenlere ek olarak, işin hissi ve psikolojik yönden de, devlet için sıkıntı verici olduğu gerçeğiyle karşılaşılmaktadır. Bu noktada asker kaçakları, ordudan firar eden çeşitli askeri grup mensupları dikkat çekicidir. Mesela 2 numaralı hükümde “*Zağra-i Cedid ve Akçakızanlık ve Çırpan ve Dimetoka ve Cısr-i Ergene ve Çirmen ve Malkara ve İpsala ve Keşan ve Ferecik ve Dağardı kâdîlarına hüküm ki Bundan akdem virilen fetva-i şerîf mücebince hatt-ı hümayun ile mu'anven(ünvanlı) sâdır olan evâmîr-i 'Aliyye mücebince darb ve harbe kâdir olanlar evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve Sofya sahrasında livâ-i Rasûlullâh'da dernek ve cem'iyet ve hidemât-ı dîn-i mübînîde gayret-i dîniyyeleri içün mevcûd bulunub ve bir ferde himâye ve bu husus içün re'âyâ fukarâsından bir akçe alınmaya deyu tenbîh olunub vech-i meşrûh üzre itâ'at-i emr-i hümayun itdüklerin siz ki kadılsız mübâşirin yedine her birlerinin 'arzın virmişiken hâlâ zî-kûdret olanlar bi-nefsihî kendüler me'mûr iken gitmeyub ve 'aynı nefer fermân olunmuş iken hilâf-ı fermân-ı hümayûn re'âyâ fukarâsından fakîr-i 'âmm akçesi tevzî' ittikleri istimâ' olunmağla husus-ı mezbûr mahâllerinden gereği gibi tefahhus ve vâki'-i hâl mübâşir ma'rifetiyle 'arz ve zî-kûdret olanlardan gitmeyenleri huzura ihzâr olunmaları içün şurûtuyla yazılmışdır''*

Bu kaçaklar, seferin ya da olası bir savaşın kaderini tehlikeye sokmakla kalmayıp, belli bölgelerde güvenlik, asayiş vs. konularında tehdit unsuru oluşturarak,

devleti bu gibi bir güvenlik sorununu çözmek mecburiyetinde bırakarak, sorunların çoğalmasına ve çözümünün mümkünsüz hale gelmesine sebebiyet vermektedirler. Haksız vergi talepleri, devletin asker talepleri, gideri çok olan devlete ürün yetiştirme zorunluluğu, eşkıya baskısı gibi daha çok sayılabilecek olumsuzluklara maruz kalan halk, devletin çarkını döndürebilmek için, üretim yapabilecek huzur ve sükûnet ortamından da, bu asker kaçakları nedeniyle uzaklaşmış bulunuyordu. Mesela 64 numaralı hükümde “*Kandiye muhâfazasında olan yeniçerilerin ağa vekîli turnacıbaşı Mahmud’a hüküm ki Sen ki muhâfaza-i mezbûrede olan dergâh-ı ‘âlî yeniçerilerinin odalı ve yamakanından ba‘zıları hizmet-i muhâfazayı terk idub cezîre-i mezbûrede vâki‘ kurrâ ve nevâhîde kendü hevâ ve heveslerinde olduklarına zâbitların rızâ gösterdiklerin ve bu sebeb ile tarafından dâhi ba‘zı nevâhîlere serdar ta‘yîn olunmağla re‘âyâ fukarâsına envâ‘-ı te‘addî ve cevrdan hâlî olmadıkları sem‘-i hümayûna ilkâ olunmağın men‘ ve def‘ olunmak içün (boş) ta‘yîn ve irsâl olunmuşdur imdi ba‘de’l-yevm vech-i meşrûh üzre olmaya deyu yeniçeri ağası mektûb virmeği mücebince yazılmışdır*” Zaten asker sıkıntısı çekmekte olan devlet, toplayabildiği asker in de seferden kaçması halinde, savaş ya da seferin selameti konusunda sıkıntı duymaktadır. Bir de bu asker kaçaklarının yaptığı halkı tedirgin edici ve zor durumda bırakıcı hareketlerin önünü almak için kuvvet sevk etmek zorunda kalacaktır. Bunun için ise, sefere gelmekte olan Paşa gibi bir üst düzey yöneticisini, yolu üzerindeki meseleyi çözümlemekle görevlendirmek yoluna gitmek zorunda kalacaktır. Ayrıca Seferden, savaştan ya da savunmadan kaçan askerlerin halka verdikleri zararlar, bunun önlenmesine dair tedbirler, bunların yakalanması için görevlendirilen kimseler alakalı hükümler de yer almıştır. Devlet bu tür kaçakların önlenmesi için bir takım tedbirlere başvurmuştur. Tabii ki bunların başında sefer, savunma ya da savaş için görevlendirilen askerin yoklanması, kaydedilmesi, defterlerinin merkeze yollanması gelmektedir. Ona göre de ulûfelerinin dağıtılması, ocakta kayıtlı olmasına rağmen, sefer sırasında mevcut olmayanlara ödeme yapılmaması ve bu konuda titiz ve uyanık davranılması hususları, devletin yöneticilerden talep ettiği konulardır. Ordudan kaçan askerler, daha önce sözünü ettiğimiz gibi asayiş bozucu hareketlere girişmişlerdir. Bu huzursuzluk ve eşkıyalık hareketlerini yapanlar kimi zaman, sefere gitmeyen ve toplu olarak hareket eden yeniçeriler olmuş; kimi zaman da, levant ya da sarıca ve sekban gibi askeri gruplar ve kimi zaman da Türk ve Kürt aşiretlerinden yollanan askerler olmuştur. Defterde bu

başbozukların, halkın canına ve ırzına yönelik tasallutlarını ayrıntılarıyla ilgili makamlara bildiren hükümler mevcuttur.

4.3. Kilise Tamiri ve Yabancı Elçilere Dair Hükümler

99 numaralı mühimme defterinde, kilise tamirine ilişkin hükümler de oldukça çok bulunmaktadır. Bu hükümler rahibler ve zimmî halkın kilise tamiri konusunda devletten izin ve talepte bulunmasına ilişkin hükümlerdir. Bu hükümlerin özelliği, ufak değişiklikler dışında birbirine benzemeleridir. 99 numaralı Mühimme defterinde, kilise tamirine ilişkin hükümler de bulunmaktadır. Bu hükümler zimmî halkın kilise tamiri konusunda devletten izin ve talepte bulunmasına ilişkin hükümlerdir. Defterde kilise tamirine ilişkin üç adet hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin özelliği, ufak değişiklikler dışında birbirine benzemeleridir. Mesela 61 numaralı hüküm Erzincan Kadısına yazılmış olup “*Kazâ-i mezbûre tâbi ‘ Mığısı nâm karye zimmîleri gelub karye-i mezbûrede vâki ‘ kadîmî kilisalarının bir mikdâr yeri zelzeleden harâbe müşrif ve ta ‘mîre muhtâc olmağla binâ-i mehdûmü ma ‘rifet-i şer ‘le keşf-u güzâr taş ve toprağı ile vaz ‘-ı kadîmî üzre ta ‘mîr olunmak bâbında hüküm ricâ eyledikleri ecilden binâ-i kadîmî üzerine ziyâde şey ihdâs olunmamak üzre yazılmışdır*” Belirtildiği üzere o zamanda Erzincan'da bir deprem olduğunu bildirmektedir, ve yine 157 numaralı hüküm Amed Kadısına hitaben bu konuyla alaklı olarak “*Kazâ-i mezbûrde vâki ‘ deyrü-l Zağferân ve deyrü-l Kuryakos ve deyrü-l Abayi nâm kilisâlarının râhibleri dergâh-ı mu ‘allâma ‘arzu hâl sunub zikr olunan kilisalarının ba ‘zı yerleri münhedim olub ta ‘mîr ve termîme eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olmağın kendi taş ve topraklarıyla vaz ‘-ı kadîmleri üzre ta ‘mîr olunub termîmine kimesne mâni ‘ olmamak bâbında hükm-ü hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden zikr olunan üç kenîsa kadîmden ise binâ-i aslından ziyâde bir şey ihdâs eylememek şartıyla iktizâsı vâki ‘ ise termîmine mâni ‘ olunmaya deyu şurûtuyla hüküm yazılmışdır*” hükümlerinde zimmi halkın zarar gören kiliseleri için devlete başvurup yardım talebinde bulunduğu görülmektedir. Hüküm 157'de anlaşılabacağı üzere devletin, kiliselerin onarım ve restore edilmesi konusunda gayet hassas davrandığını görüyoruz.

Çalışmamıza konu 99 numaralı mühimme defterinde 1688-1689 yılları arasında Osmanlı ülkesinde görevli bulunan yabancı elçilerin durumunu anlatan ve bu

elçilerin Osmanlının hakimiyeti altındaki coğrafyalara güvenli seyahat edebilmeleri için alınan tedbirleri anlatan hükümler de mevcuttur. Mesela 101 numaralı hükümde bu konuyla alakalı olarak “*Leh sınırından mahsûre-i Edirne’ye gelince yol üzerinde vâki’ olan kâdîlara ve Boğdan voyvodasına ve zikr olunan kazâlarda vâki’ kethûdâları ve yeniçeri sedârları ve zâbitler ve a’yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki Âsitâne-i sa’âdetde mukîm Françe pâdişâhının elçisi olan Baron Şatonof dergâh-ı mu’allâma ‘arzuhal gönderub dört nefer musta’men bâzîrgân birkaç nefer hizmetkârlarıyla Leh vilâyetinden mahrûse-i Edirne’ye gelmek murâd itmekle zikr olunan dört nefer bâzîrgân eşyâların gümrüğün edâ eyledikten sonra birkaç nefer hizmetkârlarıyla Edirne’ye mürûr ve ‘ubûrlarda kimesne mâni’ olmayub yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde esvâb ve davarlarına âharı dehl ve ta’arruz ittirilmemek bâbında hükm-ü hümayûnum ricâ eylediği vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak içün hüküm yazılmışdır*” buna ek olarak 102 numaralı hükümde de “*Edirne’den Leh sınırına varınca yol üzerinde vâki’ olan kâdîlara ve Boğdan voyvodasına ve zikr olunan kazâlarda vâki’ a’yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki Âsitâne-i Sa’âdetde mukîm Françe Pâdişâhının elçisi olan Baron Şatonof ‘arzuhal gönderub Yakob ve Zahara nâmân iki nefer musta’men iki hizmetkârlarıyla Leh vilâyetine gitmek iktizâ itmekle zikr olunan dört neferin Leh vilâyetine varınca mürûr ve ‘ubûrlarına kimesne mâni’ olmayub yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde esbâb ve davarlarına kimesne dahl ve ta’arruz eylememek bâbında hükm-ü hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak üzre yazılmışdır*” başka bir hükümde ise 101 numaralı hükümde hükümlerinde Fransız elçilik heyetinin Osmanlı ülkesinde rahat ve güvenli bir şekilde seyahat edebilmesi için gerekli önlemlerin alınması istenmiştir.

4.4. Kalebendlik Cezası ile Alakalı Hükümler

Çalışmamıza konu olan 99 numaralı mühimme defterinde bazı kişi ve devlet görevlilerinin devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan bazı kalelere sürgün olarak gönderilmeleri ve cezalarının bitimine kadar buralarda kalebend olarak hapis kalmalarından bahseden hükümler oldukça çoktur. Kalebendlik, suçluların bir kale sınırları içerisinde hapsedilmesi anlamına gelip bu ceza türü Osmanlı Devletinde sıkça uygulanmıştır. Kalebendlik cezası suçluların surlarla çevrili kaleden dışarı çıkmamak üzere bir şehir veya kasabada oturmaya mecbur tutulmaları sebebiyle bir

çeşit hapis; suçluların kendi memleketlerinden uzak kalelerde bulunmaları yönüyle de bir çeşit sürgün cezasıdır. Kalebendliğe mahkûm olanların cezası, devlet tarafından belirlenen kalelerde çektirilir. Kalebendlik cezası bazen idama mahkûm olanların cezasının hafifletilmesi ve kalebendliğe çevrilmesi şeklinde oluyordu. Haksız yere kalebend edilenlerin itirazı dikkate alınarak salıverilmelerine dair örnekler de mevcuttur. Kalebendlik cezasının infazı sırasında mahkûmun yeni bir suç işlemesi halinde cezası daha ağır bir ceza olan küreğe çevrilirdi. Geçici kalebendlik cezasına mahkûm olanlar mahkûm oldukları süreyi tamamlayınca; müebbet veya süresiz kalebendlik cezası alanlar, ya affedilmeleri ya da yakınları veya güvenilir kimselerin kefaleti ile serbest bırakılabilirlerdi. Mesela 20 numaralı hükümde bazı devlet görevlilerinin yöre halkının mallarını kanuna aykırı almaları sebebiyle kalebend olarak cezalandırılmaları hususunda; “*Erzurum vâlisi vezir Mehmed Paşa’ya ve Erzincan kâdisına hüküm ki Kazâ-i mezbûrdan Hancioğlu Mustafa ve Arabgirli oğlu Küçük Muhammed ve Kara Hüseyin ve Uzun ‘Ali ve Güdüm oğlu Ahmed nâm kimesneleri bay-ı hâl ahz ve ‘ibâdullâhdan hilâf-ı şer‘-i şerîf aldıkları ne ise ba‘de’s-sübût şer‘le ashâbına redd ve islâh-ı nefis idince Kemah kal‘âsında kal‘âbend olunub fermân sâdır olmadıkça itlâk idilmeyeler deyu hüküm yazılmışdır*” buna ek olarak 211 numaralı hükümde ise “*Rodos kal‘âsı dizdârına hüküm ki Cebeci odabaşîlarından Mustafa’nın şekâvet ve fesâdı zâhir olmağın Cezire-i Rodos kal‘âsında habs ve kal‘âbend idüb fermânım sâdır olmadıkça itlâk olunmaya deyu yazılmışdır*” ve yine 214 numaralı hükümde bu konuyla alakalı olarak “*Sultanhisarı kal‘âsı dizdârına hüküm ki Şekâvetleri zâhir olmağla gönderilen sekiz nefer cebecinin Sultanhisarı kal‘âsında habs ve kal‘âbend olunmaları içün hüküm yazılmışdır*” gibi hükümler devletin muhtelif suçlara karşı uyguladığı ceza sisteminde kararlılığını göstermektedir.

Defterimizde değişik sebeplerle, iftira, yanlışlıkla veya herhangi bir gerekçe gösterilerek muhtelif yerlerde Kalebend olarak sürgün cezası alan kişilerin ve devlet yöneticilerinin cezalarını çektikten sonra ve bazılarının serbest bırakılmayı istemeleri üzerine ve yine bazılarının ise affedilerek salıverilmeleri konusunda defterimizde oldukça fazla hüküm mevcuttur. Mesela 46 numaralı hükümde deli olduğu öne sürülen bir kişinin salıverilmesi hususunda; “*Limni kal‘âsı dizdârına hüküm ki Derviş Süleymân nâm kimesne gelub meczûb olmağla divânedir deyu on sekiz aydan беру*

Limni cezâresine nefy olunmağla ıtlâk olunmak bâbında hükm-ü hümayûnuma ricâ eylediği ecilden ıtlâk olunmak içün fermân -ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır’’ hükmü ve yine 69 numaralı hükümde bu konuyla alakalı olarak *“İstanbul kâimekâmı vezir-i mükerrem ‘Ömer Paşa’ya ve İstanbul kâdisina hüküm ki Hacı İbrahim nâm kimesne ‘arzuhal idub bu sâbıkâ Şam vali Ahmed Paşa’nın sol kol Ağası olub kimesneye kefil olmuş değil iken Paşay-ı müşârü’n ileyhin kethûdâsı (silik) Paşay-ı mezbûrun yazdığı levendât perakende olmağla bahşış virdiği sekiz yüz ğuruşu senden alırum beni kefil eyledi deyu bunu ahz ve beş yüz ğuruşa sulh ve kabz itmiş iken bunu zindana habs ittirub te‘addî itmekle şer‘an hapsi mûcib hali yoğ ise ıtlâk olunmak içün hüküm yazılmışdır’’* bunların yanı sıra 83 numaralı hükümde *“Ber vech-i arpalık Hanya sancağına mutasarrıf olan ve Hanya kâdisina hüküm ki Mahmiye-i İstanbul’da sâbıkâ Pazarbaşı olan ‘Ali gelub mezkûr bundan akdem müteveffâ Musahib Paşa’nın emekdarlarından olub vezir-i sâbık Mustafa Paşa zamânında ashâb-ı aĝrâz isnâdıyla Hanya’ya nefy olunub ziyâde te‘addî olunduğun bildirub ıtlâk olunmak ricâ itmeğin ıtlâkı içün hüküm yazılmışdır’’* ve yine *“Haleb kâdisina ve mütesellimine hüküm ki Sâbıkâ Haleb müftisi olan Kevâkibî zâde Mevlânâ Ahmed ‘arzuhal gönderub mezkûru Haleb kâdisi hilâf-ı inhâ ile kal‘âbend ittirmekle ıtlâk olunmak bâbında hükm-ü hümayûnum ricâ itmeğin ıtlâkı içün hüküm yazılmışdır’’* ayrıca bunlara ek olarak 158 numaralı hükümde bu konuyla alakalı olarak *“Ümerâ-i deryadan tersâne-i ‘âmiremde Kapûdan vekili Ahmed dâme ikbâluhûya hüküm ki Sâime nâm hatun ‘arzuhal sunub oğlu Rüstem nâm kimesnenin üzerine şuhûd-u ‘udûl ile şer‘an bir cürm sâbit olmuş değil iken ashâb-ı aĝrâzın ğayr-ı vâki‘ ba‘zı mevâdd isnâdıyla bir seneden beri tersâne-i ‘âmirem zindanında mahbûs olduğun bildirub ıtlâk olunmak bâbında hükm-ü hümayûnum ricâ eylediği ıtlâkı içün hüküm yazılmışdır’’* hükümlerinde görüldüğü gibi zamanında değişik sebeb ve isnadlara dayalı olarak ve ayrıca haklı sebeblerle devlet tarafından muhtelif yerlerde Kalebend olarak sürgün cezası alan kişi ve devlet yöneticilerinin yine değişik gerekçelerle kimi cezasının bitimiyle kimi iftiraya uğrayıp haklılığı anlaşılınca kimisinin geçerli sebeblerle devletten af istemeleri üzerine serbetst bırakıldıklarına şahit oluyoruz.

4.5. Devlet Görevlileriyle Alakalı Hükümler

Çalışmamıza konu 99 numaralı mühimme defterinde 1688-1689 yılları arasında Osmanlı Devletinin 1683 II.Viyana bozgunuyla başlayan Kutsal İttifak devletleriyle savaş halinde olması münasebetiyle ordugah merkezi olarak seçilen Edirne'ye ordunun sevk ve idaresi ve gerekli savaş hazırlıklarının yapılması konusunda tecrübe sahibi olan ve şuan vazife başında bulunan bazı devlet görevlilerinin Edirne'ye çağrılmaları konusunda defterimizde bu konuyla alakalı hayli hüküm mevcuttur. Mesela 31 numaralı hükümde bu konuya dair “*Midillü cezîresinde hizmet-i muhâfazada olan Hermuş Mehmed Paşa 'ya hüküm ki Sen ki mîr-i mîrân-ı mûma ileyhsin Edirne'ye gelmen iktizâ itmekle emr-i şerîfim vüsûl buldığ gibi cezîre-i mezbûreden çıkub te'hîr ve tevakkuf itmeyub serî'an ve 'âciletan Edirne'ye gelesin deyu yazılmışdır*” ve yine 70 numaralı hükümde “*Ber vech-i arpalık 'Aziz sancağına mutasarrıf olan Polat (boş) dâme ikbâluhûya hüküm ki Yanında olan adamlarınla Edirne'ye gelmen iktizâ itmekle emr-i şerîfim vardığı gibi te'hîr ve tevakkuf itmeyub cenk ve harbe kâdir tâmü's-silâh 'etbâ'ınla bir gün mukaddem gelmen bâbında fermân ım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır*” hükümlerinde devletin bazı devlet görevlilerini Edirne'ye gelmelerinin gerekliliğini istemektedir. Bunun yanı sıra defterimizde görev tevcihine de dair hükümler hayli mevcut olup, bu görevler yaşanan zaman dilimindeki şartlar göz önünde bulundurularak verilmiştir. Osmanlı Devletinin 1683 II. Viyana Bozgunundan sonra Kutsal İttifak devletleriyle giriştiği ve 16 yı boyunca süren ve Osmanlı Devletinin yenilgisiyle sonuçlanan savaş dönemi yaşandığı için ayrıca devletin iç ve dış güvenliğinin sağlanması için zaman zaman görev tevcihine başvurulmuştur. Bu görev tevcihiyle ilgili hükümler genellikle seferle ilgili ve sefere katılacak birliklerin en büyüğünden en küçüğüne kadar, başlarında bulunacak komutanlara dair olmuştur. Bu hükümlerde, komutanlardan istenilen, askerlerin istenilen sayıda ve tam donanımlı olarak ve yine tam zamanında istenilen yerde bulunması olmuştur. Mesela 29 numaralı hükümde bu konuyla alakalı olarak “*Sakız muhâfazasında olup ber-vech-i arpalık Teke sancağında mutasarrıf olan Mehmed dâme ikbâluhûya hüküm ki Düstur-u mükerrem müşir-i mufahham nizâmü'l-'âlem Sakız muhâfazasında olan vezirim Hasan Paşa ademallâh-ü Te'âlâ iclâlehû bi-hasebi'l-iktizâ rikâb-ı hümayûnuma gelmeğe me'mûr olmağla vezir-i müşârun ileyhin yerine anda olan tavaif-i 'askere ser-baş ve buğ olup bi-'inâyetillâh-i Te'âlâ mekr-u keyd-i a'dâdan gereği gibi hıfz-u hirâset eylemek bâbında fermân -ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır*” ve ayrıca 107 numaralı hükümde de bu

konuyla alakalı olarak “*Engerüs seferinde ser-‘asker Vezir Mahmud Paşa’ya hüküm ki Üsküb ve havâlisinde muhâfazası ehemmiyâtından olup şimdilik hizmet-i mezbûreye münâsib kimesne olmamağla sancağ-ı şerîfi vezir tevkî’i Muhammed Paşa’ya teslim ve bi’l-cümle aklâm-ı hâcelerin defterleriyle vezir-i müşârü’n ileyle ma’an bir gün mukaddem seri’an Edirne’ye irsâl ve kendiniz mükemmel kapûnuz ile Üsküb’e varub yerinize bir ğayrı münâsibi tedârik ve ta’yîn olununcaya dek anda hizmet-i muhâfazada olasun deyu yazılmışdır*” hükümleri bize Osmanlı Devletinin içinde bulunduğu zaman dilimi münasebetiyle zaman zaman görev tevcihinde bulunduğunu gösteriyor.

Çalışmakta olduğumuz defterde, sayıları az olmakla birlikte vefat eden devlet görevlilerinin geride bıraktıkları mallara dair hükümler de mevcuttur. Bu hükümler genellikle ölenin muhallefatinin hazineye aktarılmasına dair hükümlerdir. Yine defterde, vefat eden devlet görevlilerinin malları ve mahsulleri ile ilgili, o yıl hazinesinde eksik olanları tamamlamak bahanesiyle, vefat edenin geride bıraktıklarına müracaat edildiği ve bu bahane ile söz konusu mala el konulduğu hususlarında hükümler mevcuttur ki; devlet, bunlardan kaçınılması ve sözü edilen malların tamamıyla hazineye teslim edilmesi konularında ısrarcı olmuştur. Mesela 8 numaralı hükümde Orduy-ı hümayûnuma mektûb gönderub bundan akdem kul kethûdâsı iken *Mar’aş pâyesiyle Limni cezîresine me’mûr olan Receb Paşa’nın katline fermân sâdır olmağla katl olunub yanında cüz’î ve küllî her nesi var ise keşf ve tahrîr ve nükûd makûlesinden on altı bin ğuruşluk kadr-i şerîfi ve frengî altûnı çıkub mühürlenub bezzazistana emânet vaz’ olundığın ‘arz eylediğin ecilden maktûl-i merkûmun nükûd ve eşyâsın rikâb-ı hümayûnum tarafından ta’yîn olunan (boş) zide kadruhûya ma’rifet-i şer’le teslim ve mümzâ ve mahtûm defteriyle rikâb-ı hümayûnuma irsâl eylesin deyu yazılmışdır*” hükmünde müsadere den bahsedilmiştir.

Merkezî otoritenin zayıflaması, devletin taşra bölgelerine eskisi gibi hükmedememesi, devletin dışarıda sürekli savaş ve sefer halinde olmasından dolayı iç meselelerle gereği kadar ilgilenememesi gibi nedenlerle, bazı devlet görevlilerinin adeta devlet gibi hareket ettikleri, yine XVII. yüzyılın meselelerindendir. Bu konuya dair defterde birçok hüküm mevcuttur. Mesela 89 numaralı hükümde *‘Rumili*

muhasıslı olan Hüseyin dâme ikbâluhû çend zamandır emvâl-i mîrî tahsîlinde olub fukarâya zulüm ve te'addîsi şâyi' olmağla sen ki vezir-i müşârû'n ileyhsin mezkûru habs idub mâl-ı mîriden yedinde bulunan mevcûdu ve kendü tarafından mübâşir olanların tahsîli her ne ise senevî mümkün olan yerlerden istikrâz üzre tefahhüs ve divân-ı Edirne'ye 'arz ve i'lâm eylemen üzre şurûtuyla hüküm yazılmışdır'' hükmünde devlet görevlisinin halka eziyeti anlatılmaktadır. Halkın, yönetime dilekçe ile başvurması yoluyla bazı kimselerin rütbeleri ellerinden alınmasına rağmen, sanki görevleri devam ediyormuş gibi davranmaları ve sözde devam eden rütbeleri vasıtasıyla halka zulüm etmeleri, para toplamaları ve hatta bu zulüm karşısında halkın oturdukları yerleri terk ettikleri anlatılmakta ve hükümet tarafından bu zulüm sahiplerinin tutuklanmaları hatta asılmaları ilgili makamlardan istenmektedir. Yine 193 numaralı hükümde *“Kazâ-i mezbûr re'âyâsı dergâh-ı mu'allâm âdem ve 'arzuhal gönderub sâbikan kazâ-i mezbûrda serdar olan Yılcıoğlu dimeğle ma'rûf Mehmed nâm yeniçeri mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf akçelerin alub ziyâde ğadr ve dâimâ mezbûrları darb-ı şedîd ile rencide eylediğin tezallüm itmeleriyle serdar-ı sâbık merkûmı bayy-ı hâl ele getirüb re'âyâ-yı merkûmûn ile murâfa'a-i şer' idüb sübût olan hakları bi-hasebi'ş-şer'-i şerîf alıvirub re'âyâ fukarâsını bir vechile rencide itdirmeyub te'addîsin men'-u def' eyleyesin şöyle ki memnû' olmaz ise mezbûr kal'âbend ve keyfiyet-i ahvâlin vukû'u üzre bu tarafa i'lâm eylemen bâbında bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir 'Alî Ağa dâme 'uluvvuhu tarafından mühürlü mektûb virilmeğle mücebince amel eylemen bâbında hüküm yazılmışdır''* hükmünde açıkça halka zulüm ve eziyet anlatılmaktadır. Ya da bizzat hali hazırda devlet görevlilerinden ya bir mütesellim ya da bir kadı, halktan çeşitli bahanelerle paralar talep etmiş ve çeşitli adlar altında bazı vergileri zorla tahsile çalışmıştır. Devrin genel karakterine çok uygun bu tabloda, talep edilen vergilerin çokluğu ve halkın sırtında ödenemez bir yük halinde olması nedeniyle, halkın yıllarca ikamet ettikleri evlerinden ve yurtlarından ayrıldıkları da yer almaktadır. Hatta bu vergileri haksız olarak talep eden görevliler, aynı zamanda bu insanların yerlerine geri dönmelerine de mani olmaya çalışmışlardır.

Devlet otoritesinin zayıf olmasının bir getirisi olan bir başka konu da, devletin taşradaki görevlileri denetleme imkanlarının kısıtlı olması nedeniyle, bazı görevlilerin görevlerini eksik ya da kusurlu yapması konusudur. Buna dair hükümler,

genellikle sefere yetişemeyen ya da zamanında gidilmesi emredilen mahalde bulunmayan asker başbuğları, komutanlar vb.ne gönderilen hükümlerdir. Görevini kusurlu yapan görevlilerin cezalandırıldığı hükümler de vardır ki, bunların rütbe ve gelirleri bir başkasına verilerek, kendilerinin de hapsedildiği görülmektedir. Görevinde kusur bulunan devlet görevlilerinden birine gönderilen fermanda, işin sonunu düşünerek hareket etmesi tenbih olunmaktadır. Söz konusu cezalandırma ve takipler, görevini kötüye kullanma eğiliminde olan diğer görevlilere ibret olmuş ve bunun benzeri olayların artmasını önleyici bir tedbir olarak ortaya konmuş ise de, ne derece caydırıcı olduğu tartışmalıdır.

4.6. Güvenlik ve Sosyal Durum ile Alakalı Hükümler

Çalışmamıza konu 99 numaralı mühimme defterinin çoğu hükmü devletin bazı yerlerin jeopolitik ve coğrafi konumları gereği ve bazı yerlerin de düşman saldırılarına açık olması hasebiyle düşman askerlerinin ve gemilerinin yöre halkına zarar vermesinden dolayı bu yerlerin korunmasını elzem olduğu ve buradaki yöre sakinlerinin can ve mal güvenliğinin sağlanması için gerekli tedbirlerin alınmasının gerekliliği konusunda defterimizde bu konuyla alakalı oldukça fazla hüküm bulunmaktadır. Mesela 27 numaralı hükümde “*Sâbikan kâimekam olan Mehmed Paşa’ya hüküm ki Mükemmel ve müretteb kapûn ili varub Rusçuk ve etrâfında olan muhâfazası lâzım ve mühimm mahâlleri mekr-u keyd-i a’dâdan gereği gibi hıfz-u hirâset eylesin deyu şurûtuyla hüküm yazılmışdır*” Ve yine başka bir hüküm olan 53 numaralı hükümde “*Karaman eyâletine mutasarrıf Vezir Kemankeş Ahmed Paşa’ya hüküm ki Sofya’da kalan ‘asâkir-i islâma baş ve buğ olub muktezây-ı vakt üzre hareket ve ol havâlîyi mekr-u keyd-i a’dâdan bi-‘inâyetillâhi Te’âlâ gereği gibi hıfz-u hirâset eylesün deyu yazılmışdır*” hükümlerinde devletin güvenlik önlemlerine karşı aldığı tedbirler görmekteyiz. Ayrıca eşkiyalık, ağır vergiler halka verilen huzursuzluk gibi değişik sebeplerle halkın sosyal ve psikolojik olarak rahatsız olduğu gibi durumlar, toplumun sosyal anlamda içinde bulunduğu bunalımı anlatan hükümler de mevcuttur. Dönemin genel yapısı incelendiğinde, seferler, savaşlar, ağır vergiler, askerlerin çıkardıkları huzursuzluk ve yaptıkları zulümler, İstanbul’da bu yıllarda çokça çıkan yangınlar,veba salgını, devlet görevlilerinin yaptıkları zulümler, ekonominin kötülüğü gibi halkı canından bezdiren durumlar, halkın içinde bulunduğu

sosyal yaşantının da sınırlarını hiç şüphesiz doğrudan etkileyen meselelerdi. Defterde sosyal yapıya dair ilginç örnekler veren hükümler bulunmaktadır. Bunların hukuk çerçevesinde cezaları verilmekle birlikte, o bölgeden sürülmeleri uygun görülmüştür. Ahalilerin mahkemelere başvurarak haklarını aradıkları çokça olmakla birlikte, bireysel olarak mahkemeye başvurarak hakkını arayan vatandaşların varlığını da hükümlerde görmek mümkün ki bu, Osmanlı adaletinden ümitli olunduğuna işaret etmektedir. Nitekim fermanda verilen kararlar ve emirler hiç şüphesiz, şikayetçi olan vatandaşın lehine olmakta ise de, bu işleyişin sonucunu göremediğimiz için, sonucun vatandaşın lehine olup olmadığından haberdar olamıyoruz. Bunun gibi sosyal hayata dair hükümler tafsilatıyla incelendiğinde, devrin özelliklerini yansıtacak niteliktedir.

4.7. Diğer Hüküm Çeşitleri

Yukarıda bahsettiğimiz konuların yanı sıra, çok farklı konularda ve az sayıda olan diğer hükümleri bu şekilde ayrı bir başlık altında incelemeyi uygun bulduk. Diğer hükümler arasında yol hükmüne dair hükümler, mesela 39 numaralı hükümde bu konuyla alakalı olarak “*Mora tarafında ‘asâkir-i islama ser-‘asker olan Vezir Halil Paşa ‘ya varınca yol üzerinde vâki’ kâdîlara ve a‘yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki Vezir-i müşârü’n ileyhe irsâl olunan hazine içün kânun üzre yol hükmü yazılmışdır*” halkın kendi yerlerini terketmemeleri ve yerlerinde kalmalarını sağlamakla alakalı hükümler, mesela 104 numaralı hükümde bu konuyla alakalı olarak “*Midillü muhâfazasında olan (boş) dâme ikbâluhûya ve kâdisina hüküm ki Kuzâtdan el-Hâc ‘Ali ve ‘Abdurrahman ‘arzuhal sunub kendi hâllerinde iken ba‘zı kimesnelerin hilâf-ı inhâsıyla varub İstanbul’da meks ve ârâm eylemek üzre emr-i şerifim virilub asla mezkûrların bir tarîki ile cürümleri olmamağla varub vilâyetleri olan Midillü’de sâkin olmak içün hüküm yazılmışdır*“ halktan usulsuz vergi alınmaması için alınması gereken tedbirlerle ilgili hükümler, devlet görevlilerine karşı gelenlerin cezalandırılmasına dair hükümler, vatandaşın devletten maddi yardım istemesine dair hükümler, düşman korkusuyla köylerini terkedip daha sonra geri dönen yöre sakinlerine dair hükümler, sınırların keşfine dair isyancıların kafirlerle işbirliği yapmaları ve cezalandırılmaları, mukata’at gelirlerinin tayini, vergi teftişi, vergi iadesi, mahlulat(belli bir yerden elde edilen gelirler) ile alakalı hükümler, devletten salyane isteme, emeklilik mevaciciblerin icmalllerinin verilmesi, fiyat

istikrarı, memur sayımı, halkın mallarının tasarruflarında bırakılması, vakıf binaları, darbhane mangır kesimi, çeşitli kamusal davalar, kale tamiri ve koruma, içki-şarapla alakalı durumlar, iskan ve zahire temini, devlete olan borcun ödenmesi, miri malına zarar verenler, ihzarla alakalı hükümler, heberleşme ve birlik-beraberlik ile alakalı hükümler, usulsuz görev ve cezalandırma, kutsal mekânların muhafazası, kutsal mekânların hizmetlilerine tahsil edilen gelirin dağıtımı, Medine-i Münevvere kandilleri için zeytin yağının gönderilmesi, gemi tamiri ve gemi ücretleri, ceraye(vakıf tarafından verilen yiyecek) ve deşişe(buğday) ücretlerinin verilmesi, ruhsat verme ve halkın şikâyetlerini içeren hükümler de mevcuttur. Bunların yanı sıra daha özel ve kişisel diyebileceğimiz hükümler de mevcuttur.

SONUÇ

Divân-ı hümayûn'da alınan kararların birer suretlerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulan defterlere Mühimme Defterleri adı verilmiştir. Mühimme Defterleri, tarih araştırmalarında, Osmanlı tarihinin siyasî, ekonomik, askeri ve sosyal durumunu anlamak bakımından hiç şüphesiz ilk sırada müracaat edilen kayıtlar arasında yer almaktadır. Mühimme Defterleri'nin bu özelliği tez konusu seçiminde belirleyici bir unsur olmuştur. Osmanlı Devleti'nin Divân-ı Hümayûn'a ait fermân suretlerini ihtiva eden Mühimme Defterleri içerisinde 99 numaralı Mühimme Defteri'nin transkripsiyon ve değerlendirmesi yer almaktadır. II. Süleyman'ın 1687-1688 saltanatı dönemine ait olan defter; bu dönemin siyasi, askeri, ekonomik ve sosyal olayları hakkında fikir sahibi olmayı sağlamasının yanında, XVII yüzyılın son yıllarına da ışık tutmaktadır. İncelediğimiz defter, özellikle XVI. yüzyıldan itibaren etkisini hissettirmeye başlayan ve giderek artan eşkıyalık olaylarının yanı sıra II. Viyana Bozgunu (1683) ve sonrası Osmanlı devletinin özellikle başta Avustur'ya olmak üzere Kutsal ittifak devletleri ile yaptığı ve çoğu yenilgi ile sonuçlanan

savaşların devlet üzerindeki olumsuz sonuçlarıyla uğraşırken kendi içinde de diğer bir çok problemle uğraşmak zorunda kaldığı bir yüzyıl olmuştur. Bu problemlerin başında, sefer meselesi ve savaşa hazırlık yer almaktadır. Başta Avusturya olmak üzere diğer Avrupalı devletlerle olan mücadelelerde sefer için asker mühimmat, yiyecek temin edilmesi, askere maaş tedariki, askerlerin toplanmaları, sefere gönderilmeleri, sefere dair palanka yapımı gibi diğer konular, Eflak voyvodası, Erdel Kralı ya da Kırım Hanı'nın sefere çağırılması, seferden kaçan askerlerin sebep oldukları asayişsizlikler, eşkıyalık hareketleri, Yörüklerden ve diğer aşiretlerden asker toplanması, Yörüklerin yerleştirilmeleri, kiliselerin tamiri, bunlar karşısında halkın durumu, halka çeşitli bahanelerle zulm eden ve görevini eksik yapan devlet görevlileri ve devlet görevlilerine görevlerinin verilmesi gibi konular, çalışılmakta olan defterde yer alan konulardır.

Yeniçeri ocağının bozulmasıyla ilgili olarak, seferlere katılan askerlerin niteliksizliği, sayılarının kayıt durumları itibarıyla çokluğu, fakat sefer ya da savaş mahallinde bulunmamaları gibi konulara dair örneklerle çalışma konumuz olan 99 numaralı Mühimme Defterinde rastlamak mümkündür. Sonuç olarak şunu diyebiliriz ki; çalışma konumuz olan bu defter içinde dönemin genel özelliklerini barındırması, dönemin bilinen konuları hakkında güzel örnekler içermesi, dönemin genel fotoğrafını ortaya koyar nitelikte olması bakımından ve yukarıda belirttiğimiz konular hakkında bilgi edinilecek birincil bir kaynak olması bakımından, tezimizin faydalı olacağını umud ediyoruz.

KAYNAKÇA

ARŞİV KAYNAKLARI

Başbakanlık Arşivi(BA) , Mühimme Defteri (MD),nr.LXII

BA, MD, nr.LXI

BA, MD, nr.LXII

BA, MD, nr.III

BA, MD, nr.XXVI

BA, MD, nr.III

BA, MD, nr.V

BA, MD, nr.VI

BA, MD, nr.CLIII

BA,MD,nr.CLIX

TSMA, 951 tarihli Mühime, nr.12321, vr. 69,88.

BOA, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Yusuf İhsan GENÇ, Hacı Osman YILDIRIM, Nazım YILMAZ vd., Başbakanlık Basımevi, II.Baskı, İstanbul 2000

44 Nolu Mühimme Defteri, (Yayına Hazırlayan: Mehmed Ali Ünal), Akademi Kitabevi, İzmir 1995.

ARAŞTIRMA ESERLER

ÇETİN, Atilla Başbakanlık Arşivi Klavuzu, İstanbul 1979.

GÖKBİLGİN, M. Tayyib, Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmî, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1979.

KÜTÜKOĞLU,Mübahat S., “Mühimme Defteri”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. XXXI, İstanbul 2006.

- Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik), Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 1994

MUMCU, Ahmed, Divan-ı Hümâyûn, Ankara 1969.

SAMİ, Şemsettin, Kamus-ı Türkî, İstanbul 1978

SERTOĞLU, Midhat, Osmanlı Tarih Lugatı, Enderun Kitabevi, İstanbul 1986.

-Muhteva Bakımından Başvekalet Arşivi, Ankara 1958.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilatı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1988.

- Osmanlı Devletinin Saray Teşkilatı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1998.

İNDEKS

A

A'yân-ı vilâyet, 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 19, 23, 36, 39, 41, 45, 47, 110, 117, 124, 134

Adana, 31, 37, 104, 105, 107

Afşâr, 96

Agâh, 7, 52, 53, 74, 80, 85, 87, 115, 126, 140, 144

Ağcakoyunlu, 87, 97

Ağraz, 4, 90, 122

Ağraz Hâssı, 4

Ağrıboz, 21, 26, 36, 58, 84, 116, 120, 123, 127, 128, 151, 161

Ahışa, 46, 48, 50, 52, 53, 128

Ahiçelebi, 8, 9

Ahmed, 4, 6, 9, 11, 20, 24, 25, 29, 30, 33, 37, 38, 39, 40, 45, 47, 51, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 63, 68, 72, 73, 75, 76, 77, 83, 89, 95, 97, 98, 101, 102, 105, 109, 111, 112, 113, 117, 118, 119, 121, 122, 131, 135, 148, 149, 150, 151, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161

Ahyolu, 1

Akçahisar, 143

Akçakızanlık, 2, 3

Akçe, 3, 6, 10, 11, 21, 36, 41, 45, 47, 72, 109, 110, 112, 123, 131, 138, 147, 148, 149, 152, 153, 155, 157, 162

Alacahân, 110

Alaiye, 16

Alakilise, 2

Alay beği, 14, 15, 16, 32

‘Ali Dayı, 66

Amasya, 81

Amed, 71, 89

Anadolu, 15, 53, 57, 76, 85, 86, 106, 132, 133, 136, 137, 151, 156, 162, 163

Arabgirli, 9

Arnavud, 141, 142, 143, 159

Arpalık, 13, 14, 19, 20, 30, 35, 40, 51, 76, 82, 114, 118, 120, 153

‘Arz-ı-hâl, 10, 22, 30, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 46, 47, 51, 53, 54, 55, 57, 58, 71, 72, 75, 77, 82,

83, 111, 122, 130, 163,

‘Arz-ı Rum, 28, 129, 133, 136, 156, 162, 163

Âsitâne-i Hâssa, 30

Avlonya, 117, 134, 143, 159

Ayaklı, 11

Ayazmend, 10

Aydın, 6, 15, 20, 29, 51, 83, 118, 122

Aydos, 1, 18, 49, 58, 81

Ayıntab, 131, 156

Azak, 115, 116, 147

B

Babadağı, 23, 44, 49, 58, 81, 127, 128

Bağdad, 33, 86, 126, 128, 149, 162

Bakır, 34

Bakıroğlu, 90

Balçık, 1, 44, 49, 58, 81

Balkan, 47

Baron Şatonof, 40, 41

Baş ve buğ, 14, 21, 24, 26, 38, 75, 90, 106, 107, 115, 116, 118, 119, 120, 135, 141, 143, 145, 153, 157, 161

Bâyezîd-i Velî, 82

Bayraktar ‘Osman, 10

Bayram, 41

Begdilü, 87, 98, 107, 156

Beğlerbeği, 33, 116, 162

Beğzâde, 141, 142, 143

Behişte, 142, 160

Bektâş, 100, 102

Belgrad, 32, 42, 143

Belin, 105, 107

Belsiko, 90

Bereketli, 2

Berkofça, 42

Bezzazistan, 5

Bıyıklıoğlu, 10

Biga, 14

Birgi, 6, 40

Boganiye, 143

Boğazhisarı, 30

Boğdan, 41

Bosna, 117, 127, 134, 135, 139, 141, 144, 145

Bostancı, 53, 101

Bostancıbaşı, 3, 8, 12, 30, 53, 115, 125

Boy beğleri, 86, 87, 88, 89, 90

Bozcaada, 14, 58, 59

Bozulus, 88, 102, 107

Bölükbaşı, 90, 94, 95, 105

Brusa, 14

Buğday, 25

C

Canbalın Oğlu, 10

Cebeci, 12,16, 43, 49, 54, 56,58,74, 85, 123, 125,136, 147,157

Cemâ'at, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 103, 104, 105, 106, 127

Cenk, 10, 21, 30, 32, 35, 37, 45, 47, 49, 58, 61, 69, 70, 74, 79, 81, 107, 134, 141, 142, 146, 151, 158

Cezair, 60, 63, 67

Cezayirlü, 40

Cidde, 148

Cihâd, 61, 64, 67, 69, 70, 133, 141

Cihânbeğli, 84

Cisr-i Ergene, 2, 3

Cisr-i Mustafa, 16

Cumapazarı, 2

Ç

Çardak, 81

Çarıkçılı, 11

Çavuş, 12, 32, 36, 39, 48, 50, 52, 53, 81, 125, 132, 147, 160

Çelebi, 11

Çıldır, 116

Çırpan, 2, 3, 26

Çiğdemlû, 87, 97

Çilesiz Mustafa, 10

Çilingiroğlu 'Ali, 10

Çirmen, 3, 17, 26

Çirpan, 17

Çorbacı, 45, 46, 48, 51,78

Çorlu, 18, 27

Çukadar, 24

D

Dağardı, 2, 3

Danışmendlü, 88, 101, 107

Darb-hâne-i ‘âmire, 34

Dâr’us-Se‘âde ağası, 112

Davud Ağa, 152, 158, 159

Defter, 10, 11, 12, 17, 18, 21, 23, 24, 27, 28, 32, 36, 43, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 56, 85, 125, 136, 138, 146, 147, 150, 156

Defterdâr, 34

Delvine, 134, 143, 146, 147

Demirhisar, 2, 124

Derviş, 22, 50, 105

Deveci ‘Ali, 10, 11

Devlet, 6, 7, 21, 56, 62, 75, 78, 87, 110, 114, 122, 126, 130, 135, 136, 137, 140, 141, 146, 147, 148, 150, 153, 154, 156, 157, 158, 161

Deyre, 89, 108

Dimetoka, 2, 3, 10, 18, 27, 35, 37

Divân, 12, 37, 133

Divitdâr, 24

Diyâr-ı Bekr, 33, 68, 69, 70, 71

Dizdar, 117

Doğancı, 5

Donanma, 22, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68

Draç, 143

Drama, 2

E

Ebu Bekir, 25, 118, 131

Edirne, 3, 4, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 18, 20, 22, 29, 30, 31, 33, 34, 36, 37, 41, 42, 43, 51, 54, 56,

57, 60, 69, 71, 72, 74, 76, 77, 81, 82, 84, 85, 87, 88, 89, 107, 108, 114, 115, 121, 123, 124, 127, 128, 132, 133, 137, 147, 151

Eflak, 42, 44, 45, 117, 118, 155

Eflani, 11

Eflanibolu, 55

Eğil, 70

Eğri, 19

Ekrâd-ı Rişvan, 109

Ekşioğlu Hamza, 10

Emr-i hümayun, 3

Emr-i şerîf, 4, 6, 7, 17, 20, 29, 32, 42, 49, 69, 71, 113, 114

Endires, 28

Engerüs, 12, 20, 21, 33, 39, 43

Erbâb-ı tımar, 16, 21, 45, 58, 69, 70, 118, 136, 157

Ereğli, 18

Ergiri, 143

Erikli, 27

Ermenak, 154

Ermenî, 83

Erzincan, 9, 26

Erzurum, 9, 10, 28, 45, 48, 50, 52, 83

Esir, 29, 32, 42

Eskicuma, 2, 43, 48, 49, 58,81

Eskişehir, 125

F

Fener, 122

Ferecik, 2, 3, 18, 27

Fermân , 3, 5, 6, 7, 9, 10, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 29, 32, 33, 34, 36, 38, 42, 44, 46, 49, 50, 53, 54, 55, 60, 63, 65, 67, 68, 69, 70, 74, 79, 80, 82, 83, 85, 87, 90, 107, 108, 115, 116, 117, 118, 119, 120,122, 123, 124, 125, 126, 129, 130, 132,133, 134, 135, 137, 139, 140, 142, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 157, 158, 160, 161, 162, 164

Fesâd, 7, 8, 9, 32, 109, 110, 125, 130, 132, 147, 163

Fetva-i şerîf, 3

Filibe, 1, 5

Fitne, 4, 109

Filibe, 8, 11, 16, 17, 26, 123

Foça, 135

Françe, 40, 41

G

Galata, 30, 31, 77, 82

Gedüklü, 12, 16, 160

Gelibolu, 5, 16

Gerede, 32

Giray Han, 38, 39,143

Gortacar, 8, 9

Gönye, 53

Güdüm oğlu, 9

Gülistân, 95

Gülnar, 154

Gümrük Emîni, 16

Gümülcine, 3, 35, 37

Güzelhisar, 122, 126

Ğ

Ğabrova, 40

Ğazavât, 62

H

Hâcî Ahmed, 6

Hacıoğlupazarı, 1,44, 49, 58,81

Haleb, 35, 36, 39, 83, 86, 87, 96, 100, 107, 109, 129, 132, 156

Halil, 13, 19, 23, 29, 32, 35, 37, 38, 92, 130, 131, 134, 135, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 146, 147, 153, 159

Hamid, 20, 29, 51, 114, 133

Hamr emîni, 39

Hancioğlu Mustafa, 9

Hanya, 28, 30, 35, 54

Haremeyn, 6, 111, 112, 114, 148, 149, 150, 152, 161

Haremeyni'ş-Şerîfeyn, 111, 112

Haseki, 23, 74, 84, 86, 122, 129, 146

Hasköy, 9, 18, 27

Hâss oda, 34

Hatîb, 11

Hatt-ı hümayun, 3

Hatt-ı şerîf, 59, 66

Hatunili, 1

Haydut, 3, 8, 9, 11, 12

Hayrabolu, 18, 27

Hazine kâtibi, 24

Hazînedâr, 24

Herazgrad, 48, 49, 58

Hezargrad, 2, 43, 81

Hırsova, 81

Hlivne, 117

Hotaliç, 2

Hüküm, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 90, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164

I

Iskrapar, 143

İ

İçil, 76, 154

İlbasan, 134, 143

İlyas, 5, 89, 108

İngiltere, 83

İpek, 23

İpsala, 2, 3, 18, 27

İrşova, 32

İskender nâhiyesi, 12

İskenderiye, 19, 60, 116, 140, 141, 144, 160

İslâm, 10, 23, 24, 26, 29, 31, 32, 35, 37, 39, 44, 45, 52, 53, 59, 60, 61, 63, 64, 66, 67, 69, 70, 75, 82, 83, 84, 86, 107, 108, 111, 115, 116, 117, 118, 130, 134, 135, 139, 140, 141, 142, 143, 151

İslimye, 1, 18, 81

İsrâîl, 8

İstanbul, 16, 18, 24, 25, 30, 31, 33, 34, 35, 42, 43, 53, 55, 57, 58, 71, 72, 75, 77, 82, 83, 120, 124, 138, 151, 156

İstanköyü, 16, 34

İstarova, 23, 143

İş erleri, 10, 87, 104, 105, 106, 108

İvrindi, 10

İzladi, 8, 9, 18

İzmid, 123

İzmir, 146, 147

K

Kaçanik, 124, 128

Kadı, 36, 162

Kâdî'asker , 82

Kaftancı, 24

Kağılgay sultâna, 42,86

Kâ'im-makâm,12, 16, 18, 24, 25, 30, 54, 57, 72

Kal'â-i Bender, 127

Kalos, 82

Kalyon, 55, 63, 123

Kamaniçe, 51, 54, 115, 117

Kandiye, 25, 26, 27, 28, 129, 130, 138

Kanlı İsmail, 10

Kanlıcak, 137

Kapûcıbaşı, 7, 39,41, 58, 65, 66, 67, 68, 147, 160

Kapûdan Paşa, 22, 25, 47, 54

Kapûdan, 22, 152

Kara Hüseyin, 9

Karadağ, 2, 135, 140, 142

Karahisar-ı Sâhib, 15

Karahisar-ı Şarkî, 28,111

Karaman, 24, 50, 154

Karasu, 44, 49, 58, 81

Karesi, 10

Karîb Debri, 23

Karinâbâd, 1, 18, 49, 81

Kars, 89, 104, 105, 107

Kastamonu, 15, 32

Kaşan, 11

Kâtib, 13, 80

Kavala, 35, 127

Kemah, 9

Kereste, 6

Kesriye, 2, 160

Keşan, 2, 3, 5, 6

Kethûdâ, 12,17,41, 47, 49, 50, 56, 58, 77, 106, 108,132, 133,137

Kevâkibî, 39

Kınıklı, 11

Kırım, 39, 143

Kırkkilisâ, 18,27, 118
Kızanlık, 17, 26
Kızık, 87, 97
Kızılağaç, 1
Kızılhân, 84
Kilis, 4, 83, 88, 90, 92, 93, 94, 95, 107, 109,122
Kocaili, 15
Kol Ağası, 30
Koru, 1, 18
Koru ağası, 1
Korucu, 11
Kostantin, 155
Koyunoğlu, 84
Kozak, 10
Köprü, 38
Köprülüzâde Mustafa, 13
Köstendil, 32
Kral, 119
Kuduz, 10
Kul Kethudası, 5, 17
Kulaksız ‘Ali, 11
Kuryakos, 71
Kuttâ‘î‘t-tarîk, 7, 11
Kuzât, 42
Kütahya, 15
Kütatis, 46, 48, 52

L

Leh, 41

Lekvanik, 88, 102, 107

Limni, 4, 5, 11, 12, 15, 22, 55, 116, 122

Lofça, 43, 48, 49, 58, 81

M

Macar, 117, 118, 119

Maçin, 81

Maçka, 8, 9

Malatya, 84

Maliye , 10, 11, 34, 48

Malkara, 2, 3, 18, 27

Mankalye, 2

Mar‘aş, 5, 82, 86, 88, 89, 90, 104, 107, 163

Mardin, 71, 89, 105, 107, 109

Me’mûr, 3, 5, 9, 10, 13, 22, 35, 37, 82, 85, 86, 87, 90

Mecrûh, 32, 78, 125, 154

Meczûb, 22

Medîne-i Munevvere, 112, 113

Mehmed, 16, 25, 36, 50, 56, 64, 65, 68, 86, 91, 93, 94, 95, 97, 98, 99, 102, 103, 106, 109,

110, 111, 116, 120, 125, 131, 132, 137, 138, 154, 157, 163

Mehmed Bahri, 5

Mehmed Paşa, 9, 12, 14

Mekke, 113, 114, 161

Mekke-i Mükerreme, 113, 161

Megri, 10

Memi Paşa Zade, 43

Menlek, 2

Menteşe, 16

Mestanlı, 154

Mısır, 26, 31, 41, 57, 59, 73, 75, 111, 112, 148, 149, 150, 151, 152, 155, 156, 157, 159, 160, 161, 162

Midillü, 14, 25, 38, 42, 109, 147

Midye, 18, 27

Mihr Süleyman, 122, 126

Minkalye, 44, 49, 58, 81

Mîrahoru, 24

Mîr-i mîrân, 13, 14, 20, 21, 22, 32, 33, 38, 40, 47, 51, 62, 63, 66, 68, 76, 82, 84, 114, 117, 118, 119, 120, 121, 143, 145, 147, 151, 157, 158

Misivri, 1

Monla, 1, 10, 26, 28, 89

Mora, 13, 19, 23, 29, 128, 134, 143, 153, 161

Mud, 154

Muhâfaza, 10, 17, 23, 26, 28, 33, 36, 42, 45, 52, 53, 59, 123, 126, 127, 128, 129, 146

Muhammed, 3, 9, 10, 36, 39, 43, 55, 66, 67, 68, 82, 87, 88, 89, 90, 92, 94, 99, 100, 101, 102, 104, 131, 133

Muhassılı, 6, 10, 20, 29, 37, 51, 83, 86, 115

Mustevlî, 32, 42, 59, 131

Musul, 47

Mutasarrıf, 13, 14, 19, 20, 24, 30, 32, 35, 40, 48, 50, 51, 68, 69, 70, 76, 82, 84, 89, 109, 110, 114, 118, 120, 124, 129, 133, 138, 142, 143, 148, 153, 156, 157

Muteferrika, 12

Muteveffâ, 35, 36, 72, 78

Müderris, 6

Müfti, 39

Mütesellimi, 31, 83, 142

Müteveffâ, 14, 15, 72, 149

N

Nâib, 3, 5

Nâzır, 113

Nefer, 3, 10, 12, 21, 24, 31, 32, 33, 38, 41, 52, 53, 55, 59, 74, 83, 84, 87, 88, 89, 90, 97, 107, 108, 109, 110, 115, 116, 121, 129, 142, 146, 151, 154, 158, 159, 163

Nemçe, 42, 44, 45, 117, 118, 135, 140, 155

Nevrakop, 2

Niğbolu, 22, 24, 27, 31, 32, 33, 37, 39, 40, 44, 45, 47, 49, 51, 58, 117, 118, 127, 128, 146

Niksar, 50

Niş, 4, 38

O

Ocakzâde, 134, 141, 142, 143

Odabaşı, 78

Ohri, 19, 23, 134, 135, 140, 143

Okçı, 90

Ordu-ı hümayûn, 4

Osmân bâzârı, 81

Otluk, 8, 9

Ö

‘Ömer, 16, 18, 24, 25, 28, 30, 33, 34, 40, 47, 57, 58, 72, 77, 82, 93, 94, 96, 99, 101, 102, 103, 131

Özi, 24, 25, 37, 45, 81, 86, 117, 118, 157, 158

P

Paçacı, 77

Paşa, 10, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 47, 49, 51, 55, 56, 57, 58, 59, 68, 72, 73, 75, 76, 81, 82, 83, 84, 86, 88, 89, 90, 92, 99, 100, 105, 106, 109, 110, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 124, 125, 129, 130, 133, 134, 135, 136, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 154, 155, 156, 157, 159, 161, 162, 163

Payas, 89, 105, 107

Pazarcık, 4, 8

Petriçe, 124

Pınarhisarı, 18, 27

Pirmedi, 143

Piyade, 7, 12, 86, 120

Plevne, 43, 48, 49, 58, 81, 115, 125

Poyrem, 8, 9

Pravişte, 29

Prevadi, 1, 44, 45, 49, 58

Priştine, 124, 142

Prizrin, 23, 134, 142

Prut, 56

R

Rakka, 88, 107, 108, 109

Receb Paşa, 5, 36

Re’îs’ul-kuttâb, 12, 71

Re’y, 13, 63, 79, 80, 115, 118, 134, 154

Reyhanlu, 87

Rodos, 40, 47, 73, 74, 109, 110, 120, 121, 128

Rodosçuk, 16

Ruha, 103, 104

Rumili, 15, 37, 81, 109, 139, 145, 146

Rusçuk, 12, 43, 45, 47, 49, 115, 118, 125

Rûz-nâmçe, 39

Rûznâmecî, 24

Rüstem, 4, 19, 32, 72, 98, 122

S

Sakız, 13, 15, 116, 138

Seksoncubaşı, 78, 84

Samako, 8, 9

Sancakburnu, 146

Saray-ı cedîd, 34

Sarıkavak, 154

Saruhan, 15, 83, 135

Sefîne, 6, 38, 40, 150

Sekbanbaşı, 8, 9, 30, 128

Selanik, 35, 37, 117, 146

Selendi, 154

Selim, 38, 39, 94, 143

Selimiye, 89, 108

Selvi, 48, 49

Ser-‘asker , 12, 13, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 29, 31, 37, 38, 39, 43, 44, 45, 47, 49, 58, 139, 140, 141, 142, 143, 146, 147, 153, 157

Ser-baş, 13

Serdar, 17, 28, 123, 131

Serdengeçti, 10

Servin, 43

Seyyid, 3, 11, 36, 50, 64, 132

Seyyid Abdullatif, 3

Sığla, 15

Silahdar, 12, 47, 49, 58, 149, 152

Silistre, 33, 45, 47, 51, 81, 118, 119

Silivri, 18, 27

Sipah, 16

Siroz, 2, 124

Sivas, 46, 81, 110, 129

Sofya, 3, 5, 7, 10, 13, 17, 21, 24, 26, 31, 38, 57, 75, 83, 84, 114, 115, 116, 127

Subaşı, 4

Sultanhisarı, 121

Sultâniye, 32, 127

Sultanönü, 15

Sûret-i hatt, 59, 60, 64

Suruç, 103

Süleymân, 3, 22, 81, 82, 86, 88, 91, 103

Süleyman Ağa, 4

Ş

Şâkird, 13, 136

Şam, 30, 157, 158

Şambeyazı, 87

Şâm-ı şerîf, 74, 121

Şeyh Abd, 4, 122

Şumnu, 1, 43, 48, 49, 58, 81

T

Tanbûrî Halil, 24

Taraklı, 5

Taraklıborlu, 55

Tarsus, 37, 105

Tatar, 42, 44, 45, 99, 100

Tatarpazarı, 1, 3, 9, 11, 123

Teke, 13, 16

Tekfûr Köyü, 1

Tekfurdağı, 16, 18, 27

Tellioğlu ‘Ali, 10

Tepedelen, 143

Tersâne, 55, 73

Tersâne-i ‘âmire, 22,24

Tırgovişte, 142

Tırhâlâ, 146

Tırnova, 2, 43, 48, 49, 58, 81

Timurçine, 143

Tokat, 50

Topçu, 12,16, 43, 49, 56, 120,123, 125, 136,147

Tökeli İmre, 119

Trablusgarb, 66, 68

Trabzon, 115, 116

Tulca, 44, 49, 58

Tuna, 22

Tunus, 63, 64, 65, 66

Turnacıbaşı, 27, 85, 86

U

Umerâ'-i derya, 43, 56, 72

Umerâ-i kirâm, 21

Umûrfakîh, 81

Uzun 'Ali, 9

Uzuncaâbâd, 8

Uzunköprü, 2, 27

Ü

Üsküdar, 30, 31, 53, 97, 161

Üsküp, 13, 29, 35, 37, 38, 43, 51, 56, 121, 124, 127, 128, 129, 130, 138, 141, 143, 145, 146,

147, 153, 159

V

Valide sultan, 4, 161

Van, 48, 51, 162

Varna, 1, 2, 44, 49, 58, 80, 81

Vekîl harcı, 24

Vezir, 9, 10, 12, 13, 16, 18, 19, 21, 23, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 47, 49, 54, 56, 57, 58, 59, 68, 69, 70, 72, 73, 75, 76, 106, 111, 112, 115, 116, 117, 121, 125, 129, 135, 136, 138, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 161

Vezir-i 'a'zam, 13

Vidin, 31, 51, 115, 125

Vize, 18, 27

Voyvoda, 6, 40

Vuzerâ-i ‘izâm, 21

Y

Yakacık, 28

Yakup Çavuş, 29

Yalınköy, 26

Yanbolu, 1, 18

Yanya, 84, 134, 143, 146, 153

Yaylaoğlu Mustafa, 6

Yaylazâde Mustafa Efendi, 40

Yenibâzâr, 81

Yenice, 1

Yeniçeri, 10, 11, 12, 16, 17, 18, 26, 27, 28, 32, 36, 41, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 56, 57, 58, 60, 63, 64, 66, 68, 78, 80, 85, 86, 111, 112, 122, 123, 125, 131, 132, 146, 149, 150, 151, 155, 157

Yeniçeri ağası, 26, 36, 44, 52, 79, 123, 14

Yenihisarı, 15

Yeniköy, 11

Yenioba, 97

Yenişehir, 122

Yörük, 7, 105

Yunus, 22

Yusuf, 22, 31, 34, 39, 57, 72, 131, 132, 157

Z

Zâbit, 12, 56, 64, 66, 74, 80, 110, 115, 116, 120

Zağracıbaşı, 78

Zağra-i Atîk, 2, 17

Zağra-i Cedid, 3, 26

Zağra-i Cedîd, 2, 17

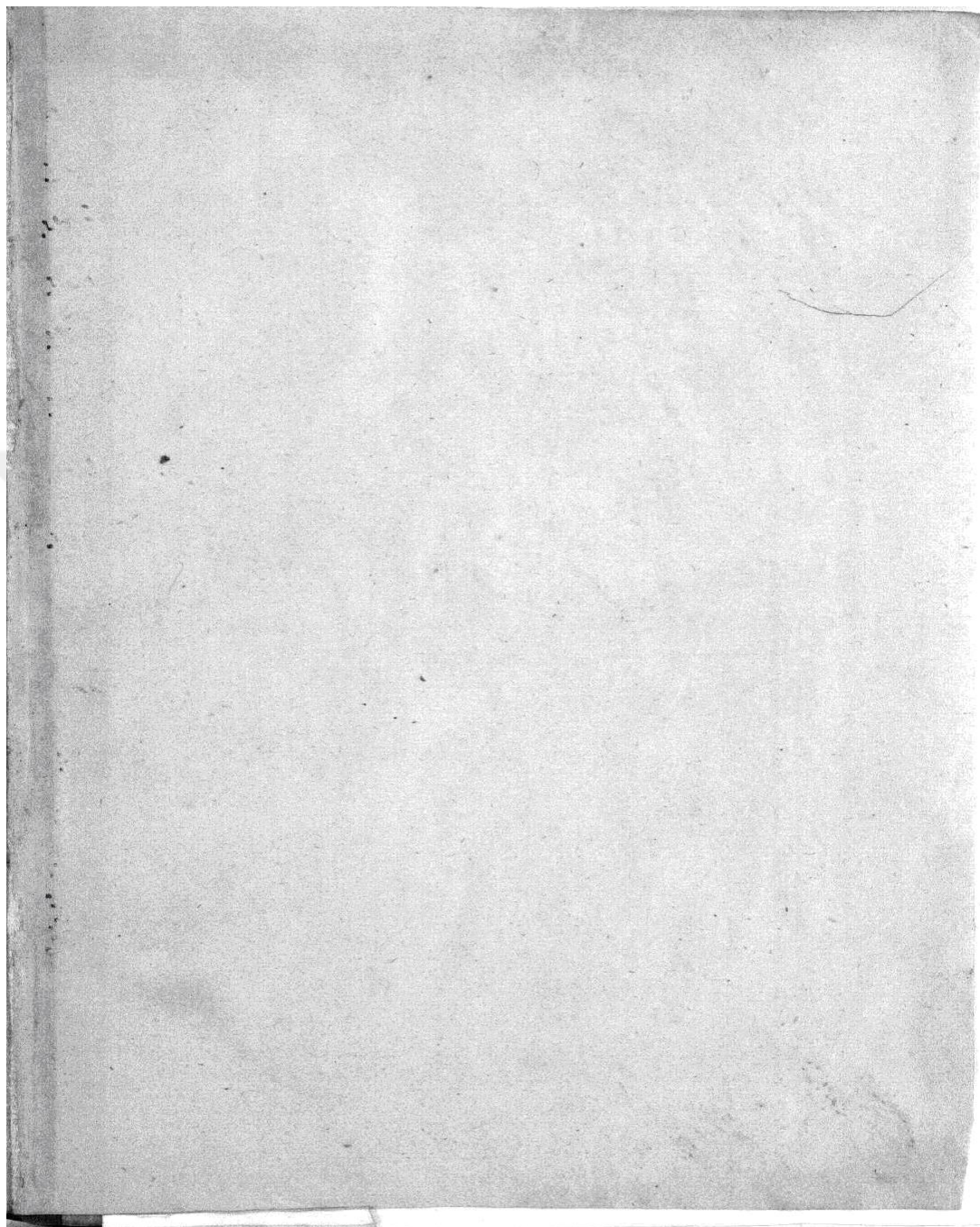
Zihne, 2

Ziştovi, 43, 48, 49, 58

Zü'l-kadriye, 104

METNİN TIPKIBASIMI (METİNDE KULLANILAN OSMANLICA

BELGELER)

[illegible]

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

لعل الله يوفقكم
 في كل شأن
 آمين

[illegible]

[illegible][illegible]

در زمان حضرت وزیر اعظم کوپروزلورد
مصطفی پاشا طال نقاء
۴۵۲ م ۱۰۵۱

[illegible]

رہسورفی وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس	رہسورفی وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس	رہسورفی وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس
--	--	--

رہسورفی وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس	رہسورفی وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس
--	--

نستبد قیامی ہویت
وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس
وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس
وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس

بروج در بی گستر
وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس
وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس
وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس

نستبد قیامی ہویت
وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس
وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس
وہی طبع و مدد و وزہ و برہ و ہوس

[illegible][illegible]

فمن روى له أبو عبد الله عن أبيه عن حماد بن عمار عن
عنه عن أبيه عن حماد بن عمار عن حماد بن عمار عن حماد بن عمار

[illegible][illegible]

لست بول و قیاسی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره

لست بول و قیاسی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره

لست بول و قیاسی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره

قبول و بابت

لست بول و قیاسی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره

لست بول و قیاسی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره

لست بول و قیاسی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره

لست بول و قیاسی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره
 و نیز لفظ لفظی و غیره

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
موسى عليه السلام
الذي جعل القرآن الكريم
موسى عليه السلام
الذي جعل القرآن الكريم
موسى عليه السلام

روى له الشيخ بن حنفية عنه لعله من عبيد بن جابر

برای این که در این مکتب معلوم گردد که این مکتب در این مکتب

[illegible]

هو في الحقيقة الحكر لانه من الحكر لعمده ويندر تحويته، كما في
معنونه وفي طبيعته وبكيفية لعمده، كما في كونه لعمده وفيه
الاولى

[illegible][illegible]

2. لفظ قولا

2. اريد فوصلا

23052

2. لند ولس

مفتی محمد شفیع

سلفیوں کا

الحمد لله رب العالمين

لعل

14

五

۱۵۴

في

بوی

برقوتی و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
سنگی و موی و برقوتی و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
زایده و قیام و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم

فان غلبه و لوده ابرو و در افاقه حکم
ماهی و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
بعد از مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
عرو و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
میز و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
در افاقه حکم و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم

از مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
لک و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
خارج و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم

از مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
سنگی و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
سنگی و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم

لک و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
خارج و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
سنگی و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
سنگی و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم

از مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
سنگی و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم
سنگی و مویشی و لوده ابرو و در افاقه حکم

2.

2. 2. 2.

~~2/10/12~~

۱۹۱۶

11.1/12/2024

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1

[illegible][illegible]

[illegible]

در زمان رئیس کتاب ابو بکر افندی
طال بقاه فی شهر رجب الاخر
سنة ۱۱۱۰

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام علی سیدنا محمد
وآله الطیبین الطاهرین
الطاهرین
وعلیهم السلام
این کتاب در روز دوشنبه
اول ماه رجب سال ۱۱۱۰
در شهر کربلا
تألیف شد
و در روز دوشنبه
اول ماه رجب سال ۱۱۱۰
در شهر کربلا
تألیف شد

این کتاب در روز دوشنبه
اول ماه رجب سال ۱۱۱۰
در شهر کربلا
تألیف شد
و در روز دوشنبه
اول ماه رجب سال ۱۱۱۰
در شهر کربلا
تألیف شد

این کتاب در روز دوشنبه
اول ماه رجب سال ۱۱۱۰
در شهر کربلا
تألیف شد
و در روز دوشنبه
اول ماه رجب سال ۱۱۱۰
در شهر کربلا
تألیف شد

این کتاب در روز دوشنبه
اول ماه رجب سال ۱۱۱۰
در شهر کربلا
تألیف شد
و در روز دوشنبه
اول ماه رجب سال ۱۱۱۰
در شهر کربلا
تألیف شد

[illegible]

[illegible][illegible][illegible][illegible]

[illegible]

we do

172

وہو
لکھنؤ میں مولوی صاحب کے لئے لکھنؤ میں مولوی صاحب کے لئے
مولوی صاحب کے لئے لکھنؤ میں مولوی صاحب کے لئے لکھنؤ میں مولوی صاحب کے لئے

1/24/17

۱۸۶
 اینست سینه مبارکه ده مؤت و لوازم سفر به لرین کورمک و زره الشیر و شالیه ترکان و کراچی
 عشایر نندن سفرها بونه ما مور و لاتا سوار و عسکران به ما نفسهم کباری فرمان و لکان بوی جبری و محمد
 و ایثار و دینک علی لاسامی ادفترید
 کلیس مقاطعه سته تابع عشایر اکراد جاعتل بدر که ذکر اولند

جاعتل غزال دیتلو تابع کلیس
 سابقا کلیس و ویدی سابقا اعزاز و ویدی
 جاعتل و علی بنی جاعتل و علی بنی
 طباف و یوک مراد و علی قادی و علی
 سندی و یوک موسی و علی
 علی و یوک لوز و ویدی شیخ و یوک
 موسی و یوک قریب و یوک
 کور شاه و یوک اخه داود جریابو
 و علی و یوک او علی و یوک
 شیخ و یوک شیخ و یوک
 علی و یوک سلیمان و یوک
 ابراهیم و یوک او کس و یوک
 اسمعیل میرزا و یوک
 کله و یوک ابر و یوک
 قنبر قاسم

حاجه موسی و یوک تابع اکراد کلیس
 جاعتل و یوک جاعتل و یوک
 قریب و یوک قریب و یوک
 امام و یوک دو شا و یوک
 حسن و یوک سیدی و یوک
 علی و یوک حاجی و یوک
 مراد و یوک

جامع موسی بکمر تابع اکراد کلیس

چاوش اوغلی چاوش اوغلی دلترا اوغلی خیا اوغلی حاجی بی سردار اوغلی
 قرق بکربک دلی ابراهیم اسمعیل کتدا الیاس بک کتدا مصطفی
 علی بان جلیلی کوسه شمر حاجی علی شیخ حسین صدقه اوغلی مشا اوغلی
 کل علی اوغلی حیدر اوغلی طاطی اوغلی ایمان کتدا مانده اوغلی طور مشا اوغلی
 بویو حسن کتدا قرقندانی حسن

م. ه. ر.

جامع عامکی تابع اکراد کلیس

قوه ابراهیم اوغلی بایزید بک قرقندانی عطار اوغلی قرق مصطفی حله دز اوغلی امام اوغلی
 حسن بابک حشین کوبک ابراهیم بک عطار اوغلی قرق مصطفی نبی بک حشین
 دوستار اوغلی کونان اوغلی صاری علی کور موسی حاجی حسین اوغلی عطار اوغلی حاجی بابا
 سیدی کتدا خلیل کتدا کتدا نور کتدا اوغلی مراد اوغلی
 نور اوغلی مصطفی قرق محمد عطار اوغلی قرق باشار اوغلی قصی سیدی عوان موسی جوبان اوغلی
 کتدا بکر و طو حسین اوغلی اوغلی محمد میرز
 صولاق کور عمر دونغی صوم اوغلی کونان اوغلی مدج کل سلیم اوزون
 رجب قرق بک مصطفی میرز اوغلی محمد
 قرق بدو اوغلی ددو

جامع شیخون تابع اکراد کلیس

حاجی موسی اوغلی حاجی موسی اوغلی سیدی بک سوار اوغلی حاور اوغلی شیخ کاس عروج اوغلی قللو غنیدلو
 سنقر بک باسی سیدی بک حاجی موسی اوغلی سوار اوغلی حاور اوغلی شیخ کاس عروج اوغلی قللو غنیدلو
 بک قرق جامه دیکر قرق حای محمد حلو اوغلی جهر اوغلی صاری علی قوه قاسم اوغلی
 کتدا حای حسین بک حسن ترکو

دو کونجی شواغلی حاجی شواغلی صاری ابراهیم قانی سلیم ابراهیم سیدالمدین
 علی شبنم اوغلی سلیم
 قاسم اوغلی تلکرجی اوغلی کوزی سولک اوغلی مقصود کتدا کلر کتدا بابا کلا
 سلیم
 طوشاخیل کوسه سیدی کتدا
 لور علی خنر کتدا

جامع جرم مع مطخ تابع اکراد کلیس
 هشتورانلی علی بک اوغلی جمعه بک اوغلی شرف اوغلی سولطان اوغلی مصطفی
 یوسف بک قاسم بک حسین کتدا محمد بک حاجی یوسف کتدا
 نجف اوغلی حصار اوغلی حلال اوغلی ساکرا اوغلی سونلر شکر حالدر قلیچ اوس
 محمد بک احمد بک مصطفی کتدا حسن کتدا کتدا اوغلی
 قلیچ کل یوسف کوسه برکات ستور بکائی حاجی شرف کوجک ما وکلر کتدا
 اوغلی فرنداشی علی کتدا بلور کاشی قره علی
 کلستان داود کتدا جیچر حسین کتدا
 کتدا

یکتایل و ترکان طلب مطالعه سنه تابع ترکان عشا بر لیدر کم ذکر اولور

جامع افتار ترکانی تابع مزبور
 رحمان اوغلی جرکز اوغلی حاجی دلی سف اوغلی جرکز اوغلی قن کوندر حاجی موسی
 خلیل بک مصطفی بک مره معرفت اوغلی جعفر بک اوغلی مراد اوغلی ابراهیم بک
 مجری اوغلی قره کوندر اوغلی قن کوندر اوغلی رحمان اوغلی حاجی عیض کور علی اوغلی
 هت بک سلیم بک قن خلیل کتدا طلم مراد بک اوغلی عیان کوندر کتدا
 کتدا

جامعہ عالمی ترکانی
مستعمل بن اونی باد اونی
مشرف بنک حاجی علی محمد
کرم علی محمد
۶۰

جامعہ ترکانی جاردی اونی
الحاج قیدر نظوفان بنک
۴۰۰

جامعہ فرق ترکانی تابع مزور
حاجی زکریا اونی اوراق فرق قریہ کتھا
اونی ساق بنک اونی بکربان
قرق محمد اونی
۳۰

جامعہ یاضی تابع اسکدار
کور حیدر بنک عازی اونی
محمود بنک محمد
قونی قریہ بلول
۳۰

جامعہ جیلو ترکانی
حسن کتھا علی چک اونی
۱۰

جامعہ نانا انجہ قیونلر
بهرام اونی کجالی اونی
انمیل بنک موصی بنک
بکری اونی کتھای
۱۰

جامعہ جکدملو ترکانی
جکدم اونی جکدم اونی
عنان بنک بنیان بنک
۱۰

جامعہ براق ترکانی
محمود بنک عرب عثمان
۱۰

جامعہ ریچانلو تابع مزور
حاجی الحاصر اونی
حاجی محمد کتھا
۱۰

جامعہ ترکان بایندر تابع مزور
رستم کتھا قریہ رمضان
اونی مالک
۱۰

جامع ترکمان بکدلو تابع مرور
 فروز بک اوغلی سید باغ اوغلی پادشاه
 تاهین بک عتاف بک
 قریح شعلو قزاق دیرس کور ناصر بک
 اوغلی موسی بک شیخ موسی بک
 بوز قویونلو احد بوز قویونلو
 قشقا بک قشقا بک
 بکشتوغا بک ابوسف اوغلی
 میرزا علی بک یوزغا بک
 شاه اسماعیل اوغلی محمد بک
 دو کولی مدی بک
 قشقا بک

جامع ترکمانی تابع مرور
 قشقا بک قشقا بک
 کفه اوغلی قر حسن اوغلی
 عمر بک علی کتدا

جامع اوزاق بک ترکمانی
 کور حاجی محمد کتدا حاجی محمد کتدا
 راز کتدا
 اوزاق بک ترکمانی
 کوزی بک علی بک
 سامی کتدا دکر اوغلی

جامع ترکمان موسی جال
 جاور اوغلی
 الجی ریمان اوغلی
 تاتار کتدا

جامع بهلوانلو
 بهلوان اوغلی بهلوان اوغلی
 اسماعیل بک ماجوسی بک
 قوزی کوزی ضال بانی
 کتدا
 حسن بک اوغلی حسن بک اوغلی
 محمد بک میرزا بک
 قزاق بک قزاق بک
 بکشتوغا بک

جامع قشقا کوردی
 قزاق شعلو اوغلی
 کتدا
 بکشتوغا بک
 قزاق بک

رسوان مقاطعه سنه تابع افراد طایفه سنک نوبی بکری و کتداری و اینزاد ریدر
معمود بی اوغلی ابراهیم بی اوغلی عبدالرحمن بی فرهاد بی اوغلی
خلیل بی خالد بی یوسف بی
میر و بش محمد حسن آغا اوغلی منلا حسن کتدا تاجر موسی اوغلی
کتدا

افراز ذوالقدریه مقاطعه سنه تابع ترکان بوی بکری و کخدری و انشیرلریدر

امیرزا اوغلی	امیرزا اوغلی	بکر کخدا	حاجی حسن اوغلی	طاغی اسماعیل کخدا	ابجیل قهر
میرزا بک	حاجی محمود بک	ماجنی عبدالرحمن کخدا	او قیو بکر کاشی	بدل اوغلی	چولا و عثمان
سیف ادمه	ایمانلی کخدا	حسن کخدا	پیر سلطان اوغلی	اوقلی	حسن بک
حاجی محمد کخدا	طوروقی	وردی کخدا	قلیچ علی کخدا	بورتور کخدا	موری کخدا
کوک ماجنیت	هذی کخدا	اوغلی	عبدالو قجه	کوز بوسف	کوز محمد
تراجی قوجه	جمال دومرچو	بوسنا حاجی اعفی	کخدا	طوبی	کخدا
				کخدا	

دانشمندو ترکاتک بوی بکری و کتداری و اینرا ولریدر
 النبی برینا و علی کتتا و علی قونم ال عمر
 حسین اعا ابراهیم بکتدا
 جعفر بکتدا ابراهیم بیری و علی
 بوسف کتدا یحیدر
 حضر کتدا

مالور کانی و حاجی احمد و غنی ترکانی ذکر اولوز
 حاجی احمد و غنی کبیر ملک
 مالور قلی علی باب
 حاجی نضوح محمد
 مالور مولان

لکه وایک مقاطعه سنه تابع اکرا دطایفه سنک بوی جلری وکتدا وایشرا ریدر

میرادان علی بک رضوان وعلی خلیل کتدا حاجبر مرتضی کتدا حاجی بری
فرید علی مال قوج بک اوعلی کتدا اوعلی

دکیرا وعلی یادکارا وعلی قزل قوعلی قزل قوعلی علی کتدا

بوزا ولس مقاطعه سنه تابع ترکانک بوی جلری وکتدا وایشرا ریدر

منت یان وعلی وهاپا وعلی حسام وعلی حرم حاجی وعلی شدد طویال احمد قوعلی
جعفر بک علی بک محمد بک محمد بک اوعلی عمر بک

جرید وقرمان کوجک ووالوی شیخو عبد الرحمن جنتی قنبر جان طرا وعلی
عباس بک عبد الله بک

کوشته اوعلی دلی بک وعلی ابرمودلی خرنند وابدال حاجی علی وعلی
سیمان بک خلیل بک نظر بک محمد بک

حاجی قزل وعلی محی وعلی حاجی عیسی وعلی خلیل بک

روها ابا التدر واقع اکراد عشایر لرنک بوی جلری وکتدا وایشرا ریدر

رامادی در سرج تابع زقه سرتی و غرنی دناپی در سرج سرتی و غرنی

شفقت وعلی شفقت وعلی خن کتدا جولاق محمود وکتدا لری

حسین بک حسرت بک اوعلی قزندی

علی کتدا بکر کتدا علی کتدا

حاجی بازی روها

تاشا وعلی حارا وعلی محمد بک

کوه سنک و دو کولی و توابعه انا نام روها بوی جلری وکتدا لری وایشرا ریدر

روها

ایل کی اوغلی
موسیٰ بک

ایل کی اوغلی
بھرام بک

ایل کی اوغلی
علی قاسمی

ایل کی اوغلی محمد
آغا نیک و علی

ایکر اوغلی
حسن قاسمی

ہلہ لو
میرزا علی
اوغلی

جامع حناقور جامع بتکلو جامع و اندرونو جامع بازید اوئی
جامع ذوبک

واری

قادر علی بن سیف افغان
عبدالکریم افغان دناش
درویش پاشا
صفا افغان و غلامی
قورزان و غلامی

ق. حسن انا مع يوسف انا
او علي
كل حسن انا مع يوسف انا
او علي
طوب الدومجي
او علي
مسلم انا مع
او علي
مسلم انا مع
او علي
مراد بك

ونه لی طرس سدی دلاور جماعت قارص جماعت قران جماعت نورخان
دیزاوی بلک و سیس وارسی یورک

چاعت طرسوس ساکن
نقش انداز

ادنیه طاعن ساکن
نقش انداز

۳۰۰

باس و بلیک اطرافد قفق انداز نقرانه باش و یوغ اوجی کسته لر جاعتیلده ذکر اوجور

وَنُورِ سَفَاغَا
وَعَلَى عِلْمِ الْفَتَا
حَاجِي طَرَاوَا
مِلَا لَهْدِي وَغَلِي
مُصْطَفِي بَلُوكْ
بَاسِي
يَسْبُلْ بَاسِي
بَلُوكْ بَاسِي
حَاجِي
الْأَيُّ كِي وَغَلِي
نُورِ سَفَاغَا
وَعَلَى عِلْمِ الْفَتَا

چاعت کوسه جلیو
چاعت عباس جلیو
چاعت عباس جلیو

اردین و پوده لعنه تابع عشایر و اگر ادای بقیه سنک بوی جگری و کذا و این ادری

طوبی احو قیلہ سی کلری
و کھنڈا لری و اینداری

کی کی قیلہ سی کلری
و کھنڈا و اینداری

ودنغ قیلہ سی
کلری و کھنڈا
و اینداری

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰۰
مالک درق ملک
نور سوار علی گڑھ
نور سوار علی گڑھ

۸۸ بادی بوی بکری و کتدا وایشا در لیدر
 شاه حسین اوغلی حاجی بکر بادی کار اوغلی علی کتدا حاجی بکر
 و سائر و علی اولان
 اکرا و طایفه لری
 و حرم و نوری
 با خضار و

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

موجودہ ملک کی زمینوں اور ان کے قائلین کے لئے
 اور ان کے قائلین کے لئے
 ۷۰

[illegible]

و صدور ۳
 یعنی از تفکین لودود
 و ارج
 و صدور ۳
 یعنی از تفکین لودود
 و ارج
 و صدور ۳
 یعنی از تفکین لودود
 و ارج

[illegible][illegible][illegible]

در ۱۴۰۰
بیماری و حفظ سلامت و ازدواج و اولاد و رفاهیت و کمال
و انوار و کمال

۲۵۰

Ullmann

2. ~~الحل~~

~~تدوین و خلا~~

14

ملفوظات

الحمد لله

~~1112~~

[illegible][illegible]

(Faint handwritten notes or bleed-through from another page)

22

وہم انطا

قلاع مذکور

۲۳۱

۱۴۳۳ هـ

۵۷۸
کتاب

100

621.

مذکورہ

معا

۶۹۷

1112

3

۱۰۰

بابا طاعی

٥٠

11

✓

علاقہ برصغیر

2

2nd 11/11/11

سیدنا وعلیہ السلام وزیر مہمانہ بنی ہاشم

[illegible]

2. دلیل بر علالت

امکون لکھنے کے لئے لکھنے کے لئے لکھنے کے لئے

المعتمد الموصى له السيد ميرزا محمد ابدوده وزير علم رياضي
 في ايامه ابدوده موقودور و كان من علماء الرياضيات
 و من علماء الفلك و كان له اليد و هو موقودور و كان له اليد و هو موقودور
 و كان له اليد و هو موقودور و كان له اليد و هو موقودور

لادوسه

[illegible]

2

[illegible]

الحمد لله

[illegible]

وصوره
 وفق لوجه منقته وصوره
 للنفس ما كان له في الدنيا

وصوره
 وفق لوجه منقته وصوره
 للنفس ما كان له في الدنيا

وصوره
 وفق لوجه منقته وصوره
 للنفس ما كان له في الدنيا

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵

[illegible][illegible][illegible]

[illegible]

الحمد لله
وفي اليوم المذكور حضر في المجلس المذكور لعدد من الوزراء
بنين، وقد تقدمت اليه التماسات
في التاريخ المذكور

مصدره
وض يوم اربعاء في اليوم سبعة عشر من شهر ربيع الاول سنة
التي قالها، وقد تقدمت اليه التماسات
في التاريخ المذكور

[illegible][illegible]

433

[illegible][illegible]

YAYINLANMIŞ, TEZ OLARAK HAZIRLANMIŞ VEYA HAZIRLANMAKTA OLAN MÜHİMME DEFTERLERİ

Yayınlanan Mühimme Defterleri

■H.951-952 Tarihli ve E-12321 Numaralı Mühimme Defteri, Topkapı Sarayı Arşivi haz. Halil Sahillioğlu, İstanbul 2002.

■888 Numaralı Mühimme Defteri (1a-260a. tahlil ve transkripsiyon), Abid Yaşaroğlu, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi koğuşlar Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1995.

■3 Numaralı Mühimme Defteri 966-968/1558-1560, I-II, yay. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 1993.

■5 Numaralı Mühimme Defteri 973/1565-156, I-II, yay. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 1994.

■6 Numaralı Mühimme Defteri 972/1564-1565, I-III, yay. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 1995.

■7 Numaralı Mühimme Defteri 975-976/1567-1569, I-IV, yay. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 1997.

■9 Numaralı Mühimme Defteri (977-978/1569, Özet ve Transkripsiyon), Orhan Paşazâde, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.

■10 Numaralı Mühimme Defterinin Tahlil ve Transkripsiyonu (s.1-178), Zülfiye Kaygusuz, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006

- 10 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (s.179-356),İbrahim Etem Çakır, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006.
- 12 Numaralı Mühimme Defteri 978-979/1570-1572, I-III, yay. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 1994.
- 18 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-metin),Kazım Kürşat Yücel, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.
- 19 Numaralı Mühimme Defteri, Muharrem Bostancı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.
- 21 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-metin),Sıtkı Çelik, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.
- 29 Numaralı Mühimme Defteri, Gülay Kahveci, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.
- 32 Numaralı Mühimme Defteri, Şuayib İzgi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.
- 34 Numaralı Mühimme Defteri (Marmara Üniversitesinde Çalışılıyor)
- 38 Numaralı Mühimme Defteri, Hasan Karaman, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.
- 38 Numaralı Mühimme Defteri, Mustafa Özata, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.
- 44 Numaralı Mühimme Defteri, haz. Mehmet Ali Ünal, İzmir 1995.
- 49 numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-metin), Hasan Yıldız, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1996.

■50 Numaralı Mühimme Defteri (991-993/1583-1585), Değerlendirme-Transkripsiyon (s.1-80), Meltem Karababa, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.

■50 Numaralı Mühimme Defteri (993/1585, Değerlendirme-Transkripsiyon, s. 84-166), Halime Çukuryurt, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2005.

■51 Nolu Mühimme, Sultanın Emir Defteri haz. Hikmet Ülker, İstanbul 2003.

■54 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi, Fatime Yazıcı, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2010.

■55 Numaralı Mühimme Defteri, Musa Günay, Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 1996.

■59 Numaralı Mühimme Defterinin Özetli Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi, Oğuzhan Yüce, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2007.

■60 Numaralı Mühimme Defteri (s. 105-208), Recep Burhan Ertaş, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

■60 Numaralı Mühimme Defteri (s. 209-314, hüküm 492-942, tarih 993-994/1585-1586), Cevat Yıldız, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.

■61 Numaralı Mühimme Defteri (994-995/1586-1587) , metin-tahlil (s. 1-100, hüküm 1- 243) M.Ali Atıcı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

■63 Numaralı Mühimme Defteri, Serdar Kar, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.

■68 Numaralı Mühimme Defteri (tasnif-transkripsiyon), Mustafa Karaca, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2000.

■H.1106-1107 Tarihli Mühimme Defterine Göre Devlet Kararları, Necati Gültepe, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1992.

■75 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi(s.1-170), Selçuk Demir, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2008.

■76 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi H.1013-1016,M.1604-1607 çalışılmış.

■ 80 Numaralı Mühimme Defteri (s.209-314, hüküm 492-942, tarih 993- 94/1585-86), Cevat YILDIZ, İstanbul Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.

■82 Numaralı Mühimme Defteri 1026-1027/1617-1128, yay. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 2001.

■83 Numaralı Mühimme Defteri 1036-1037/1626-1628, yay. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 2001.

■83 Numaralı Mühimme Defteri (M. 1627-1628 / H. 1036-1037), Neşat Süt, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2000.

■84 Numaralı Mühimme Defteri (tahlil-metin), Durmuş Kandıra, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1995.

■85 Numaralı Mühimme Defteri 1040-1042/1630-11632, I-II, yay. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 2002.

■86 Numaralı Mühimme Defterinin Özetli Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi, Murat Alanoğlu, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2010.

■88 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi, 1637-1638 (H. 1046-1048), Murat Ateş, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2008.

■88 Numaralı Mühimme Defteri (Transkripsiyon-Özet), Fatma Kaytaş, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.

■89 Numaralı Mühimme Defteri Eren Bahri Gök, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2003.

■90 Numaralı Mühimme Defteri, haz. Nezihi Aykut vd., İstanbul 1993.

■91 Numaralı Mühimme Defteri (Marmara Üniversitesi'nde hazırlanıyor).

■92 Numaralı Mühimme Defteri (Özet ve Transkripsiyon) Selçuk Osmanoglu, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.

■92 Numaralı ve 1657-1658 Tarihli Mühimme Defteri, Murat Yıldız, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2004.

■93 Numaralı Mühimme Defteri (1069-1071/1658-1660) Azize Gelir Çelebi, Tahlil, Transkripsiyonu ve Özet, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008.

■94 Numaralı Mühimme Defterinin Özeti, Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi Müjge Karaca, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2008.

■95 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil, Transkripsiyonu ve Özeti) Ercan Alan, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2008.

■97 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil, Transkripsiyon, Özet) Ulviyenur Pakize Eskin, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2009.

- 97 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu (hicri 1090–1092/miladi 1679–1681) Abdulvahit Çelik, , Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2008.
- 99 Numaralı Mühimme Defteri Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (H.1100-1101 M.1688-1689) Bitlis Eren Üniversitesinde çalışılıyor.
- 100 Numaralı Mühimme Defteri Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi 1101-1102 (1690- 1691)Tarihli Muzaffer Fehmi Şakar, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.
- 101 Numaralı Mühimme Defteri Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi((1101-1102/ 1690-1691), Tuba Meryem KARACAN, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya 2010.
- 105 numaralı Mühimme Defteri (özet-transkripsiyon) Bekir Gökbnar, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002. (tarihli)
- 107 numaralı Mühimme Defteri, Mustafa Kılıç, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 1996.
- 109 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi Muhammet Hanefi Demirsoy, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.
- 110 numaralı Mühimme Defteri- (Marmara Üniversitesi'nde hazırlanıyor) (1108-tarihli)
- 113 Numaralı ve H. 1113-1115/M. 1701-1703 Tarihli Yusuf İhsan Genç, Mühimme Defteri, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Uzmanlık Tezi, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İstanbul 1987.
- 113 Numaralı Mühimme Defterinin (H. 1112-1115/M. 1701-1703) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi Ayşegül Özer, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2003.

■124 Numaralı Mühimme Defteri (H. 1128-1130) Ömer Bıyık, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2001.

■128 Numaralı ve 1717-1718 Tarihli Mühimme Defteri (Değerlendirme-Transkripsiyon- Dizin) Leyla Toraman, , Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2005.

■141 Numaralı Mühimme Defteri (H. 1128) İlker Külbilge, , Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2002.

■168 Numaralı Mühimme Defteri (1183-1185-1769-1771),Transkripsiyon, Değerlendirme (s.1-200) Ersin Kırca, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.

■168 Numaralı Mühimme Defteri (1183-1185-1769-1771), Transkripsiyon, Değerlendirme (s. 200-376) İlhan Gök, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.

■170 No'lu Mühimme Defteri (H 1185-1188'M. 1771-1774)'nin Transkribi veDeğerlendirmesi (Değerlendirme-Transkripsiyon-Dizin) Tuğba Kara, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 2007.

■177 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Tahlili Kadir Özbay, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2008.

■178 Numaralı Mühimme Defteri (19 Mayıs Üniversitesi'nde çalışılıyor).

■197 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi, Hatice Çetin Durgun, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2009.

■208 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi 1798-1800 (1213- 1215) Vedat Turgut, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya 2006.

■213 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi 1801-1802 (1215- 1217) Fatih Akarsu, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya 2006.

Mühimme Zeyilleri

■3 Numaralı ve Rebiülevvel-Cemâziyelevvel 984 (Haziran-Ağustos 1576) Tarihli Mühime Zeyli (s. 176-351), Osman Karataş, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2010.

■3 Numaralı Mühimme Zeyli (s. 1-175) –Marmara Üniversitesinde hazırlanıyor.

■6 Numaralı Mühimme Zeyli (Trakya Üniversitesinde hazırlanıyor).

■5 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Harun Bingöl, Mühimme Zeyli Kataloğu'ndaki Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2002. (999-1591 tarihli).

■8 numaralı Mühimme Zeyli, Mehmed Şahin, Kuyucu Murad Paşa'nın Celali Mühimmesi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2002. (1016- 1607 tarihli).

■8 Numaralı Mühimme Zeyli'ne Göre, Dilek Şahin, XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Anadolu'da Celali Hareketleri Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2003. (1016-1607 tarihli).

■13 Numaralı ve 1727-1730 Tarihli Mühimme Zeyli Defteri (Değerlendirme Transkripsiyon-Dizin), Zeynep Kurt, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2005.

Mühimme Tasnif Dışı-Başbakanlık Osmanlı Arşivi

Mesut Demir, 1686-1687 (H. 1097-1098), Tarihli Atık Şikâyet Defteri'nin Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü İstanbul 2010.

Arşiv Dışı

Kemal Erkan, Köprülüzade Abdullah Paşa'nın Şark seferi Seraskerliği Esnasında Tutulan Sefer Mühimmesi (N 1146-Z.1147): Tasnif, Özet, Transkripsiyon, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007 (Köprülü Kütüphanesi, II, 0364 numarada kayıtlıdır.